

O MIE
ȘI UNA
DE NOPTI

Textul actualei versiuni reproduce ediția *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturi, Moskva, 1959.

O MIE ȘI UNA DE NOPTȚI

Volumul XI
(Noaptele 775 –819)

Text integral
Traducere și note de Haralambie Grănescu

Design copertă: Carmen Lucaci
Ilustrații: Ion Manea

© 2010 Editura Erc Press, pentru prezenta ediție

Editura Erc Press
Piața Presei Libere, nr. 1,
sector 1, București
Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28
office@ercpress.ro
comenzi@ercpress.ro
www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

O mie și una de nopți / trad.: Haralambie Grănescu. - București :
Erc Press, 2009-
15 vol.
ISBN 978-973-157-712-8
Vol. 11. - 2009. - ISBN 978-973-157-747-0

I. Grănescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1
398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene
Redactori: Mihaela Pogonici, Roxana Geantă
Consilier literar: Mihail Grănescu
DTP: Elena Marin
Corectori: Raluca Sălcudean, Ana-Maria Nedelea

Iar Șeherezada îi spuse sultanului Șahriar:

PARABOLA ADEVĂRATEI ȘTIINȚE A VIEȚII

Se povestește că într-o anume cetate, în care se învățau toate științele, trăia un tânăr frumos și plin de sârg la învățătură. Și, măcar că nimic nu lipsea fericirii vieții sale, era pătimit de dorința de a ști tot mai mult. Or, i se dezvăluî într-o zi, din povestirea unui negustor călător, că se afla într-o țară tare depărtată un învățat care era omul cel mai sfânt din Islam și care el singur avea atâta știință de carte, atâta înțelepciune și atâta har cât toți învățații veacului la un loc. Și află că învățatul acela, cu toată faima lui, avea meseria de fierar, meserie pe care, înaintea lui, o avuseseră și tătâne-său și bunicu-său.

Și, dacă auzi vorbele acestea, tânărul se întoarce la el acasă, își luă papucii și traista și bățul, și plecă pe dată din cetatea lui și dintre prieteni. Și porni înspre țara cea îndepărtată în care trăia dascălul cel sfânt, cu gândul de a se pune sub îndrumarea lui și de a dobândi oleacă de știință și de înțelepciune. Și merse vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți și, după multe primejdii și osteneli, ajunse, din mila lui Allah, care îi menise bună tihnă, în cetatea fierarului. Și se duse drept în sucul fierărilor și se înfățișă dinaintea aceluia a cărui fierărie toți trecătorii i-o arătau. Și, după ce îi sărută poala cămășii, șezu înaintea lui, cu o înfățișare plină de sfilă. Iar fierarul, care era un om în vârstă și cu fața pecetluită de binecuvântare, îl întrebă:

– Ce dorești, fiul meu?

El răspunse:

– Doresc să învăț știința!

Și covaliul, drept răspuns, îi puse în mână funia de la foalele covăliei și îi spuse să tragă. Și învățăcelul cel nou răspunse că ascultă și că se supune, și începu numaidecât să întindă și iar să slăbească funia foalelor, fără a se opri, din ceasul când ajunsese acolo până la asfințitul soarelui. Și a doua zi îndeplini aceeași muncă, la fel ca și în zilele următoare, vreme de săptămâni, de luni și de un an întreg, fără ca nimeni din fierărie, nici dascălul, nici ucenicii lui cei mulți, care fiecare avea câte o sarcină tot atâta de aspră ca și a lui, să-i fi spus măcar o dată vreun cuvânt, și fără ca nimeni să se plângă ori baremi să murmure din pricina acelei munci grele și tăcute. Și învățăcelul, într-o zi, tare sfios, îndrăzni să deschidă gura și să spună:

– Învățătorule!

Iar fierarul se opri din munca lui. Și toți învățăceii, până peste măsură de tulburați, făcură la fel. Și, în tăcerea din fierărie, covaliul se întoarse înspre tânăr și îl întrebă:

– Ce vrei?

El spuse:

– Știința!

Iar fierarul spuse:

– Trage de funie!

Și fără niciun cuvânt mai mult, tânărul își luă iarăși de la capăt munca de făurar. Și alți cinci ani se scurseră, în care, de dimineață până seara, învățăcelul trăgea funia foalelor, fără răgaz și fără ca nimeni să-i spună măcar o dată vreo vorbă. Iar dacă vreunul dintre ucenici avea trebuință să fie lămurit în vreo pricină, de orice fel ar fi fost ea, îi era îngăduit să scrie o întrebare și să dea țidula dascălului, dimineața, când intra în fierărie. Și meșterul, fără a dezvălui vreodată cele scrise, arunca hârtia în jarul

din vatră ori, mai adesea, o puneă în cuta de la turbanul său. Dacă arunca hârtia în foc, o făcea, fără de îndoială, din pricină că nu i se cădea niciun fel de răspuns. Dar dacă hârtia era pusă la turban, ucenicul care o dăduse găsea, seara, răspunsul meșterului, scris cu slove dăruite, pe peretele chilioi sale.

Și când se scurseră zece ani așa, bătrânul fierar veni la tânărul învățacel și îl bătă pe umeri. Și tânărul, pentru întâia oară, după zece ani, lăsă din mână funia covăliei. Și bucurie mare pogorî în el. Iar dascălul îi vorbi, zicând:

– Fiul meu! poți să te întorci la țara ta și la casa ta, cu știința toată a lumii și a vieții în inima ta. Căci pe toată ai dobândit-o, dobândind virtutea răbdării!

Și îi dădu sărutul păcii. Iar învățacelul se întoarse luminat în țara sa, între prietenii lui; și își trăi limpede viața.

Și sultanul Șahriar strigă:

– O, Șeherezada, ce minunată este pilda aceasta. Și cât îmi mai dă de cugetat!

Și rămase cufundat un răstimp în gândurile lui. Pe urmă adăugă:

– Grăbește-te acum, o, Șeherezada, de-mi povestește *Povestea cu Kamar și cu mult-priceputa Halima*.

Ci Șeherezada spuse:

– Îngăduie-mi, o, Măria Ta, să mai amân oleacă istorisirea acelei povești; întrucât sufletul meu, în seara aceasta, nu se simte îndemnat înspre ea; și îngăduie-mi mai degrabă să-ți încep povestea cea mai dulce, cea mai luminoasă și cea mai curată din câte știu!

Și sultanul spuse:

– Horărât, o, Șeherezada, sunt gata să te ascult, căci și eu îmi simt sufletul pornit în seara aceasta înspre lucruri voioase. Și-apoi zăboveala are să-mi îngăduie a trage un folos pentru mine din pilda despre răbdare!

Atunci Șeherezada spuse:

FARIZADA CEA CU ZÂMBET DE TRANDAFIR

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, o, dăruitule cu purtări alese, că a fost odată, în zilele de odinioară, e tare mult de atunci – ci numai unul Allah e Atoateștiutor! – un împărat al Persiei, pe nume Khosru Șah, pe care Atoatedătătorul îl dăruise cu putere, cu tinerețe și cu frumusețe, și îi pusese în inimă atâta dor de dreptate încât, sub domnia lui, tigrul și iedul umblau grumaz la grumaz și se adăpau laolaltă dintr-un pârâu. Și împăratul acela, căruia îi plăcea să-și dea seama singur, cu chiar ochii lui, de toate câte se petreceau în cetatea sa de scaun, avea obiceiul să se preumbe noaptea, străvestit în neguțator străin, întovărașit de vizirul său ori de vreunul dintre mai-marii de la palatul lui.

Or, într-o noapte, pe când da o raită printr-o mahala de oameni săraci, trecând pe o uliță auzi niște glasuri tinerești care răzbăteau limpede până la el. Și se apropie, împreună cu soțul său, de căsuța cea umilă din care ieșeau glasurile acelea și, lipindu-și ochiul de o crăpătură a ușii, se uită înlăuntru. Și zări, împrejurul unei lumini, jos, pe o rogojină, trei fete care, sfârșindu-și masa, ședeau de vorbă. Și cele trei fete, care semănau între ele așa cum seamănă niște surori, erau desăvârșit de frumoase. Iar cea mai mică era vădit, și cu mult, cea mai frumoasă dintre ele.

Și cea dintâi spunea:

– Eu, surorile mele, mi-aș dori, dacă-i vorba să-mi spun o dorință, să ajung soția plăcintarului sultanului. Căci știți și voi cât de mult îmi plac mie plăcintele, mai cu

seamă cele de foi, care se cheamă „plăcintele sultanului”. Și numai baș-plăcintarul sultanului poate să le izbutească așa! Ah, surorile mele, ce m-ați mai pizmui în inima voastră, când ați vedea belșugul de cofeturi alese cum îmi rotunjește șoldurile cu grăsimea lor cea albă, și cum m-ar face de frumoasă, și cum mi-ar subția obrazul!

Iar cea de a doua dintre fete spune:

– Eu, surorile mele, nu râvnesc atâta de sus! Eu m-aș mulțumi să ajung nevasta bucătarului sultanului. Ah, ce-aș mai vrea! Că lucrul acesta mi-ar îngădui să-mi satur poftele cele înăbușite de-atâta timp de când tot jinduiesc să gust și eu din cele bucate minunate din care nu se mănâncă decât la palat! mai cu seamă mi-ar plăcea, printre altele multe, tăvile alea cu castraveți umpluți și coțți la cuptor, care, numai când le văd cum trec purtate pe cap de slujitori, în zilele ospetelor date de sultan, îmi și simt inima plină cu totul de tulburare! Of, ce le-aș mai mânca! Și n-aș uita să vă poftesc și pe voi, din când în când, dacă soțul meu, bucătarul, mi-ar îngădui; da nu cred că mi-ar îngădui!

Și, după ce surorile cele două își mărturisiră astfel dorințele, se întoarse înspre sora lor cea mezină, care sta tăcută, și o întrebară, râzându-și de ea:

– Da tu, o, prâsleo, ce-ți dorești? Și pentru ce îți lași ochii în jos și nu spui nimic? Ci fii pe pace! Îți făgăduim că, atunci când o să fim soțiile celor pe care ni i-am ales, avem să ne străduim să te mărităm și pe tine fie cu vreun rânđaș de-al sultanului, fie cu vreun alt slujbaș de cinul lui, ca să fii și tu totdeauna pe lângă noi! Spune, tu ce-ți dorești?

Și copila, tulburată și înroșindu-se, răspunse cu un glas dulce ca o apă de izvor:

– O, surorile mele!

Și nu putu să grăiască mai departe. Iar cele două fete, râzând de sfiala ei, atâta îi dădură ghes cu întrebările și cu zeflemelile, până ce o hotărâră să vorbească. Iar ea, fără a-și ridica ochii, spuse:

– O, surorile mele, eu mi-aș dori să ajung soția stăpânului nostru, sultanul! Și i-aș dăruî niște moștenitori blagosloviți! Iar feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din legătura noastră ar fi vrednici de părintele lor. Iar fetița, pe care mi-ar plăcea s-o am dinaintea ochilor mei, ar fi chiar zâmbetul cerului; firele de păr de pe capul său ar fi de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă; lacrimile ei, dacă ar plânge, ar fi ca niște mărgăritare curgătoare; râsul ei, când ar râde, ar fi ca un zureit de dinari de aur; iar zâmbetele ei, numai când ar surâde oleacă, ar fi toate ca niște bumbi de trandafiri care i s-ar deschide pe buze!

Și-așa!

Iar sultanul Khosru Șah și vizirul său vedeau și ascultau. Ci, temându-se să nu fie băgați de seamă, se hotărâră să plece fără a asculta mai multe. Și Khosru Șah, veselit până peste poate, simți cum i se stârnește în suflet ispita de a împlini cele trei dorințe; și, fără a-i împărtăși nimica din gândurile sale tovarășului de drum, îi porunci să ia bine seama la casa aceea, ca să se întoarcă acolo a doua zi, să le ia pe cele trei surori și să i le aducă la palat. Și vizirul răspunse că ascultă și că se supune, iar a doua zi alergă să îndeplinească porunca împărătească aducându-le pe cele trei surori dinaintea lui.

Și sultanul, care ședea în jețul său, le făcu din cap și din ochi un semn care vroia să zică: „Veniți încoace!” Iar ele se duseră tremurând toate și împiedicându-se în săracele lor rochii de pânză; și sultanul le spuse, cu un zâmbet binevoitor:

– Pacea să fie asupra voastră, o, fetelor! Astăzi este ziua ursitei voastre, adică ziua în care au să vi se îndeplinească

dorințele! Iar dorințele voastre, o, fetelor, eu le știu; că împăraților nimica nu le rămâne ascuns! Și, mai întâi tu, cea mai mare, ai să-ți vezi dorința cu ochii, și căpetenia plăcintarilor, astăzi chiar, are să fie soțul tău. Iar tu, cea mijlocie, ai să-l capeți de soț pe baș-bucătarul meu!

Și împăratul, după ce vorbi astfel, se opri și se întoarse înspre cea mai mică dintre fete care, tulburată până peste poate, își simți inima că-i stă în loc, și păru gata să se prăbușească pe covor. Iar sultanul se ridică în picioare și, luând-o de mână, o pofți să șadă lângă el, pe lavița jețului, spunându-i:

– Ești împărăteasă! Iar palatul acesta este palatul tău, și eu sunt soțul tău!

Și cu adevărat, nunțile celor trei surori avură loc chiar în ziua aceea – nunta sultăniței cu o strălucire cum nu s-a mai pomenit, iar nunta soției bucătarului și cea a soției plăcintarului după datinile de rând ale nunților. Încât zavista și ciuda pătrunseră în inimile celor două surori mai mari; și, din ceasul acela, începură să urzească pieirea surorii lor mai mici. Ci se feriră cu grijă să-și dea pe față cele ce simțeau, și primiră cu mulțumire prefăcută dovezile de dragoste pe care sultana, sora lor, nu se precupețea să le arate, îngăduindu-le, împotriva obiceiurilor împărătești, să stea în preajma ei, măcar că aveau niște cinuri atâta de mărunte. Iar ele, departe de a fi mulțumite cu fericirea pe care le-o hărăzise Allah, simțeau față de norocul surorii lor mai mici chinurile cele amarnice ale urii și ale pizmei.

Și nouă luni trecură așa, după care sultana, cu ajutorul lui Allah, născu un făt domnesc, frumos ca un crai nou de lună. Iar cele două surori mai mari, care, după dorința sultanei, o vegheau la naștere și țineau locul moașelor, departe de a fi înduioșate față de bunătatea surorii lor mai mici și față de frumusețea pruncului, găsiră într-un sfârșit

prilejul pe care îl căutau de-a zdrobi inima tinerei mame. Luară, aşadar, copilul, pe când mama se afla încă în durerile facerii, îl puseră într-un coşuleţ de răchită pe care îl ascuseră pentru o clipită, şi în locu-i aşezară un căţeluş mort, pe care îl înfăţişară dinaintea tuturor femeilor din palat, dându-l drept rod al pântecului sultanei. Iar sultanul Khosru Şah, la vestea aceea, se duse şi se încuie în iatacurile lui, nemaivroind să se îngrijească de treburile domniei. Iar sultăniţa se cufundă în jale, şi sufletul i se cerni, şi inima i se zdrobi.

Cât despre noul-născut, apoi pe acesta mătuşile lui îl duseră cu coşul şi îl lăsară pe apa din şanţul ce curgea în jurul palatului. Şi ursitoarea voi ca paznicul grădinilor sultanului, preumblându-se de-a lungul malului aceluia şanţ, să zărească acel coş ce se legăna pe firul apei. Şi trase cu o cazma coşul înspre malul pârâului, îl cercetă şi văzu pruncul cel frumos. Şi rămase la fel de uluit ca şi fata faraonului când a dat de Moise în păpuriş.

Or, erau ani mulţi de când paznicul grădinilor era în-surat şi de când îşi tot dorea să aibă un copil, ori chiar doi sau trei, care să-l binecuvânteze pe zămisitorul lor. Ci dorurile sale şi ale soţiei sale nu fuseseră deloc luate în seamă până acum de Cel Preaînalt. Şi amândoi erau apăsăţi de singurătatea stearpă în care trăiau. Încât, atunci când paznicul grădinilor îl văzu pe copilul acela, care era frumos fără de seamăn, îl scoase din coş şi, bucuros până peste poate, o luă la fugă înspre capătul grădinii unde se afla casa lui, şi intră în odaia neveste-sii şi, cu glas tulburat, spuse:

— Pacea fie asupra ta, o, fată a moşului meu! Ia uite darul din ziua aceasta binecuvântată, pe care ni-l trimite Cel Preamărinimos! Copilul pe care ţi-l aduc să ne fie ca un copil al nostru, aşa cum este copilul ursitoarei!

Și îi povesti cum îl găsisese în coș, plutind pe pârâul din șanțuri; și îi spuse că însuși Allah li-l trimitea, răsplătind, astfel, într-un sfârșit, statornicia rugăciunilor lor.

O, slavă lui Allah cel carele a pus simțirea de mamă în sânul femeilor sterpe, așa cum a sădit în inima găinilor alungate din cuibarul lor pornirea de a cloci pietrele!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute șaptezeci și cincea noapte

Spuse:

... Slavă lui Allah cel carele a pus simțirea de mamă în sânul femeilor sterpe, așa cum a sădit în inima găinilor alungate din cuibarul lor pornirea de a cloci pietrele!

Or, în anul următor, biata mamă, cea atât de crunt jefuită de fructul rodniciei ei, născu din îngăduința Atoatedătătorului alt băiat, și mai frumos decât cel dintâi. Însă cele două surori vegheau nașterea, cu niște ochi plini de luare-aminte în afară și plini de ură în lăuntru; și fără a avea mai multă milă decât întâia oară față de sora lor și față de pruncul ei, luară pe furiș copilul și, cum făcuseră și cu cel dintâi, îl lăsară într-un coș pe pârâu. Și înfățișară dinaintea palatului întreg un pisicuț, spunând tuturor că îl născuse sultana. Și uluirea și mâhnirea intrară în inimile toate. Iar sultanul, până peste poate de umilit, fără nicio îndoială că s-ar fi lăsat dus de supărare și de mânie dacă nu ar fi nutrit în sufletul său virtutea supunerii față de orândeale județului cel de nepătruns. Iar sultana se cufundă în amărăciune și în deznădejde, și inima ei plânse toate lacrimile durerii.

Ci cât despre copil, Allah carele veghează asupra soartei poruncilor, îl duse sub ochii paznicului grădinilor, care se preumbla de-a lungul pârâului. Și, ca și întâia oară, acesta îl mântui din ape și îl duse soției lui, care îl îndrăgi ca pe chiar copilul ei, și îl crescă la fel de cu grijă ca și pe cel dintâi.

Or, pentru ca dorurile drept-credincioșilor lui să nu rămână niciodată neîmplinite, Allah sădi sămânța rodniciei în pânțele sultăniței, care născu și a treia oară. Ci acum născu o domniță. Iar cele două surori, pe care ura, departe de a se potoli, le îndemna să urzească pieirea fără de mântuire a mezinei lor, făcură cu fetița ceea ce făcuseră și cu frățiorii ei. Ci și ea fu găsită de grădinarul cel cu inimă miloasă, ca și cei doi frați împărătești ai ei, laolaltă cu care fu crescută, nutrită și îndrăgită tare.

Ci, de data aceasta, când cele două surori, după ce săvârșiră ticăloșia, arătară lumii, în locul copilei nou-născute, un șoricuț orb, sultanul, cu toată bunătatea lui, nu se putu stăpâni mai mult și strigă:

– Allah îmi blesteamă neamul din pricina femeii cu care m-am însurat! Este o pacoste pe care am luat-o ca mamă a urmașilor mei! Și numai moartea poate să-mi curețe casa de ea!

Și rosti osânda de moarte asupra domniței, și îl puse pe gădele lui să-și îndeplinească slujba. Ci, când o văzu dinainte-i topită de lacrimi și în jale fără de margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simți cum coboară în el o milă mare. Și, întorcând capul, porunci să fie dusă și închisă, pe toate zilele ei, într-un turn din afundul palatului. Și, din ceasul acela, lăsând-o lacrimilor, nu mai voi s-o vadă. Iar biata mamă cunoscă toate durerile de pe pământ.

Iar cele două surori cunoscă toate bucuriile urii împlinite, și putură să guste, fără vreo umbră de zavistie de aici

înainte, bucatele și plăcintele pe care le găteau soților lor.

Și trecură zile și ani, la fel de repede peste capul celor nevinovați ca și peste capul celor ticăloși, aducând și unora și altora curgerea ursitei lor.

Ci, când cei trei copii de suflet ai paznicului grădinilor ajunseră mari, se făcură o minunăție pentru ochi. Și îi chema așa: pe cel mare Farid, pe mijlociu Faruz, iar pe fată Farizada.

Și Farizada era chiar zâmbetul cerului. Părul ei era de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă parte; lacrimile ei, când plângea, erau mărgăritare topite; râsul ei, când râdea, era zurnet de dinari de aur; iar zâmbetele-i erau bumbi de trandafiri deschiși pe buzele-i rumene. Lucru pe care toți cei din preajma ei, și tătâne-său, și maică-sa, și frații săi nu se puteau opri, atunci când o strigau pe nume, spunând: „Farizada!“ să nu adauge și: „cea cu zâmbet de trandafir“, însă cel mai adesea o strigau numai așa: „Zâmbet de trandafir“.

Și toți se minunau de frumusețea, de înțelepciunea, de dulceața, de îndemânarea ei la întreceri, când încăleca pe cal spre a-i însoți pe frații săi la vânătoare, când trăgea cu arcul, ori când arunca jungherul sau sulița; de gingășia purtării ei, de priceperea ei la stihuri și la științele cele tainice, și de strălucirea părului ei care era de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă. Și, când o vedeau așa de frumoasă și de desăvârșită totodată, prietenele mamei sale plângeau de tulburare.

Și iaca așa se făcură mari copiii crescuți de chehaia sultanului. Și el însuși, înconjurat de dragoste și de ascultarea lor, și cu ochii răcoriți de frumusețea lor, ajunse nezăbavnic la bătrânețele adânci. Iar soția lui, trăindu-și sorocul de viață, i-o luă în curând înainte, întru mila Atoatedătătorului. Și moartea ei fu pentru toți pricină de atâtea părerii de rău și de atâtea mâhnire, încât chehaiaua

grădinilor nu putu să îndure a mai locui multă vreme în casa în care răposata fusese izvorul seninătății și al fericirii lor. Și se duse de se aruncă la picioarele sultanului, și i se rugă a-i îngădui să-și lase dinaintea Măriei Sale slujbele pe care le îndeplinea de atâta amar de ani. Iar sultanul, tare întristat de despărțirea de un slujitor atâta de credincios, nu se învoi decât cu multă părere de rău la jalba ce i se făcea. Și nu îl lăsă pe grădinar să plece decât după ce îi dăruî o moșie falnică, în preajma cetății, cu niște delnițe de pământuri bune pentru plugărie, și cu niște livezi și pășuni, și cu un sarai cu de toate, cu o grădină desăvârșit de măiestru trasă de chiar chehaia, și cu o pădure întinsă foarte, închisă cu ziduri înalte și plină cu păsări de toate culorile, și cu tot felul de jivine sălbatice ori dumesnice.

Și acolo se duse omul acela de treabă să trăiască în tihnă, cu copiii lui de suflet. Și acolo, înconjurat de grija lor dragăstoasă, se săvârși el în pacea Stăpânului său. Aibă-l Allah întru mila sa! Și fu plâns de copiii lui fiaștri, așa cum niciodată n-a fost plâns un tată adevărat. Și duse cu el, sub lespedea care nu se mai dă la o parte în veci, taina nașterii lor, pe care, de altminteri, nici el nu o știuse prea bine pe când trăia.

Și acolo, la conacul acela minunat, trăiră mai departe cei doi băieți, în tovărășia surorii lor mezine. Și, cum fuseseră crescuți în înțelepciune și curăție, nu aveau niciun alt vis și nicio altă dorință decât să trăiască la fel mai departe, toată viața lor, în acea tihnă desăvârșită și în acea fericire dulce.

Or, Farid și Faruz plecau adesea la vânătoare prin pădurile și prin coclaurile care înconjurau conacul. Iar Farizadei celei cu zâmbet de trandafiri îi plăcea mai cu seamă să colinde grădinile. Și, într-o zi, pe când se pregătea ca de obicei să plece, roabele veniră să-i spună că o bătrână de treabă, cu un obraz luminat de binecuvântare, cerea

îngăduința de a se odihni un ceas, două la umbra acelor grădini frumoase. Și Farizada, care avea o inimă tot atâta de miloasă pe cât îi era de bun sufletul și pe cât de frumos îi era chipul, vru s-o primească ea însăși pe biata bătrână. Și îi dădu să mănânce și să bea și pe urmă îi puse dinainte o tabla de farfuriu împodobită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu scovergi și cu prăjituri zemoase. După care o duse în grădinile ei, știind că este oricând folositor să ții tovărășie celor care au trăit multe, și să ascuți vorbele înțelepciunii.

Și se preumblară împreună prin grădini. Și Farizada cea cu zâmbet de trandafiri sprijinea mersul bunei bătrâne. Și, când ajunseră amândouă sub pomul cel mai frumos din grădină, Farizada o pofți să șadă la umbra aceluia copac frumos. Și, din vorbă în vorbă, o întrebă, într-un sfârșit, pe bătrână, ce zice de locul în care se afla, și dacă îi era pe plac.

Atunci bătrâna, după ce cugetă vreme de un ceas, ridică fruntea și răspunse:

– De bună seamă, o, stăpâna mea, eu mi-am petrecut viața umblând pământurile lui Allah în lung și-n lat, și niciodată nu m-am odihnit într-un loc mai desfătat. Ci, o, stăpâna mea, așa precum tu ești fără de seamăn pe pământ, precum sunt pe cer soarele și luna, la fel aș vrea să ai în grădina aceasta frumoasă, ca să fie și ea tot așa fără de seamăn în felul ei, cele trei lucruri fără de asemuire care îi lipsesc!

Iar Farizada cea cu zâmbet de lună fu până peste poate de uimită aflând că grădinii ei îi lipseau trei lucruri fără de asemuire; și îi spuse bătrânei:

– Mă rog ție, maica mea cea bună, grăbește de-mi spune, ca să aflu, care sunt cele trei lucruri fără de asemuire pe care eu nu le știu?

Și bătrâna răspunse:

– O, stăpâna mea, ca să-ți mulțumesc de găzduirea ce ai dovedit-o cu o inimă atât de miloasă față de o bătrână străină, am să-ți dezvălui care sunt cele trei podoabe.

Și mai tăcu un răstimp; pe urmă spuse:

– Află, dar, că podoaba cea dintâi dintre acele trei podoabe fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădina aceasta, toate păsările de prin grădini ar veni s-o vadă și, văzând-o, ar începe să cânte lalolaltă. Întrucât și filomelele, și turturelele, și ciocârlile, și silviile, și cintezoii, și sticleții, o, stăpâna mea, și toate neamurile cele fără de sfârșit ale păsăreturilor mărturisesc că minunea aceea este mai presus de ele ca frumusețe. Iar aceea, o, stăpâna mea, este Biulbul el-Hazar, Pasărea Vorbitoare! A doua dintre acele podoabe fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădina ta, până și adierea care face să cânte toți pomii din aceste grădini s-ar opri s-o asculte; iar lăutele și harfele și Țimbalele dintre aceste ziduri și-ar vedea strunele rupte. Întrucât adierea care face să cânte toți pomii de prin grădini, ca și lăutele și harfele și Țimbalele, o, stăpâna mea, mărturisesc că ea este mai presus decât ele în frumusețe. Și minunea aceea este Pomul-Cântător! Și nici adierea vântului printre ramuri, o, stăpâna mea, nici alăutele, nici harfele, nici Țimbalele nu scot un cântec care să se asemuie cu dulceața acelor guri fără de număr din frunzele Pomului-Cântător! Iar cea de a treia podoabă fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădinile tale, toate apele din aceste grădini s-ar opri din susurul undelor lor și ar privi-o. Întrucât toate apele, și cele din râuri, și cele din cetăți ori din grădini mărturisesc că ea este Apa-ca-de-Aur! Și, o, stăpâna mea, dacă numai o picătură din apa aceea s-ar pune într-un havuz gol, ea s-ar umfla și s-ar ridica fremătând în șuvoaie de aur, și n-ar mai conțeni

să țâșnească în sus și să cadă iarăși, fără ca să se reverse vreodată peste marginile havuzului. Și cu apa aceea de aur, toată străvezie ca peruzeaua cea străvezie, îi place lui Biulbiul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare, să-și stâmpere setea; și cu apa aceea de aur și limpede le place să-și stâmpere setea și gurile cele fără de număr din pomul cu frunze cântărețe.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute șaptezeci și șasea noapte

Spuse:

... gurile cele fără de număr din pomul cu frunze cântărețe. O, stăpână a mea, o, domniță, dacă minunății-le acelea s-ar afla în aceste grădini, ce preaslăvită ți-ar fi frumusețea, o, tu cea dăruită cu pletele strălucirii!

Când auzi vorbele acestea ale bătrânei, Farizada cea cu zâmbet de trandafir strigă:

– O, chip binecuvântat, măicuța mea, toate-s minunate! Dar nu mi-ai spus unde se află acele trei lucruri fără de asemuire!

Și bătrâna răspunse, sculându-se să-și ia drumul:

– O, stăpână a mea, acele trei minunății vrednice de ochii tăi se găsesc într-un loc dinspre hotarele Indului. Iar calea care duce acolo trece chiar prin spatele palatului în care stai tu. Așa că, dacă vrei să trimiți pe cineva să ți le aducă, nu ai decât a-i spune să urmeze drumul acela vreme de douăzeci de zile și, în cea de a douăzecea zi să-l întrebe pe cel dintâi om pe care l-o vedea în cale: „Unde-s Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător și Apa-ca-de-Aur?” Și drumețul acela nu are să pregete a-l lămuri în această

privință. Și Allah răsplătească-ți sufletul cel bun cu darul acelor minunății zămislite pentru frumusețea ta! Uassalam, o, binefăcătoareo, o, blagoslovito!

Și bătrâna, după ce spuse toate astea, își strânse frumușel năframele pe lângă ea și plecă murmurându-și binecuvântările.

Or, bătrâna și pierise atunci când Farizada, trezindu-se din visarea în care o cufundaseră vorbele despre cele trei lucruri atât de minunate, se gândi s-o cheme îndărăt sau să dea fuga după ea, ca să-i ceară amănunte mai multe despre locul unde se află ele și despre căile de-a ajunge la ele. Ci, dacă văzu ea că era prea departe, începu să-și prefire prin minte vorbă cu vorbă puținele îndrumări pe care le auzise, ca să nu uite nimic. Și simți astfel cum sporea în sufletul ei dorința de neînfrânt de-a avea sau numai de-a vedea acele minunății, măcar că se silea să nu se mai gândească la ele. Și porni atunci să străbată cărările din grădinile sale, și ungherele știute care îi erau atâta de dragi; ci toate i se părură fără de niciun farmec și pline de urât; și tare sâcâitoare i se dovediră glasurile păsărelelor care îi dădeau binețe în cale.

Și Farizada cea cu zâmbetul de trandafir se întristă de tot și începu să plângă pe cărările grădinii. Și, umblând așa, cu lacrimile șiroind, lăsa în urma ei, pe nisip, închegate în mărgăritare, picăturile din ochii săi.

Estimp, Farid și Faruz, frații ei, se întoarseră de la vânătoare. Și negăsind-o pe sora lor sub umbrarul de iasomie, unde aștepta de obicei întoarcerea lor, rămaseră nedumeriți de nepăsarea ei și porniră s-o caute. Și văzură pe cărări mărgăritarele căzute din ochii ei, și își ziseră:

— O, ce tristă este sora noastră! Și oare ce pricină de mâhnire să fi intrat în sufletul ei, de-a făcut-o să plângă așa?

Și merseră pe urmele ei, după mărgăritarele de pe cărări, și o găsiră scăldată în lacrimi în afundul tufișurilor. Și alergară la ea și o sărutară și o mângâiară, ca să-i aline sufletul iubit. Și îi spuseră:

– O, Farizada, surioara noastră, unde îți sunt trandafirii bucuriei și unde-i aurul voioșiei tale? O, surioara noastră, răspunde!

Și Farizada le zâmbi, întrucât îi iubea; și un bobocel de trandafir se ivi pe buzele ei; și le spuse:

– O, frații mei!

Și nu cuteză, rușinată de cea dintâi dorință a ei, să mai zică nimic.

Iar ei spuseră:

– O, Farizada cea cu zâmbet de trandafir, o, sora noastră, ce dor tainic îți tulbură așa sufletul? Ci povestește-ne mâhnirile tale, dacă te încrezi în dragostea noastră!

Și Farizada, hotărându-se să vorbească, într-un sfârșit le spuse:

– O, frații mei, nu-mi mai plac grădinile mele!

Și o năpădi plânsul, iar mărgăritarele șiroiră din ochii ei.

Și întrucât ei tăceau, îngrijorați și întristați de o știre atâta de grea, le spuse:

– Oh, nu-mi mai plac grădinile mele! Nu se află în ele nici Pasărea-Vorbitoare, nici Pomul-Cântător, nici Apa-ca-de-Aur!

Și Farizada, lăsându-se furată deodată de focul dorințelor sale, le povesti dintr-o răsuflare fraților ei cum o găzduise pe bătrâna cea bună, și îi lămură, cu un glas ațâțat până peste poate, ce minunății sunt Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător și Apa-ca-de-Aur.

Iar frații săi, după ce o ascultară, rămaseră până peste poate de uimiți și îi răspunseră:

– O, sora noastră, potolește-ți sufletul și înseninează-ți ochii. Căci lucrurile acestea, de-ar fi și pe piscul cel mai

de neajuns al muntelui Kaf, noi tot ne-am duce să le dobândim. Ci, spre a ne ușura căutările, poți să ne spui numai în ce loc pot fi găsite?

Și Farizada, înroșindu-se toată că-și mărturisise dorința ei cea dintâi, îi lămuri cu ce știa despre locul unde ar fi fost să se găsească lucrurile acelea. Și adăugă:

– Asta-i tot ce știu, și nimic mai mult!

Iar ei strigară amândoi deodată:

– O, sora noastră, ne ducem să le căutăm!

Ci ea țipă speriată:

– O, nu! o, nu! Să nu vă duceți!

Și Farid, fratele cel mai mare, spuse:

– Dorința ta este asupra capului și asupra ochilor noștri, o, Farizada! Ci mie, ca mai mare, mi se cade s-o îndeplinesc. Calul meu este încă înșeuat, și are să mă ducă neslăbit înspre hotarele Indiei, acolo unde se află acele trei minunății, pe care am să ți le aduc, de-o vrea Allah.

Și se întoarse înspre fratele său Faruz și îi spuse:

– Tu, fratele meu, rămâi aici, ca s-o veghezi, cât oi lipsi eu, pe sora noastră. Căci nu este bine s-o lăsăm singură de tot în casă!

Și se duse tot atunci la calul său, sări în spinarea lui și, aplecându-se, sărută pe fratele său Faruz și pe sora sa Farizada, care îi spuse, plângând de zor:

– O, naică al nostru, mă rog ție, lasă pustiei drumul acesta plin de primejdii, și descalecă. Decât să îndur lipsa ta, mai bine nici să nu văd, nici să nu aud vreodată Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător și Apa-ca-de Aur!

Ci Farid îi spuse, sărutând-o iar:

– O, surioara mea, lasă-ți pustiei spaimile, întrucât lipsa mea nu are să fie prea lungă și, cu ajutorul lui Allah, nu are să mi se întâmple niciun necaz și nicio supărare la

drumul acesta. Și-apoi, ca să nu te mai chinuiască grijile, cât am să lipsesc, iacă-tă un jungher pe care ți-l las!

Și scoase de la brâu un jungher, cu mânerul bătut cu mărgăritarele dintâi căzute din ochii Farizadei pe când era copilă, și i-l înmână spunându-i:

– Jungherul acesta, o, Farizada, are să-ți arate în ce stare mă aflu. Din vreme în vreme, să-l scoți din teacă și să-i cercetezi limba. De-ai să-l vezi tot așa de curat și de lucitor cum e acuma, are să însemne că sunt tot viu și plin de sănătate; ci de-ai să-l vezi întunecat ori ruginit, vei ști că mi s-a întâmplat vreo năprasună, sau că mă aflu robit undeva; și de-ai să-l vezi picurând de sânge, să fii îndreptățită că eu nu mai sunt printre cei vii! Și de-o fi așa, tu și cu fratele meu să chemați asupra mea mila Celui Preaînalt!

Spuse, și, fără a vroi să asculte nimic, plecă în galopul calului pe drumul ce ducea înspre țara Indului. Și merse el așa vreme de douăzeci de zile și de douăzeci de nopți, prin pustietăți în care nu se aflau nimic altceva decât iarba verde și sufletul lui Allah. Și în cea de a douăzecea zi de mers ajunse într-o câmpie la poalele unui munte. Și în câmpia aceea era un copac. Și sub copac ședea un șeic tare bătrân. Și fața aceluia prea bătrân șeic se pierdea cu totul sub pletele lungi, sub tufele sprâncenelor și sub fuiorul unei bărbi cumplite și albe ca lâna proaspăt dărcită. Iar mâinile și picioarele îi erau peste poate de slabe. Iar brâncile și tălpile i se sfârșeau cu niște unghii amarnic de lungi. Și depăna cu mâna stângă un șirag de mătânii, pe când mâna dreaptă o ținea nemișcată în dreptul frunții, cu degetul arătător ridicat în sus, așa cumu-i sfânta datină, spre a adevări că Unul singur este Cel Preaînalt. Și nu încape îndoială că moșneagul acela era un schivnic bătrân, care părăsise lumea cine mai știe din ce vremuri uitate.

Și întrucât chiar el era întâiul ins pe care, în acea zi a douăzecea de drum, îl întâlnea în cale, crăișorul Farid descălecă și, ținându-și calul de dârlogi, se duse până la șeic și îi spuse:

– Salamalecul fie asupra ta, o, preacuviosule!

Și bătrânul îi răspunse la salamalec, ci cu un glas atâta de înăbușit sub desetul mustăților și al bărbii, că prințul Farid nu putu să audă decât niște murmure de neînțeles.

Atunci crăișorul Farid, care nu se opriase acolo decât spre a căpăta lămuriri despre ceea ce venise să caute atâta de departe de țara sa, își zise: „Trebuie numaidecât să aud ce spune!“ Și scoase din desaga de drum niște foarfeci, și îi spuse șeicului:

– O, preacinstite uncheșule, îngăduie-mi să-ți dau cele câteva îngrijiri pe care nu ai vreme să ți le dai tu însuși, cu fundat cum ești, fără de contenire, în cugetările cuvioșiei!

Și întrucât șeicul cel bătrân nu ridică nicio împotrivire și nu arătă nicio supărare, Farid începu să taie, să reteze și să potrivească și barba, și mustățile, și sprâncenele, și pletele și unghiile, câte-un pic, până ce șeicul ieși întinerit cu douăzeci de ani, pe puțin. Și, dacă îi făcu binele acesta moșneagului, îi spuse după datina bărbierilor:

– Să-ți fie cu priință și cu desfătare!

Iar șeicul cel bătrân, dacă se simți ușurat astfel de tot ce îi împovărase trupul, se arătă mulțumit până peste poate și zâmbi înspre drumeț. Pe urmă, cu un glas care se făcuse mai limpede ca al unui copil, îi spuse:

– Allah coboare-și asupra ta binecuvântările sale, o, fiul meu, pentru binele pe care ți-l datorează moșneagul de mine. Ci, oricine-ai fi, o, drumețule de treabă, sunt gata și eu să te ajut cu sfaturile și cu priceperea mea!

Și Farid nu pregetă să-i răspundă:

– Vin tare de departe să caut Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător și Apa-ca-de-Aur. Poți să-mi spui unde pot să le găsesc? Or, nu știi chiar nimic despre ele?

Când auzi vorbele acestea ale călătorului acela tinerel, șeicul se opri deodată din depănatul mătăniilor, atât de tulburat fu. Și nu răspunse nimic. Iar Farid îl întreabă:

– Uncheșule taică, pentru ce nu grăiești nimic? Nu zăbovi să-mi spui, ca să nu-mi las calul să înghețe aici, dacă știi ceva ori dacă nu știi despre ce te întreb!

Iar șeicul, până la urmă, îi spuse:

– De bună seamă, o, fiul meu, știu și locul unde se află acele trei lucruri, și drumul care duce la ele. Da binele pe care mi l-ai făcut este atâta de mare în ochii mei, că nu mă îndur, în schimbul lui, să te îndrum înspre năprasnele cele amarnice ale unei încercări ca aceea!

Pe urmă adăugă:

– Of, fiul meu, mai bine zorește de te-întoarce pe unde ai venit și du-te îndărăt în țara ta! Câți flăcăi, înaintea ta, au trecut pe aici, și nu i-am mai văzut să se fi întors vreodată!

Iar Farid, plin de bărbăție, spuse:

– Uncheșule taică, arată-mi numai calea pe care să merg, și nu te îngrija mai mult. Întrucât Allah m-a dăruit cu niște brațe care se pricep să-l apere pe cel care le are!

Iar șeicul îl întreabă domol:

– Da cum să-l apere de Cel-ce-nu-se-vede, o, copilul meu, mai ales când ai lui Cel-ce-nu-se-vede sunt mii și mii?

Iar Farid scutură din cap și răspunse:

– Nu este putere și tărie decât în Allah Preaslăvitul, o, preacinstitele șeic! Ursita mea se află la gâtul meu și oricât aş fugi, ea tot are să mă urmeze! Spune-mi, dar, de vreme ce știi, spune-mi ce-mi rămâne de făcut! Și în felul acesta, ai să mă îndatorezi!

Dacă văzu că nu poate să-l întoarcă pe drumețul cel tinerel din rostul lui, Bătrânul-Copacului băgă mâna la chimirul cu care era încins și scoase un gogoloi de cremene roșie...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute șaptezeci și șaptea noapte

Spuse:

Dacă văzu că nu poate să-l întoarcă pe drumețul cel tinerel din rostul lui, Bătrânul-Copacului băgă mâna la chimirul cu care era încins și scoase un gogoloi de cremene roșie. Și îi întinse drumețului gogoloiul, spunând:

– Piatra aceasta are să te ducă acolo unde are să te ducă. Tu încalecă pe cal și azvârle-o înaintea ta. Și ea are să se rostogolească, iar tu să mergi pe urma ei până unde s-o opri. Atunci să descaleci și să legi calul cu frâul de piatra aceasta, iar ea are să stea acolo pe loc până ce te vei întoarce. Iar tu să te cațeri până în vârful muntelui pe care îl zărești de aici. Și peste tot pe unde au să te ducă pașii, ai să vezi niște pietre mari, negre, și ai să auzi niște glasuri care nu sunt nici glasurile apelor în gherdapuri, nici ale vânturilor în genuni; ci sunt glasurile supușilor Celui-ce-nu-se-vede. Și au să-ți urle niște vorbe care îngheață sângele în om. Ci tu să nu le iei în seamă. Întrucât dacă, speriat, vei întoarce capul ca să te uiți îndărăt, pe când ele au să te strige ba de aproape, ba de departe, vei fi preschimbat, pe clipă pe dată, într-o stană neagră asemenea cu stâncile negre din acel munte; ci dacă, împotrivindu-te chemărilor, ai să ajungi în pisc, vei găsi acolo o colivie, iar în colivie vei găsi Pasărea-Vorbitoare.

Și să-i spui: „Salamalecul fie asupra ta, o, Biulbiul-el-Hazar! Unde este Pomul-Cântător? Unde este Apa-ca-de-Aur?“ Și Pasărea-Vorbitoare are să-ți spună tot. Uassalam!

Iar șeicul cel bătrân, după ce spuse toate astea, scoase un oftat adânc. Și nimic mai mult.

Atunci Farid sări zornic pe cal; și zvârli piatra înainte, din toate puterile lui. Și gogonuiu de cremene roșie se duse de-a rostogolul. Și calul lui Farid, un fulger printre bidivii, de-abia putea să se țină după el printre tufărișurile pe care le străbătea, peste văiugile pe care le sărea și peste piedicele pe care le trecea în zbor. Și se rostogoli așa mai departe, cu o iuțea nedomolită, până ce se izbi de cea dintâi stâncă din munte. Atunci se opri.

Iar crăișorul Farid se dete jos de pe cal și răsuci frâul pe după piatra de cremene. Și calul împietri pe cele patru picioare ale lui, și nu se mai clinti, de parcă ar fi fost pironit în pământ.

Și pe dată emirul Farid începu să se cațere pe munte. Și nu auzi dintru-ntâi nimic. Ci, pe măsură ce urca, vedea pământul cum se acoperă cu stane de piatră neagră, care închipuiau oameni împietriți. Și el nu știa că acelea erau trupurile feciorilor de crai care călcaseră înaintea lui pe acele locuri ale deznădejdiei. Și deodată, dintre stânci, se auzi un țipăt cum nu mai auzise în viața lui, și care fu urmat numaidecât, și din dreapta și din stânga, de alte țipete care nu aveau nimica omenesc. Și nu erau nici urletele vânturilor turbate de prin pustietăți, nici mugetele pâraielor umflate de prin munți, nici vuietul năhlapilor de pe ape când se prăbușesc în genuni, întrucât erau glasurile acelor Navede. Și unele ziceau: „Ce vrei? Ce vrei?“ Iar altele ziceau: „Opriți-l! Opriți-l!“ Iar altele ziceau: „Dați-i brânci! Prăvăliți-l îndărăt!“ Iar altele îl batjocoreau, strigând: „Ho! Ho! Prăpăditule! Prăpăditule! Ho! Ho! Haida-hai! Haida-hai!“

Ci crăișorul Farid, fără a se lăsa amăgit de acele glasuri, sui pieptiș muntele mai departe, cu sânguință și dârzenie. Iar glasurile se făcură în curând atâta de multe și atâta de amarnice și, adeseori, răsuflarea lor îi trecea atâta de aproape de obraz, și atâta de înfricoșată ajunse zarva lor, și de-a dreapta și de-a stânga, și înainte și îndărăt, și atâta erau de năprasnice, și atâta de chinuitoare se făcea strigarea lor, încât emirul Farid, fără de voia lui, fu cuprins de tremur și, uitând sfatul Bătrânului-de-la-Copac, întoarse capul sub răsuflarea mai tare a unuia dintre glasuri. Și tot atunci un urlet spăimântător scos de sodomul de glasuri fu urmat de o tăcere mare. Și crăișorul Farid fu preschimbat într-o stană de piatră neagră.

Și, la poalele muntelui, la fel păți și calul, care fu prefăcut într-o stâncă fără chip. Iar gogoloiul de piatră roșie, rostogolindu-se, își luă drumul îndărăt înspre Bătrânul-Copacului.

Or, în ziua aceea, domnița Farizada, după obiceiul ei, scoase jungherul din tesacul pe care îl purta nesmintit la brâu. Și se gălbeni și începu să tremure, când văzu că fierul, cel încă în ajun atâta de curat și atâta de strălucitor, se înțețosase acuma și ruginise de tot. Și, prăbușindu-se în brațele crăișorului Faruz, care venise fuga la chemarea ei, strigă:

– Ah, fratele meu, unde ești? De ce te-oi fi lăsat eu să pleci? Ce-ai pățit tu în acele țări străine? Vai de păcatele mele! O, ticăloasă Farizada, mi-e silă de tine!

Și o înăbușeau sughiturile care îi zguduiau inima. Și crăișorul Faruz, tot atât de amărât ca și soră-sa, începu s-o aline; pe urmă îi spuse:

– Ceea ce s-a întâmplat s-a întâmplat, o, Farizada, întrucât ce-i scris trebuie să se împlinească. Ci de data aceasta este rândul meu să mă duc să-l caut pe fratele nostru și, totodată, să-ți aduc cele trei lucruri care i-au pricinuit robia în care pesemne că a căzut.

Iar Farizada, rugându-se de el, strigă:

– Nu, nu! fie-ți milă, nu te duce, dacă te duci să cauți ce a jinduit sufletul meu nesățios! O, fratele meu, dacă ți s-ar întâmpla vreo năpastă, eu aș muri!

Ci plânsetele și lacrimile ei nu-l clătinară pe crăișorul Faruz din hotărârea lui. Și încălecă pe cal și, după ce își luă bun-rămas de la soră-sa, îi dădu un șirag de mătănii făcut din mărgăritarele care fuseseră lacrimile curse din ochii de pruncă ai Farizadei atunci când plânse ea a doua oară, și îi spuse:

– Dacă mărgăritarele acestea, o, sora mea, nu au să mai curgă unele după altele printre degetele tale, de parcă s-ar fi lipit, va fi semn că eu am urmat soarta fratelui nostru!

Și Farizada, năpădită de jale, spuse sărutându-l:

– Deie Allah, o, mult-dragul meu, să nu pățești nimic! Și să te întorci acasă cu naica al nostru!

Și emirul Faruz luă la rându-i calea care ducea înspre meleagurile Indului.

Și, în cea de a douăzecea zi de călătorie, ajunse la Bătrânul-de-sub-Copac, care ședea cum îl găsisese crăișorul Farid, cu degetul arătător de la mâna dreaptă în dreapta frunții. Și, după salamalecuri, moșneagul, întrebă, îi povesti flăcăului tot ce pățise frate-său, și stăruie din toate puterile să-l întoarcă din drum. Ci, dacă văzu că nu are să ajungă la niciun căpătâi cu stăruința aceea, îi înmână gogonuiul de piatră roșie. Și piatra îl duse pe flăcău la poalele muntelui acela al blestemului.

Și emirul Faruz se avântă pe clinul muntelui, și glasurile se stârniră la pașii lui. Ci el nu le asculta. Și, la huirile, la huiduielile și la strigătele lor, nu răspundea nimic. Și iacătă că și ajunsese la jumătatea urcușului, când auzi deodată un strigăt în urma lui!

– Fratele meu! Fratele meu! să nu fugi de mine!

Și Faruz, uitând de orice grijă, se întoarse înspre glasul acela, și fu schimbat pe dată într-o stană de piatră neagră.

Și, în palatul ei, Farizada, care nu lăsa din mână șiragul de mărgăritare nici zi, nici noapte, și care prefira necurmat boabele printre degete, simți deodată că boabele nu se mai supun curgerii depănate de ea, și văzu că se lipiseră unele de altele. Și strigă: „O, sărmanii frați ai mei, supuși toanelor mele, am să vă găsesc!” Și își sugrumă toată durerea în sine și, fără a mai zăbovi cu boceli zadarnice, se străvesti în haine de voinic, își luă armele, se încinse cu ele, și porni călare, luând calea pe care o luaseră și frații ei.

Și în cea de a douăzecea zi ajunse la șeicul cel bătrân, care sta sub copac, la marginea drumului. Și domnița îi dădu binețe și îi spuse:

– O, precuvioase moșule taică, nu cumva ai văzut trecând pe-aici, la douăzeci de zile unul de altul, doi crăișori tineri și frumoși, care căutau Pasărea-Vorbitoare, Copacul-Cântător și Apa-ca-de-Aur?

Și bătrânul răspunse:

– O, Farizada, stăpâna mea cu zâmbet de trandafir, i-am văzut și i-am îndrumat. Iar ei, vai! ca și atâția alți crăișori înainte de ei, au fost opriți în drumul lor de către cel Navede!

Și Farizada, dacă văzu că moșneagul îi spune pe nume, rămase până peste poate de nedumerită; iar bătrânul îi zise:

– O, domniță a strălucirii, nu te-au amăgit aceia care ți-au povestit despre cele trei lucruri fără de asemuire, pe care au venit să le caute atâția crai și crăișori. Da ei nu ți-au spus și primejdiile care sunt de înfruntat într-o încercare atâta de grea ca încercarea în care ai intrat!

Și îi spuse Farizadei toate câte avea de înfruntat, dacă se ducea să-și caute frații și cele trei minunății. Iar Farizada îi spuse:

– O, preacuviosule, sufletul meu este tulburat cu totul în sinea lui de vorbele tale, întrucât sufletu-i ușor de înfricoșat! Ci cum să dau eu îndărăt, când sunt datorare să-mi găsesc frații? O, preacuviosule, ascultă ruga unei surori iubitoare și povățuiește-mă cum să-i dezleg de vrajă.

Iar șeicul cel bătrân răspunse:

– O, Farizada, fică de împărat, iacătă gogoloiul de piatră care are să te ducă pe urmele lor. Ci nu ai să poți să-i dezlegi de vrajă decât atunci când ai să fii stăpâna celor trei minunății. Și întrucât nu-ți primejduiești sufletul decât din pricina dragostei de frații tăi, și nu mânată de dorința de a dobândi ceea ce nu este cu putință, atunci ceea ce este cu neputință are să-ți fie rob. Află, dar, că niciunul dintre fiii oamenilor nu a putut să biruie chemarea glasurilor lui Navede. Drept care, ca să-l răzbești pe Navede, trebuie să te într-armezi împotriva lui cu iscusință, întrucât Navede are mare putere. Iar iscusința fiilor oamenilor are să biruiască toate puterile lui Navede!

Și, după ce spuse toate astea, Bătrânul-de-sub-Copac îi înmână gogonuiul de piatră roșie; pe urmă scoase de la brâu un smoc de lână și spuse:

– Cu smocul ăsta ușurel de lână, o, Farizada, ai să-i biruiesti pe toți ai lui Navede!

Și adăugă:

– Apleacă-ți înspre mine cununa capului tău, o, Farizada!

Iar ea își aplecă înspre moșneag capul cel cu pletele pe o parte de aur, iar pe cealaltă de argint. Și bătrânul spuse:

– Fiică a oamenilor, cu smocul acesta ușurel ai să biruiesti puterile celor din văzduhuri și toate șiretlicurile lui Navede!

Și, făcând smocul în două, îi puse Farizadei în fiecare ureche câte un ghemotoc, și îi făcu semn cu mâna să

purceadă la drum. Iar Farizada îl lăsă pe moșneag și zvârli cu dibăcie piatra înspre munte.

Și ajunse astfel la cea dintâi stâncă, și descălecă de pe cal și porni să urce spre piscuri, iar glasurile se și stârniră sub pașii ei, dintre stenii de piatră neagră, cu o larmă înfricoșătoare. Ci ea de-abia dacă auzea un murmur surd, neprinzând niciun cuvânt, neîncercând nicio spaimă. Și își văzu de suș, fără a se opri, măcar că era gingașă și măcar că picioarele ei nu călcaseră vreodată decât nisipișul cel moale al cărărilor din grădinile casei. Și ajunse fără a se istovi în piscul muntelui. Și, în mijlocul podișului de pe piscul acela, zări o colivie de aur, dinaintea ei, pe un stâlp de aur. Și în colivie văzu Pasărea-Vorbitoare.

Și Farizada se repezi și puse mâna pe colivie, strigând:

– Pasăre! Pasăre! ești a mea! ești a mea! Și n-ai să-mi scapi!

Și, tot atunci, își scoase, aruncându-le cât colo, doapele de lână din urechi, rămase acum de prisos, care o făcuseră surdă la strigătele și la hulele lui Navede. Întrucât toate glasurile lui Navede tăcuseră acum și o liniște mare domnea peste munte. Și în adâncul acelei tăceri, în limpezimea neclătinată, se ridică glasul Păsării-Vorbitoare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute șaptezeci și opta noapte

Spuse:

Și în adâncul acelei tăceri, în limpezimea neclătinată, se ridică glasul Păsării-Vorbitoare. Și spuse, cu toți clopoștii din ea, cântând pe limba ei de pasăre:

*Ah, cum, ah, cum,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Tu, cea cu zâmbet
De trandafir,
Cum aş putea,
În ce orbiri,
Să-mi vreau acum
Spre nicăiri
Să-mi caut drum?
O, noapte, ah!
Ah, ochi, priviri!
Eu ştiu, eu ştiu,
Eu, decât tine,
Eu ştiu mai bine
Cine eşti tu!*

*O, Farizadă, o, Farizadă!
Ah, ochii, ah!
Ah, nopţi senine!
Eu ştiu mai bine,
Ah, decât tine,
Cine eşti tu,
Cine eşti tu!
Ah, ochii, ochii,
Ah, ochii!
Eu
Roaba ta sunt,
Fără tăgadă,
Mereu,
Mereu,
O, Farizadă
O, Farizadă!*

Aşa cânta, o, alăutelor! aşa cânta Pasărea-Vorbitoare.
Iar Farizada, vrăjită până peste marginile vrăjirii, îşi uită
supărările şi chinurile; şi, încrezându-se în vorba păsării

năzdrăvane care i se făgăduise roabă, nu pregetă să-i spună:

– O, Biulbiul el-Hazar, o, minune a văzduhului, dacă îmi ești roabă, dovedește-mi, dovedește-mi!

Și Biulbiul, drept răspuns, cântă:

*Farizadă, Farizadă,
Poruncește, poruncește,
Poruncește, Farizadă!
Întrucât, fără tăgadă,
A te asculta,
A te asculta,
A te asculta,
Pentru mine însemnează
A mă supune
La dorința ta!*

Atunci Farizada îi spuse că are mai multe lucruri de cerut, și începu cu a o ruga să-i arate unde se află Copacul-Cântător. Și Biulbiul, în cântecul ei, îi spuse să se întoarcă înspre clina cealaltă a muntelui. Și Farizada se întoarse înspre clina dimpotriva coastei pe care urcase și privi. Și văzu la mijlocul povârnișului un pom atât de uriaș, că umbra lui ar fi putut să adăpostească o oaste întreagă. Și se minună în cugetul ei, și nu-i da prin gând cum ar putea să scoată din rădăcini și să ia cu ea pomul acela. Și Biulbiul, văzându-i nedumerirea, o lămuri, cântând, că nu era deloc trebuință să scoată din rădăcini copacul cel bătrân, și că era destul să rupă o crenguță din el și s-o sădească în ce loc i-ar plăcea, și are să vadă pe dată cum prinde rădăcini și cum ajunge un pom tot așa de frumos ca și acela pe care îl vede aici. Și Farizada se duse la Copac și auzi cântecul care se ridica din el. Și înțelese că se află dinaintea Copacului-Cântător! Întrucât nici adierea vântului în grădinile persienești, nici alăutele indienești,

nici harpele Siriei, nici Țimbalele Egiptului nu au scos nicicând vreun cântec asemuitor cu zvonul cel dulce al gurilor celor fără de număr care se aflau nevăzute în frunzele Pomului cântăreț.

Și după ce își veni în fire din vraja în care o cufundase cântecul, Farizada rupse o ramură din Copacul-Cântător și se întoarse la Pasărea Biulbiul și o rugă să-i arate unde se află Apa-ca-de-Aur. Și Pasărea-Vorbitoare îi spuse să se întoarcă înspre soarele-apune și să se ducă să privească pe după stânca cea albastră pe care are s-o vadă acolo. Iar Farizada se întoarse înspre soare-apune și văzu o stâncă de peruzea curată. Și se duse înspre ea și, după stânca de peruzea curată, văzu cum izvora un pâraiaș subțire, ca de aur topit. Și apa aceea toată de aur a pâraiașului pe care îl asuda stânca de peruzea era încă și mai de-a mirările s-o vezi străvezie și limpede ca însăși apa peruzelelor.

Și pe stâncă, într-o scobitură, se afla un vas de cleștar. Și Farizada luă vasul și îl umplu cu apa strălucitoare. Și se întoarse la Biulbiul, cu olul de cleștar pe umăr și cu creanga cântătoare în mână.

Și iacătă că Farizada cea cu zâmbet de trandafir ajunse stăpână pe cele trei minunății fără de asemuire.

Și îi spuse păsării Biulbiul:

— O, tu, cea mai frumoasă, mi-a mai rămas o rugă-minte să-ți fac. Și anume spre a mi-o vedea îndeplinită am venit de-atâta de departe după tine!

Și întrucât pasărea o pofți să grăiască, Farizada spuse cu glas tremurător:

— Frații mei, o, Biulbiul, frații mei!

Biulbiul, dacă auzi vorbele acelea, păru tare stânjenită. Întrucât știa că nu stă în puterile ei să lupte împotriva celor mulți ai lui Navede și împotriva vrăjilor lor, și știa că ea le era supusă dintotdeauna. Ci își zise pe dată

că dacă ursita o ajutase pe domniță să izbândească, îi era îngăduit și ei de aci înainte, fără de teamă, s-o slujească și să se lepede de stăpânii ei de până atunci. Și drept răspuns, cântă:

*Cu stropii, cu stropii, cu stropii
De apă, din vasul cel plin, de cleștar,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Cu stropii, cu stropii, cu stropii
Stropește, o, trandafirule al meu rar,
Stropește stanele-acelea de munte grămadă,
O, Farizadă, o, Farizadă!*

Și Farizada luă într-o mână olul de cleștar, iar în mâna cealaltă luă colivia de aur cu pasărea Biulbiul și creanga cântătoare, și porni pe brâna muntelui în jos. Și ori de câte ori da de-o stană de piatră neagră, o stropea cu câteva picături de Apă-ca-de-Aur. Și piatra prindea viață și se schimba în om. Și Farizada, fără a lăsa nicio stană nestropită, ajunse și la frații ei.

Iar Farid și Faruz, dezlegați din vrajă, se repeziră s-o sărute pe sora lor. Și toți voinicii, pe care ea îi trezise din somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mâna. Și se fâgăduiră robi ai ei. Și toți laolaltă coborâră iarăși înspre câmpie și încălecară iarăși pe caii lor, după ce Farizada îi dezlegă și pe aceștia din vrajă. Și porniră înspre Copacul-Moșneagului.

Ci Moșneagul nu se mai afla pe pajiște, iar Copacul nici el nu mai era pe pajiște. Și Biulbiul, când fu întrebată de Farizada, îi răspunse cu un glas care se înăspri dintr-odată:

– Pentru ce vrei să-l vezi iarăși, o, Farizadă? El i-a dat fetei oamenilor învățatura de a se sluji de smocul de lână care biruie glasurile rele, glasurile vrăjmașe, glasurile

potrivnice și toate glasurile care tulbură lăuntrurile sufletului și îl opresc să ajungă în piscuri. Și precum dascălul pălește dinaintea învățaturii sale, tot așa și Moșneagul-Copacului s-a mistuit când ți-a trecut ție învățătura lui, o, Farizadă! Și de-acum înainte relele care îi chinuiesc pe cei mai mulți dintre oameni nu au să mai aibă nicio putere asupra sufletului tău. Întrucât ai să știi să nu-ți mai lași sufletul să asculte de întâmplări din afara ta, care nu au putere decât din pricina acestei ascultări. Și ai învățat să cunoști netulburarea, care este muma fericirilor toate!

Așa grăi Pasărea-Vorbitoare, pe locul unde se înălța înainte Copacul-Moșneagului. Și toți se minunară de frumusețea felului ei de a vorbi și de adâncimea cugetului său.

Și oastea care alcătuia alaiul Farizadei porni mai departe la drum. Ci nu peste mult ceata începu să scadă, întrucât voinicii, sloboziți din vrajă de Farizada, pe măsură ce ajungeau în dreptul drumului pe care veniseră, se înfățișau unul câte unul dinaintea ei ca să-i mărturisească încă o dată vorbele lor de mulțumire și, sărutându-i mâna, își luau bun-rămas de la ea și de la frații ei. Și în seara celei de a douăzecea zile, domnița Farizada și emirii Farid și Faruz ajunseră în pace la casa lor.

Or, îndată ce descălecă, Farizada nu zăbovi să atârne colivia în grădină, sub un umbrar. Și pe dată ce Biulbiul scoase cel dintâi trîl al glasului ei, toate păsările veniră fuga s-o vadă și, dacă o văzură, îi dădură binețe laolaltă. Întrucât și filomelele, și turturelele, și ciocârlile, și silviile, și cintezoii, și sticleții și toate neamurile cele fără de sfârșit ale păsărilor care sălășluiesc prin livezi mărturisiră că frumusețea ei este mai presus de frumusețea lor. Și cu glasuri mai subțiri ori mai groase, ca niște alme, ținură hangul cu ciripitul lor la trîlurile ei tânguioase. Și

de fiecare dată când ea încheia un tril dibaci, ele își vedeau încântarea cu niște slăviri pline de farmec, în limba lor de păsări.

Și Farizada se duse la un havuz mare, de alabastru, în a cărui oglindă își făcuse obiceiul să-și privească pletele-icele de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă, și vărsă în el o picătură din apa adusă în olul de cleștar. Și picătura de aur se umflă și se ridică și crescă în șuvoaie lucitoare, și nu conținu să țâșnească în sus și să cadă iarăși frântă, revărsând o reveneală de peșteră de mare în aerul aprins.

Și Farizada sădi, cu chiar mâinile sale, creanga luată din Pomul-Cântător. Și creanga prinse numaidecât rădăcină și, în câteva clipite, se făcu un copac la fel de frumos ca și acela din care odrăslise. Și se porni un cântec atât de frumos, că nici adierea vântului prin livezile Persiei, nici alăutele indienești, nici harpele Siriei, nici țimbalele Egiptului nu ar fi putut să scoată farmecul unui cântec așa de ceresc! Și, ca să asculte gurile cele nevăzute și fără de număr din frunzele cântărețe, izvoarele se opriră din curgerea lor susurătoare, păsările însele își curmară glasurile, iar adierea cea hoinară de pe cărări își strânse mătăsăriile.

Și viața își începu iarăși în casa și în grădinile acelea zilele sale de fericire netulburată. Iar Farizada își luă iarăși plimbările ei prin livezi, oprindu-se ceasuri în șir să stea de vorbă cu Pasărea-Vorbitoare, să asculte Pomul-Cântător și să privească Apa-ca-de-Aur. Iar Farid și Faruz se dedară iarăși petrecerilor lor vânătoarești și goanelor de-a călare.

Or, într-o zi, pe o cărare din pădure, atâta de strâmtă, încât ei nu putură să se dea la vreme de-o parte, cei doi frați se întâlniră cu sultanul, care se afla la vânătoare.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute șaptezeci și noua noapte

Spuse:

Or, într-o zi, pe o cărare din pădure, atâta de strâmtă, încât ei nu putură să se dea la vreme de-o parte, cei doi frați se întâlniră cu sultanul, care se afla la vânătoare. Și săriră jos de pe cai și se temeniră cu frunțile la pământ. Și sultanul, peste măsură de uimit că vedea în pădurea aceea doi crășori viteji de care el nu știa nimic, îmbrăcați falnic de parcă ar fi fost din chiar alaiul său, se simți ispitit să-i privească mai bine la chip și le spuse să se ridice. Și frații cei doi se ridicară în picioare și șezură dinaintea sultanului, cu ochii plini de o măreție care se potrivea de minune cu înfățișarea lor cuviincioasă. Iar sultanul rămase tulburat de frumusețea lor și îi privi o vreme, fără a spune nimic, măsurându-i din creștet până în talpă. Pe urmă îi întrebă cine sunt și unde locuiesc. Întrucât inima îi era fermecată de ei și se tulburase foarte. Iar ei răspunseră:

— O, doamne al vremilor, suntem fiii răposatului rob al tău, îngrijitorul de odinioară al grădinilor, și locuim nu departe de aici, în casa cu care ne-a îndatorat dărnicia ta!

Și sultanul se bucură nespus cunoscându-i pe feciorii slujitorului său cel credincios; da se miră că nu se înfățișaseră la palat până în ziua aceea, spre a face parte din alaiul lui. Și îi întrebă de pricina nevenirii lor la palat. Și ei răspunseră:

— O, doamne al vremilor, iartă-ne dacă nu am venit până astăzi să ne înfățișăm dinaintea mâinilor tale darnice; da noi avem o soră, mezina noastră, care ne-a fost dată în seamă cu limbă de moarte de către părintele nostru, și pe care o veghem cu o dragoste ce nu ne îngăduie să putem gândi a o părăsi!

Și sultanul fu înduioșat până peste măsură de legătura aceea frățască, și se tulbură tot mai tare de bucuria acelei întâlniri, zicându-și: „N-aș fi crezut vreodată că s-ar afla în împărăția mea doi flăcăi atât de desăvârșiți și totodată atâta de dezlegați de orice lăcomie!“ Și îi veni dorința de neînfrânt să-i vadă în casa lor, spre a-și răcori mai bine ochii cu chipurile lor. Și le mărturisi numaidecât dorința sa celor doi flăcăi, care răspunseră că ascultă și că se supun, și grăbiră să-i fie străji. Și craiul Farid o luă înainte spre a se duce s-o vestească pe sora sa Farizada de sosirea sultanului.

Și Farizada, care nu era deprinsă deloc să primească oaspeți, nu știa cum să se poarte spre a face cum se cuvine cinstea casei lor în fața sultanului. Și, în fâstâceala ei, nu găsi altceva mai bun decât să se ducă și să ceară sfat de la prietena ei Biulbiul, Pasărea-Cântătoare. Și îi spuse:

– O, Biulbiul, sultanul ne face cinstea de-a veni să ne vadă casa, iar noi trebuie să-l ospătăm. Grăbește de mă învață cum am putea să facem față, în așa fel ca el să plece mulțumit!

Și Biulbiul răspunse:

– O, stăpâna mea, este de prisos să pui bucătăreasa să gătească tăvi și tăvi de bucate. Întrucât numai o tavă i se potrivește astăzi sultanului și numai ea cere să i se aducă la masă. Și aceasta-i o tavă cu castraveți umpluți cu mărgăritare!

Iar Farizada, de tot nedumerită, și gândind că limba Păsării a încurcat vorbele, se împotrivi spunând:

– Pasăre! Pasăre! nu te gândești? Castraveți îndopați cu mărgăritare! Păi o mâncare ca asta unde s-a mai pomenit? Dacă ne face cinstea să vină la noi la masă, fără în-doială că împăratul vrea să mănânce ceva, nu să ronțăie mărgăritare! De bună seamă că ai vrut să spui „o tavă de castraveți cu umplutură de orez“, o, Biulbiul?

Ci Pasărea-Vorbitoare strigă supărată:

– Ba deloc! Ba deloc! Ba deloc! O umplutură de mărgăritare, de mărgăritare, de mărgăritare! Nicidecum de orez, nicidecum de orez, nicidecum de orez!

Și Farizada, care se încredea cu totul în Pasărea năzdrăvană, plecă degrabă să dea poruncă bătrânei bucătărese să gătească tava de castraveți cu mărgăritare. Și întrucât mărgăritarele nu lipseau din casă, nu fu greu să se găsească destul de multe spre a umple o tavă.

Estimp, sultanul, însoțit de craiul Faruz, intră în grădină. Și Farid, care îl aștepta în poartă, îi ținu scara șeii și îl ajută să descalece. Iar Farizada cea cu zâmbet de trandafir, acum întâia oară cu fața ascunsă sub iașmac (întrucât așa o povățuise Biulbiul), veni să-i sărute mâna. Și sultanul fu fermecat până peste poate de gingășia ei aleasă și de curăția de iasomie ce se revărsa din toată făptura ei și, gândindu-se la bătrânețea lui fără de urmași, începu să lăcrimeze. Pe urmă spuse binecuvântând-o:

– Acela care lasă urmași după el nu moare! O, părinte al unor copii atâta de frumoși, dăruiește-ți Allah un loc de vază de-a dreapta sa printre cei fericiți!

Pe urmă adăugă, coborându-și iarăși privirile asupra Farizadei care sta tot plecată:

– Ci, o, fică a slujitorului meu, o, lujer înmiresmat, du-ne la vreun tufiș unde să ne adăpostim de arșița zilei!

Și sultanul, cu Farizada care tremura toată înaintea lui, și cu cei doi frați ai ei în urmă, porni spre umbrar. Și cel dintâi lucru care îi sări în ochi sultanului Khosru Șah fu havuzul cu apa de culoarea aurului. Și se opri o clipă să privească minunându-se, și strigă:

– Ce apă minunată! ce desfătare să te uiți la ea!

Și se duse s-o vadă mai de aproape. Și deodată auzi cântarea Pomului-Cântător. Și întinse o ureche fermecată

înspre muzica aceea care cobora din ceruri. Și ascultă îndelung. Pe urmă strigă:

– O, ce cântare cum n-am mai auzit vreodată!

Și întrucât, ca să audă mai bine, pornise înspre partea de unde socotea că vine cântecul, iacătă că deodată cântecul încetă și o tăcere mare adormi grădina toată. Și din toiul acelei tăceri mari se ridică glasul Păsării-Vorbitoare, într-un cântec singuratic, răsunător și pătimăș. Și zicea:

– Binevenit... sultanul... Khosru Șah! Binevenit! Binevenit! Binevenit!

Și, cu cel din urmă tril scos de glasul acela care descânta văzduhurile, întreg corul păsăreturilor răspunse pe limba sa:

– Binevenit! Binevenit! Binevenit!

Și sultanul Khosru Șah fu uimit de toate astea, iar sufletul lui, atâta de tulburat de toate câte văzuse într-un răstimp atâta de scurt, fu înduioșat până peste poate. Și strigă:

– Aici este casa fericirii! Oh, mi-aș da și puterea și scaunul domnesc ca să locuiesc cu voi, o, copii ai grădinarului meu!

Pe urmă, cum el tocmai sta gata să înceapă a întreba pe Farizada și pe frații săi de obârșia minunățiilor despre care nu izbutea să-și dea întocmai seama, ei îi arătară Pomul-Cântător și Pasărea-Vorbitoare. Și Farizada îi spuse:

– În ce privește minunățiile acestea, este o poveste pe care am să i-o povestesc sultanului, stăpânul nostru, după ce are să se odihnească!

Și îl pofti pe sultan să șadă chiar sub umbrarul ce slujea de adăpost păsării Biulbiul, și unde tocmai erau aduse bucatele pe o tabla mare. Și sultanul șezu jos, sub umbrar, la locul de cinste. Și i se aduse să mănânce castraveții cu mărgăritare, pe o farfurie de aur.

Și sultanul, căruia chiar îi plăceau castraveții umpluți, când îi văzu pe farfuria pe care însăși Farizada i-o puna dinainte, fu mulțumit de grija aceea pe care nu o pricepea. Ci numaidecât rămase peste măsură de nedumerit când văzu că în loc de a fi umpluți, ca de obicei, cu orez și cu fistic, castraveții erau îndopați cu mărgăritare. Și spuse Farizadei și fraților ei:

– Pe viața mea! ce noutate și la umplutura aceasta de castraveți! Da de când oare se pun mărgăritare în loc de orez și fistic?

Iar Farizada era gata-gata să scape tablaua și s-o ia la fugă de tulburare, când Pasărea-Vorbitoare, dând glas, îl strigă pe sultan pe numele lui, spunând:

– O, stăpâne al nostru Khosru Șah!

Iar sultanul ridică fruntea înspre Pasărea cea Vorbitoare, care vorbi mai departe cu glas adânc:

– O, stăpâne al nostru Khosru Șah! Da de când copiii unui sultan al Persiei pot, de la naștere, să fie schimbați în alte viețuitoare? Dacă, dar, o, doamne al vremurilor, ai crezut odinioară un lucru atâta de peste puțină de crezut, nu ai temei să te minunezi dinaintea unui lucru așa de mărunț ca acesta de acum!

Pe urmă adăugă:

– Adu-ți aminte, o, stăpâne al nostru, de vorbele pe care le-ai auzit acum douăzeci de ani, într-o casă săracă! De le-ai uitat, o, stăpâne al nostru, îngăduie roabei Farizada să ți le mai spună o dată!

Și Pasărea, cu un glas ca graiul cel dulce al fecioarelor, spuse:

– O, surorile mele! când am să fiu soția sultanului, am să-i dăruiesc niște urmași binecuvântați! Întrucât feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din împreunarea noastră ar fi vrednici de părintele lor în toate privințele;

iar fata, care ne-ar răcori ochii, ar fi chiar zâmbetul cerului! Părul ei ar fi de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă; lacrimile ei, când ar plânge, ar fi mărgăritare, iar zâmbetele ei boboci de trandafir!

Și sultanul, la vorbele acestea, își ascunse capu-n palme și începu să suspine. Iar durerea lui cea veche se făcu mai vie decât în zilele amare ale trecutului. Și toate gândurile înăbușite în afundul sufletului său deznădăjduit îi năvăliră deodată în inimă și i-o sfâșiară.

Ci îndată glasul Păsării Biulbiul se ridică iarăși, cântând voios. Și spunea:

– Dă-ți deoparte iașmacurile, o, Farizada, dinaintea tatălui tău!

Și Farizada, care nu putea să nu asculte de glasul prietenei sale, dădu la o parte iașmacurile. Și, odată cu ele, căzu și basmaua sub care îi sta strâns părul. Și sultanul văzu totul și, cu mâinile întinse înainte, se ridică scoțând un strigăt mare. Și glasul Păsării Biulbiul îl strigă:

– Copila ta, o, împărate!

Căci de aur pe-o parte îi erau pletele, și de argint pe partea cealaltă; și avea două mărgăritare de bucurie pe pleoape, și un boboc de trandafir pe buze.

Și împăratul tot atunci se uită și la cei doi frați, care sedeau cuminiți. Și se văzu în ei. Și glasul Păsării Biulbiul strigă:

– Copiii tăi, o, împărate!

Și pe când sultanul Khorsu Șah sta încă împietrit de tulburare, Pasărea-Vorbitoare povesti repede, și lui și copiilor lui, povestea lor adevărată, de la început până la sfârșit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem și noi încă o dată.

Și nici nu-și sfârșise ea bine povestea, că sultanul și copiii săi, strânși unii în brațele altora, își amestecau

lacrimile și sărutările. Mărire aceluia carele adună la un loc după ce a despărțit, lui Allah Atotputernicul și Atotnepătrunsul!

Și după ce își mai veniră oleacă în fire din tulburarea lor, sultanul spuse:

– O, copiii mei, hai cu mare grabă s-o găsim pe mama voastră!

Ci, o, ascultătorii mei, să nu mai zugrăvim tot ce s-a petrecut când biata mamă, care trăia singurică în umbra chiliei sale, îl văzu pe soțul ei sultanul, și când află că este mama Farizadei celei cu zâmbet de trandafir și a celor doi flăcăi minunați, frații Farizadei. Și mărire lui Allah a cărui bunătate este fără de sfârșit și al cărui județ nu greșeste nicicând, carele a făcut să moară de ciudă, în ziua strălucirii, cele două surori zavistnice, și carele a menit desfături lungi și viață plină de fericire împăratului Khosru Șah, sultăniței soția sa, coconului cel frumos Farid, coconului cel frumos Faruz și domniței celei frumoase Farizada, până ce a venit Despărțitoarea celor ce se au dragi și Spărgătoarea sindrofiilor. Și slavă aceluia carele, în veșnicia sa, nu cunoaște schimbare.

Și-aceasta-i povestea minunată a Farizadei celei cu zâmbet de trandafir. Ci Allah este încă mai știutor!

După ce Șeherezada povesti povestea aceasta, micuța Doniazada strigă:

– O, sora mea, ce dulci sunt vorbele tale, și ce vrăjitoare, și ce proaspete, și ce gustoase! Și ce minunată este povestea aceasta!

Iar sultanul Șahriar zise:

– E adevărat!

Și Doniazadei i se păru că vede ochii sultanului umeziți, și îi spuse Șeherezadei încet de tot:

– O, sora mea, văd parcă o lacrimă în ochiul cel stâng al sultanului, și parcă altă lacrimă în ochiul lui cel drept!

Și Șeherezada se uită la sultan cu o uitătură furișă, zâmbi și spuse, sărutând-o pe micuță:

– Fie ca sultanul să nu simtă o desfătare mai mică ascultând *Povestea cu Kamar și cu mult-priceputa Halima*!

Iar sultanul Șahriar zise:

– Nu cunosc povestea aceea, o, Șeherezada, și știi că o aștept și că o doresc!

Ea spuse:

– De-o vrea Allah, și dacă sultanul îmi îngăduie, am s-o încep mâine.

Iar sultanul Șahriar, amintindu-și de parabola adevăratei științe, spuse:

– Binevoiesc să am răbdare până mâine spre a asculta și povestirea aceea!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzecea noapte

Micuța Doniazada strigă:

– O, Șeherezada, sora mea, Allah fie asupra ta! grăbește de ne povestește *Povestea cu Kamar și cu mult-priceputa Halima*.

Și Șeherezada spuse:

POVESTEA CU KAMAR ȘI CU MULT-PRICEPUTA HALIMA¹

Se povestește că a fost odată, în vechimea vremilor – ci Allah este mai știutor! – un neguțător foarte prețuit, pe nume Abd el-Rahman, pe care Allah cel Atoatedătător îl binecuvântase cu o fată și cu un fecior. Și neguțătorul dăduse numele de Steaua-Dimineții² fetei sale, dată fiind frumusețea ei desăvârșită, și de Kamar³ băiatului, dat fiind că era ca luna, întocmai. Dar când crescură mai mari, neguțătorul Abd el-Rahman, dacă văzu tot ce le hărăzise Allah copiilor ca farmec și ca desăvârșire, i se făcu o frică amarnică să nu care cumva să i-i deoache vreun pofticios ori să i-i viclenească vreun dezmațat, și îi ținu închiși în casă până la vârsta de paisprezece ani, neîngăduind nimănuia să-i vadă, afară de roaba cea bătrână care îi îngrijea de mici. Ci într-o zi, când neguțătorul Abd el-Rahman, împotriva obiceiului său, era într-o stare de voioșie, soția lui, mama copiilor, îi spuse:

– O, părinte a lui Kamar, iacătă că fiul nostru are să ajungă la vremea însurătoarei și poate să se poarte de aici înainte ca un bărbat. Da tu ce socoți? Au este el fată sau băiat, ia spune-mi?

Și neguțătorul Abd el-Rahman, până peste poate de nedumerit, îi răspunse:

¹ La M. A. Salie: *Povestea despre Kamar-az-Zaman și soția giuvaiergiului.*

² La M. A. Salie: *Kaukab-as-Sabah.*

³ La M. A. Salie: *Kamar-az-Saman.*

– Băiat!

Ea spuse:

– Apoi atunci pentru ce te încăpățânezi să-l ții ascuns, ca pe o fată, de ochii întregii lumi, și nu-l iei cu tine în suk, și nu-l duci să stea lângă tine în prăvălie, ca să cunoască lumea și ca să-l cunoască și lumea pe el și să știe măcar în felul acesta că ai un fecior în stare să te moștenească și să rostuiască treburile vânzărilor și ale cumpărărilor? Altminteri, după viața cea lungă (Allah meni-ți-o-ar fără de sfârșit!), nimenea habar n-ar avea de urmașul tău, care degeaba le-ar spune oamenilor: „Eu sunt fiul negustorului Abd el-Rahman!” că nu are să audă decât răspunsul plin de neîncredere supărată, și pe bună dreptate: „Nu te-am văzut niciodată! Și nu am auzit niciodată să se fi pomenit că negustorul Abd el-Rahman ar fi lăsat vreun fiu ori ceva care, mai de-aproape sau mai de departe, să se asemuie cu un fiu!” Și atunci, o, ce năprasună pe capetele noastre! stăpânirea are să vină și să pună gабja pe bunurile tale, și să-l despoaie pe fiul tău de dreptul lui!

Și, după ce spuse toate astea cu mare însuflețire, femeia urmă cu același glas:

– Și tot așa-i și cu fata noastră Steaua-Dimineții! Aș vrea s-o arăt femeilor care vin pe la noi, cu nădejdea că are s-o ceară vreo mamă a vreunui flăcău de seama ei să-i fie acestuia soție, și ca noi, la rându-ne, avem să ne putem bucura de nunta ei! Că lumea, o, taică a lui Kamar, este făcută din viață și din moarte, și noi nu știm ziua sorocului nostru!

La vorbele acestea ale soției sale, neguțătorul Abd el-Rahman chibzui vreme de un ceas, pe urmă săltă capul și răspunse:

– O, fică a moșului meu, dreptu-i! nimenea nu poate să fugă de ursita care îi este legată de gât. Ci tu știi bine că

nu mi-am ținut copiii ascunși în casă decât pentru că îmi era frică să nu-i deoache careva!¹ De ce, dar, mă învinuiești pentru chibzuința mea și uiți de grija ce m-a călăuzit?

Ea spuse:

– Alungat fie Cel-Rău, Proclétul! Roagă-te în numele Profetului, o, șeicule!

El spuse:

– Binecuvântarea lui Allah să fie asupra sa și asupra tuturor alor săi!

Ea urmă:

– Și-acuma, pune-ți încrederea în Allah carele are să știe cum să-l ferească pe copilul nostru de ispitele cele păcătoase și de ochiul cel rău. Și-apoi, iacătă coala turbanului din mătase albă de la Mossul pe care i l-am făcut lui Kamar și în care am avut grijă să cos cutiuța de argint în care se află închis sulul cu versetele cele sfinte, apărătoare de orice răutate! Așa că poți să-l iei astăzi cu tine pe Kamar, ca să-l duci să vadă sukul și să-i arăți, într-un sfârșit, prăvălia tatălui său!

Și fără a mai aștepta încuviințarea soțului ei, alergă să-l cheme pe băiatul pe care avusese grijă să-l îmbrace cu hainele lui cele mai frumoase, și îl aduse dinaintea părintelui său, care se umflă în sine și se luminează la vederea lui, și murmură:

– Mașallah! Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău, ya Kamar!

Pe urmă, înduplecat de nevastă-sa, se ridică, îl luă de mână și plecă cu el.

¹ La M. A. Salie: „...cum bine a zis cel ce a zis:

Te temi de mine însumi, de tine chiar – săvâi!
De clipa care fuge, de locu-n care stai.
În ochii-mi de-aș fi-n stare închis să mi te țin,
Mi s-ar părea că și-așa îmi este prea puțin,
Până la Judecata de-Apoi dacă-am trăi,
De tine niciodată eu nu m-aș despărți.“

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și una noapte

Spuse:

... se ridică, îl luă de mână și plecă cu el. Or, de cum trecură pragul casei și făcură câțiva pași pe uliță, se pomeniră înconjurați de trecătorii care se opreau la ivirea lor, tulburați până peste marginile tulburării, de flăcău și de frumusețea lui, plină pentru suflete de pojarul iadului. Ci fu cu totul altceva când ajunseră la poarta sukului. Acolo trecătorii se opriră de-a binelea din umblat și unii se duseră să-i sărute mâinile lui Kamar, după ce se terminară cu salamalecurile de cuviință dinaintea tătâne-său, iar alții strigau:

– Ya Allah! Soarele se arată a doua oară în dimineața aceasta! Crai-nou strălucește ca-n luna Ramadanului peste făpturile lui Allah! Lună-nouă se ivește astăzi peste suk!

Și-așa se minunau din toate părțile, beți de încântare și făcându-i urări de bine flăcăului, înghesuindu-se cu ghiotura împrejurul lui. Iar părintele acestuia, plin de mânie sugrumată și încurcat de tot, degeaba îi suduia și îi alimănea, că ei nici nu se sinchiseau, pierduți în minunare față de frumusețea cea peste fire care își făcea vrăjita-i intrare în suk, în ziua aceea de binecuvântare. Și, în felul acesta, îi dădeau dreptate poetului, întorcând asupra lor înșiși vorbele acestuia:

*Doamne, tu zămislit-ai frumusețea
Ca să ne iei și mințile cu ea!
Și tot tu spui: „Păziți-vă cu teamă
De ce-i poprit, și de mânia-mi grea!”*

*Doamne, tu frumuseților izvor,
Și care tot ce e frumos iubești,
Cum ar putea niște fapte supuse*

*A nu iubi ce e ca din povești,
Cum să-și sugrume dorul care-i mână
Spre ce-i scăldat în frumuseți cerești?*

Când neguțătorul Abd el-Rahman se văzu așa, în mijlocul șirurilor de bărbați și de femei stând grămadă dinaintea lui și înlemniți de minunare dinaintea fiu-său, rămase până peste poate de năucit și început, în sufletul lui, s-o potopească cu blesteme pe nevastă-sa și s-o afurisească cu toate afurisirile pe care ar fi vrut să le arunce nechemaților aceia, punându-i în seamă toate câte i se întâmplau atâta de vădit supărător. Pe urmă, la capătul răbdărilor, îi împinse repezi pe cei care îl împresurau și se furișă grabnic în prăvălia sa, pe care o deschise și în care, numaidecât, îl puse pe Kamar să stea jos, da în așa fel ca neobrazarea trecătorilor să nu poată a-l atinge decât de departe. Iar prăvălia ajunsese locul de oprire pentru tot sukul, iar îngrămădeala și-a celor mari și-a celor mici se făcu tot mai mare din clipă în clipă: întrucât cei care îl văzuseră vroiau să-l mai vadă, iar cei care nu îl văzuseră se trudeau din toate puterile să-l vadă și ei cât de cât.

Și iacă că, estimp, se apropie de prăvălie un derviş cu privirea pierdută ca în rugăciune, și care, de cum îl zări pe Kamar cel frumos stând lângă tatăl său, și atâta de chipeș, se opri scoțând niște oftaturi adânci și, cu un glas tulburat până peste poate, rosti stihurile acestea:

*Ia uite ramul arborelui ban
Cum șade pe-o tulpină de șofran
Sub strălucirea lunii-n Ramadan.
Și când întreb apoi anume:
„Cum îți zice pe nume?
Cum te numești tu?”*

*El răspunde: „Lu-lu!”
 Iar eu îl strig atunci de-aci:
 „Li-li!”
 Ci el răspunde-atunci așa:
 „La-la!”¹*

*Pe când băiatul cel cu chip frumos
 Ședea în tihnă, iar vrăjita-i față
 Era ca răsăritul luminos
 Al lunii-n Ramadan – cu o măreață
 Și rară călcătură iată vine.*

După care dervişul cel bătrân, alintându-și întruna barba lungă și albă, se duse până lângă prăvălie, între rândurile de privitori care se traseră la o parte dinainte-i, din cinstirea față de vârsta lui înaintată. Și îl privi pe băiat cu niște ochi plini de lacrimi, și îi dăruî un mănunchi de busuioc dulce. Pe urmă șezu jos pe lavița tejghelei, pe locul cel mai de lângă băietan. Și cum sta așa, chiar că i se puteau potrivi pe bună dreptate aceste vorbe ale poetului:

*Un preacinstit șeic, cu-nfățișare
 De derviş ars în schivnicii haine,
 Cu osteneli și râvne îndelungi
 Liubovul cercetând cu prisosință,
 Întreaga-i taină, după-atâtea munci,*

¹ Sau, cu alte cuvinte:

*Eu îl întreb anume:
 „Cum îți zice pe nume?”
 El răspunde: „Mărgăritar!”
 Eu strig: „Vino la mine, așadar!”
 Ci el răspunde-așa:
 „Iaca ba! Iaca ba!”*

Versuri întemeiate pe un joc de cuvinte: *lu-lu* care înseamnă „mărgăritar”, *li-li* – „la mine, la mine” și *la-la* – „nu, nu”.

*O dobândise-n vrednică știință.
 Neprecurmat, și fete și feciori
 Oblăduise inima-i miloasă,
 De-ajunse-ntocmai unei scobitori –
 Bătrâne oase într-o piele roasă.
 Ci, după cât se spune, nu deplin
 Pornit femeii să-i îndure struna,
 Măcar că se vădise priceput
 Și la mai acrișor și la mai dulce,
 Și tânărul Zeid fiind plăcut,
 Și tânăra Zeinab, când să și-i culce:
 Cu inima-nmuiată-n duioșie,
 Iar restul tare pururi ca de piatră.
 Era cu-adevărat minunăție!
 Fie un țap cu cătătură șoatră,
 Fie o capră smulsă din juvăț,
 Fie o barbă ori obraz mai lin,
 Șeicu-i gata la orice răsfăț,
 Apururi sprinten, ca un magrebin!*

Când oamenii care se buluceau fermecați dinaintea prăvăliei văzură starea de vrajă a dervişului, începură să-și împărtășească între ei cele ce cugetau, zicând:

– Uallah! toți dervişii sunt la fel! Seamănă cu junghe-
 rul neguțătorului de colocase: nu fac nicio osebite între
 bărbătesc și femeiesc!

Iar alții strigau:

– Alungat să fie Cel-Rău! Dervişul scapără după băiatul
 cel dragălaș! Prăpădi-i-ar Allah pe dervişii de soiul ăsta!

Cât despre neguțătorul Abd el-Rahman, părintele
 tânărului Kamar, apoi el, dacă văzu toate, își zise: „Cel
 mai cuminte-i să ne întoarcem acasă mai devreme decât
 de obicei.” Și, spre a-l hotărî pe derviş să plece, scoase de
 la chimir un galben și i-l dăruie, spunând:

– Ia-ți partea ta de astăzi, o, dervişule!

Și, totodată, se întoarse înspre fiul său Kamar și îi spuse:

– Ah, fiul meu, Allah s-o răsplătească pe maică-ta după cum i se cuvine, că ne-a pricinuit astăzi atâtea săcâieli!

Ci, întrucât dervişul nu se clintea de pe locul său și nu întindea mâna ca să ia galbenul dăruit, îi spuse:

– Scoală-te, moșule, ca să închidem dugheana și să ne ducem în calea noastră!

Și grăind așa, se ridică în picioare și vru să tragă obloanele amândouă. Atunci dervişul fu nevoit să se scoale de pe lavița pe care se pironise și coborî în uliță, ci fără a putea să-și desprindă o clipă privirile de pe tânărul Kamar. Și când neguțătorul și fiul său, după ce încuiară prăvălia, își tăiară drum prin bulucul de lume și porniră înspre ieșirea din suk, dervişul se luă după ei și merse, pășind pe urmele lor și însoțindu-le fiecare călcătură cu țacănitul bățului său, până la poarta casei lor. Iar neguțătorul, văzând stăruința dervişului și necutezând să-l suduiască, din cinstire față de dreapta credință, precum și din pricina oamenilor care se uitau la ei, se întoarse înspre acesta și îl întrebă:

– Ce dorești, o, dervişule?

El răspunse:

– O, stăpâne al meu, tare doresc să mă poștești la tine în noaptea aceasta, și tu știi că acela care este poftit este oaspetele lui Allah – proslăvit fie El!

Și părintele lui Kamar spuse:

– Binevenit fie oaspetele lui Allah! Intră, dar, o, dervişule!

Ci își zise în sineși: „Pe Allah! am să văd eu cine mi-e schivnicul ăsta! De-o avea vreun gând ascuns față de fiu-meu, și dacă soarta lui cea rea l-o ispiti să încerce ceva, fie din semne, fie din vorbe, negreșit că am să-l omor,

am să-l îngrop în grădină și am să scuip pe mormântul lui. Orice-ar fi, am să încep cu a pune să i se dea de mâncare, lucru ce se datorează oricărui oaspete pe care Allah ți-l scoate în cale!“ Și îl băgă în casă și porunci unei arăpoaice să-i aducă ibricul și ligheanul de spălat, și mâncare și băutură. Iar dervişul, după ce se spală rostind numele lui Allah, se așeză a rugă și nu se mai ridică până ce nu îngână toată *suraua vacii*, pe care o lungi cu *suraua mesei* și cu cea a *pocăinții*. După care spuse *bismillah* și începu să ia din mâncărurile aduse pe tablale, ci fără lăcomie și cu multă cumpătate. Și mulțumi lui Allah pentru binefacerile lui.

Când neguțătorul Abd el-Rahman află de la arăpoaica sa că dervişul sfârșise de mâncat, își zise: „Acuma-i vremea să răzvedim cumu-i treaba!“ Și se întoarse înspre fiul său și-i spuse:

– O, Kamar, du-te la oaspetele nostru dervişul, și întreabă-l dacă are tot ce-i trebuiește, și stai cu el de vorbă o vreme, întrucât vorbele dervişilor care străbat pământul în lung și în lat sunt adeseori plăcute de auzit, iar istorisirile lor sunt cu folos de ascultat pentru suflet. Șezi, dar, jos cât mai aproape de el și, dacă te-o lua de mână, să nu ți-o tragi, întrucât aceluia care dă învățăminte îi place să simțească între el și învățăcelul său o legătură nemijlocită, care ajută să se prindă mai bine învățătura. Și, în toate cele, să arăți față de el luarea-aminte și supunerea pe care o cere rostul lui de oaspete și vârsta-i înaintată!

Și, după ce îl povățui pe fiul său așa, îl trimise la derviş, iar el se duse fuga să se pitească la catul de deasupra într-un loc de unde putea, fără a fi băgat de seamă, să vadă și să audă tot din odaia în care se afla dervişul.

Or, de îndată ce flăcăiașul cel frumos se ivi în prag, dervişul fu cuprins de o tulburare așa de mare, că lacrimile

îi țâșniră din ochi și se porni să suspine întocmai ca o mamă care și-a pierdut și și-a găsit iarăși copilul. Iar Kamar se duse lângă el și, cu un glas dulce de să prefacă în miere și amarul smirnei, îl întrebă dacă mai duce lipsă de ceva și dacă avusese parte de bunurile lui Allah pentru fapăturile sale. Și șezu jos aproape de el, cu gingășie și cu îngrijire și, pe când se așeza, își dezveli coapsa, fără s-o facă anume, care era albă și fragedă ca un aluat de migdale. Și anume atunci ar fi putut poetul să spună cu tot temeiul, fără teamă de a fi dezmințit:

*O, voi, drept-credincioșilor, e-o coapsă
Numai migdale și mărgăritare!
Ci nu vă minunați că astăzi este
Ziua-nvierii, căci nu e lucoare
Nici când mai strălucită ca atunci
Când coapsele sclipesc duios și lungi.¹*

Însă dervișul, dacă se văzu singur cu flăcăiașul, departe de a se lăsa ispitit față de el la vreo ușurătate de orice fel să fi fost, se trase cu câțiva pași mai la o parte de locul pe care se aflase, spre a se duce să stea jos mai încolo pe rogojină, cu o înfățișare răzvedită de cuviință și de cinstire de sine-însuși. Și se uită la el mai departe în tăcere, cu ochii plini de lacrimi și pradă unei tulburări la fel cu aceea care îl ținutise pe lavița din prăvălie. Iar Kamar rămase tare nedumerit de felul acela de a se purta

¹ La M. A. Salie, versurile sunt traduse astfel:

*Nu pot să uit piciorul gol ivit,
Ca de mărgăritar preastrălucit.
Părea a fi ca-n Ziua Învierii
Când gol piciorul va luci vederii.*

Ele sunt însoțite de o notă în care se spune că ultimele două versuri se raportează la un citat ușor schimbat din *Coran* (cap. XXVIII, verset. 42): „În ziua în care se va dezveli piciorul” – adică, după cum explică interpreții *Coranului*, ziua când se va dezlănțui groaznica Judecată a necredincioșilor.

al dervişului; și îl întrebă pentru ce se ferea așa și dacă are a se plânge de el ori de găzduirea din casa lor. Și dervişul, drept orice răspuns, prociti într-un chip plin de simțire aceste cuvinte frumoase ale poetului:

*Mi-e inima pe veci robită
De-al Frumuseții chip vrăjit,
Căci dragostea de frumusețe
Te face-a fi desăvârșit.*

*Ci nu vă minunați că-ntreagă-i
Neîntinată de dorinți,
Și slobodă de tot ce leagă
De simțuri și porniri fierbinți.*

*Dar din atare Frumusețe
Mi-am făurit al vieții tel;
Și mi-e lehamite și scârbă
De toți care iubesc altfel.¹*

Iacătă! Și tatăl lui Kamar vedea și auzea, și era până peste măsură de uluit. Și își zicea: „Mă plec dinaintea lui Allah pe carele l-am supărat, prepuindu-l de gânduri dezmățate pe dervişul acesta sfânt! Prăpădi-l-ar Allah pe Amăgitorul care îi ispitește pe oameni cu asemenea bănuieli despre aproapele lor!“ Și, dumirit asupra rosturilor dervişului, coborî în mare grabă și intră în odaie. Și îi închină oaspetelui cel trimis de Allah salamalecurile și urările de cuviință, iar la urmă îi spuse:

¹ La M. A. Salie, versurile sună altfel:

*Toți cei frumoși – bărbați, femei – îmi plac:
Nu-i judec cine sunt și nici ce fac.
Ard când îi văd, ca de-un adânc jăratic.
Dar nu-i sunt neam lui Lot*, nici muieratic.*

*Cei din neamul lui Lot din *Biblie*, fiul lui Avraam, erau vestiți pentru pederastismul lor.

– Allah fie asupra ta, o, fratele meu, te juruiesc să-mi mărturisești pricina tulburării și a lacrimilor tale, și pentru ce te face vederea fiului meu să scoți niște oftaturi atâta de adânci. Întrucât atare amar trebuie numaidecât să aibă o pricină!

Dervișul spuse:

– Adevărat grăiești, o, taică al găzduirilor!

El spuse:

– Dacă-i așa, nu mai zăbovi cu aflarea chiar de la tine a acestei pricini!

El spuse:

– O, stăpâne al meu, pentru ce mă silești să zădăresc o rană care se zviduise, și să-mi răsucesc jungherul în carne?

El spuse:

– În temeiul hatârurilor care se datoresc găzduirii, mă rog ție, o, fratele meu, să-mi stâmperi nedumeririle!

Atunci dervișul spuse:

– Află, dar, o, stăpâne al meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și doua noapte

Spuse:

... Atunci dervișul spuse:

– Află, dar, o, stăpâne al meu, că sunt un biet derviș care străbate necurmat pământurile și olaturile lui Allah, minunându-se de lucrurile de zi și de noapte ale Ziditorului. Or, într-o zi de vineri, dimineața, m-a dus ursita în cetatea Bassra. Și, intrând eu în cetate, am băgat de seamă că și sukurile și prăvăliile și dughenele erau deschise,

cu toate mărfurile așezate pe tarabe, și cu toate merindele și cu tot ceea ce îndeobște se vinde și se cumpără, tot ce se mănâncă ori se bea; da mai băgai de seamă că nici în sukuri, nici în prăvălii nu se vedea urmă de neguțator sau de cumpărător, de femeie ori de fetișcană, ori de vreun trecător, fie încolo, fie încoace, și peste tot era atâta părăsire și atâta pustietate, de nu se afla pe nicio uliță nici măcar un câine ori vreo pisică ori vreo zurbă de copii; ci pretutindenea numai pustiul și tăcerea, și numai singur sufletul lui Allah. Iar eu mă minunam de toate astea și îmi ziceam în cugetul meu: „Cine știe în ce parte o fi putut să se ducă târgoveții din cetatea aceasta, cu pisicile și cu câinii lor, de și-au părăsit așa pe teighele toate aceste mărfuri!“ Ci, întrucât mă chinuia pe dinăuntru o foame mare, nu zăbovii prea mult cu asemenea gânduri și, ducându-mă la teigheaua cea mai arătoasă de plăcintar, mâncai toate plăcintele pe care le râvneam și la care mă îndemna pofta. Pe urmă pornii înspre taraba unui grataragiu și mâncai vreo trei-patru frigărui grase de miel și vreo doi pui fripți, calzi încă de la cuptor, cu câteva gogoși ninse cu zahăr, cum de când sunt derviș călător limba mea n-a mai gustat și nici nasul meu n-a mai mirosit; și mulțumii lui Allah pentru darurile lui asupra capului săracilor săi. După care mă urcai în dugheana unui neguțator de sorbeturi și băui vreo două ulcioare de sorbet înmiresmat cu nard și cu smirnă, cu care de-abia îmi stâmpărai oleacă cele mai dintâi doruri ale gâtului meu, de atâta amar de vreme dezvățat de băuturile târgoveților cei bogăți. Și înălțai mulțumire Atoatebinefăcătorului carele nu îi uită pe drept-credincioșii săi și le dă încă de pe pământ o dovadă despre gustul izvorului Salsabil. Dacă îmi potolii astfel lăuntrurile, mă apukai să cuget la starea anapoda a acelei cetăți, care neîndoielnic că numai de puține clipe fusese

părăsită de locuitorii săi. Și nedumerirea îmi sporea pe măsură ce cugetam; și începu să mi se facă o frică mare de vuietul pașilor mei prin singurătatea aceea, când auzii răsunând o zvoană de alăute care, din câte pricepui, venea drept înspre mine. Eu atunci, cu mințile cam vălmășite de lucrurile uluitoare la care eram singur martor, nu mai avusei nicio îndoială că nu m-aș afla acolo într-o cetate fermecată și că acele cântări pe care le auzeam n-ar fi cântate de efriții și de ginnii cei procleți – prăpădi-i-ar Allah! Și cuprins de o spaimă amarnică, mă repezii în afundul unei dugheni de grăunțe, și mă pitii pe după un sac cu bob. Ci, întrucât eu din fire, o, stăpâne al meu, mă aflui sub stăpânia păcatului iscodeniei – ierta-m-ar Allah! – nu mă lăsă inima să mă așez în așa chip încât să pot să mă uit pe uliță, de după sacul meu, și să văd fără ca să fiu văzut. Și nici nu sfârșii eu bine să mă ghemuiesc cât mai mulțumitor, că și văzui cum se ivea în uliță un alai uluitor, nicidecum de ginni ori de efreți, ci hotărât că de huriile raiului. Se aflau acolo patruzeci de fetișcane cu chipuri de lună, care veneau în frumusețea lor fără de văluri, pe două șiruri, cu o călcătură care singură ea era ca un cântec. Iar înaintea lor pășea o liotă de cântărețe din alăute și de dănțuitoare care își legănau după bătaia cântecului mișcările lor de păsări. Că păsări erau, chiar de adevăratelea, și erau mai albe ca porumbițele și mai ușoare ca ele, de bună seamă. Căci cum ar fi putut niște fete de oameni să fie atât de gingașe și de ușoare? Și nu erau mai degrabă decât niște făpturi venite din saraiurile Iramului-cel-cu-pilaștri, ori făpturi din grădinile raiului, ca să farmece pământul cu ivirea lor. Orice-ar fi fost, o, stăpâne al meu, de îndată ce trecu și cea mai de pe urmă pereche dincolo de prăvălia în care mă ascunsesem pe după sacul de bob, văzui venind, pe o

iapă cu stea în frunte și cu hățurile ținute de două arăpoaice tinere, o femeie împodobită cu atâta tinerețe și cu atâta frumusețe, încât vederea ei îmi zbură mințile de tot, îmi pierdui răsufarea și era mai-mai să mă prăbușesc pe spate, în dosul sacului cu bob, o, stăpâne al meu! Și femeia aceea era cu atâta mai amețitoare cu cât hainele ei erau înstelate cu nestemate, iar părul, gâtul, încheieturile de la mâini și de la picioare piereau sub focul adamanțelor și sub salbele și brățările de mărgăritare și de gemme năstrăpate. Și de-a dreapta ei mergea o roabă care ținea în mână o sabie trasă, cu mânerul făcut dintr-o piatră de smarald. Iar iapa pe care o călărea pășea ca o împărătiță mândră de cununa-i de pe cap. Și arătarea aceea de strălucire se depărtă legănându-se și mă lăsă cu inima înjunghiată de patimă, cu un suflet căzut rob pe veci, și cu doi ochi care nu mai uită și care spun față de orice frumusețe: „Ce ești tu pe lângă ce am văzut eu?” Când alaiul pieri cu totul din vedere și când muzica acelor cântărețe nu mai răzbătu până la mine decât ca niște sunete îndepărtate, mă hotărâi să ies de după sacul cu bob, și din prăvălie în uliță. Și-o brodii bine, întrucât tot atunci, spre deplina mea uluire, văzui sukurile însuflețindu-se și toți neguțătorii ieșind ca din pământ, spre a veni să-și ia în seamă locurile la tejghelele lor, iar stăpânul prăvăliei în care mă ascunsesem, sămânțarul, ivindu-se, răsărit de nu știu unde, și apucându-se să-și vândă grăunțele la crescătorii de orătării și la alți cumpărători. Și eu, tot mai buimac, mă hotărâi să-l opresc pe unul dintre trecători și să-l întreb ce va să însemne toate câte văzusem, și cum o cheamă pe domnița aceea minunată care călărea pe iapa cea cu stea în frunte. Ci, spre marea mea mirare, omul îmi aruncă o privire speriată, se gălbeni de tot la chip și, suflecându-și poalele mantiei, îmi întoarse spatele și își

slobozi picioarele în vânt, într-o fugă mai sprintenă decât dacă l-ar fi alungat ceasul ursitei lui. Iar eu oprii alt trecător, și îl întrebai la fel. Ci, în loc să-mi răspundă, acela se făcu că nici nu mă vede, nici nu mă aude, și își căută de drumul lui, uitându-se în altă parte. Și mai întrebai așa o mulțime de inși; da niciunul nu vru să răspundă la întrebările mele; și toată lumea fugea de mine de parcă aș fi ieșit din vreo groapă cu scârne, ori de parcă aș fi vânturat vreo sabie tăietoare de capete. Eu atunci îmi zisei în mine: „O, dervișule *cutărică*, nu-ți mai rămâne, ca să luminezi cumu-i treaba, decât să intri în prăvălia vreunui bărbier, ca să-l pui să te radă pe cap și, totodată, să-l icsodești. Întrucât, precum știi, oamenii care se îndeletnicesc cu meseria asta au mâncărici la limbă și stau cu vorba pururea pe vârful buzelor. Și numai unul ca acesta poate că ți-ar spune ce vrei tu să afli!“ Și, cugetând așa, intrai la un bărbier și, după ce îl plătii gras cu tot ce aveam, îi povestii toate câte îmi ședeau pe inimă să le știu, și îl întrebai cine era domnița cea peste fire de frumoasă. Și bărbierul, tare înfricoșat, își roti ochii în dreapta și în stânga, și într-un sfârșit răspunse: „Pe Allah, o, dervișule, moșule al meu, dacă ții să-ți păstrezi capul pe grumaz și gâtul întreg și nevătămat, ferește-te să nu care cumva să pomenești cuiva despre ce ai avut beleaua să vezi. Ba chiar că ai face bine, întru mai deplina tăihnă, să părăsești numaidecât cetatea noastră, altminteri ești pierdut fără de izbavă! Și asta-i tot ce pot să-ți spun în privința aceasta; întrucât este vorba de o taină care bagă în sperieți toată cetatea Bassrei, în care oamenii mor ca lăcustele alaiului. Cu adevărat, roaba care ține spada trasă retează capul celor necugetați pe care îi împinge ispita să se uite la alaiul de pe drum, ori care nu se ascund la trecerea lui. Și iacătă tot ce pot să-ți spun!“ Eu, atunci,

o, stăpâne al meu, de îndată ce bărbierul isprăvi de-a mă rade pe cap, plecai din bărbierie și zorii ca să ies din cetate; și nu-mi dobândii liniștea decât când mă văzui dincolo de ziduri. Și drumeții prin câmpuri și prin pustietăți până ce ajunsei în cetatea voastră. Și îmi era sufletul mereu plin de acea frumusețe întrezărită, și atâta mă tot gândeam la ea că deseori și uitam să mai mănânc și să mai beau. Și în starea aceasta ajunsei astăzi dinaintea prăvăliei domniei tale, și îl văzui pe feciorul tău Kamar, care cu frumusețea lui îmi învie în minte tocmai frumusețea acelei copilandre mândre peste fire din Bassra, și cu care se asemuie precum un frate cu fratele său. Și atâta tulburare îmi pricinui asemuirea aceasta, încât nici nu mai putui să-mi țin lacrimile, ceea ce, fără de îndoială, este faptă de om smintit! Și aceasta-i, o, stăpâne al meu, pricina oftaturilor și a tulburării mele!

Și după ce își încheie astfel istorisirea, dervişul izbucni iarăși în plânset, uitându-se la tânărul Kamar; și adăugă, în toiul lacrimilor:

– Allah fie asupra-ți, o, stăpâne al meu! Acuma, că ți-am povestit ce ți-am povestit, și întrucât nu vreau să mă lăcomesc la găzduirea pe care i-ai dat-o slujitorului lui Allah, deschide-mi ușa de ieșire și lasă-mă să mă duc în rostul drumurilor mele. Și, dacă am o rugă de rostit asupra creștetului binefăcătorilor mei, apoi deie Allah, carele a zămislit două fapte atâta de desăvârșite ca feciorul tău și ca tinereaua din Bassra, să-și împlinească lucrarea îngăduindu-le să se împreune!

Și, spunând acestea, dervişul se sculă, cu toate rugămințile părintelui lui Kamar care îl îndemna să mai steie, și mai chemă o dată binecuvântarea asupra gazdelor sale, și plecă, oftând, cum venise. Și-atâta cu el.

Ci în ceea ce îl privește pe tânărul Kamar, apoi acesta nu putu să închidă ochii toată noaptea, atâta de muncit

fiind de povestirea dervişului, și atâta de tulburat de zugrăvirea fetișcanei. Și, dis-de-dimineată, de cu zori, intră în odaie la maică-sa, o deșteptă și îi spuse:

– O, maică, pune-mi niște lucruri într-o legăturică, întrucât trebuie să plec numaidecât la cetatea Bassrei, unde mă așteaptă scrisa mea!

Și maică-sa, la vorbele acestea, începu să se văicărească, plângând, și îl strigă pe bărbatu-său, ca să-i împărtășească și lui vestea cea atâta de uluitoare și de neașteptată. Iar tatăl lui Kamar încercă, da degeaba, să-l sfătuiască de bine pe fiul său, care nu vroi să asculte niciun sfat și care, în chip de încheiere, spuse:

– Dacă nu plec pe dată la Bassra, am să mor, fără doar și poate!

Iar tatăl și mama lui Kamar, față cu spusele acestea răspicate și cu hotărâre atâta de neclintită, nu putură decât să suspine, primind ceea ce fusese scris de la ursitoare. Și tatăl lui Kamar nu pregetă să arunce în seama neveste-sii toate belele câte i se întâmplaseră din ceasul când se luase după sfaturile ei și îl duse pe Kamar la suk. Și își zicea: „Iacă unde s-au sfârșit toate grijile și toată fereala ta, ya Abd el-Rahman! Nu este ajutor și putere decât întru Allah cel Atotputernic! Ceea ce este scris cată să se îndeplinească, și nimenea nu poate să se lupte cu hotărârile soartei!“ Iar maica lui Kamar, de două ori amărâtă – și că se vedea ținta îmboldelilor soțului ei, și de durerea pe care i-o pricinuia hotărârea feciorului – fu oricum nevoită să-i facă pregătirile de plecare. Și îi dăruî o punguță în care avea grămădite patruzeci de nestemate mari, pietre de rubin, de diamant și de smarald, spunându-i:

– Ai grijă tare de punga aceasta, o, fiul meu! Că ți-o fi de folos, dacă ai să ajungi să nu mai ai bani.

Iar taică-său îi dăruî nouăzeci de mii de dinari de aur pentru cheltuielile de drum și de ședere prin străini. Și

amândoi îl sărutară, plângând, și își luară rămas-bun de la el. Și tătâne-său îl dădu în seama căpeteniei unei caravane care pleca spre Irak. Și Kamar, după ce sărută mâna tătâne-său și a maică-sii, plecă înspre Bassra, însoțit de urările părinților săi. Și Allah îi meni bună pace; și ajunse cu bine în cetatea aceea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și treia noapte

Spuse:

... și ajunse cu bine în cetatea aceea. Or, se brodi ca tocmai ziua aceea a sosirii lui să fie o vinere dimineața; și Kamar putu să se încredințeze că tot ce îi povestise dervişul era aidoma întru totul. Văzu, într-adevăr, că sukurile erau goale, ulițele pustii, iar prăvăliile deschise, însă fără niciun neguțător și fără niciun mușteriu. Și întrucât îi era foame, mănca și bău tot ce-i plăcu, pe săturate. Și numai ce-și sfârși masa, că și auzi cântarea și se repezi să se ascundă, așa cum făcuse și dervişul. Și o văzu ivindu-se în curând pe domnița copilandră cu cele patruzeci de însoțitoare ale ei. Și, la vederea frumuseții ei, fu cuprins de o tulburare atâta de aprigă, încât căzu fără de simțire în ungherul lui.

Când își veni în fire, văzu că sukurile erau însuflețite și pline de lume, întocmai de parcă niciodată viața târgului nu s-ar fi oprit. Și, prefirându-și prin minte farmecele peste fire ale fetișcanei, se duse dintru-întâi să-și cumpere niște haine falnice, tot ce putu să găsească mai bogat și mai strălucit pe la negustorii de vază. Și pe urmă se duse la hammam, de unde, după ce se scaldă

îndelung și cu de-amănuntul, ieși luminos ca un crai tinerel. Și numai atunci porni să caute dugheana bărbierului care răsesese altădată capul dervişului, și nu avu mult de căutat până s-o găsească. Și intră în bărbierie și, după salamalecturile de cuviință și dintr-o parte și din cealaltă, îi zise bărbierului:

– O, taică al mâinilor ușoare, vreau să-ți spun ceva în taină. Te rog, dar, să-ți închizi prăvălia pentru mușterii pe care ai obiceiul să-i primești, și iacătă cu ce te despăgubesc de vremea pierdută!

Și îi puse în palmă o pungă plină cu dinari de aur, pe care bărbierul, după ce o prețalui cu o mișcare ușoară de mână, se grăbi s-o înghesuie la brâu. Și, când rămaseră numai ei doi în bărbierie, Kamar îi spuse:

– O, taică al mâinilor ușoare, sunt străin în cetatea aceasta. Și de la tine nu vreau să aflu decât pricina pentru care au fost părăsite de dimineață sukurile, în ziua aceasta de vineri.

Și bărbierul, câștigat de dărnicia tânărului și de înfățișarea lui de emir, îi răspunse:

– O, stăpâne al meu, aici este o taină pe care niciodată nu m-am încercat s-o pătrund, măcar că fac și eu ca toată lumea și am grijă să mă ascund în toate vinerile dimineața. Da dacă treaba aceasta îți stă pe inimă, am să fac pentru tine ce n-aș face nici pentru fratele meu. Am să te pun, așadar, în legătură cu femeia mea, care știe tot ce se petrece în cetate, întrucât vinde parfumuri în toate haremurile din Bassra și pe la saraiurile celor mari. Și, întrucât vād de pe chipul tău că arzi de nerăbdare să te luminezi cum e treaba și că, pe de altă parte, cele spuse de mine îți plac, dau fuga într-o clipeală până la flica moșului meu, să-i spun tărașenia. Așa că așteaptă-mă liniștit aci în prăvălie, până mă întorc.

Și bărbierul îl lăsa pe Kamar în prăvălie și alergă la nevastă-sa, ca să-i spună pricina; și totodată îi puse în palmă punga plină cu dinari de aur. Iar nevasta bărbierului, care avea mintea iute și inima săritoare, răspunse:

– Să fie binevenit în cetatea noastră! Iacătă-mă-s gata să-l slujesc cu capul și cu ochii mei! Du-te la el și adu-mi-l încoace, ca să-i povestesc ce cată să știe!

Și bărbierul se întoarse la prăvălie, unde îl găsi pe Kamar stând și așteptându-l, și îi spuse:

– O, fiul meu, scoală-te și hai cu mine la maica ta, fiica moșului meu, care m-a trimis să-ți spun: „Treaba se poate face!”

Și îl luă de mână și îl duse acasă, unde soția sa îi ură bun venit cu o înfățișare binevoitoare și îndatoritoare, și îl pofti să șadă la locul de cinste, pe divan, și îi spuse:

– Deie-i Allah copii și spor oaspetelui cel frumos! Casa aceasta este casa ta, iar robii tăi sunt stăpânii casei! Ești domn peste capetele și peste ochii noștri. Poruncește! A asculta înseamnă a ne supune!

Și zori să-i aducă pe o tavă de aramă răcoritoarele și dulcelețurile datorate oaspeților, și îl îmbie să ia câte oleacă din fiecare fel, rostind de fiecare dată urarea cuvenită:

– Plăcerea și reveneala în inima oaspetelui nostru!

Atunci Kamar scoase un pumn plin de dinari de aur și îl puse în poala nevestei bărbierului, grăind:

– Fie-mi cu iertăciune puținătatea! Ci, inșallah! am să știu eu să-ți prețuiesc și mai bine bunătatea!

Pe urmă îi spuse:

– Acuma, măicuță, povestește-mi tot ce știi despre ceea ce știi!

Iar nevasta bărbierului spuse:

– Află, o, copilul meu, o, lumină a ochilor și cunună a capului, că sultanul din Bassra a primit într-o zi de la sultanul din țara Indului ca peșcheș un mărgăritar atâta

de frumos, că de bună seamă va fi fost zămislit din vreo gemmă de soare dospită în vreun ou vrăjit din mare. Era și alb și dauriu, după felul în care îl priveai, și parcă frământa în inima lui un pojar scaldat în lapte. Și sultanul s-a tot uitat la el o zi întreagă, și a dorit, spre a nu se mai despărți de el nicicând, să-l poarte legat la gât cu o panglică de mătăasă. Ci, întrucât mărgăritarul era nesmintit și neatins, a poruncit să vină toți giuvaiergii din Brassa și le-a spus: „Vreau să găuriți cu meșteșug mărgăritarul acesta năstrăpat. Și cine se va pricepe să facă treaba fără a-i vătăma miezul vrăjitor, acela poate să-mi ceară ce îi va pofți inima; și va fi răsplătit, și cu prisosință! Dar dacă nu va izbândi cu desăvârșire, ori dacă soarta lui cea rea l-o face să-l vatame fie cât de cât, poate să se aștepte la cea mai neagră dintre morți; întrucât am să pun să i se taie capul, după ce mai întâi am să-l fac să îndure toate caznele care s-or cuveni pentru păătoasa lui de neîndemânare! Ce ziceți, o, giuvaiergiilor?” Când au auzit vorbele acestea ale sultanului și când au văzut la ce își primejduiau sufletele, giuvaiergii s-au speriat cu mare spaimă și au răspuns: „O, doamne al vremilor, e lucru tare gingaș cu un mărgăritar ca acesta! Și noi știm că și pentru un mărgăritar de rând se cere o iscusință și o îndemânare aparte, și puțini meșteri giuvaiergii ajung la bun sfârșit fără niciun necaz de neînlăturat. Ne rugăm dar ție să nu ne pui în spinare ceea ce puterile noastre puține nu pot să ducă, întrucât mărturisim că o iscusință ca aceea pe care s-ar cădea s-o dovedim nu are să iasă niciodată din mâinile noastre. Ci putem să-ți spunem pe unul care ar ști să săvârșească această vrăjitoarească artă, și care-i șeicul nostru!” Iar sultanul a întrebat: „Și cine-i șeicul vostru?” Ei au răspuns: „Este meșterul giuvaiergiu Obeid! El este nemăsurat mai dibaci decât noi, și are câte un ochi în fiecare vârf de deget, și o gingășie peste fire în

fiecare ochi!“ Și sultanul a zis: „Duceți-vă să mi-l aduceți și nu zăboviți!“ Iar giuvaiergiii au zorit să se supună și s-au întors cu șeicul lor, meșterul Obeid care, după ce a sărutat pământul dintre mâinile sultanului, a rămas încremenit, așteptând poruncile. Și sultanul a arătat ce lucru cerea de la el și ce răsplată sau ce osândă îl aștepta, după izbândă ori neizbândă. Și, totodată, i-a arătat mărgăritarul. Iar giuvaiergiul Obeid a luat mărgăritarul cel minunat și l-a cercetat vreme de un ceas, apoi a răspuns: „Să mor eu dacă nu-l găuresc!“ Și, pe loc, s-a ghemuit pe vine, cu îngăduința sultanului, și scoțându-și de la brâu niște scule gingașe, a pus mărgăritarul între cele două degete mari ale picioarelor lui strânse și, cu o dibăcie și cu o ușurință de neînchipuit, și-a mânuit sculele așa cum ar face un copil cu un titirez și, în mai scurtă vreme decât ar trebui spre a găuri un ou, a sfredelit mărgăritarul dintr-o parte până în cealaltă, fără de niciun cusur și fără de cea mai mică scrijelitură, cu două găurele pe-o măsură și pe-o potrivă. Pe urmă l-a șters cu mâneca și l-a întins sultanului, care s-a umplut și s-a înfiorat de bucurie și de mulțumire. Și și l-a petrecut pe după gât, legat cu un șiret de mătăasă, și s-a suit să șadă pe tronul lui. Și se uita în toate părțile cu niște ochi luminați de bucurie, pe când mărgăritarul era ca un soare atârnat de gâtul lui. După care s-a întors înspre giuvaiergiul Obeid și i-a zis: „O, meștere Obeid, acumai rândul dorinței tale!“ Iar giuvaiergiul a cugetat vreme de un ceas și a răspuns: „Sporească Allah zilele sultanului! ci robul, care cu mâinile lui betege a avut neprețuita cinste de-a atinge mărgăritarul cel minunat și de a i-l da îndărăt găurit stăpânului nostru, după dorința sa, are o soție tare tânără pe care este dator s-o bucure cât mai des, dat fiind că el este tare bătrân și că bărbații trecuți, care nu vor să se facă urâți de soțiile lor, se cade să se poarte față de ele cu tot

soiul de marghiolii și să nu facă nimic fără a le cere sfatul. Or, chiar că tocmai aceasta-i starea robului tău, o, doamne al vremurilor. El ar vroi să se ducă să afle părerea soției sale în privința cererii pe care îi îngădui s-o facă stăpânului nostru cel preadarnic, și să vadă de nu are chiar ea vreo dorință de rostit, mai bună decât aceea pe care aș putea eu s-o închipui. Întrucât Allah a dăruit-o nu numai cu tinerețe și cu farmec, ci și cu o minte rodnică și pătrunzătoare și cu o judecată de toată minunea!“ Și sultanul i-a răspuns: „Dă zor, Osta-Obeid, de te du să te sfătuiești cu soția ta și să te întorci să-mi aduci răspunsul, căci n-am să-mi aflu tihna sufletului decât atunci când am să-mi îndeplinesc făgăduiala!“ Și giuvaiergiul a plecat de la palat și s-a dus la nevastă-sa și i-a povestit tărășenia. Și nevestica a strigat: „Preamărit fie Allah, cel carele face să vină și ziua mea mai nainte de soroc! Am, cu adevărat, o dorință de rostit și un gând, cam ciudat, ce-i drept, de împlinit! Noi, din mila lui Allah și din sporul neguțătoriilor tale, suntem de mult bogați și la adăpost de nevoie pentru tot restul zilelor noastre. Nu avem dar nimic de râvnit în privința aceasta, iar dorința pe care vreau să mi-o împlinesc nu are să coste nicio drahmă din vistieria domnească. Iacătă! Du-te de-i cere sultanului să-mi dea numai îngăduința de a mă preumbla în fiecare vinere, cu un alai asemenea cu acela al fetelor de sultani, prin sukurile și pe ulițele din Bassra, fără ca nimenea să cuteze a se arăta atunci pe ulițe, sub pedeapsa de a-și pierde capul! Și iacătă tot ce doresc de la sultan ca răsplată a lucrului tău la mărgăritarul sfredelit!“ Când a auzit vorbele acestea ale tinerei sale neveste, giuvaiergiul, până peste poate de uluit, și-a zis: „Allah karim! Chiar că-i tare subțire la minte acela care se poate lăuda că ar ști ce se petrece în capul unei femei!“ Ci întrucât o iubea pe nevastă-sa, și fiind bătrân și de altminteri tare urât, n-a vrut

s-o supere și s-a mulțumit să-i răspundă: „O, fiică a moșului meu, dorința ta este asupra capului și a ochiului meu! Ci dacă neguțătorii din sukuri au să-și lase prăvăliile ca să se ducă să se ascundă, cât o trece alaiul, câinii și pisicile au să le prade tarabele și au să se săvârșească niște stricăciuni care au să ne împovăreze sufletul“. Ea a spus: „Ca să nu pată așa, să se dea poruncă la toți locuitorii și la toți paznicii din sukuri să închidă în ziua aceea toți câinii și pisicile. Întrucât eu vreau ca prăvăliile să rămână deschise la trecerea alaiului meu! Și toată lumea, mari și mici, să se ducă să se ascundă în moschei, unde să se închidă ușile, așa ca nimenea să nu poată scoate capul și să se uite afară!“ Atunci giuvaiergiul Obeid s-a dus la sultan și, până peste poate de fâstâcit, i-a povestit ce vroia nevastă-sa. Iar sultanul a spus: „Prea bine!“ Și a poruncit numaidecât să se dea strigare, în toată cetatea, de către pristavii domnești, orânduieii ca toți locuitorii să-și lase prăvăliile deschise în toate vinerile, cu două ceasuri înainte de rugăciune, și să se ducă să se ascundă în moschei și să se ferească strașnic de a-și arăta capetele pe drumuri, sub pedeapsa de-a și le vedea zburate de pe grumaji. Și să le dea de știre să-și închidă câinii și pisicile, măgarii și cămilele, și toate vitele de povară care ar putea să umble prin sukuri. Și de-atunci nevasta giuvaiergiului se preumblă așa în fiecare vinere, două ceasuri până-n rugăciune, fără ca niciun om, nici câine, nici pisică, să cuteze a se arăta pe drumuri. Și-i chiar ea, negreșit, ya sidi Kamar, aceea pe care ai văzut-o dimineața aceasta, în mândrețea-i cu adevărat peste fire, în mijlocul alaiului ei de fetișcane și având-o în frunte pe roaba cea tânără care ține sabia trasă gata să reteze capul cui ar îndrăzni să se uite la ea când trece.

Și nevasta bărbierului, după ce îi povesti astfel lui Kamar ceea ce acesta dorise să afle, tăcu o clipă, îl cercetă zâmbind și adăugă:

– Da văd eu bine, o, îmbeșugatul cu chip de vrajă, o, stăpâne al meu binecuvântat, că istorisirea asta nu îți este de ajuns și că mai vrei de la mine și altele, de pildă să-ți spun vreo cale de-a mai vedea o dată pe tinerica aceea minunată, soția giuvaiergiului cel bătrân!

Și Kamar răspuse:

– O, maică a mea, acesta-i într-adevăr dorul cel mai adânc al inimii mele. Întrucât numai ca s-o văd pe ea am venit din țara mea, părăsindu-mi casa în care lipsa mea a lăsat în lacrimi un tată și o mamă care tare mă mai iubesc.

Și soția bărbierului spuse:

– Dacă-i așa, o, copilul meu, spune-mi numai ce lucruri scumpe și de preț ai la tine!

El spuse:

– O, maică a mea, am la mine, printre alte lucruri frumoase, niște pietre scumpe, de patru soiuri: pietrele de cel dintâi soi prețuiesc fiecare cinci sute de dinari de aur; cele de al doilea soi prețuiesc fiecare șapte sute de dinari de aur; cele de al treilea – opt sute cincizeci; iar cele de al patrulea – o mie de dinari de aur, pe puțin, fiecare!

Ea întrebă:

– Și sufletul tău e gata să lepede patru pietre de acestea, câte una din fiecare soi?

El răspunse:

– Sufletul meu este cât se poate de gata să lepede toate pietrele pe care le am și tot ce e al meu!

Ea spuse:

– Păi atunci ridică-te, o, fiul meu, cunună a capului celor mai mărinimoși, și du-te de-l caută în sucul giuvaiergiilor și al aurilor pe giuvaiergiul Osta-Obeid, și fă întocmai cum am să-ți spun!

Și îi arătă tot ce vroi ea să-i arate, spre a-l ajuta să ajungă la capul dorurilor lui, și adăugă:

– În tot ce vei face, se cere multă grijă și răbdare, fiul meu. Ci tu, după ce vei face cum te-am învățat, să nu uiți să vii să-mi dai seama și să aduci cu tine o sută de dinari de aur pentru bărbier, soțul meu, care-i un om sărac.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și patra noapte

Spuse:

... și să aduci cu tine o sută de dinari de aur pentru bărbier, soțul meu, care-i un om sărac.

Și Kamar răspunse că ascultă și că se supune, și ieși din casa bărbierului, prefirându-și încă o dată prin gând, ca să și le sape adânc în minte, povețele neguțătoarei de parfumuri, soția bărbierului. Și îl proslăvea pe Allah care i-o scosese în cale, ca pe o piatră arătătoare de drum, pe această femeie de bine.

Și așa ajunse în sukul giuvaiergiilor și al argintarilor, unde toată lumea se repezi să-i arate prăvălia șeicului giuvaiergiilor, Osta-Obeid. Și intră în prăvălie și îl văzu, în mijlocul ucenicilor săi, pe giuvaiergiu; și se temeni cu cea mai mare cuviință, ducându-și mâna la inimă, la buze și la cap, apoi rosti:

– Pacea fie cu tine!

Iar Osta-Obeid îi întoarse salamalecul și îl întâmpină cu bunăvoință, și îl pofti să șadă jos. Și Kamar scoase atunci din pungă o gemmă rară, dar din soiul celor mai puțin frumoase dintre cele patru soiuri pe care le avea, și îi spuse:

– O, meștere, doresc să-mi faci la gemma aceasta un inel vrednic de meșterea ta, însă în chipul cel mai simplu și greu de un *miskal*, nu mai mult!

Și îi puse în palmă totodată și douăzeci de galbeni, spunând:

– Aceștia, o, meștere, nu sunt decât o arvună mărunță față de plata cu care m-am socotit să-ți răsplătesc lucrul ce ai să mi-l faci.

Și tot așa dăruî câte un galben la fiecare dintre mulții ucenici, în chip de bacșiș; și la fel și mulțimii de cerșetori care se iviseră în uliță de cum îl văzuseră intrând în prăvălie pe tânărul străin îmbrăcat în straie scumpe. Și pe urmă plecă, lăsându-i pe toți uluiți de filotimia, de frumusețea și de purtările-i alese.

Iar Osta-Obeid nu vroi să aducă nicio zăboveală la facerea inelului și, cum era dăruit cu o dibăcie fără de seamă, și cum avea la îndemână toate mijloacele pe care niciun alt giuvaiergiu de pe lume nu le mai avea, îl începu și îl isprăvi, gata șlefuit și lustruit, până la sfârșitul acelei zile. Și întrucât tânărul Kamar nu urma să vie decât a doua zi, giuvaiergiul luă inelul cu sine, seara, ca să-l arate și soției sale, tinerica despre care este vorba, atâta de minunată i se părea piatra și de o limpezime de-ți venea s-o duci la gură și s-o bei.

Când tinerica, soția lui Osta-Obeid, văzu inelul, îl găsi tare frumos și întrebă:

– Pentru cine-i?

El răspunse:

– Pentru un tânăr străin care este și mai strălucitor, și încă cu mult, decât această gemmă minunată. Află, într-adevăr, că stăpânul acestui inel, care m-a și plătit dinainte așa cum niciodată n-am mai fost plătit, este nurliu și zarif, cu niște ochi care te bagă-n boală de dor, cu niște obraji ca foile florii de bujor pe un strat bătut de iasomie, cu o gură ca pecetea lui Soleiman, cu niște buze

scăldate în sângele cornalinelor, și cu gât cum e gâtul de antilopă, care își poartă așa de gingaș capul cum își poartă un fir de floare bobocul. Și ca să spun tot ceea ce-i mai presus de orice grai, este frumos, de-adevărat frumos, și dulce pe cât e de frumos, lucru care face să se asemuie cu tine nu doar la desăvârșiri, ci tot așa și la tinerețe și la trăsăturile chipului.

Așa i-l zugrăvi giuvaiergiul soției sale pe tânărul Kamar, fără a vedea că vorbele lui aprindeau în inima tinerelei o patimă năprasnică și cu atâta mai cruntă cu cât cel îndrăgit nu fusese văzut. Și acest stăpân al unei frunți pe care, ca niște castraveți pe un ogor gunoit, aveau să răsară coarnele, uita că nu se află pe lume un mai amarnic codoșlâc, nici izbândă mai neîndoielnică, decât codoșlâcul unui soț care laudă dinaintea neveste-sii, fără să ia aminte la urmări, harurile și frumusețea unui necunoscut. Și iacă-așa, atunci când Allah Preaînaltul vrea să pună în rotire hotărârile menite făpturilor zămislite de el, le face să bâjbâie prin negurile orbirii.

Or, tânăra nevestică a giuvaiergiului îi ascultă vorbele și le așternu în adâncul minții ei, ci fără să-și dea pe față nimic din ispitele care o frământau. Și îi spuse soțului său, cu un glas nepăsător:

– Dă-mi să văd și eu inelul!

Și Osta-Obeid i-l întinse, iar ea îl privi cu un ochi sastisit și și-l petrecu pe deget. Pe urmă spuse:

– Parcă ar fi fost făcut pe degetul meu! Ia te uită ce bine îmi vine!

Și giuvaiergiul răspunse:

– Trăiască degetele huriilor! Pe Allah, o, stăpână a mea, stăpânul inelului acesta este dăruit cu multă filotimie și-i tare îndatoritor, și chiar mâine am să-l rog să mi-l vândă la orice preț o fi, și am să ți-l aduc!

În vreme aceasta, Kamar se dusesese să-i dea seama nevestei bărbierului despre felul cum lucrase, după învățăturile ei; și îi puse în palmă o sută de galbeni, ca dar pentru bărbierul cel sărac! Și o întrebă pe ocrotitoarea sa ce-i mai rămânea de făcut. Iar ea îi spuse:

– Iacătă! Când ai să te duci la giuvaiergiu, să nu mai iei inelul pe care are să ți-l facă. Ci prefă-te că este prea strâmt pentru degetul tău, și dă-i-l în dar; și arată-i altă gemmă, mult mai frumoasă decât cea dintâi, dintre acelea care prețuiesc șapte sute de dinari bucata; și spune-i să ți-o pună la un inel într-un fel cât mai îngrijit. Totodată, dă-i și aizeci de dinari de aur lui, și mai dă câte doi la fiecare dintre lucrătorii lui, ca bacșiș. Și să nu-i uiți nici pe milogii de la ușă. Și, de-ai să faci așa, lucrurile au să se întoarcă spre mulțumirea ta. Și nu uita, o, fiule, să vii iar să-mi dai seama despre toate, și să aduci cu tine câte ceva și pentru soțul meu bărbierul, săracul acela!

Și Kamar răspunse:

– Ascult și mă supun!

Plecă de la soția bărbierului și, a doua zi, nu pregetă să se ducă în suk la giuvaiergiu. Osta-Obeid care, de cum îl văzu, se ridică în cinstea lui și, după salamalecuri și firitisiri, îi înfățișă inelul. Iar Kamar se făcu a-l încerca, și spuse apoi:

– Pe Allah, o, meștere Obeid, inelul este bine făcut, da-i puțin cam mic pentru degetul meu. Ia-l! Ți-l las ca să-l dăruiești vreuncea dintre roabele cele multe din haremul tău! Și iacătă acum altă gemmă, care îmi place mai mult decât cea dintâi, și care are să fie și mai arătoasă pe un ghiul frumos.

Și, grăind acestea, îi înfățișă o gemmă de șapte sute de dinari de aur; și totodată îi înmână și aizeci de dinari de aur lui, și mai dăruiește câte doi la fiecare dintre ucenicii săi, spunând:

– Numai ca să vă răcoriți cu un sorbet! Și nădăjduiesc că, dacă lucrul va fi încheiat repede, aveți să fiți mulțumți toți de felul cum veți fi răsplătiți!

Și plecă, împărțind în dreapta și în stânga bani de aur cerșetorilor adunați dinaintea ușii prăvăliei.

Când văzu atâta dărnicie la mușteriuul său cel tânăr, giuvaiergiul fu peste poate de uimit. Și seara, când se întoarse acasă, nu mai prididea să-l laude, dinaintea neveste-sii, pe străinul cel filotim, despre care spunea:

– Pe Allah! nu se mulțumește să fie frumos cum n-au fost vreodată nici cei mai frumoși, da are și-o mână largă ca de beizadea!

Și cu cât vorbea, cu atâta făcea să se învârsteze și mai mult în inima femeii sale dragostea pe care o simțea pentru tânărul Kamar. Iar când giuvaiergiul îi puse în palmă inelul, darul de la mușteriuul său, ea și-l trecu încet pe deget și întrebă:

– Și nu ți-a cerut ca să-i faci altul?

El spuse:

– Ba da! Și am lucrat la el toată ziua, cu atâta sârg încât iacătă-l gata!

Ea spuse:

– Dă să-l văd!

Și ea îl luă, îl cercetă zâmbind și spuse:

– Tare aș vrea să-mi rămână mie!

El spuse:

– Cine știe? Tânărul acela ar fi în stare să mi-l lase, așa cum a făcut și cu fratele său!

Estimp, Kamar se dusesese să-i povestească soției bărbierului tot ce se întâmplase, și să pună la cale ce mai avea de făcut. Și îi puse în palmă patru sute de dinari de aur pentru soțul ei bărbierul, săracul acela! Iar ea îi spuse:

– Fiul meu, treburile tale se află pe drumul cel mai bun. Când ai să te duci la giuvaiergiu, să nu iei inelul pe

care l-ai poruncit; ci mai degrabă fă-te că e prea mare și lasă-i-l în dar. Pe urmă, dă-i altă nestemată, dintre acelea care prețuiesc nouă sute de dinari bucata; și, așteptând ca lucrarea să fie terminată, dă o sută de dinari meșterului și câte trei la fiecare dintre ucenicii lui. Și să nu uiți, fiul meu, când ai să vii să-mi povestești ce-ai făcut, să-i aduci și omului meu, bărbierul, săracul acela, cu ce să-și cumpere o bucată de pâine! Și Allah să te apere și să-ți sporească zilele scumpe, o, copile al dărniceiei!

Or, Kamar urmă întocmai sfatul neguțătoarei de parfumuri. Și giuvaiergiul nu mai găsea cu ce vorbe și cu ce proslăviri să zugrăvească soției sale filotimia străinului cel frumos. Iar ea îi spuse, încercând inelul cel nou:

– Nu-ți este oarecum, o, fiu al moșului meu, că nu l-ai poftit până acuma în casa ta pe un om care s-a arătat atâta de darnic față de tine? Și nu ești, totuși, mulțumită milei lui Allah, nici zgârcit și nici nu te tragi din vreun neam de zgârciți; da mi se cam pare că tu uneori uiți cele ce se cuvin! Încât e de datoria ta să-l rogi numaidecât pe străin să vină mâine și să guste din sarea găzduirii tale!

La rându-i, Kamar, după ce se sfătui cu soția bărbierului, căreia îi puse în palmă opt sute de dinari drept dar pentru săracul acela de bărbier – ca să aibă cu ce să-și cumpere o bucată de pâine – nu pregetă să se ducă la prăvălia giuvaiergiului ca să încerce al treilea inel. Și-așa, după ce și-l petrecu pe deget, îl scoase, se uită la el un răstimp cu oarecare silă, și spuse:

– E destul de bine făcut; ci piatra aceasta nu-mi place deloc. Păstrează-l, așadar, pentru vreuna din roabele tale, și fă-mi din gemma de colea un inel așa cum se cuvine! Și iacătă pentru tine o arvună de două sute de dinari, și câte patru dinari pentru fiecare dintre ucenicii tăi. Și iartă-mă pentru toată supărarea pe care ți-o pricinuiesc.

Și, spunând acestea, îi întinse o gemmă albă și minunată, care prețuia o mie de dinari de aur. Și giuvaiergiul, peste măsură de uluit, îi spuse:

– O, stăpâne al meu, au nu vrei să-mi cinstești casa cu chipul tău și să-mi faci bucuria de a veni în seara aceasta să cinezi cu mine? Întrucât milele tale sunt asupra-mi și inima mea s-a legat de mâna ta cea darnică!

Iar Kamar răspunse:

– Pe capul și pe ochii mei!

Și îi spuse unde se află hanul la care trăsesese.

Or, venind seara, giuvaiergiul se duse la hanul cu pricina, ca să-l ia pe musafirul său. Și îl duse acasă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și cincea noapte

Spuse:

Și îl duse acasă, unde îl cinsti cu o primire falnică și cu un ospăț strălucit. Și, după ce se strânsesă tablalele de mâncăruri și de băuturi, o roabă le aduse sorbeturile făcute de gazda cea tinerică cu chiar mâinile ei. Ci, cu toată ispita pe care o încerca, nevestica nu vroia nicidecum să încalce datinele sindrofilor, unde femeile nu iau parte niciodată la masă, și rămase în harem. Și trebui să aștepte acolo până ce viclenia ei să-și îplinească rostul.

Or, de-abia gustară Kamar și gazda lui din sorbetul cel minunat, că și căzură amândoi într-un somn adânc: de vreme ce copilandra avusese grijă să arunce în pocale un praf adormitor. Iar roaba care îi slujea pieri de îndată ce-i văzu întinși fără de nicio mișcare.

Atunci tinerica, îmbrăcată numai cu cămășuța și gătită toată ca pentru cea dintâi noapte a ei de nuntă,

trase la o parte perdeaua și intră în sala de ospete. Și cine ar fi văzut-o pe junișcuța aceea în toată mândrețea ei, cu ochii plini de omoruri, și-ar fi simțit inima făcută fărâme și mințile zvânturate. Se duse, așadar, până lângă Kamar, pe care până atunci de-abia îl întrezărise pe fereastră, când intrase în casă, și începu să-l privească lung. Și văzu că era întru totul pe potrivă ei. Și dintru-întâi, șezu lângă el și începu să-l mângâie dulce cu mâna pe obraz. Și deodată puiculeana cea flămândă se repezi ca o strigoaică lacomă pe flăcău și începu să-l ciugulească de buze și de obraji atâta de amarnic de țâșnea sângele. Și aceste giuguleli crude durară un timp și fură înlocuite de asemenea mișcări, că doar Allah ar putea ști ce se petrecea în toată acea agitație a puicuței încălecate pe cocoșelul adormit.

Și, toată noapte se scurse cu jocul acela. Iar când se făcu ziuă, copilandra cea fierbinte se hotărî să se ridice, și scoase din sân patru osișoare de miel și le puse în buzunarul lui Kamar. Și, după asta, îl lăsă și se întoarse în harem. Și o trimise la el pe roaba de taină, care îi îndeplinea de obicei poruncile, chiar aceea ce ținea spada trasă în vremea trecerii alaiului prin sukurile din Bassra. Iar roaba, spre a risipi somnul tânărului Kamar și al bătrânului giuvaiergiu, le suflă în nas un praf potrivit prafului de adormit. Și puterea acelui praf nu zăbovi mult până să se arate; întrucât cei doi adormiți se deșteptară numaidecât după ce strănutară. Iar roaba cea tânără îi spuse giuvaiergiului:

– O, stăpâne al nostru, stăpâna noastră Halima m-a trimis să te trezesc și să-ți spun: „Este ceasul rugăciunii de dimineață și iacătă muezinul din minaret cum îi cheamă pe drept-credincioși. Și mai iacătă și ligheanul și apa pentru spălatul cel de datină!”

Și bătrânul, încă buimac, strigă:

– Pe Allah! tare adânc se mai doarme în odaia asta! Ori de câte ori mă culc aici, nu mă trezesc decât când soarele e sus!

Iar Kamar ce să răspundă? Ci, ridicându-se să se spele, simți că buzele și fața, fără a mai vorbi și despre ceea ce nu se vedea, îi ardeau ca focul. Și rămase până peste poate de nedumerit și îi spuse giuvaiergiului:

– Nu știu, da simt că buzele și fața îmi ard ca focul, iar soldurile îmi sunt ca jarul. Ce să fie asta?

Și bătrânul răspunse:

– A, nu-i nimica! Sunt pișcături de țânțari! Întrucât am făcut greșeala să dormim fără a ne coperi cu vâlul!

Iar Kamar spuse:

– Bine, da cum se face că nu văd nici urmă de înțepături de țânțar pe fața ta, de vreme ce și tu ai dormit lângă mine!

El răspunse:

– Pe Allah! dreptu-i! numai că tu trebuie să știi, o, mult-chipeșule, că țânțarilor le place obrazul cel fraged și fără păr, și li-i silă de fețele bărboase. Și vezi bine și tu ce sânge gingaș curge sub fața ta cea frumoasă, și ce barbă lungă atârnă de pe obrajii mei amândoi.

Spunând acestea se spălară, își făcură datoria rugăciunii și mâncară masa de dimineață împreună. După care Kamar își luă rămas-bun de la gazda sa și plecă la nevasta bărbierului.

Or, o găsi așteptându-l. Și îl primi râzând și îi spuse:

– Hai, o, fiule, povestește-mi întâmplările din noaptea aceasta, măcar că le văd scrise cu o mie de semne pe chipul tău!

El spuse:

– În ce privește semnele, nu sunt decât niște mușcături de țânțari, măicuța a mea, și nimic altceva!

Iar nevasta bărbierului, la vorbele acestea, se puse pe un râs și mai vârtos, și spuse:

– Chiar niște mușcături de țăntari? Da ospăția ta în casa celei care ți-e dragă n-a mai avut și alte urmări?

El răspunse:

– Nu, pe Allah! afară de patru arșice, cu care se joacă copiii, și pe care le-am găsit în buzunarul meu, fără să știu în ce fel or fi ajuns acolo!

Ea spuse:

– Ia arată-mi-le!

Și bătrâna le luă, le cântări o clipă și spuse apoi:

– Tare mai ești copil, o, fiul meu, dacă nu ai priceput că porți pe față nu urmele înțepăturilor de țăntari, ci urmele sărutărilor împătimate ale femeii ce ți-e dragă. Iar arșicele acestea, pe care ea ți le-a pus în buzunar, sunt o mușcare ce-ți face că ți-ai trecut timpul dormind, când ai fi putut să ți-l folosești mai bine cu ea. Și cu asta a vrut să-ți spună: „Ești un copil care își trece timpul dormind. Iată niște arșice pe potriva unui copil care nu știe să se veselească cu altfel de joc.” O, iacătă, asta-i rostul arșicelor, o, fiul meu. Și-i un fel de a vorbi cât se poate de limpede dintru-nrâia dată. Și de altminteri nu ai decât să faci cercare chiar în seara aceasta. Ai să te prilejuiești, așadar, de pofteirea pe care o să ți-o facă giuvaiergiul care, nu am nicio îndoială, o să te poftească iar la cină, iar tu nădăjduiesc că n-ai să uiți să te porți într-un chip care să te mulțumească, dar și pe ea, și s-o ferească și pe bătrânica de mine, care te are drag, o, fiul meu! Și adu-ți aminte, o, lumină a ochilor mei, atunci când ai să te întorci la mine, de starea ticăloasă a soțului meu, bărbierul, sărăcanul acela amărât!

Și Kamar răspunse:

– Pe capul și pe ochii mei!

Și se întoarce la hanul la care locuia. Și-atâta cu el.

Estimp, tânăra Halima îl întrebă pe soțul său, bătrânul giuvaiergiu, atunci când veni la ea în harem:

– Cum te-ai purtat față de străinul cel tânăr, oaspetele tău?

El răspunse:

– Cu toată cuviința și cu toată cinstirea, o, *Cutărică!* Da pesemne a petrecut o noapte tare rea, întrucât l-au pișcat țânțarii amarnic!

Ea spuse:

– Asta-i numai vina ta, dacă nu l-ai culcat sub vâlul pologului. Da în noaptea aceasta, fără de îndoială că are să fie mai puțin necăjit. Căci trag nădejde că ai să-l mai poștești o dată. Și asta-i cel mai mărunț lucru pe care poți să-l faci față de el spre a-i răsplăti toate dovezile de mărinimie cu care te-a coperit!

Iar giuvaiergiul nu putu să răspundă decât că ascultă și că se supune, cu atât mai mult cu cât și el simțea la fel o mare dragoste față de flăcău.

Și-așa, atunci când Kamar veni la prăvălie, giuvaiergiul nu pregetă să-l poștească iarăși, și toate se petrecură în noaptea aceea întocmai ca și în noaptea de dinainte, în ciuda vâlului împotriva țânțarilor. Întrucât toată noaptea, de în dată ce băutura cea toropitoare își făcuse rostul, tânăra Halima, mai arzătoare ca niciodată, nu mai contenise să se zbuciume și să se frământa într-un chip încă și mai năprasnic ca întâia oară. Și când tânărul Kamar, dimineața, în urma prafului suflat în nas, ieși din somnul lui greu, își simți fața ca de foc și tot trupul zdrobit de suptături, de mușcături și de altele asemenea din partea iubitei lui pojarnice. Ci nu dădu nimic în vileag față de giuvaiergiul care îl întrebă despre felul cum dormise, și, după ce își luă rămas-bun de la el, Kamar plecă să se ducă a-i da seamă nevestei bărbierului despre cele întâmplate. Și, când se uită în buzunar, găsi un cuțit ce-i fusese pus acolo. Și îi arătă cuțitul ocrotitoarei sale, punându-i în

palmă cinci sute de dinari de aur, pentru soțul ei, sărăcanul acela! Iar bătrâna, după ce îi sărută mâna, strigă când văzu cuțitul:

– Allah să te ferească de năpastă, o, copilul meu! Iacătă că drăguța ta s-a mâniat și că te amenință cu moartea, dacă te mai găsește adormit. Întrucât acesta-i tâlcul cuțitului pus în buzunarul tău!

Și Kamar, tare năucit, întrebă:

– Da cum să fac să nu mai adorm? Că eu și în noaptea asta eram tare hotărât să stau treaz, din toate puterile mele, ci n-am izbutit!

Ea răspunse:

– Păi pentru asta nu ai decât să-l lași pe giuvaiergiu să bea numai el; iar tu numai să te faci că ai golit pocalul cu sorbet, pe care să-l verși în spatele tău; pe urmă să te prefaci adormit, cât o fi roaba de față. Și așa ai să ajungi la ținta dorită!

Și Kamar răspunse că ascultă și că se supune, și nu pregetă să urmeze întocmai acele povețe minunate.

Or, lucrurile se petrecură în felul arătat de către bătrână. Întrucât giuvaiergiul, la sfatul soției sale, îl pofti pe Kamar a treia oară la cină, după datina care cere ca musafirul să fie poftit trei seri la rând. Și atunci când roaba care adusesse sorbeturile îi văzu adormiți pe cei doi, se duse s-o vestească pe stăpână-sa că puterea prafului se împlinise.

La vestea aceea, pojarnica de Halima, mânioasă că-l vede pe flăcău nepricepând nimic din semnele ei, intră în sala de ospete, cu jungherul în mână, gata să-l împlânte în inima nechibzuitului. Ci deodată Kamar, râzând, se ridică în picioare și se temeni până la pământ dinaintea tinerucii, care îl întrebă:

– A, da cine te-a învățat o viclenie ca asta?

Și Kamar nu-i ascunse nicidecum că făcuse așa urmând sfaturile nevestei bărbierului. Iar ea zâmbi a râde și îi spuse:

– E isteasă bătrâna! Ci de-acuma înainte nu mai ai treabă decât cu mine. Și n-o să ai a te plânge!

Și spunând acestea, îl trase la ea pe tinerelul cel cu trupul fecior de orice atingere de femei, și îl mânuî într-un chip atâta de priceput...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și șasea noapte

Spuse:

... și îl mânuî într-un chip atâta de priceput, încât pe loc învăță să decline fără de șovăire toate cazurile, să pună forma pasivă la acuzativ, și să treacă forma directă în rostul ei activ, încât noaptea aceea fu cu totul și cu totul noaptea cocoșului! Slavă lui Allah, cel carele dă aripi rostului dintâi al păsărilor, carele face să zburde iedul de cum se naște, carele face să se umfle grumazul puiului de leu, carele face să gâlgâie râul de îndată ce iese din stâncă, și carele pune în inima drept-credincioșilor săi un har de neînfrânt și frumos cum e cântecul de ziuă al cocoșului!

Și, după ce mult-priceputa Halima, cu ajutorul acelui viteaz lăncier, proaspăt ieșit din ou, își potoli jarul care o mistuia, îi spuse, într-un potop de alinturi:

– Să știi, o, roadă a inimii mele, că eu nu aș mai putea să mă lipsesc de tine. Drept aceea, nu care cumva să socoți că o noapte sau două, ori o săptămână sau două, o lună sau două, un an sau doi mi-ar fi destul! Vreau să-mi petrec viața toată cu tine, să-l las pe soțul acesta bătrân și

urât, și să te urmez în țara ta. Ascultă-mă, așadar, și dacă îți sunt dragă și dacă dovezile din noaptea aceasta te-au mulțumit, fă ceea ce am să-ți spun. Iacătă! Dacă băbăția de soț al meu te-o mai pofti încă o dată, să-i răspunzi: „Pe Allah, moșule al meu, fiii lui Adam sunt tare nevolnici din fire, și au sângele cam greu! Iar când își sporesc musafirlâcul la cineva, ajung de se scârbesc de el, și cei bogați și cei săraci, deopotrivă! Iartă-mă, dar, că nu pot să primesc plăcuta ta poftire, întrucât mi-e teamă că aş săvârși o necuviință ținându-te așa trei sau patru nopți la rând departe de haremul tău!“ Și, după ce ai să vorbești astfel, roagă-l să-ți închirieze o casă vecină cu casa noastră, pe motiv că așa ați putea amândoi să vă vedeți mai lesne și să petreceți rând pe rând o parte din noapte împreună, fără a se ivi vreo greutate nici pentru unul, nici pentru celălalt. Or, știi bine, soțul meu are să vină să se sfătuiască cu mine în privința aceasta, iar eu am să-l îndemn să facă așa. Și când avem să ajungem aici, Allah are să aibă grijă de ce mai este de făcut!

Iar tânărul Kamar răspunse:

– A asculta înseamnă a mă supune!

Și i se jurui că are să facă întocmai după dorințele ei și, spre a-i pecetlui jurământul, mai făcu o lecție cu ea, de declinare, încă și mai amănunțită ca întâia oară. Și, hotărât! în noaptea aceea cârja hagiului lucră cu sârg pe cărarea netezită acum.

Pe urmă, după sfatul drăguței sale, Kamar se duse și se culcă lângă giuvaiergiu, ca și cum nimica nu s-ar fi petrecut. Iar dimineța, după ce giuvaiergiul se trezi de praful deșteptător, Kamar vroi să-și ia ziua-bună de la el, ca de obicei. Ci giuvaiergiul nu-l lăsă să plece și îl pofti să mai vină iarăși să mănânce laolaltă masa de seară. Iar Kamar, neuitând povața drăguței lui, nu vru nicicum să primească poftirea giuvaiergiului; îi înfățișă însă socoteala

ce fusese pusă la cale, și îi spuse că numai așa era cu putință să nu se tulbure unul pe altul de aci înainte. Iar bătrânul giuvaiergiu răspunse:

– Nu este nicio piedică!

Și, fără a mai zăbovi, se ridică și se duse să ia cu chirie casa lipită de casa lui, o îmbracă bogat și îl așează în ea pe tânărul său prieten. Și dibacea Halima avu grijă, la rândul-i, în mare taină, să pună a se face în zidul dintre case o deschizătură, ascunsă și pe-o parte și pe cealaltă cu un dulap.

Și-așa că, a doua zi, Kamar fu până peste poate de uluit când o văzu, de parcă ar fi ieșit din nimic, pe iubita sa că intră în odaia lui. Ci ea, după ce îl potoli cu alinturi, îi dezvălui taina cu dulapul și, pe clipă pe dată, îi făcu semn să-și îndeplinească datoria cocoșească. Iar Kamar se supuse cu sârguință și cu grăbire, și mânuî de șapte ori la rând cârja hagiască. După care tânăra Halima, topită de pojarul domolit, scoase din sân un jungher minunat al soțului ei giuvaiergiul, pe care și-l lucrase el însuși cu cea mai mare grijă, și pe care îl împodobise cu nestemate rare și frumoase; și i-l dădu lui Kamar, spunându-i:

– Puneți jungherul acesta la brâu și du-te la prăvălia lui Osta-Obeid, soțul meu, arată-i jungherul și întreabă-l dacă îl găsește pe gustul lui și cât prețuiește. Iar el are să te întrebe de la cine îl ai; atunci să-i spui că, trecând prin sucul armurierilor, ai auzit doi inși care ședeau de vorbă, și unul îi spunea celuilalt: „Ia uite ce dar mi-a făcut drăguța mea, care îmi dă lucrurile soțului ei bătrân, cel mai urât și mai scârbos dintre soții babalâci!“ Și să adaugi că omul care vorbea așa a venit la tine și că ai cumpărat jungherul. Pe urmă să pleci din prăvălie și să vii în mare grabă acasă, unde ai să mă găsești în dulap, să-mi dai îndărăt jungherul!

Și Kamar, luând jungherul, se duse la prăvălia giuvaiergiului, unde jucă pozna pe care iubita lui o ticluisese.

Când văzu jungherul și când auzi vorbele lui Kamar, giuvaiergiul fu cuprins de o mare tulburare, și răspunse cu niște vorbe frânte, ca un ins cu mințile pierdute.

Iar Kamar, văzând starea giuvaiergiului, ieși din prăvălie și dete fuga să-i ducă jungherul drăguței sale, care îl aștepta în dulap. Și flăcăul îi zugrăvi starea amar-nică și rătăcirea în care îl lăsase pe giuvaiergiu, soțul ei.

Estimp, amărâtul de Osta-Obeid la rându-i alergă acasă, pradă vârtejurilor bănuiei și suflând ca un șarpe cuprins de furii. Și intră în casă, cu ochii ieșiți din cap, răcnind din cap:

– Unde mi-e jungherul?

Iar Halima, cu chipul cel mai neprihănit, răspunse holbând niște ochi mari de nedumerire:

– Este la locul lui, în bisactea. Ci pe Allah, o, fiu al moșului meu, te văd cu mintea tulbure și am să mă feresc să ți-l dau, de teamă că vrei să-l bagi în careva!

Iar giuvaiergiul stăruie, jurându-se că nu vrea să-l bage în nimeni. Atunci, descuind bisacteaua, Halima îi înfățișă jungherul. Și bătrânul strigă:

– Na minune!

Ea întrebă:

– Da ce este așa de minune?

El spuse:

– Mi s-a părut mai adineaori că am văzut jungherul acesta la brâul prietenului meu cel tânăr!

Ea spuse:

– Pe viața mea! ai putea să ai vreo bănuială cât de cât asupra soției tale, o, tu, cel mai nevolnic dintre soți?

Iar giuvaiergiul îi ceru iertare și își dădu toate silințele spre a-i potoli mânia.

Or, a doua zi, după ce jucă o partidă de șah cu iubitul ei împărțită în șapte părți, se gândi prin ce mijloace să-l împingă pe giuvaiergiul cel bătrân să se despărțească de ea, și îi spuse lui Kamar:

– Vezi și tu că mijlocul cel dintâi nu ne-a izbutit. Or, acum am să mă îmbrac ca o roabă, iar tu ai să mă duci la prăvălia soțului meu. Și ai să-mi dai iașmacul la o parte, spunându-i bătrânului că tocmai m-ai cumpărat din târg. Și o să vedem limpede dacă lucrul acesta are să-i deschidă ochii!

Și se ridică și se îmbracă într-adevăr ca o roabă, și îl însoți pe iubitul ei până în prăvălia soțului. Iar Kamar îi spuse bătrânului giuvaiergiu:

– Uite o roabă pe care tocmai am cumpărat-o cu o mie de dinari de aur. Ia vezi dacă îți place!

Și, grăind acestea, îi ridică iașmacul. Iar giuvaiergiul era mai-mai să cadă când văzu pe nevastă-sa, împodobită cu nestematele cele strălucite pe care le lucrase chiar el, și purtând pe degete inelele pe care i le dăruise Kamar. Și strigă:

– Cum o cheamă pe roaba aceasta?

– Halima!

Și giuvaiergiul, la vorbele acelea, își simți beregățile cum i se umflă, și căzu pe spate. Iar Kamar și tinerica se folosiră de leșinul lui spre a pieri de acolo.

Când se trezi din leșin, Osta-Obeid dădu fuga acasă cât putu el de iute și, de data aceasta, era mai-mai să moară de uimire și de spaimă când o găsi pe soția sa îmbrăcată tot cu podoabele cu care tocmai o văzuse și strigă:

– Nu este putere și adăpost decât numai întru Allah cel Atotputernic!

Iar ea îi spuse:

– O, fiu al moșului meu, da de ce te minunezi așa?

El spuse:

– Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-Rău! Tocmai am văzut o roabă pe care a cumpărat-o tânărul meu prieten, și care parcă erai tu nu alta, așa îți semăna!

Iar Halima, ca sugrumată de supărare, strigă:

– Da cum de cutezi tu, o, pacoste cu barbă albă, să mă umilești cu niște bănuieli atâta de nerușinate? Du-te să te încredințezi cu ochii tăi, dă fuga la vecinul tău să vezi de nu cumva ai s-o găsești acolo pe roaba aceea!

El spuse:

– Ai dreptate! Nu se află bănuială care să nu se spulbere la o dovadă ca aceasta!

Și coborî scara, și ieși din casă, spre a se duce la prietenul său Kamar.

Or, Halima, trecând prin dulap, se și află acolo atunci când sosi soțul ei. Și bietul de el, năucit de o asemănare atâta de mare, nu putu decât să îngaima:

– Mare-i Allah! El zămislește jocurile firii, și tot ce i se năzare!

Și se întoarce acasă până peste măsură de tulburat și de buimăcit, și găsind-o pe nevastă-sa așa cum o lăsase, nu putu decât s-o potopească cu laude și să-i ceară iertăciune. Pe urmă se întoarce la prăvălia lui.

Estimp, Halima, trecând prin dulap, se întoarce la Kamar și îi spuse:

– Vezi și tu că nu se află vreo cale de a-i deschide ochii moșneagului acesta cu barbă de rușine! Nu ne mai rămâne așadar decât să plecăm de aici fără zăbavă. Eu mi-am orânduit lucrurile, iar cămilele sunt gata încărcate, și tot așa și caii, iar caravana nu ne mai așteaptă decât pe noi ca să pornească!

Și se ridică și, învăluindu-se cu iașmacurile sale, îl hotărî s-o ducă înspre locul unde se afla caravana. Și

amândoi încălecară pe caii care îi așteptau, și plecară. Iar Allah le scrisă bună pace, și ajunseră în Egipt fără de niciun necaz.

Când sosiră la casa părintelui lui Kamar și când preacinstitul negustor auzi de întoarcerea fiului său, bucuria umplu toate inimile, iar Kamar fu primit într-un potop de lacrimi de fericire. Și când Halima intră în casă, toți ochii rămaseră robiți de frumusețea ei. Iar tatăl lui Kamar îl întrebă pe fiul său:

– O, fiul meu, au este o domniță?

El răspunse:

– Nu este o domniță, ci este aceea a cărei frumusețe a fost pricina plecării mele. Întrucât ea este femeia despre care ne-a povestit dervișul. Și acum am de gând s-o iau de soție după *sunnà* și după lege!

Și îi istorisi tatălui său toată povestea, de la început până la sfârșit. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem încă o dată.

Aflând toată întâmplarea fiului său, preacinstitul negustor Abd el-Rahman strigă:

– O, fiule, blestemul meu să fie asupra ta, și pe lumea aceasta și pe cealaltă, dacă vei stăruia în dorința de a te însura cu femeia asta ieșită din iad! Ah, cugetă, o, fiul meu, că într-o zi s-ar putea să se poarte și față de tine într-un fel tot atât de ticălos ca și față de soțul ei dintâi! Mai degrabă lasă-mă să-ți caut aici o soție printre fetele de neam bun!

Și îl dojeni îndelung și îi vorbi atâta de înțelept, încât Kamar răspunse:

– Am să fac cum dorești tu, o, taică al meu!

Și preacinstitul negustor îl sărută pe fiul său, la vorbele acestea, și porunci numaidecât ca Halima să fie închisă într-un foișor lăturalnic, unde să aștepte până ce bătrânul are să ia o hotărâre în privința ei.

După care se apucă să caute prin toată cetatea o soție potrivită pentru fiul său. Și, după multe alergături ale

mamei lui Kamar pe la neveste de dregători și de neguțatori bogați, se sărbători nunta lui Kamar cu fata cadiului, care hotărât că era cea mai frumoasă tinerică din Cairo. Și, cu acel prilej, vreme de patruzeci de zile întregi, nu se precupețiră nici ospetele, nici luminațiile, nici danțurile, nici jocurile. Iar ziua de la sfârșit fu o petrecere anume păstrată pentru cei săraci, pe care avură grijă să-i poftască să ia loc împrejurul tablalelor aduse pentru ei, cu deplină dărnicie.

Or, Kamar, care veghea el însuși slugile în vremea aceluia ospăț, băgă de seamă printre sărăcime un om îmbrăcat mai prost decât cei mai săraci, și ars de soare, pe chip cu urmele unor oboseli lungi și ale unor amaruri grele. Și, oprindu-se asupra-i privirile spre a-l chema, îl cunoscu pe giuvaiergiul Osta-Obeid. Și alergă să-i spună și lui tătâne-său, care zise:

– Acesta-i prilejul de a îndrepta, pe cât stă în puterea noastră, răul ce l-ai săvârșit la îndemnul desfrânatei pe care am întemnițat-o!

Și se îndreptă înspre bătrânul giuvaiergiu care era pe cale să plece și, strigându-l pe nume, îl îmbrățișă cu duioșie și îl întrebă ce pricină îl adusese în starea aceea de sărăcie. Iar Osta-Obeid îi povesti că plecase din Bassra, pentru ca nenorocirea lui să nu fie dată în vileag și să nu poată da dușmanilor săi prilejul de a-și râde de el, dar că în deșert căzuse în mâinile unor arabi hoți care îl despuiaseră de tot ce avea! Și preacinstitul Abd-el-Rahman porunci ca giuvaiergiul să fie dus degrabă la hammam și, după scaldă, să fie îmbrăcat cu haine alese; pe urmă îi spuse:

– Ești oaspetele meu și îți datorez adevărul! Află, dar, că soția ta Halima este aici, încuiată din porunca mea într-un foișor lăturalnic. Și mă gândeam să ți-o trimit sub pază la Bassra; ci, de vreme ce Allah te-a îndrumat până aici,

înseamnă că soarta acestei femei fusese hotărâtă dinainte. Așa că am să te duc la ea, iar tu ai s-o ierți sau ai să-i dai ceea ce i se cuvine. Întrucât nu trebuie să-ți ascund că știu toată întâmplarea cea urâtă, de care numai soția ta este vinovată; întrucât bărbatul care se află ispitit de o femeie nu are a se învinui de nimic, dar fiind că bărbatul nu poate să înfrângă pornirea pe care Allah a sădit-o în el; ci femeia nu este alcătuită în același fel, iar dacă nu fuge de căutarea și de înghesuiala bărbaților, ea-i vinovată întotdeauna. Of, fratele meu, se cere o mare visticierie de înțelepciune și de răbdarea bărbatului care are o muiere!

Iar giuvaiergiul spuse:

– Ai dreptate, fratele meu! Numai soția mea este vinovată în treaba asta. Ci unde-i?

Și tatăl lui Kamar spuse:

– În foișorul acela pe care îl vezi dinaintea ta, și iacătă cheile!

Iar giuvaiergiul luă cheile cu o mare bucurie și porni înspre foișor, unde deschise ușile și intră la femeia sa. Și se duse drept la ea, fără a spune o vorbă, și cu amândouă mâinile repezite înspre ea, o strânse de gât, strigând:

– Așa să moară dezmățatele de teapa ta!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și șaptea noapte

Spuse:

... o strânse de gât, strigând:

– Așa să moară dezmățatele de teapa ta!

Iar negustorul Abd el-Rahman, spre a desăvârși de îndreptat greșelile fiului său Kamar față de giuvaiergiu, găsi

drept și de cuviință dinaintea lui Allah cel Preaînalt s-o mărite chiar în ziua nunții lui Kamar pe fica sa Steaua-Dimineții cu Osta-Obeid. Ci Allah este mai mare și mai darnic!

Iar Șeherezada, după ce povesti astfel întâmplarea aceasta, tăcu. Și sultanul Șahriar strigă:

– Deie Allah, o, Șeherezada, ca toate muierile cele desfrânate să îndure soarta soției giuvaiergiului. Întrucât așa ar trebui să se sfârșească multe istorii dintre câte mi-ai povestit! Adeseori chiar că am fost mâniat în sufletul meu, Șeherezada, văzând că unele femei aveau un sfârșit potrivit gândurilor și socolilor mele. Întrucât, în ce mă privește, știi bine ce-am făcut cu dezmățata și ticăloasa de soție – pe care n-ar mai avea-o Allah întru mila sa – ca și cu toate roabele ei cele străine!

Ci Șeherezada, nevrând ca sultanul să zăbovească mai mult prin preajma unor atari gânduri, se feri ca de foc să răspundă ceva în privința aceasta, și se grăbi să înceapă, precum urmează, *Povestea cu pulpa de berbec*.

POVESTEA CU PULPA DE BERBEC

Se povestește – ci Allah este mai știutor! – că trăia la Cairo, sub domnia unui sultan dintre sultanii acelei țări, o femeie dăruită cu atâta viclenie și cu atâta iscusință, încât a bea o înghițitură de apă ori a trece prin gaura unui ac cât de mic era pentru ea un lucru la fel de ușor. Or, Allah – carele dăruiește cum vrea El harurile și nevolniciile – pusese în femeia aceea o fire atâta de po-jarnică, încât de-ar fi trebuit să fie una dintre cele patru neveste ale unui musulman și să împartă după dreptate nopțile în patru, câte o parte de fiecare nevastă, ar fi murit de dor neogoit. Și-așa că se pricepuse să-și orânduiască treburile atâta de bine, încât izbutise să ajungă nu doar singura soție a unui bărbat, ci să se mărite cu doi bărbați deodată, amândoi din spița cocoșilor din Egiptul-de-Sus, care știu să mulțumească douăzeci de găini, una după alta. Și se folosise de atâta viclenie, și știuse atâta de bine să-și rostuiască lucrurile, încât niciunuia dintre cei doi nu-i da prin minte nimica despre o împărțanie atâta de potrivnică legii și obiceiurilor drept-credincioșilor. Și, de altminteri, era ajutată în matrapazlâcul ei de chiar meseria pe care o aveau cei doi soți, întrucât unul era hoț de noapte, iar celălaltul pungaș de zi. Fapt care făcea ca atunci când unul se întorcea seara acasă, celălalt să se și aplece în căutarea vreunei trebi pe potrivă. Iar în ceea ce privește numele lor, apoi ei se numeau: hoțul Haram și pungașul Akil.

Și trecură zile și luni, iar hoțul Haram și pungașul Akil își îndeplineau cu măiestrie meseria de cocoși, în casă, și pe cea de vulpoi, în afara casei.

Or, într-o bună zi, hoțul Haram, după ce moștenirea ce-o avea de la tătâne-său o mulțumi pe fica lui socru-său, chiar cu mai multă vrednicie decât de obicei, îi spuse soției sale:

– O treabă de mare însemnătate, o, nevastă, mă silește să lipsesc o vreme de acasă. Fie ca Allah să-mi scrie izbândă, încât să mă întorc cât mai degrabă lângă tine!

Iar femeia răspunse:

– Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău, o, frunte a oamenilor! Da ce are să se facă amărâta de mine în vremea cât bărbatul ei are să fie plecat?

Și se mohorî amarnic, și îi spuse un potop de vorbe de părere de rău, și nu îl lăsa să plece decât după cele mai calde semne de dragoste din partea ei. Și hoțul Haram, încărcat cu un sac de merinde pentru gură, pe care nevastica avusese grijă să i le gătească de drum, plecă în calea sa, încântat și plesnind din limbă de mulțumire.

Or, de-abia trecuse vreun ceas de vreme de când acesta plecase, că Akil pungașul se întoarse acasă. Și vru soarta ca și el având o pricină să lipsească din cetate tocmai atunci, să-i vestească soției că are să plece. Iar nevastica nu pregetă să-i mărturisească și celui de al doilea soț toată ciuda pe care i-o pricinuia plecarea lui și, după felurite și spornice dovezi de o înflăcărare până peste măsură, îi umplu un sac cu merinde de gură, pentru drum, și își luă rămas-bun de la el, chemând asupra capului său binecuvântările lui Allah – preamărit fie El! Și pungașul Akil plecă, mândru că are o soție atâta de caldă și atâta de grijulie, și pocnind din limbă de mulțumire.

Și întrucât soarta oricărui ins îl așteaptă de obicei pe la vreo cotitură de drum, cei doi soți aveau s-o găsească

pe a lor tocmai în clipa când se gândeau cel mai puțin la ea. Într-adevăr, la sfârșitul zilei, pezevenghiul de Akil intră într-un han ce se afla în cale, gândind să-și petreacă noaptea acolo. Și, când intră în han, nu găsi acolo decât un călător, cu care, după salamalecurile și urările de datină și dintr-o parte și din cealaltă, legă îndată vorba. Or, acela era chiar hoțul Haram, care luase aceeași cale ca și tovarășul său, pe care nu-l cunoștea. Iar cel dintâi îi spuse celui de-al doilea:

– O, prietene, pari tare ostenit!

Iar celălalt răspunse:

– Pe Allah, am făcut astăzi dintr-o răsufare drumul de la Cairo până aici! Dar tu, prietene, de unde vii?

El răspunse:

– Tot de la Cairo! Și slăvit fie Allah carele îmi scoate în drum un tovarăș atâta de plăcut spre a-mi urma cu el drumul mai departe. Căci precum a zis Profetul – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – „un tovarăș este cea mai bună merinde la drum!“ Da până una alta, spre a pecetlui prietenia noastră, hai să împărțim între noi pâinea și să întingem în aceeași sare! Iacătă, o, prietene, sacul meu cu merinde, în care am, spre a te îmbia, niște curmale proaspete și niște friptură cu usturoi!

Iar celălalt răspunse:

– Allah sporească-ți bunurile, o, prietene! primesc cele cu care mă îmbii, cu toată dragostea inimii. Ci îngăduie să-mi aduc și eu obolul.

Și pe când cel dintâi își scotea din sac merindele, celălalt le așternea pe ale sale pe masa la care ședeau.

După ce amândoi isprăviră de pus pe masă ceea ce aveau de mâncare, văzură că au întocmai aceleași merinde: turte de pâine cu susan, curmale și câte o jumătate de pulpă de berbec. Și rămaseră uluiți până peste marginile uluirii când băgară de seamă că cele două

jumătăți de pulpă de berbec se lipeau între ele cu o potriveală desăvârșită. Și strigară:

– *Allahu akbar!* a fost scris ca piciorul acesta de berbec să-și vadă strânse alături amândouă jumătățile, în pofida morții, a prăjelii și a condimentării!

Pe urmă pungașul îl întrebă pe hoț:

– Pe Allah care-i asupra ta! o, prietene, aș putea să aflu de unde ai bucata aceasta de pulpă de berbec?

Iar hoțul răspunse:

– Mi-a dat-o fica lui socru-meu, când am plecat de-acasă! Ci, pe Allah care-i asupra ta! o, prietene, aș putea să aflu laându-mi de unde ai luat tu jumătatea asta de pulpă?

Iar panglicarul zise:

– Tot fica lui socru-meu mi-a pus-o și mie în sac! Ci ai putea tu să-mi spui în ce mahala se află preacinstita-ți casă?

El spuse:

– Lângă Poarta Biruințelor!

Iar celălalt strigă:

– Și a mea tot așa!

Și repede, din întrebare în întrebare, cei doi pungași ajunseră să dobândească încredințarea că, din ziua când se însuraseră, amândoi erau sâmbrași, fără să știe, pe același așternut și pe aceeași pătură. Și strigară:

– Alungat fie Cel-Rău! Iacătă-ne că amândoi suntem amăgiți de păcătoasa aceea!

Pe urmă, măcar că dintru-ntâi dovedirea aceea era cât pe-aici să-i stârnească la vreo năprasună, izbutiră într-un sfârșit, întrucât erau oameni cu cap, trecuți prin ciur și prin dârmon, să priceapă că hotărârea cea mai bună de luat era doar de a face cale întoarsă și de a răzvedi, cu chiar ochii și cu chiar urechile lor, ceea ce era de răzvedit

cu ticăloasa. Și, căzând la învoială în privința aceasta, luară amândoi drumul îndărăt spre Cairo, și nu peste mult ajunseră la casa lor. Când nevestuica, deschizându-le ușa, îi văzu pe cei doi soți ai ei laolaltă, nu mai avu nicio îndoială că viclenia îi fusese dovedită și, întrucât era femeie cu cap, trecută prin ciur și prin dârmon, pricepu că ar fi zadarnic, de data asta, să caute vreo chichiță spre a mai oboroci o vreme adevărul. Și gândi: „Inima și a celui mai crunt bărbat nu poate să îndure lacrimile femeii care îi e dragă!” Și deodată, izbucnind în suspine și smulgându-și părul, se aruncă la picioarele celor doi soți, cerându-le milostivire.

Or, amândoi o aveau dragă, iar inima lor era legată de nurii ei. Încât, cu toată ticăloșia sa vădită, simțiră că dragostea ce-o aveau pentru ea nu se știrbise întru nimic; și o ridicară și îi dădură iertarea, ci numai după ce totuși îi făcură un potop de dojeni, cu ochii bulbucați. Pe urmă, cum ea sta tăcută cu o înfățișare tare spășită, îi spuseră că asta nu-i tot, ci că trebuia numaidecât să pună capăt, fără de zăbavă, stării aceleia atâta de potrivnice datinilor și legii drept-credincioșilor. Și adăugară:

– Trebuie numaidecât să te hotărăști, pe loc, și să-l alegi pe acela dintre noi doi pe care vrei să-l ții ca soț!

La vorbele acestea ale celor doi soți, nevestica lăsă capu-n jos și chibzui adânc. Și degeaba o tot zoreau ei să ia fără de zăbavă o hotărâre, fu cu neputință s-o facă să-l arate pe cel pe care și l-ar fi vrut mai mult, căci pe amândoi îi găsea deopotrivă ca bărbăție, ca vrednicie și ca sânguință. Ci, întrucât cei doi, stârniți de tăcerea sa, țipau la ea cu glas amenințător ca să-și rostească alegerea, ridică într-un sfârșit capul și spuse:

– Nu este ajutor și milă decât întru Allah Cel-Atot-puternic! O, soții mei, de vreme ce mă siliți să aleg între voi, și să iau o hotărâre care sfășie dragostea pe care v-am

dovedit-o deopotrivă, și întrucât, cugetând și cumpănind urmările, nu am nicio pricină să țin la unul mai mult decât la celălalt, iată ce zic eu! Voi amândoi trăiți din îndemânarea voastră, și în privința aceasta vi-s sufletele liniștite, iar Allah, carele judecă faptele fapturilor sale după harurile pe care le-a pus în inima lor, nu are să vă alunge de la sânul milostivirii lui. Tu, Akil, te pricepi să șterpelești la lumina zilei, iar tu, Haram, hoțești noaptea. Și-așa că, mărturisesc dinaintea lui Allah și dinaintea voastră, am să-l păstrez ca soț pe acela dintre voi care are să dea cea mai vrednică dovadă de dibăcie, și are să săvârșească isprava cea mai iscusită!

Și amândoi răspunseră că ascultă și că se supun, plăcându-le numaidecât hotărârea aceea, și se pregătiră pe dată să se înfrunte în meserie.

Or, cel dintâi trecu la fapte pungașul Akil, care plecă împreună cu sâmbrașul său Haram în sukul zarafilor. Și acolo îi arătă cu degetul un zaraf bătrân ce se preumbla iavaș-iavaș de la o prăvălie la alta, și spuse:

– Îl vezi, o, Haram, pe zaraful acela? Iacătă că eu, până a apuca el să-și sfârșească trepăduiala de zaraf, mă prind să-l silesc a-mi da punga lui de zaraf, plină cu aur!

Și rostind acestea, se apropie, ușor ca un fulg, de zaraful ce se preumbla de colo-colo, și îi șterpeli punga plină cu dinari de aur, pe care o avea la el. Și se întoarse la tovarășul său, care dintru-ntâi, cuprins de mare spaimă, vru să-l ocolească spre a nu se primejdui să fie priponit împreună cu el ca părtaș, dar care, pe urmă, minunat de o lovitură atâta de îndemânatică, începu să-l firitisească pentru dibăcia pe care o dovedise, și îi spuse:

– Pe Allah! tare mă tem că eu, la rându-mi, n-am să pot niciodată să săvârșesc o ispravă atâta de strălucită! Eu

gândeam că a-l fura pe un zaraf este un lucru mai presus de puterile unui drept-credincios!

Ci pungașul începu să râdă și îi spuse:

– O, bietul de tine! ăsta nu este decât un început, întrucât nu așa mă fălnicesc eu că am pus gabja pe punga lui! Căci s-ar putea ca într-o zi ori alta cadiul să dea de urma mea și să mă silească să plătesc tare scump totul. Ci vreau să ajung stăpânul îndrituit al sacului, cu tot ce se află în el, făcând în așa fel ca însuși cadiul să-mi dea, după lege, banii zarafului ăsta căptușit cu aur!

Și spunând acestea, deschise punga, numără galbenii câți se aflau în ea, luă zece dinari și puse în locul lor un inel de-al lui de aramă. După care îmbăieră cu grijă punga și, apropiindu-se iar de zaraful prădat, îi strecură ușurel punga în buzunarul caftanului, de parcă nu s-ar fi petrecut nimic. Îndemânarea este un dar de la Allah, o, drept-credincioșilor!

Or, nici nu făcu zaraful bine câțiva pași că pezevenghiul se și repezi înspre el, da cât mai fățiș de data aceasta și țipând:

– Ticăloase, osânda ta-i aproape! Dă-mi punga mea îndărăt, ori haidem numaidecât amândoi la cadiu!

Și zaraful, până peste poate de uluit că se vedea luat astfel din scurt de un ins pe care nu-l cunoștea nici după mamă, nici după tată, și pe care nu-l mai văzuse nicio dată în viața lui, începu dintru-ntâi, spre a se feri de lovituri, să-și ceară un potop de iertăciuni și să se juruiască pe Ibrahim, pe Isaac și pe Yacub că năpăstuitorul său se înșela și că, în ce îl privește, nu se gândește nicicând să-i răpească vreo pungă! Ci Akil, fără a vroi să dea ascultare vreuneia dintre jurămintele zarafului, asmuți împotriva lui tot sukul și, într-un sfârșit, îl luă de caftan, strigând:

– Haidem amândoi la cadiu!

Și, întrucât zaraful se împotrivea, îl înșfăcă de barbă și îl târî, prin huietul de huiduieli, dinaintea cadiului.

Și cadiul întrebă:

– Care-i necazul?

Iar Akil răspunse degrabă:

– O, doamne al nostru, cadiule, de bună seamă că zaraful acesta, pe care îl aduc dinaintea mâinilor tale împărțitoare de dreptate, este cel mai afurisit hoț care a intrat vreodată în sala ta de județe. Iacătă că, după ce mi-a furat punga plină cu aur, cutează să se preumbe prin suk liniștit, ca un musulman fără de vreo vină!

Iar zaraful, cu barba pe jumătate smulsă, gemu:

– O, stăpâne al nostru, cadiule, nu este adevărat! Niciodată nu l-am văzut și nu l-am cunoscut pe omul acesta care m-a chinuit și m-a adus în starea jalnică în care mă aflu, după ce a stârnit sukul împotriva mea și mi-a spulberat pe totdeauna lefteria și mi-a stricat faima de zaraf fără de pată!

Akil însă strigă:

– O, blestematule, au de când a ajuns cuvântul unui câine de zaraf mai presus decât cuvântul unui drept-credincios? O, cadiule, doamne al nostru, vicleanul acesta tăgăduiește că a furat, cu tot atâta nerușinare ca și neguțătorul acela din țara Indului, a cărui poveste aș putea s-o povestesc domniei tale, dacă nu o știi!

Iar cadiul răspunse:

– Nu știu povestea neguțătorului din țara Indului! Da cumu-i? Spune-mi-o pe scurt!

Și Akil spuse:

– Pe capul și pe ochii mei! O, stăpâne al nostru, ca să vorbesc pe scurt, neguțătorul acela din țara Indului era un ins care izbutise să dobândească atâta încredere la oamenii din suk, încât într-o zi i s-a încredințat o hazna

mare cu bani, fără a i se cere dovada de primire. Iar el s-a folosit de împrejurarea aceea spre a tăgădui că i se încredințase vreun ban, în ziua când stăpânul haznalei a venit să-și ia bunul îndărăt. Și, întrucât nu avea împotriva ticălosului niciun martor și niciun înscris, de bună seamă că tâlharul ar fi putut să mănânce în bună pace averea omului, dacă nu ar fi izbutit cadiul cetății, cu iscusința lui, să-l facă a mărturisi adevărul. Și, dobândind acea mărturisire, a poruncit să i se alduiască vicleanului două sute de vergi la tălpi, și l-a izgonit din cetate!

Pe urmă Akil mai spuse:

– Și-acuma nădăduiesc de la Allah, o, stăpâne al nostru, cadiule, că domnia ta, cel plin de înțelepciune și de agerime, lesne ai să găsești calea de a dovedi prefăcătoria zarafului ăsta! Și, dintru-ntâi, îngăduie robului tău a te ruga să binevoiești a da poruncă să fie scotocit hoțul, spre a-l dovedi de hoț!

După ce ascultă povestea lui Akil, cadiul porunci cavazilor să-l scotocească pe zaraf. Și nu le trebui multă vreme până să găsească la el punga cu pricina. Și învinuitul, gemând, o ținea morțiș că punga este bunul lui de drept. Iar Akil, din parte-i, mărturisea, cu un potop de jurămintе și de blesteme aruncate necredinciosului, că își cunoștea fără de șovăire punga ce-i fusese șterpelită. Și cadiul, judecător priceput, porunci atunci ca fiecare pricinaș să spună ce pretindea că ar fi având în punga cu pricina. Iar ovreiul spuse:

– În punga mea, o, stăpâne al nostru, se află cinci sute de dinari de aur, nici unul mai mult, nici unul mai puțin, pe care i-am pus acolo azi-dimineață!

Iar Akil strigă:

– Minți, câine de ovrei! doar dacă, contrar obiceiurilor celor de teapa ta, o să întorci îndărăt ceea ce nu ai luat!

Or, eu mărturisesc că în punga aceasta nu sunt decât patru sute nouăzeci de dinari, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Și, pe deasupra, mai trebuie să se afle acolo și un inel de aramă, împodobit cu pecetea mea; de nu cumva l-ai fi și prăpădit!

Și cadiul desfăcu punga dinaintea martorilor, iar ceea ce se afla în pungă nu putu decât să dea dreptate hoțomanului. Și numaidecât cadiul îi întinse lui Akil punga, și porunci să i se tragă pe dată o ciomăgeală zarafului, pe care uluirea îl amuțise!

Când hoțul Haram văzu izbânda renghiului cel atâta de dibaci al sâmbrașului său Akil, îl firitisi pe acesta și îi spuse că i-ar fi tare anevoie să-l întreacă. Se înțelese totuși cu el să se întâlnească iarăși pe seară, în preajma saraiului sultanului, spre a încerca și el la rândul-i vreo ispravă care să nu fie prea nevrednică față de șiretlicul năzdrăvan la care fusese martor.

Încât, la căderea nopții, cei doi tovarăși se și aflau la locul de întâlnire. Și Haram îi spuse lui Akil:

— Tovarășe al meu, tu ai izbutit să-ți răzi de barba unui zaraf și de barba cadiului. Or, eu vreau să-l înfrunt pe chiar sultanul. Iacată așadar o scară de frânghie cu care am să ajung în iatacul sultanului! Ci trebuie să mă însoțești, spre a fi martor la ce are să se petreacă!

Și Akil, care nu era deprins nicicum cu hoția adevărată, ci numai cu pungășia, fu dintru-ntâi tare speriat de cutezanța unei încercări ca aceea; ci îi fu rușine să dea îndărăt față de sâmbrașul lui; și îl ajută să arunce scara de frânghie pe zidul saraiului. Și se cățărară amândoi pe scară, coborâră de partea cealaltă, străbătură grădinile și se strecurară chiar în sarai, ocrotiți de noapte.

Și se furișară, de-a lungul coridoarelor, până chiar la iatacul sultanului; și Haram, dând de-o parte o perdea

de la o ușă, i-l arată tovarășului său pe sultanul adormit, lângă care se afla un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și opta noapte

Spuse:

... un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor. Și copilandrul acela, care prin acea frecare ușura somnul sultanului, părea toropit și el de somn și, spre a nu se lăsa să ațipească, mesteca o bucată de sacâz.

La priveliștea aceea, Akil, cuprins de frică, era gata-gata să se prăbușească pe spate; dar Haram îi spuse la ureche:

– Pentru ce te sperii așa, tovarășe al meu? Tu ai vorbit cu cadiul, iar eu, la rându-mi, vreau să vorbesc cu Măria Sa sultanul!

Și, lăsându-l în dosul perdelei, se apropie de copilandru cu o sprinteneală de necrezut, îi puse un căluș în gură, îl legă burduf și îl agăță, ca pe un sac, de tavan. Pe urmă, se așeză în locul băiatului și începu să-l frece pe sultan la tălpile picioarelor, cu priceperea unui masagiu de la hammam. Și, după un răstimp, își mișcă mâinile în așa fel încât să-l trezească pe sultan, care se porni să caște. Iar Haram, prefăcându-și glasul ca glasul unui copilandru, îi spuse sultanului:

– O, doamne al vremilor! Întrucât Luminăția Ta nu adoarme, n-ai vrea să povestesc ceva?

Și sultanul răspunse:

– Poți!

Iar Haram spuse:

– A fost odată, o, doamne al vremilor, într-o cetate oarecare, un hoț cu numele de Haram și un pungaș cu numele de Akil, care trebuiau să se dovedească între ei la îndrăzneală și la dibăcie!

Și îi povesti sultanului isprava lui Akil, cu toate amănuntele ei, și împinse cutezanța până la a-i istorisi tot ce se petrecea în chiar sarai acolo, schimbând doar numele sultanului și locul întâmplării. Și, când sfârși istorisirea, spuse:

– Și-acuma, o, doamne al vremilor, pe care dintre cei doi soți îl socoate Măria Ta cel mai iscusit?

Iar sultanul răspunse:

– Apoi, fără de nicio cârtire, este hoțul care s-a strecurat în saraiul sultanului!

Când auzi răspunsul, Haram, născocind o grabnică trebuință de a ieși afară, plecă de parcă se ducea la umblătoare. Și se îndreptă înspre tovarășul său, care tot timpul cât ținuse povestea își simțea sufletul cum își ia zborul de spaima îndrăzelii sale. Și își luă drumul îndărăt pe unde veniseră, și ieșiră din sarai la fel de norocoși cum intraseră.

Or, a doua zi, sultanul, care fusese destul de nedumerit că nu-l vedea venind îndărăt pe slujitorul său pe care îl credea dus la umblătoare, fu până peste poate de uluit când îl văzu agățat sus de tavan, întocmai ca în istorisirea pe care o ascultase povestită. Și numaidecât dobândi încredințarea că chiar el fusese cel înșelat de hoțul cel îndrăzneț. Ci, departe de a fi supărat pe cel care îl amăgise astfel, dori să-l cunoască; și, drept aceea, porunci să se dea de știre de către pristavii domnești că îl ierta pe insul care se furișase noaptea în saraiul său și că îi făgăduia o mare răsplată dacă se va înfățișa dinainte-i. Și Haram, cu credința în acea făgăduială, se duse la sarai, și se înfățișă

dinaintea sultanului, care îl lăudă strașnic pentru curajul lui și, spre a răsplăti atâta iscusință, îl căftăni pe dată căpetenie peste agia împărăției. Și, la rândul ei, nevestica nu pregetă, când află întâmplarea, să-l aleagă pe Haram drept singurul ei soț, și trăi cu el în huzur și în bucurie. Ci Allah este mai știutor!

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, nu vroi să-l lase pe sultan cu simțămintele stârnite de istorisirea aceasta, și începu numaidecât să-i istorisească ciudata poveste care urmează.

CHEILE URSITEI

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că sultanul Egiptului, califul Mohammad ben-Theilun, era un stăpân pe atâta de înțelept și de bun pe cât fusese de crud și de asupritor părintele său Theilun. Încât, departe de a se purta ca tătâne-său, schingiundu-și supușii spre a-i face să plătească de trei și de patru ori aceleași biruri și poruncind să fie ciomăgiți spre a-i sili să dezgroape cele câteva drahme pe care le ascunseseră în pământ de frica birarilor, el se îndemna a face să învie iarăși tihna și să aducă îndărăt dreptatea la norodul său. Și de toate comorile pe care tătâne-său Theilun le strânsese cu japca el se folosea spre a-i ocroti pe poeți și pe învățați, spre a-i răsplăti pe viteji și spre a veni în ajutorul celor nevoiași și năpăstuiți. Așa că Atoateîmpărțitorul făcea ca totul să izbândească sub domnia lui blagoslovită: întrucât niciodată revărsările Nilului nu au mai fost atâta de statornice și de îmbelșugate, niciodată holdele nu au mai fost atâta de rodnice și de spornice, niciodată câmpurile de lucernă și de cafeluțe nu au fost atâta de verzi, și niciodată neguțătorii nu au văzut curgând atâta aur în dughenele lor.

Or, într-o zi din acele zile, sultanul Mohammad porunci să vină dinainte-i toți dregătorii de pe lângă saraiul său, spre a-i întreba, pe fiecare în parte, despre îndeletnicirile, despre slujbele lor trecute și despre leafa pe care o primeau de la vistierie. Căci dorea astfel să cerceteze el însuși muncile și mijloacele lor de trai,

zicându-și: „Dacă aflu vreunul cu o slujbă grea și cu o leafă mică, am să-i scad sarcinile și am să-i sporesc simbria; da dacă aflu vreunul cu o leafă mare și cu o slujbă ușoară, am să-i scad simbria și am să-i sporesc munca!”

Și cei dintâi care se înfățișară între mâinile lui fură vizirii, care erau în număr de patruzeci, toți niște preacinstiți moșnegi, cu bărbi lungi și albe și cu chipuri pecetluite de înțelepciune. Și purtau pe cap niște mitre cu trei rânduri de turbane, împodobite cu pietre scumpe; și se sprijineau pe niște cârje lungi cu vârful de ambră, semn al puterii lor. Pe urmă veniră valii de vilaiete și căpeteniile de oști și toți cei care, mai mult ori mai puțin, aveau în seamă să păstreze liniștea și să împartă dreptatea. Și rând pe rând îngenuncheară și sărutară pământul dintre mâinile califului, care îi cercetă îndelung, și îi răsplăti ori îi mazili, după cum i se părea lui că li se cuvine.

Iar cel care se înfățișă cel mai de pe urmă fu hadâmbul de gâdea, împlinitorul județelor. Și măcar că era gras, ca un ins bine hrănit care nu are nimic de făcut, era tare trist la înfățișare și, în loc să calce falnic, cu spada pe umăr, mergea cu capu-n jos și cu paloșul în teacă. Și când ajunse între mâinile sultanului Mohammad ben-Theilun, sărută pământul și zise:

– O, doamne și cunună peste capul nostru, iacătă că ziua dreptății are să strălucească într-un sfârșit și pentru robul împlinitor al județelor tale! O, Măria Ta, o, doamne al vremilor, de la moartea răposatului tău părinte, sultanul Theilun – aibă-l Allah întru mila sa – zi de zi am tot văzut cum se împruținează treburile slujbei mele și cum pier câștigurile pe care le dobândeam de pe urma ei. Iar viața mea, care odinioară fusese plină de noroc, se scurge acuma mohorâtă și zadarnică. Și dacă Egiptul are să se bucure tot așa de tihnă și de belșug necurmat, eu am să ajung în mare primejdie de-a muri de foame, fără a lăsa

nici baremi cu ce să mi se cumpere un giulgiu – lungască-i Allah viața stăpânului nostru!

Când auzi vorbele acestea ale călăului, sultanul Mohammad ben-Theilun cugetă o bună bucată de vreme și pricepu că plângerile gădei erau întemeiate, întrucât chiverniselile cele mari ale slujbei sale îi veneau nu din simbria care nu era de cine știe ce laudă, ci din ceea ce scotea, ca daruri ori ca adiate, de la cei pe care îi ucidea. Și strigă:

– Venim de la Allah și la el ne întoarcem! Iacătă că-i adevăr adevărat că fericirea tuturoră este o nălucire, și că ceea ce unuia îi aduce fericire, altuia poate să-i aducă vărsare de lacrimi! O, călăule, potolește-ți sufletul și înseminează-ți ochii, întrucât de-aci înainte, spre a te ajuta să trăiești, acumă, când slujbele tale nu mai sunt plătite, ai să primești în fiecare an câte două sute de dinari drept leafă! Și deie Allah ca, pe tot timpul domniei mele, spada să-ți rămână la fel de zadarnică precât este în ceasul acesta, și să se învăluiască în rugina cea pașnică a tihnei!

Și gădele sărută pulpana mantiei califului și se orânduie la locul lui. Or, toată întâmplarea aceasta nu dovedește decât ce stăpân drept și milos era sultanul Mohammad.

Și pe când divanul urma să se ridice, sultanul zări, în spatele șirurilor de dregători, un tare bătrân șeic, cu chipul plin de creșuri și cu spinarea gârbovită, pe care încă nu-l cercetase. Și îi făcu semn să se apropie și îl întrebă care era sarcina lui la sarai. Iar șeicul răspunse:

– O, doamne al vremilor, sarcina mea stă întru totul și cu totul numai în a veghea asupra unui sipețel pe care mi l-a dat în samă răposatul sultan, părintele tău. Și, pentru slujba aceasta, mi-a hotărât să mi se dea din vistierie zece dinari de aur pe lună!

Iar sultanul Mohammad se minună și zise:

– O, șeicule, asta-i o simbrie cam prea mare pentru o slujbă atâta de ușoară! Da ce se află în sipețel?

El răspunse:

– Pe Allah, o, stăpâne al nostru, iacăta se împlinesc patruzeci de ani acum de când am sipețelul în samă, și habar nu am ce se află în el!

Și sultanul spuse:

– Du-te și adu-l aici, cât mai degrabă!

Iar șeicul zori să îndeplinească porunca.

Or, sipețelul pe care șeicul îl aduse dinaintea sultanului era făcut din aur greu și era bogat împodobit. Iar șeicul, la porunca sultanului, îl deschise pentru întâia oară. Și nu se afla înlăuntru decât un manuscript scris cu litere sclipitoare pe o piele de gazelă vopsită cu purpură. Și mai era, la fund de tot, și un piculeț de pământ roșu. Iar sultanul luă manuscriptul scris cu litere sclipitoare pe pielea de gazelă și vru să citească ce spune. Ci, măcar că Măria Sa era tare priceput la scriere și la învățătură, nu putu să buchisească nici baremi un cuvânt din literele necunoscute cu care era scris. Și nici vizirii, nici ulemalele care se aflau de față nu izbutiră nimic mai mult. Iar sultanul porunci să vină, rând pe rând, toți învățații cei de faimă din Egipt, din Siria, din Persia și din țările Indului: ci niciunul dintre ei nu știu nici măcar să spună în ce limbă fusese scris manuscriptul acela, întrucât învățații nu sunt de obicei decât niște bieți neștiutori înzorzonați cu turbane mari, drept toată priceperea.

Iar sultanul Mohammad puse atunci să se dea de știre în toată împărăția că are să-l răsplătească cu cea mai mare dintre răsplăți pe acela care va putea să-i spună numai unde se află insul atâta de învățat, încât să știe citi literele cele necunoscute.

Or, la puțină vreme după strigarea știrii, un bătrân cu turbanul alb se înfățișă spre a sta de vorbă cu sultanul și, după ce căpătă îngăduința de a vorbi, spuse:

– Allah să-i lungească viața stăpânului nostru sultanul!

Robul care se află între mâinile tale este un fost slujitor al tatălui tău, răposatul sultan Theilun, și tocmai astăzi chiar se întoarce din surghiunul la care a fost osândit! Aibă-l Allah pe răposatul întru mila lui, că m-a osândit la izgonirea aceasta! Or, mă înfățișez acuma între mâinile tale, o, doamne și stăpâne al nostru, spre a-ți spune că numai un om știe să citească manuscriptul scris pe pielea de gazelă! Și omul acela-i stăpânul de drept al manuscriptului, șeicul Hassan Abdallah, fiul lui El-Așar, care acuma-s patruzeci de ani a fost aruncat într-o temniță, din porunca răposatului sultan. Și Allah știe de-o mai geme acolo ori de-o fi murit!

Iar sultanul întrebă:

– Și pentru care pricină a fost închis șeicul Hassan Abdallah la temniță?

El răspunse:

– Din pricină că răposatul sultan vroia cu sila să-l facă pe șeic să-i citească manuscriptul, după ce i-l hrăpise!

Iar sultanul Mohammad, la vorbele acelea, îl trimise numaidecât pe căpetenia străjilor să-i cerceteze pe toți întemnițații, cu nădejdea de a-l mai găsi încă în viață printre ei pe șeicul Hassan Abdallah, și de a-l scoate de acolo. Și vru soarta ca șeicul să mai fie viu. Iar căpetenia de străji, după porunca sultanului, îl îmbracă într-o mantie falnică și îl aduse dinaintea stăpânului lor. Iar sultanul Mohammad văzu că era un bărbat cu înfățișarea preacinstită și cu chipul bătut de suferinți. Și se ridică în cinstea lui și îl rugă să ierte răutatea nedreptății pe care îl făcuse s-o îndure califul Theilun, părintele său. Pe urmă îl pofti să stea jos lângă el și, dându-i îndărăt manuscriptul scris pe piele de gazelă, îi spuse:

– O, preacinstitele șeic, nu vreau să mai păstrez o clipită lucrul acesta care nu este al meu, măcar de-ar fi să mă facă stăpân pe toate comorile pământului!

Când auzi vorbele acestea ale sultanului, șeicul Hassan Abdallah vărsă un potop de lacrimi și, întorcându-și palmele înspre cer, strigă:

– Doamne, tu ești fântâna înțelepciunii și tu faci să crească din același pământ și otrava și iarba cea lecuitoare! Iacătă patruzeci de ani din viața mea trecuți în afundul unei temnițe! și-acuma îi datorez fiului asupritorului meu bucuria de a muri la soare! Doamne, mărire și slavă ție, ale căruia județe sunt de nepătruns!

Pe urmă se întoarce înspre sultan și zise:

– O, stăpâne și doamne al nostru, ceea ce nu am vrut să dăruiesc asupririi, dau iacătă bunătății! Manuscriptul acesta, pentru care mi-am primejduit de multe ori viața ca să ajungă în stăpânirea mea, de-acuma înainte este al tău de drept! El este începutul și sfârșitul tuturor științelor și el este singurul bun pe care l-am adus din cetatea lui Ședad ben-Aad, cetatea cea tainică în care niciun om n-a putut să pătrundă, Aram-cea-cu-Pilaștri!

Iar califul îl sărută pe bătrân și îi spuse:

– O, taică al meu, grăbește, rogu-mă ție, să-mi spui ce știi despre manuscriptul acesta scris pe piele de gazelă, și despre cetatea lui Ședad ben-Aad, Aram-cea-cu-Pilaștri!

Iar șeicul Hassan Abdallah răspunse:

– O, Măria Ta, povestea acestui manuscript este povestea întregii mele vieți. Și dacă ea ar fi scrisă cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar citi-o cu cinstire!

Și povesti:

Află, o, doamne al vremilor, că tatăl meu era unul dintre negustorii cei mai bogați și cei mai cinstiți din Cairo. Iar eu eram singurul lui copil. Și tatăl meu n-a precupețit nimic pentru învățătura mea, și m-a dat la

dascălii cei mai buni din Egipt. Încât, încă la douăzeci de ani, ajunseseam vestit printre ulemale pentru știința și pentru priceperea mea la cărțile celor de demult. Iar tatăl meu și mama mea, vrând să se bucure de nunta mea, îmi găsiseră de soție o tânără fecioară cu ochii plini de stele, cu mijlocul mlădiu și gingaș, și ca o gazelă de zarifă și de subțire. Iar nunta mea fu împărătească. Și petrecui cu soția mea zile de bucurie și nopți de fericire. Și trăii așa zece ani, tot atâta de frumoși ca și în noaptea cea dintâi de nuntă. Ci, o, stăpâne al meu, cine poate să știe ce-i păstrează soarta pentru ziua de mâine? Or, după acei zece ani, care trecură ca visul dintr-o noapte liniștită, ajunsei prada soartei, și toate urgiile se abătură dintr-odată peste fericirea casei mele. Întrucât, în răspas de câteva zile, părintele meu pieri de ciumă, focul îmi mistui casa, iar apele mării înghițiră corăbiile care neguțau în depărtări bogățiile mele. Și, sărac și gol ca pruncul când iese din sânul maicii sale, nu mai avusei alt mijloc de trai decât îndurarea lui Allah și mila drept-credincioșilor. Și începui să bat curțile pe la moschei, cu cerșetorii lui Allah; și trăiam în cârdășie cu sfinții fachiri cei cu vorba aleasă. Și mi se întâmpla adesea, în zilele cele mai grele, să mă întorc fără nicio coajă de pâine la sălașul meu și, după ce ajunasem toată ziua, să nu am seara nimica de mâncare. Și mă chinuiam până peste poate, și de ticăloșia mea și de cea a maicii mele, a soției și a copiilor mei.

Or, într-o zi în care Allah nu-i trimisese niciun fel de pomană cerșetorului său, soția mea își scoase îmbrăcăminte cea mai de pe urmă și mi-o întinse plângând, și îmi spuse:

– Du-te de încearcă s-o vinzi în suk, spre a cumpăra pentru copiii noștri o bucată de pâine.

Iar eu luai îmbrăcăminte femeii și ieșii din casă, spre a mă duce s-o vând, într-un norocul copiilor noștri...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute optzeci și noua noapte

Spuse:

... Iar eu luai îmbrăcămintea femeii și ieșii din casă, spre a mă duce s-o vând, într-un norocul copiilor noștri. Și cum mă îndreptam înspre suk, mă întâlnii cu un beduin călare pe o cămilă roșie. Și beduinul își opri deodată cămila, când mă zări, o făcu să se lase în genunchi, și îmi spuse:

– Salamalecul fie asupra ta, o, fratele meu! Nu cumva ai putea să-mi arăți unde-i casa unui negustor bogat pe care îl cheamă șeicul Hassan Abdullah, fiul lui Al-Așar?

Iar eu, o, stăpâne al meu, mă rușinai de sărăcia mea, măcar că sărăcia, ca și bogăția, ne vine de la Allah, și răspunsei, lăsând capu-n jos:

– Și asupra ta să fie salamalecul și binecuvântarea lui Allah, o, taică de arabi! Ci nu se află nicăieri în Cairo, din câte știu, niciun om cu numele pe care l-ai rostit tu!

Și vrusei să-mi văd de cale. Ci beduinul sări jos din spinarea cămilei și luând mâinile mele în mâinile lui îmi spuse cu glas dojenitor:

– Allah este mare și îndurător, o, fratele meu!, da nu chiar tu ești șeicul Hassan Abdallah, fiul lui Al-Așar? Și cum se poate să-l alungi pe oaspetele pe care Allah ți-l trimite, și să-ți ascunzi numele?

Eu atunci, până peste poate de încurcat, nu putui să-mi stăpânesc lacrimile și, rugându-l întruna să mă ierte, îi luai mâinile ca să i le sărut; ci el nu vroi să mă lase și mă cuprinse în brațe, așa cum un frate îl cuprinde pe fratele său. Iar eu plecai cu el înspre casa mea.

Și mergând așa cu beduinul, care își ducea cămila de căpăstru, inima și mintea îmi erau chinuite de gândul că nu aveam nimic cu ce să-l cinstesc pe oaspete. Și, când ajunsei acasă, alergai să-i spun și ficei moșului meu despre întâlnirea aceea a mea; iar ea îmi spuse:

– Străinul totdeauna-i oaspete de la Allah, și pâină și pâinea copiilor este a lui! Întoarce-te, așadar, și vinde rochia pe care ți-am dat-o și, cu banii pe care ai să-i capeți, cumpără cele cu care să-l omenim pe oaspetele nostru. Și, de ne-o mai lăsa ceva, avem să ne hrănim și noi!

Iar eu, ca să ies din casă, trebuia să trec prin odaia de oaspeți, unde îl lăsasem pe beduin. Și, cum ascundeam rochia, el îmi spuse:

– Fratele meu, ce duci sub haină?

Iar eu răspunsei, lăsând capu-n jos încurcat:

– Nu duc nimic!

Ci el stăruie, zicând:

– Allah fie asupra ta, o, fratele meu, mă rog ție să-mi spui ce duci sub haină?

Iar eu, tare stânjenit, răspunsei:

– Este rochia ficei moșului meu, pe care o duc la vecinul nostru, care de meseria lui știe să cârpească rochiile!

Iar beduinul stăruie mai departe și îmi spuse:

– Dă să văd rochia aceea, o, fratele meu!

Iar eu, înroșindu-mă, îi arătai rochia, și el strigă:

– Allah este îndurător și darnic, o, fratele meu! Iacătă că vroiai să te duci să vinzi la mezat rochia soției tale, mama copiilor tăi, spre a-ți îndeplini față de un străin îndatoririle ospetiei!

Și mă sărută și îmi spuse:

– Ține, ya Hassan Abdallah, iacătă zece dinari de aur, de la Allah, spre a te duce să cumperi cu ei cele ce sunt

de trebuință pentru nevoile noastre și pentru nevoile casei tale!

Iar eu nu putui să nu primesc darul oaspetelui, și luai banii de aur. Și belșugul și bunăstarea se întoarseră în casa mea.

Or, în fiecare zi, beduinul, oaspetele meu, îmi da tot atâția bani și, după poruncile lui, eu îi cheltuiam în același chip. Și așa a ținut cincisprezece zile. Și îl slăveam pe Atoatedătătorul pentru binefacerile sale.

Or, în dimineața celei de a șaisprezecea zile, beduinul, oaspetele meu, îmi spuse, după salamalecturi:

– Ya Hassan Abdallah, nu vrei să te vinzi mie?

Și eu răspunsei:

– O, stăpâne al meu, de mult sunt robul tău și îți sunt dator vânzut!

Ci el îmi spuse:

– Nu, Hassan Abdallah, nu în felul acesta înțeleg eu, lucrul! Dacă îți cer să te vinzi, înseamnă că vreau să te cumpăr cu adevărat. Încât nu vreau să mă tocmesc pentru cumpărarea ta, ci las pe seama ta să hotărăști singur prețul la care vrei să fii vânzut!

Iar mie nici măcar o clipă nu mi-a trecut prin minte că el n-ar vorbi așa decât spre a glumi; și răspunsei, în chip de șagă:

– Prețul unui om slobod, o, stăpâne al meu, este hotărât de *Cartea cea Sfântă* la o mie de dinari, dacă omul este ucis dintr-o singură lovitură. Da dacă este ucis din mai multe bucăți, făcându-i-se două sau trei sau patru răni, ori dacă este tăiat în mai multe părți, atunci prețul lui ajunge să fie o mie cinci sute de dinari!

Iar beduinul îmi spuse:

– Nu este nicio piedică, Hassan Abdallah! am să-ți plătesc prețul acesta de la urmă, dacă vrei să te învoiești cu vânzarea ta!

Iar eu, pricepând atunci că oaspetele meu nu glumea ci că era într-adevăr hotărât să mă cumpere, cugetam în sufletul meu: „Allah ți l-a trimis pe beduinul acesta spre a-ți mântui copiii de la foame și de la prăpăd, ya șeicule Hassan! Dacă îți este ursita să fii tăiat în bucăți, nu ai cum să scapi!“ Și răspunsei:

– O, frate arab, primesc să mă vând! Ci îngăduie-mi numai să mă sfătuiesc cu ai mei în privința aceasta!

Iar el îmi răspunse:

– Fie!

Și mă lăsă, plecând la treburile lui. Or, eu, o, doamne al vremilor, mă dusei la maica, la soția și la copiii mei, și le spusei:

– Allah vă izbăvește de prăpăd!

Și le povestii ce vroia beduinul. Da când auziră vorbele mele, maică-mea și nevastă-mea începură să se bată peste față și peste piept strigând:

– O, ce urgie pe capul nostru! Ce vrea să-ți facă beduinul acela?

Iar copiii se repeziră la mine și se agățară de hainele mele. Și plângeau toți. Iar soția mea, care era femeie înțeleaptă și iscusită la sfaturi, urmă:

– Cine știe dacă blestematul de beduin, dacă n-ai să vrei să te vinzi, nu are să ceară îndărăt banii pe care i-a cheltuit aici. Încât, ca să nu fii luat pe neașteptate, trebuie să te duci cât mai degrabă să găsești pe vreunul care să primească să cumpere casa aceasta amărâtă, cel mai de pe urmă bun care ți-a mai rămas, și, cu banii pe care ai să-i dobândești, să-ți plătești datoria față de beduin. Și, în felul acesta, nu ai să-i datorezi nimic și ai să fii slobod în făptura ta.

Și izbucni în suspine, gândind că îi și vedea pe copiii noștri fără de adăpost, pe drumuri. Iar eu începui să cuget la starea în care mă aflam, și eram până peste poate

de încurcat. Și gândeam necurmat: „O, Hassan Abdallah, nu da cu piciorul prilejului pe care ți-l trimite Allah! Cu banii pe care ți-i dă beduinul ca să te cumperi, nu mai ai grija pâinii pentru casa ta!“ Pe urmă gândii: „Bine, bine! da pentru ce vrea el să te cumperi! Și ce vrea să facă cu tine? Baremi de-ai mai fi tânăr și frumos! Da barba ta este ca poalele fustei biete Agar! și nu l-ai ispitit nici măcar pe un băștinaș din Egiptul-de-Sus! Înseamnă că vrea să te omoare în mai multe dăți, de vreme ce te plătește urmând cea de a doua prețuia!ă!“

Ci, atunci când beduinul, spre seară, se întoarse acasă, socoteala mea era făcută și hotărârea luată. Și îl întâmpinai cu o față zâmbitoare și, după salamalecturi, îi spusei:

– Sunt al tău!

Atunci el se desfăcu la brâu, scoase o mie cinci sute de dinari de aur și mi-i numără, spunând:

– Roagă-te întru Profetul, ya Hassan Abdallah!

Iar eu răspunsei:

– Cu el fie rugăciunea, pacea și binecuvântările lui Allah!

Și el îmi spuse:

– Ei bine, frate al meu, acum, că te-ai vândut, poți să fii fără de teamă, întrucât viața are să-ți fie nevătămată, iar slobozenia întreagă. Când te-am târguit, nu am dorit decât să am un tovarăș ales și credincios în călătoria cea lungă pe care vreau s-o înfăptuiesc. Căci știi și tu că Profetul – aibă-l Allah întru mila sa – a spus: „Un tovarăș este merindea cea mai bună la drum!“

Eu atunci, tare bucuros, intrai în odaia în care se aflau maică-mea și nevastă-mea, și pusei dinaintea lor, pe rogojină, cei o mie și cinci sute de dinari ai vânzării mele. Iar ele, când îi văzură, fără a vroi să asculte lămuririle mele, se porniră să scoată niște țipete amarnice, smulgându-și

părul și bocindu-se, cum se face peste racla celor morți. Și strigau:

– Țsta-i prețul sângelui! O, ce nenorocire! o, ce nenorocire! Niciodată n-avem să ne atingem de prețul sângelui tău! Și mai degrabă murim de foame, cu copii cu tot!

Iar eu, văzând zădărnicia străduințelor mele de a le potoli, le lăsaî o vreme să-și verse durerea. Pe urmă începui să le fac să cugete, jurându-le că beduinul era om de treabă, cu gânduri minunate; și, până la urmă, le mai potolii oleacă văicărelile. Și mă folosii de liniștea aceea spre a le îmbrățișa, și pe copii la fel, și să-mi iau rămas-bun. Și, cu inima frântă, îi lăsaî în lacrimile jalei. Și plecai de-acasă, în tovărășia beduinului, stăpânul meu.

Și, de îndată ce ajunserăm în sukul de vite, cumpărai, după dorința lui, câte o cămilă bine prețuită pentru iuțea ei. Apoi, după porunca stăpânului meu, umplui sacii cu zahereaua trebuitoare la o călătorie lungă. Și, sfârșind toate pregătirile noastre, îl ajutai pe stăpânul meu să încalece pe cămilă, încălecai și eu pe a mea și, după ce chemarăm în ajutor numele lui Allah, pornirăm la drum. Și călătorirăm fără de popas, și ajunserăm curând în pustie, unde drept orice suflet nu era decât numai sufletul lui Allah, și unde nu se vedea nicio urmă de călător pe nisipul mișcător. Iar stăpânul meu, beduinul, se călăuzea, prin acele nemărginiri, după niște semne numai de el știute și de cămila pe care călărea. Și meraserăm așa, sub un soare arzător, vreme de zece zile, și fiecare zi mi se părea mai lungă decât o noapte cu vise rele.

Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineața, ajunserăm la marginea unei câmpii mari, cu un pământ scânteietor ce părea făcut din fluturași de argint.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzecea noapte

Spuse:

... Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineața, ajunserăm la marginea unei câmpii mari cu un pământ scânteietor făcut parcă din fluturași de argint. Și în mijlocul acelei câmpii se înălța un stâlp de piatră, tare înalt. Iar în vârful stâlpului sta în picioare un bărbat tânăr, făcut din aramă roșie, și la mâna lui dreaptă, întinsă și desfăcută, atârna pe fiecare dintre cele cinci degete câte o cheie. Și cheia cea dintâi era de aur, cea de a doua de argint, cea de a treia de aramă chinezească, cea de a patra de fier, iar cea de a cincea de plumb. Și fiecare dintre cheile acelea era un talisman. Iar insul care ar fi putut să ajungă stăpânul vreuneia dintre chei avea să se supună ursitei ce se afla legată de cheie. Întrucât acelea erau cheile ursitei: cheia de aur era cheia năpastelor, cheia de argint era cheia durerilor, cheia de aramă chinezească era cheia morții, cheia de fier era cheia faimei, iar cheia de plumb era cheia înțelepciunii și a fericirii.

Ci eu, o, doamne al meu, pe vremea aceea habar nu aveam de lucrurile acestea pe care numai stăpânul meu le știa. Iar neștiința mea a fost pricina tuturor nenorocirilor mele. Ci nenorocirile, ca și norocirile, ne vin de la Allah cel Atoateîmpărțitorul. Și orice făptură trebuie să le primească pe toate cu umilință.

Așadar, o, doamne al vremilor, atunci când ajunserăm la piciorul stâlpului, stăpânul meu beduinul își ingenunche cămila și coborî pe pământ. Și făcui și eu ca el. Și-atunci stăpânul meu scoase din torbă un arc de o înfățișare ciudată, și puse în el o săgeată. Și struni arcul și zvârli săgeata înspre tânărul cel de aramă roșie. Ci, fie că dintr-o neîndemânare adevărată, fie că dintr-o

neîndemânare prefăcută, săgeata nu ajunsese până la înălțimea țintită. Iar beduinul îmi spuse atunci:

– Ya Hassan Abdallah, iacăta acumă poți să-ți plătești datoria față de mine și, dacă vrei, să-ți răscumperi slobozenia. Căci știu că ești puternic și dibaci, și numai tu poți să nimerești ținta. Ia, dar, arcul acesta, și săgetează cu el în așa fel ca să cadă cheile.

Eu atunci, o, doamne al meu, bucuros că pot să-mi plătesc datoria și să-mi răscumpăr slobozenia, nu șovăii deloc să fac cele cerute de stăpânul meu. Și luai arcul și, cercetându-l, cunoscui că era lucru indienesc și ieșit din mâinile unui meșter iscusit. Și, dornic să-i arăt stăpânului meu priceperea și dibăcia mea, instrunai arcul cu nădejde și țintii mâna tânărului de pe stâlp. Și de la cea dintâi săgeată făcui să cadă o cheie, și era cheia de aur. Și, tare mândru și bucuros, o ridicai și o înfățișai stăpânului meu. Ci el nu vroi nicidecum s-o ia și, lepădându-se de ea, îmi spuse:

– Ia-o tu, o, săracule! să fie ca preț pentru dibăcia ta!

Iar eu îi mulțumii și pusei cheia de aur la brâu. Și habar nu aveam că aceea era cheia năpastelor.

Apoi, cu cea de a doua lovitură, făcui să mai cadă o cheie, care era cheia de argint. Iar beduinul nu voi nicidecum s-o atingă, și o pusei la brâu lângă cea dintâi. Și habar nu aveam că aceea era cheia suferințelor.

După care, cu alte două săgeți, mai doborâi două chei: cheia de fier și cheia de plumb. Și una era cea a faimei, iar cealaltă a înțelepciunii și a fericirii. Ci eu habar nu aveam. Și stăpânul meu, fără a-mi lăsa vreme să le ridic de pe jos, le și înhăță, scoțând chiuituri de bucurie și strigând:

– Binecuvântat să fie sânul care te-a purtat, o, Hassan Abdallah! Binecuvântat să fie Acela carele ți-a îndrumat brațul și te-a învățat cum să ochești!

Și mă strânse în brațe și îmi spuse:

– De-acuma înainte îți ești singur stăpân!

Iar eu îi sărutai mâna și vrusei iarăși să-i dau cheia de aur și cheia de argint. Ci el nu vroi să primească, spunând:

– Sunt ale tale!

Eu atunci trăsei din torbă cea de a cincea săgeată și mă pregăteam să dobor și cheia de pe urmă, cea de aramă chinezească, de care nu știam că este cheia morții. Ci stăpânul meu se împotrivi strașnic dorinței mele, apucându-mă de mână și strigând:

– Ce ai de gând să faci, nenorocitul?

Iar eu, luat pe neașteptate, lăsaî din nebăgare de seamă să se îndrepte săgeata spre pământ. Iar ea se înfipse chiar în piciorul meu stâng, pe care mi-l înțepă făcându-mi o rană grea. Și acesta fu începutul unui șir întreg de năpaste!

După ce stăpânul meu, necăjit de pățania mea, îmi obloji cât putu mai bine rana, mă ajută să încălesc pe cămila mea. Și ne urmarăm drumul mai departe.

Or, după trei zile și trei nopți de umblet tare amarnic pentru piciorul meu beteag, ajunserăm la o pajiște, unde poposirăm spre a ne petrece noaptea. Și pe pajiștea aceea se aflau niște pomi de un soi cum nu mai văzusem vreodată în viața mea. Iar pomii aceia erau plini cu poame frumoase și coapte, care cu înfățișarea lor proaspătă și îmbietoare împingeau mâna să le culeagă. Și eu, îndemnat de sete, mă târâi până la unul din pomi și mă grăbii să culeg o poamă. Și poama era de o culoare roșie aurită și avea o mireasmă amețitoare. Și o dusei la gură și mușcai. Și na! Iacătă că dinții mi se înfipseră atâta de tare, încât fălcile nu mai izbutiră să mi se desprindă de ea. Și vrusei să strig, ci din gura mea nu ieși decât un muget fără rost și înfundat. Și mă înăbușeam înfricoșător. Și începui să fug dintr-o parte în cealaltă, șonticăind din piciorul meu schiop și cu fructul acela înfipt între fălcile înțepenite, și

dând din mâini ca un smintit. Pe urmă începui să mă tăvălesc pe pământ, cu ochii ieșiți din cap.

Atunci stăpânul meu, beduinul, văzându-mă în starea aceea, dintru-ntâi se sperie rău. Iar când înțelese pricina zbuluciumului meu, veni la mine și încercă să-mi desfacă fălcile. Ci strădaniile lui nu slujiră decât să-mi sporească durerea. Și, dacă văzu așa, mă lăsă și se duse de strânse de pe sub copaci vreo câteva dintre poamele căzute pe jos. Și le cercetă cu luare-aminte și, într-un sfârșit, alese una, iar pe celelalte le aruncă. Și se întoarse la mine și îmi spuse:

– Ia te uită la poama aceasta, Hassan Abdallah! Iacătă gângăniile cum o rod și o mistuie! Ei bine, astea-s gângăniile care au să te lecuiască de durerea pe care o înduri. Ci trebuie multă liniște și răbdare!

Apoi adăugă:

– Am socotit, într-adevăr, că dacă am să pun pe poama care îți închide gura câteva gângănii de-acestea, ele au să înceapă a roade poama și, în două, trei zile cel mult, ai să scapi!

Și cum era un om trecut prin multe, îl lăsa să facă așa, măcar că gândeam: „Ya Allah! trei zile și trei nopți într-un chin ca acesta! Of, mai bună ar fi moartea!” Iar stăpânul meu, șezând jos lângă mine, la umbră, făcu precum spusese, punând pe afurisita de poamă gângăniile cele izbăvitoare.

Și în vreme ce gângăniile rozătoare își începeau treaba, stăpânul meu scoase din sacul de merinde niște curmale și niște pâine uscată, și se apucă să mănânce. Și se oprea din când în când, spre a mă îndemna să am răbdare, spunându-mi:

– Vezi și tu, ya Hassan Abdallah, cum mă ține din drum lăcomia ta și cum mă zăbovește de la împlinirea rosturilor mele. Ci sunt om cuminte și nu mă necăjesc peste măsură de zăbava aceasta! Fă și tu ca mine!

Și se pregăti să se culce, sfătuindu-mă să fac la fel.

Ci eu, vai! îmi trecui noaptea și ziua următoare numai în chin. Și, pe deasupra durerilor din fâlci și din picior, mă mai chinuiau și setea și foamea. Iar beduinul, spre a mă alina, mă încredința că lucrul găngăniilor înaintează. Și, în felul acesta, mă făcu să am răbdare până în cea de a treia zi. Și în dimineața celei de a treia zile simții într-un sfârșit că mi se descleștează fâlcile. Și rostind și binecuvântând numele lui Allah, zvârlii cât colo poama cea blestemată cu găngăniile izbăvitoare cu tot.

Atunci, slobozit în felul acesta, grija mea cea dintâi fu să scotocesc în sacul de merinde și să pipăi burduful în care se afla apa. Ci pricepui că stăpânul meu zviduise tot, în cele trei zile ale chinurilor mele, și mă pornii pe plâns, învinuindu-l de toate câte înduram. Ci el, fără a se tulbura, îmi spuse cu dulceață:

– Drept ești tu, Hassan Abdallah? Și oare-ar fi trebuit să mă las și eu să mor de foame și de sete? Pune-ți, dar, mai degrabă credința în Allah și în profetul său, și scoală-te de caută vreun izvor unde să te adăpi!

Iar eu mă sculai atunci și pornii să caut apă, ori vreo poamă cunoscută. Ci, în ceea ce privește poamele, nu se aflau pe acolo decât cele din soiul cel primejdios și pe care le văzusem ce pot. Într-un sfârșit, tot căutând, dibuii până la urmă, într-o crăpătură de stâncă, un pâraiaș cu apa strălucitoare și proaspătă care te îmbia s-o bei. Și mă opream o clipă, și iarăși beam.

După care, oleacă mai potolit, mă încumetai să pornesc la drum și să mă iau pe urma stăpânului meu, care se și îndepărtase pe cămila lui roșie. Ci nici nu făcu bine cămila vreo sută de pași, că-mi și simții lăuntrurile cuprinse de niște junghieturi atâta de năprasnice, încât gândeam că toate focurile iadului se află în măruntaiele mele. Și începui să țip:

– O, mama mea! Ya Allah! O, mama mea!

Și mă străduiam, da degeaba, să domolesc goana cămilei, care cu pași mari alerga cât putea de repede pe urmele tovarășei sale vânteșe. Și, de săriturile pe care le făcea și de toată zdruncinătura aceea, chinurile mele ajunseră atâta de mari, încât începui să scot niște urlete înfricoșătoare și să mă revărs cu niște înjurături pe cămila mea, pe mine însumi și pe tot, încât beduinul mă auzi într-un sfârșit și întorcându-se înspre mine mă ajută să opresc cămila și să mă dau jos de pe ea. Și mă ghemuii pe nisip, și – binevoiește a ierta păcătoșenia robului tău, o, doamne al vremilor! – dădui drumul flăcării din lăuntrul meu! Și parcă toate măruntaiele se surpau afară din mine. Și o vijelie întreagă se învâlmăși în bietul meu pântec, cu toate tunetele zămislirii, în vreme ce stăpânul meu beduinul îmi spunea:

– Ya Hassan Abdallah, ai răbdare!

Iar eu, de toată năpasta, căzui jos la pământ, leșinat. Și nu știu cât timp o fi ținut leșinul meu. Da când îmi venii în fire, mă văzui iarăși pe spinarea cămilei care mergea în urma tovarășei ei. Și era seara. Și soarele se culca în spatele unui munte, la poalele căruia ajunserăm curând. Și oprirăm să poposim acolo. Iar stăpânul meu îmi spuse:

– Preamărit fie Allah, cel carele nu îngăduie să rămânem flămânzi astăzi! Ci tu să nu te îngrijezi de nimic, și să stai liniștit, întrucât viața pe care am trăit-o eu prin pustiuri și drumurile multe câte le-am făcut au să mă ajute să găsesc de mâncare ceva bun și întremător, acolo unde tu n-ai ști să dai decât de otrăvuri!

Și, grăind acestea, se duse înspre un tufăriș de ierburi cu frunzele groase, carnoase și acoperite cu țepi, și începu să taie câteva cu sabia. Și le jupui de coajă, și scoase la iveală un miez galben și zăhărit, asemenea la gust cu

miezul de smochină. Și îmi aduse câte vrusei, și mâncai până ce mă săturai și mă învigorai.

Atunci începui să-mi mai uit oleacă suferințele; și nădăjduiam că într-un sfârșit am să-mi pot petrece liniștit noaptea într-un somn căruia de atât timp îi uitasem gustul. Și, pe la răsărit de lună, îmi așternui pe pământ mantia din păr de capră și mă pregăteam să mă culc, când beduinul, stăpânul meu, îmi zise:

– Ya, Hassan Abdallah, acum ai să poți să-mi dovedești dacă îmi ești cu adevărat mulțumitor cât de cât...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și una noapte

Spuse:

– Ya Hassan Abdallah, acum ai să poți să-mi dovedești dacă îmi ești cu adevărat mulțumitor cât de cât. Întrucât vreau ca la noapte să te sui pe muntele acesta și, când ai să ajungi în vârful lui, să aștepți acolo răsăritul soarelui. Atunci, stând în picioare, întors cu fața înspre răsărit, să rostești rugăciunea de dimineață; pe urmă să cobori de pe munte. Și acesta-i ajutorul pe care ți-l cer! Ci ia bine aminte, o, fiu al lui El-Așar, să nu care cumva să te lași furat de somn. Întrucât abureala aceluia pământ este cum nu se poate mai rea, și-așa că sănătatea ți-ar fi vătămată fără de mântuire.

Eu, atunci, o, doamne al meu, în pofida vlăguiei amarnice și a durerilor de toate felurile, răspunsei că ascult și că mă supun, căci nu puteam să uit că beduinul adusese pâinea copiilor, a soției și a maicii mele, și mă mai gândeam și că poate, de n-aș fi vrut să-i dau acel

ajutor ciudat, beduinul m-ar fi părăsit prin locurile acelea sălbatice.

Punându-mi, așadar, credința în Allah, pornii pe munte în sus și, în ciuda stării piciorului și a pântecelui meu, ajunsei în vârf cam pe la miezul nopții. Și pământul acolo era jilav și gol, fără de niciun copăcel și fără de niciun firicel de iarbă. Și vântul înghețat care sufla năprasnic pe pisc, precum și osteneala din toate acele zile de cazne mă aruncară într-o stare de toropeală așa de grea, că nu mă putui opri să mă las a cădea jos la pământ și, în pofida strădaniilor voinței mele, să nu dorm până la ziuă.

Când mă deșteptai, soarele tocmai se iveau pe zare. Și vrusei să îndeplinesc pe dată dorința beduinului. Așa încât vrusei să sar în picioare, ci căzui numaidecât îndărăt, fără simțire, la pământ; căci picioarele mi se făcuseră groase cât ale unui elefant, și erau moi și mă dureau, și nu vroiau nicidecum să-mi sprijine trupul și pânțele care mi se umflase ca un burduf. Iar capul îmi atârna pe umeri mai greu decât dacă ar fi fost de plumb, și nu izbuteam să-mi ridic mâinile rămase înțepenite.

Atunci, de frică să nu-l supăr pe beduin, îmi silii trupul să se supună strădaniei voinței mele și, cu toate suferințele amarnice pe care le înduram, izbutii să mă țin pe picioare. Și mă întorsei înspre răsărit și rostii rugăciunea de dimineață. Și soarele răsărind îmi lumina bietul trup și îmi așternea umbra nemăsurată înspre apus.

Or, îndeplinindu-mi astfel datoria, vrusei să cobor de pe munte. Ci povârnișul era atâta de drept, iar eu eram atâta de slăbit, încât, de la pasul cel dintâi pe care îl încercai, picioarele mi se îndoiră sub greutatea trupului, iar eu căzui și mă rostogolii ca un bolovan, cu o iuțală înfricoșătoare. Iar pietrele și spinăriile, de care degeaba trăgeam nădejde să mă pot agăța, departe de a-mi opri

căderea, nu făceau decât să rupă fâșii-fâșii din carnea și din hainele mele. Și nu putui să pun capăt rostogolirii, stropind pământul cu sângele meu, decât jos de tot, la poalele muntelui, în dreptul unde se afla stăpânul meu beduinul.

Or, acesta sta plecat peste pământ și trăgea niște linii pe nisip, cu o luare-aminte atâta de mare, încât nici nu băgă de seamă că eram acolo și nici nu văzuse în ce fel venisem. Și când gemetele mele neconținute îl rupseră de la treaba în care era cufundat, strigă, fără a se întoarce înspre mine și fără a mă privi:

– *Al hamdû lillah!* Ne-am născut sub zodia norocului și totul ne-a izbândit! Iacătă că datorită ție, ya Hassan Abdallah, am putut într-un sfârșit să dau de ceea ce căutam de amar de ani, măsurând umbra pe care o așternea din vârful muntelui capul tău.

Pe urmă adăugă, tot fără să ridice ochii:

– Vino degrabă de-mi ajută să sap pământul, colea unde am înfipt lancea!

Ci întrucât eu nu răspundeam decât cu o tăcere întretăiată de gemete jalnice, ridică într-un sfârșit capul și se înturnă înspre mine. Și mă văzu în ce stare eram, nemișcat pe pământ și ghemuit în mine ca un bulgăre. Și veni înspre mine, țipând:

– Necugetate de Hassan Abdallah, iacătă că nu m-ai ascultat și ai dormit pe munte. Și aburii cei răi ți-au trecut în sânge, și te-au otrăvit!

Și, cum clănțăneam din dinți și eram jalnic de văzut, se potoli și îmi zise:

– Asta-i! ci să nu te îndoiești de ajutorul meu! Am să te lecuiesc!

Și grăind acestea, trase de la brâu un cuțit cu limba subțire și ageră și, până a apuca eu să mă feresc, îmi și spintecă strașnic, în mai multe locuri, pânțele, mâinile,

șoldurile și picioarele. Și numaidecât porni să curgă din mine apa șuvoaie; și mă dezumflam ca un burduf când se golește. Și pielea începu să fluture pe oasele mele, ca o haină prea largă cumpărată de chilipir. Ci nu peste mult mă simții oleacă mai ușurat; și izbutii, în pofida slăbiciunii, să mă scol și să-l ajut pe stăpânul meu la munca la care mă chema.

Ne apucarăm, așadar, să scormonim pământul chiar în locul unde era înfiptă lancea beduinului. Și nu peste mult dădurăm de o raclă de marmură albă, iar beduinul împinse la o parte pleoapa raclei și găsi dedesubt niște oseminte de om și manuscriptul scris pe pielea de gazelă vopsită cu purpură pe care îl ții în mână, o, doamne al vremilor, și pe care erau înșiruite niște litere de aur care ardeau.

Și stăpânul meu, tremurând, luă manuscriptul și, măcar că era scris într-o limbă necunoscută, începu să-l citească cu luare-aminte. Și, pe măsură ce-l citea, fruntea galbenă i se înroșea de mulțumire, iar ochii îi sticleau de bucurie. Și, într-un sfârșit, strigă:

– O, Hassan Abdallah, bucură-te! în curând avem să intrăm în Aram-cea-cu-Pilaștri, cetatea în care niciun adamit n-a mai călcat vreodată. Și acolo avem să găsim obârșia tuturor bogățiilor de pe pământ, și sâmburele tuturor mademurilor de preț; pucioasa roșie.

Or, eu, pe care gândul de a porni iarăși la drum mă înspăimânta până peste marginile spaimei, strigai când auzii vorbele acelea:

– Ah, doamne, iartă-l pe robul tău! Întrucât acesta, măcar că îți împărtășește bucuria, socotește că toate comorile îi sunt de puțin folos, și ar vrea mai degrabă să fie sărac și sănătos la Cairo, decât bogat și îndurând toate patimile în Aram-cea-cu-Pilaștri!

Și stăpânul meu, la vorbele acestea, se uită cu milă la mine și îmi spuse:

– O, săracul de tine! Eu mă trudesc pentru fericirea ta tot atâta cât și pentru a mea! Și până acuma tot așa am făcut mereu!

Iar eu strigai:

– Este adevărat, pe Allah! Ci, vai, numai eu am avut parte de tot ce-i mai rău! și soarta s-a asmuțit amarnic asupra mea!

Iar stăpânul meu, fără a lua seama mai mult la văicărelile și la cârtelile mele, strânse pentru drum o grămadă mare de buruieni cu miezul asemănător la gust cu pulpa de smochină. Pe urmă încălecă pe cămilă. Iar eu, vrând-nevrând, trebui să fac ca el. Și ne urmarăm drumul înspre soare-apune, ocolind pe la poalele muntelui.

Și călătorirăm iarăși vreme de trei zile și trei nopți. Și în cea de a patra zi, dimineața, zărirăm înaintea noastră, la marginea zării, un fel de oglindă întinsă ce răsfrângea soarele. Și, apropiindu-ne, văzurăm că era un râu mare de mercuriu ce ne tăia calea. Și peste el trecea o punte de cleștar fără primblă, așa de îngustă, așa de povârnită și așa de lunecoasă, încât un om cu mintea întreagă nu s-ar fi încumetat să încerce a păși pe ea.

Ci stăpânul meu, beduinul, fără a șovăi o clipită, descălecă de pe cămilă și îmi porunci să fac și eu la fel, și dădurăm jos șeile spre a lăsa vitele să pască în voie. Pe urmă scoase din desagi o pereche de papuci de lână cu care se încălță, și îmi întinse și mie o pereche, poruncindu-mi să fac la fel ca el. Și îmi spuse să-l urmez, fără să mă uit nici la dreapta, nici la stânga. Și, cu pas hotărât, trecu puntea de cleștar. Iar eu, tremurând tot, fusei nevoit, vrând-nevrând, să-l urmez. Și Allah nu îmi meni să mor înecat în mercuriu. Și ajunsei cu sufletul întreg pe malul celălalt.

Or, peste câteva ceasuri de umblet în tăcere, ajunserăm la intrarea într-o vale neagră, înconjurată din toate părțile

de stânci negre, și în care nu creșteau decât niște pomi negri. Și, printre frunzișurile negre, văzui lunecând niște serpi înfricoșători, mari și negri, acoperiți cu solzi negri. Și, cuprins de spaimă, dădui dosul spre a fugi din locul acela de groază. Ci nu putui să mai cunosc locul pe unde intrasem, întrucât peste tot împrejurul meu stâncile cele negre se ridicau ca niște pereți de fântână.

La priveliștea aceea, mă lăsai să cad la pământ, plângând, și strigai înspre stăpânul meu:

– O, fecior din oameni de treabă, pentru ce m-ai adus la moartea mea pe drumul chinurilor și al năpastelor? Vai de mine și de mine! niciodată n-am să-mi mai văd copiii, și nici pe mama lor, și nici pe mama mea! Ah, pentru ce m-ai scos din viața mea săracă, da atâta de liniștită? Nu eram, este adevărat, decât un cerșetor pe drumurile lui Allah, da mă vânzoleam prin curțile de la moschei, și ascultam parimiile cele alese ale sfinților cerșetori...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și doua noapte

Spuse:

... și ascultam parimiile cele alese ale sfinților cerșetori!

Iar stăpânul meu, fără a se tulbura, îmi spuse:

– Fii bărbat, Hassan Abdallah, și prinde inimă! Căci nu ai să mori aici, ci ai să te întorci curând la Cairo, nu cel mai sărac printre săraci, ci mai bogat decât cel mai bogat dintre sultani!

Și, după ce spuse acestea, stăpânul meu șezu jos pe pământ, desfăcu manuscriptul scris pe piele de gazelă și începu să-l prefire, înmuindu-și degetul arătător în gură,

și să-l citească, așa de liniștit de parcă s-ar fi aflat în mijlocul haremului său. Pe urmă, după un ceas de vreme, ridică fruntea și îmi zise:

– Vrei tu, ya Hassan Abdallah, să ieșim de aici cât mai degrabă și să ne vedem la capătul călătoriei noastre?

Iar eu strigai:

– Ya Allah! dacă vreau? Păi de bună seamă că vreau!

Și adăugai:

– Numai spune-mi, mă rog ție, ce trebuie să fac pentru aceasta. Trebuie să rostesc toate *suralele* din *Coran*? Ori mai degrabă să spun toate numele și toate harurile cele sfinte ale lui Allah? Ori să mă leg că am să mă duc în hagialâc zece ani în șir la Mecca și la Medina? Spune, o, stăpâne al meu, sunt gata de orice, ba și la mai mult decât de orice!

Atunci stăpânul meu, privindu-mă mereu cu bunătate, îmi spuse:

– Nu, Hassan Abdallah, nu! Ce vreau să-ți cer este ceva mai lesne decât toate astea. Nu ai decât să iei arcul și săgeata de colea, și să străbați valea aceasta până ce ai să dai de un șarpe mare cu coarne negre. Și, cum ești îndemânatic, să-l ucizi dintr-o lovitură și să-mi aduci capul și inima lui! Și asta-i tot ce trebuie să faci, dacă vrei să scapi din locurile acestea de jale!

Iar eu, la vorbele acelea, strigai:

– Vai! Vai! Au acesta-i un lucru atâta de ușor? Pentru ce atunci, o, stăpâne al meu, nu-l săvârșești chiar tu? Din parte-mi, mărturisesc că am să mă las să mor pe locul meu, fără să mă clintesc din prăpădita mea de viață!

Ci beduinul mă bătu pe umăr și îmi spuse:

– Adu-ți aminte, o, Hassan Abdallah, de haina soției tale și de pâinea casei tale!

Iar eu, la amintirea aceea, izbucnii în lacrimi și mărturisii în sufletul meu că nu puteam să nu mă supun

între totul omului care îmi izbăvisese casa și pe cei din casa mea. Și, tremurând, luai arcul și săgeata și mă îndreptai înspre stâncile cele negre unde vedeam cum se încovrigă înfricoșătorii balauri. Și nu peste mult dădui de șarpele pe care îl căutam, și pe care îl cunoscui după coarnele care îi încununau capul cel negru și hâd. Și, chemând în ajutor numele lui Allah, îl luai la ochi și slobozii săgeata. Iar șarpele sări în sus lovit, se zbătu răsucindu-se înspăimântător, și se întinse o dată, ca să cadă apoi nemișcat pe pământ. Și când mă încredințai că e mort de-a binelea, îi tăiai capul cu cuțitul și, despicându-i pânțele, îi scosei inima. Și dusei cele două bucăți la stăpânul meu beduinul.

Iar stăpânul meu mă primi cu bucurie, luă cele două bucăți de șarpe și îmi spuse:

– Acuma hai de mă ajută să fac focul!

Iar eu strânsei niște iarbă uscată și niște surcele, pe care i le adusei. Iar el întocmi o grămadă mare. Pe urmă scoase de la sân un diamant, îl întoarse înspre soarele care se afla în dricul cerului, și făcu să țâșnească o rază de lumină care aprinse numaidecât grămada de vreascuri.

Or, după ce focul se aprinse, beduinul scoase de sub mantie un ceaunaș de fier și un șipuleț tăiat dintr-o singură bucată de rubin, și în care se afla ceva roșu. Și îmi zise:

– Te uiți la acest șipuleț de rubin, Hassan Abdallah? Ci habar nu ai ce se află în el!

Și se opri o clipită și spuse:

– Este sânge de Phoenix!

Și, spunând acestea, destupă șipul și îl goli în ceaunul de fier, în care adăugă inima și creierul șarpelui cu coarne. Și puse ceaunul la foc și, deschizând manuscriptul scris pe piele de gazelă, citi vorbele cele fără de înțeles pentru urechile mele.

Și deodată se ridică în picioare, își dezveli umerii așa cum fac hagiții la plecarea de la Mecca și, înmuind un capăt de la brâul lui în sângele de pasăre Phoenix amestecat cu creierul și cu inima șarpelui, îmi porunci să-l frec pe spinare și pe umeri cu capătul acela al brâului. Și mă apukai să îndeplinesc porunca. Și, pe măsură ce-l frecam, băgai de seamă că pielea de pe spatele și de pe umerii lui începe să se umfle și să strălucească, lăsând încet-încet să se ivească niște aripi care creșteau văzând cu ochii și care în curând ajunseră până la pământ. Iar beduinul le scutură cu putere, stând pe pământ, și dintr-odată, luându-și vânt, se ridică în văzduh, iar eu, dorindu-mi mai degrabă să mor de o mie de ori decât să rămân părăsit în locurile acelea amarnice, îmi adunai toată puterea și toată bărbăția ce-mi mai rămăseseră și îl înșfăcai strașnic pe stăpânul meu de brâul care, spre norocul meu, spânzura încă de el. Și zburai laolaltă cu beduinul afară din valea aceea neagră din care nu nădăjduiam că am să mai ies. Și ajunserăm până în slava norilor.

Or, n-aș putea să-ți spun, o, doamne al meu, cât timp a ținut drumul nostru prin văzduh. Da știu că am ajuns degrabă deasupra unei câmpii largi cu zarea închisă în depărtare de un brâu de cleștar albastru. Iar pământul din câmpia aceea părea făcut din pulbere de aur, iar pietrele erau nestemate. Și, în mijlocul acelei câmpii, se ridica o cetate plină cu palate și cu grădini.

Iar stăpânul meu strigă:

— Iată Aram-cea-cu-Pilaștri!

Și oprindu-se de a mai bate din aripi, pe care le întinse larg fără a le mai mișca, se lăsă în jos, cu mine cu tot. Și, atinserăm pământul chiar la temelia zidurilor cetății lui Ședdad, fiul lui Aad. Iar aripile stăpânului meu se micșorară încet-încet și pieriră.

Or, zidurile acelea erau durate din rânduri de cărămizi de aur puse peste rânduri de cărămizi de argint, și aveau șapte porți asemuitoare cu porțile raiului. Poarta dintâi era de rubin, cea de a doua de smarald, cea de a treia de agat, cea de a patra de corai, cea de a cincea de jasp, cea de a șasea de argint, iar cea de a șaptea de aur.

Și intrară în cetate pe poarta de aur, și merseară înainte chemând în ajutor numele lui Allah. Și trecură pe niște ulițe mărginite de palate împodobite cu niște șiruri de stâlpi de alabastră și de grădini în care văzduhul sub care se hodineau era de lapte, iar râurile erau de ape înmiresmate. Și ajunseră la un palat care domnea peste cetate și care era zidit cu o măiestrie și cu o măreție până peste marginile închipuirii, și cu terasele sprijinite pe mii de stâlpi de aur, cu niște primbluri din cleștar colorat și cu pereții bătuți în smaralde și în safire. Și în mijlocul aceluia palat se răsfăța o grădină fermecată, în care pământul mirosind a mosc era scăldat de trei râuri de vin curat, de apă de trandafiri și de miere. Iar în mijlocul grădinii se ridica un foișor, și, sub bolta lui făcută dintr-un singur smarald, se adăpostea un jeț de aur roșu bătut în pietre de rubin și în mărgăritare. Iar pe jeț se afla un sipetel de aur.

Or, tocmai sipetul acela, o, doamne al vremilor, se află acum în mâinile tale.

Iar beduinul, stăpânul meu, luă sipetul și îl deschise. Și găsi în el un praf roșu, și strigă:

– Iacătă pucioasa cea roșie, ya Hassan Abdallah! Aceasta este Al Kimia învățaților și a filozofilor, care toți au murit fără s-o găsească!

Iar eu zisei:

– Aruncă praful acela prăpădit, o, stăpâne al meu, și hai mai bine să umplem sipetul cu nestematele care ghiftuiesc palatul!

Iar stăpânul meu se uită la mine cu milă și îmi spuse:

– O, bietul de tine! Pulberea aceasta este însăși obârșia tuturor bogățiilor de pe pământ! Și numai un firicel din praful acesta este de-ajuns ca să prefacă în aur până și metalele cele mai de rând. Asta-i Al Kimia! Acesta-i sulful cel roșu, o, biet neștiutor ce ești! Cu praful acesta, dacă aș vrea, aș zidi niște palate mai frumoase decât cel de aici, aș întemeia niște cetăți mai strălucitoare decât cea de aici, aș cumpăra oameni, precum și sufletul celor neprihăniți, aș duce într-o ispită însăși virtutea, și m-aș face fiu de împărat!

Iar eu îi spusei:

– Și poți, oare, o, stăpâne al meu, cu praful acesta, să-ți lungești viața măcar cu o zi, ori să ștergi un ceas din anii care ți s-au dus?

Iar el îmi răspunse:

– Allah singur este mare!

Și eu, nefiind încredințat de rostul puterilor acelui sulf roșu, m-am apucat mai departe să adun de pe jos pietrele cele scumpe și mărgăritarele. Și îmi și tixisem cu ele chimirul, buzunarele și turbanul, când stăpânul meu răcni la mine:

– Vai de tine și de tine, om cu mintea proastă! Ce faci acolo? Au tu nu știi că, dacă am răpi fie și numai o piatră din pământul acesta și din locurile acestea, am fi pe dată pedepsiți cu moartea?

Și ieși cu pași mari din palat, ducând cu el sipetul. Iar eu, măcar că tare mâhnit, îmi scuturai buzunarele, chimirul și turbanul, și plecai după stăpânul meu, ci tot întorcându-mi mereu capul spre bogățiile fără de număr. Iar în grădină îl ajunsei pe stăpânul meu care, de frică să nu mă las ispitit de toate câte mi se înfățișau vederii și îmi ședeau la îndemână, mă luă de braț. Și ieșirăm din cetate pe poarta de rubin.

Iar când ajunserăm aproape de zarea de cleștar albastru, zarea se deschise dinaintea noastră și ne lăsă să trecem. Și, după ce trecurăm, ne întorserăm să mai vedem o dată câmpia de minuni și cetatea lui Aram; ci și câmpia și cetatea pieriseră. Și ne pomenirăm pe țărmul apei de mercuriu, peste care trecurăm, ca și întâia oară, pe puntea de cleștar.

Și ne găsirăm cămilele pe malul dimpotrivă al râului. Iar eu mă dusei la cămila mea ca la un prieten vechi. Și, după ce strânsei la loc curelele de la șei, încălecarăm pe cămile; iar stăpânul meu îmi spuse:

– Ne întoarcem în Egipt!

Iar eu ridicai mâinile, mulțumind lui Allah pentru această bunăvestire.

Ci, o, doamne al meu, cheia de aur și cheia de argint se aflau tot la mine, iar eu nu știam că acelea erau cheile năpastelor și ale chinurilor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și treia noapte

Spuse:

... iar eu nu știam că acelea erau cheile năpastelor și ale chinurilor.

Și-așa, cât ținu drumul tot, până ce ajunserăm la Cairo, îndurai multe patimi și multe lipsuri, și dusei toate relele pe care mi le prilejuia sănătatea mea sfârșită. Ci, ca într-un făcut despre a cărui pricină habar nu aveam, numai pe mine mă băteau năpastele drumului, în vreme ce stăpânul meu, tihnit, voios și până peste poate de mulțumit, parcă înfloreă de pe urma tuturor

necazurilor care mă bântuiau. Și trecea peste primejdii și printre năpaste surâzând, și călca prin viață ca pe un preș de mătase.

Și așa ajunserăm la Cairo, iar cea dintâi grijă a mea fu să dau fuga pe dată până acasă. Și găsii acolo ușa spartă și aruncată; iar câinii fără de stăpân își făcuseră adăpost în casa mea. Și nimenea nu era acolo să mă întâmpine. Și nu văzui nici urmă de maica, de soția și de copiii mei. Iar un vecin, care mă văzuse când intrasem și care auzea țipetele jalei mele, deschise ușa casei lui și îmi spuse:

– Ya Hassan Abdallah, fie-ți zilele alungite cu zilele care s-au pierdut! Toți ai tăi din casă s-au prăpădit!

Iar eu, la vestea aceea, căzui la pământ, leșinat.

Or, când mă deșteptai din leșin, îl văzui lângă mine pe stăpânul meu beduinul, care mă îngrijea și mă stropea pe față cu apă de trandafiri. Iar eu, înăbușindu-mă de lacrimi și de suspine, nu putui de data aceasta să mă opresc de a-i arunca niște sudalme și de a-l învinui că el este pricina tuturor nenorocirilor mele. Și multă vreme îl încărcai cu toate blestemele, făcându-l răspunzător de relele care se strângeau și se asmuțeau asupra mea. Ci el, fără a-și pierde nimica din seninătate și fără a se clinti din liniștea lui, mă bătu pe umăr și îmi spuse:

– Toate ne vin de la Allah și la Allah se duc toate!

Și, luându-mă de mână, mă scoase afară din casă. Și mă duse într-un palat falnic, pe țărmurile Nilului, și mă sili să locuiesc cu el acolo. Și, întrucât vedea că nimica nu izbutește să-mi scuture sufletul de mâhnire și de posomoreli, binevoi, nădăjduind că m-oi mai alina, să împartă cu mine tot ceea ce avea. Și, împingând filotimia până peste marginile firii, se apucă să mă învețe științele cele tainice, și mă dăscăli cum să citesc în cărțile de alchimie și cum să buchisesc manuscriptele cabalistice. Și adeseori poruncea să se aducă dinainte-mi chintale de

plumb, pe care îl punea să se topească până da în clocot și, aruncând atunci în el un strop din sulful cel roșu din sipet, preschimba metalul acela de rând în aurul cel mai curat.

Ci mie, în mijlocul comorilor și împresurat de voieșia și de ospețele pe care stăpânul meu le da în fiecare zi, îmi era trupul doborât de dureri și sufletul îmi era amărât. Și nu izbuteam nici măcar să rabd pe mine hainele cele bogate și stofele cele scumpe cu care mă silea să mă îmbrac. Și mi se aduceau bucatele cele mai alese și băuturile cele mai ispititoare, ci cu totul și cu totul zadarnic, întrucât eu nu simțeam decât silă și greață față de toate. Și aveam niște iatacuri strălucite, și niște paturi făcute din lemn aromitor, și niște divanuri de purpură; ci somnul nu îmi închidea ochii. Iar grădinile saraiului nostru, răcorite de reveneala apelor Nilului, erau pline cu pomi dintre cei mai aleși, aduși cu multă cheltuiala din țările Indului, din Persia, din China și din Insule; și niște olane întocmite cu meșteșug ridicau apa Nilului și o făceau să cadă șuvoaie răcoritoare în niște havuzuri de marmură și de porfiră; ci eu nu mă înfruptam din niciunul dintre aceste farmece, întrucât o otravă fără de leac îmi îmbibase trupul și sufletul.

Ci în ceea ce îl privește pe stăpânul meu, beduinul, apoi zilele lui se scurgeau în toiul huzururilor și al desfătărilor, iar nopțile lui erau un început al bucuriilor din rai. Și locuia nu departe de mine într-un palat îmbrăcat în mătase țesută cu fir de zaraфіr, unde lumina era dulce ca lumina de lună. Iar palatul acela se afla în mijlocul unor tufșuri de portocali și de lămâi printre care se îngemănau iasomiile și trandafirii. Și acolo petrecea el în fiecare noapte cu tot alți oaspeți, pe care îi cinstea împărătește. Și când inimile și simțurile lor erau pregătite pentru desfătare, cu vinuri de soi și cu muzici și cântări, punea să li

se perinde pe dinaintea ochilor niște fetișcane, frumoase ca huriile, cumpărate cu greutatea lor în aur pe la târgurile din Egipt, din Persia și din Siria. Iar când vreunul dintre oaspeți arunca o privire de dorință înspre vreuna dintre ele, stăpânul meu o lua de mână și, înfățișând-o celui care o dorea, îi spunea acestuia:

– O, doamne al meu, îndatorează-mă luând-o în casa ta pe roaba aceasta.

Și-așa, toți care îl cunoșteau îi ajungeau prieteni. Și nu i se mai spunea decât Emirul-cel-Falnic.

Or, într-o zi, stăpânul meu, care venea deseori să mă vadă în iatacul în care betșugurile mă sileau să trăiesc singuratic, se ivi pe neașteptate, aducând cu el o copilăndră proaspătă. Și beduinul avea un chip luminat de beție și de mulțumire, și niște ochi pătimiși în care ardea un foc fără de pereche. Și veni de șezu lângă mine, și îmi zise:

– Ya Hassan Abdallah, vreau să cânt! Tu nu mi-ai auzit până acuma glasul. Ia ascultă!

Și, luându-mă de mână, începu să cânte stihurile aceste, cu un glas vrăjit, legănând din cap:

*Vino, copilă! E un înțelept
Cel care lasă numai bucuria
Să-i umple viața, și o poartă-n piept.
Hobotnicii să-și bea habotnicia
Cu apă goală – tu să-mi torni din plin
Din vinul care schimbă în rubin
Obrajii tăi. Vreau să-l golesc cu sete
Până-am să-mi pierd și mințile deplin,
Ci bea tu mai întâi, pe îndelete,
Bea fără teamă, dă-mi-l mie-apoi,
Să sorb adânc din cupa-nmiresmată
De tot parfumul buzei tale moi.
Nu-i niciun martor care să ne vadă,*

Doar portocalii ce-și trimit prin vânt
Miresmele care ca vinu-mbată,
Și apele doar, care curg râzând...
Vreau glasul tău cu patimă să-mi cânte,
Și-n patimi să mă-nvăluie duios,
Încât și filomelele înfrânte
Să tacă și să-și pară de prisos.
Hai, cântă-mi, scumpo, cântă-mi fără teamă,
Cu patimă, că numai eu te-ascult!
Iar tu, în noaptea care-și cere vamă,
Nimic altceva n-ai s-auzi mai mult
Decât cum se deschide trandafirul
Și inima mea cu fiori bătând.
Doar eu te-ascult, doar eu te văd, iubire!
Ah, scoate-ți vâlul, că numai eu sunt,
Alți martori nu avem – poate doar luna
Și poate doar tovarășele ei.
Apleacă-ți fruntea și mă lasă-ntruna
Să ți-o sărut! Și lasă-mă, de vrei,
Și ochii mari să ți-i sărut, și gura,
Și sânu-ți alb ca neaua să-l sărut.
Ah, fără teamă-apeacă-ți lin făptura,
Nu-i nimenea în preajmă nevăzut,
Doar trandafirii din grădina-n floare
Și-aroma iasomiilor, socot.
Hai, vino-n calda mea îmbrățișare,
Mă mistuie iubirea, nu mai pot.
Ci mai ales, și mai întâi de toate,
Ascunde-te după iașmac, frumos,
Căci dacă te-ar vedea Allah vreodată,
N-aș mai scăpa de ochiul lui gelos.

Și, după ce cântă astfel, beduinul, stăpânul meu scoase un oftat adânc de fericire, își lăsă capul pe pieptul meu și păru că adoarme. Iar fata care îi sta pe genunchi se desfăcu din brațele lui, ca să nu-i tulbure tihna, și se trase la o parte binișor. Iar eu mă răsucii înspre el ca să-l

acopăr și să-i sprijin capul pe o pernă; și atunci băgai de seamă că răsuflarea i se curmase; și mă aplecai înspre el, peste măsură de îngrijorat, și văzui că își dăduse sufletul ca un fericit, surâzând vieții! Aibă-l Allah întru mila sa!

Eu atunci, cu inima strânsă de pieirea stăpânului meu, care, cu toate câte-au fost, totdeauna se dovedise față de mine plin de blândețe și de bunăvoință, și uitându-mi că toate belelele se înghesuiseră asupra capului meu din ziua când îl întâlnisem, poruncii să i se facă o înmormântare împărătească, îi spălai trupul chiar eu în apele îmbălsămătoare, îi astupai frumos cu bumbac înmiresmat toate găurile trupului, îl depărtai, îi pieptănai barba cu grijă, îi vopsii sprâncenele, îi câinii genele și îl bărbierii pe cap. Pe urmă îl acoperii, pânzuindu-l în loc de giulgiu cu o pânză minunată ce fusese țesută pentru un sultan de-al Persiei, și îl așezai într-o raclă făcută din lemn de aloe învrâstat cu aur.

După care chemai pe toți prietenii pe care stăpânul meu și-i făcuse cu dărniciile lui; și poruncii la cincizeci de robi, îmbrăcați toți cu haine pe potrivea împrejurării, să poarte cu schimbul racla pe umerii lor. Și, după ce alaiul se alcătui, pornirăm înspre mecet. Și o liotă întreagă de bocitoare, pe care le arvunisem anume, venea în urma alaiului, scoțând țipete de jale și fluturându-și basmalele deasupra capetelor, în vreme ce cititorii din *Coran* deschideau drumul cântând *suralele* cele sfinte, la care mulțimea răspundea pe rând: „Nu este alt dumnezeu decât unul Allah! Și Mahomed este trimisul lui Allah!” Și toți musulmanii întâlniți în cale se înghesuiau să vină și să ajute la ducerea raclei, fie și măcar numai atingând-o cu mâna. Și îl îngroparăm, în vuietul plânsetelor unui întreg norod. Și poruncii să se junghie pe mormântul lui o turmă întreagă de oi și de cămile tinere.

Or, după ce îmi îndeplinii astfel datoria față de răposatul meu stăpân, și după ce șezui în capul pomenilor date spre pomenirea răposatului, mă afundai în palat ca să încep a pune rânduială în treburile moștenirii. Și grija cea dintâi a mea fu să încep cu descuierea sipetului de aur, spre a vedea dacă se mai află în el praful de pucioasă roșie. Ci nu găsii acolo decât puținul care se mai vede și acum, și pe care îl ai sub ochi, o, doamne al vremilor! Întrucât stăpânul meu, datorită risipei lui de pomină, îl prăpădisese pe tot, preschimbând în aur chintale peste chintale de plumb. Ci puținul care se mai afla în sipet ar fi putut ajunge să-l îmbogățească și pe cel mai mare dintre împărați. Și nu eram deloc îngrijorat în privința aceasta. Și, de altminteri, nu mă mai îngrijoram deloc de bogății, în starea jalnică în care mă aflam. Da vroiam să știu ce cuprindea manuscriptul cel tainic de pe pielea de gazelă, pe care stăpânul meu nu vroise niciodată să mă lase să-l citesc, măcar că mă învățase să buchisesc literele talismanice. Și îl desfăcui și-l cercetai. Și-abia atunci, o, doamne al meu, aflai, printre alte lucruri peste fire, pe care am să ți le spun într-o zi, însușirile prielnice și neprielnice ale celor cinci chei ale ursitei. Și pricepui că beduinul nu mă cumpăraseră și nu mă luase cu el decât ca să ocolească amarnicele însușiri ale celor două chei, cheia de aur și cheia de argint, abătând asupra mea puterile lor cele rele. Și trebui să chem în ajutor toate îndemnurile cele bune ale Profetului – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – ca să nu-l blestem pe beduin și să nu scuip pe mormântul lui.

Încât nu mai zăbovii să scot de la brâu cele două chei afurisite și, ca să mă descotorosesc de ele pe totdeauna, le aruncaii într-un ceaun și aprinsei focul spre a le topi și a le face să piară pe veci. Și, totodată, începui să caut cele

două chei – cheia slavei și cheia înțelepciunii și a fericirii. Ci degeaba scotocii palatul tot până în cele mai ascunse unghere, că nu le găsii. Și mă întorsei la ceaun, să veghez topirea celor două chei blestemate.

Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și patra noapte

Spuse:

... Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta și nădăjduiam că nimicind cele două chei aducătoare de rău am să mă scutur pe totdeauna de soarta mea cea rea, și pe când înțețeam focul, spre a ușura topirea care nu se făcea atâta de repede pe cât aş fi vrut, văzui deodată palatul năpădit de străjile califului, care se repeziră asupra-mi și mă târâră dinaintea stăpânului lor.

Și califul Theilun, părintele tău, îmi spuse cu asprime că știa că eu cunosc taina alchimiei, și că trebuia, pe dată, să i-o dezvăluiesc și lui, și să-l fac să se bucure de ea. Ci eu, știind, vai! cum că Theilun califul, asupritorul norodului, are să se slujească de știință împotriva dreptății și pentru a face rău, nu vrusei să spun nimic. Iar califul, până peste măsură de mânios, puse să fiu legat în lanțuri și mă aruncă în temnița cea mai întunecată. Și, totodată, puse să fie pustiit și dărâmat tot palatul nostru, din creștet până în temelie, și se făcu stăpân pe sipetul de aur în care se afla manuscriptul scris pe piele de gazelă, precum și cele câteva grăunțe de pulbere roșie. Și îl puse să vegheze sipetul pe acest preacinstit șeic, care îl aduse acum între mâinile tale, o, doamne al vremilor. Și în

fiecare zi califul porunea să fiu pus la schingiuri, nădăjduind că așa are să dobândească de la slăbiciunea trupului meu darea în vileag a tainei. Ci Allah m-a dăruit cu harul răbdării. Și vreme de ani și ani am trăit așa, așteptându-mi de la moarte slobozenia.

Și-acuma, o, doamne al meu, pot să mor liniștit, întrucât prigonitorul meu s-a dus să dea seamă lui Allah de faptele lui și întrucât pot să mă apropii de cel mai drept și de cel mai mare dintre sultani!

După ce ascultă povestea aceasta a bătrânului Hassan Abdallah, sultanul Mohammad ben-Theilun se ridică din jețul său și îl sărută pe moșneag, strigând:

– Mărire lui Allah carele îngăduie slujitorului său să îndrepte nedreptatea și să aline năpastele!

Și îl căftăni numaidecât pe Hassan Abdallah în slujba de mare vizir, și îl îmbracă cu chiar mantia sa împărătească. Și îl trecu în grija vracilor cei mai iscusiți din împărăție, ca aceștia să ajute la zviduirea sa. Și porunci diecilor cei mai îndemânatici de la palat să scrie frumos cu litere de aur povestea aceasta peste fire, și să o păstreze în dulapul cu izvoade al împărăției.

După care, încredințat întru totul de însușirile sulfului cel roșu, califul vroi fără de zăbavă să-i încerce puterea. Și porunci să fie aduse și să fie puse la topit, în niște cuptoare mari de cărămidă arsă, o mie de chintale de plumb; și aruncă peste ele sulful cel roșu care rămăsese pe fundul sipetului, rostind vorbele magice pe care i le șoptea bătrânul Hassan Abdallah. Și numaidecât tot plumbul se preschimbă în aur străcurat.

Sultanul atunci, nevroind ca toată comoara aceea să se prăpădească pe lucruri zadarnice, hotărî s-o folosească la o lucrare care să fie plăcută Celui Preaînalt. Și se gândi să

dureze o moschee care să nu-și aibă asemuirea în toate țările musulmane. Și chemă pe arhitecții cei mai vestiți din împărăția lui, și le porunci să tragă, după arătările lui, liniile acelei moschei, fără a lua seama la greutatea zidirii ori la gândul grămezilor de bani cât ar putea să coste. Și arhitecții așternură la poalele unei coline care se ridica deasupra cetății un pătrat uriaș cu fiecare latură a lui întoarsă înspre unul dintre cele patru părți ale zării. Și în fiecare colț puseră câte un turn îngemănat de minune, cu vârful împodobit cu un cerdac și încununat cu o boltă de aur. Și pe fiecare latură a moscheii ridică un șir de pilaștri pe care se sprijineau niște arcuituri mărunte, vârtoase, dar bortelite dulce, și-i închipuiră o terasă cu primblă de aur minunat dăltuită. Și, în mijlocul clădirii, ridicară o boltă mare, atâta de ușoară și de înalt durată, de părea că stă fără niciun fel de sprijin între cer și pământ. Iar peretele boltei fu acoperit cu un smalt de culoarea cerului, și presărat cu stele de aur. Și niște marmuri rare alcătuiră podeaua. Iar mozaicul de pe ziduri fu făcut din pietre de jasp, de porfir, de agată, de sîdef cu mărgăritare și gemme scumpe. Iar stâlpii și arcuiturile fură acoperite cu *surale* din *Coran* întrețesute, sculptate și zugrăvite în culori alese. Și, pentru ca zidirea aceea minunată să fie ferită de foc, la întocmirea ei nu se folosi nicio bucățică de lemn. Și șapte ani întregi și șapte mii de oameni și șapte mii de chintale de dinari de aur fură folosiți pentru săvârșirea acelei moschei. Și fu numită Moscheea sultanului Mohammad ben-Theilun. Și cu numele acesta este cunoscută și în zilele noastre.

În ceea ce îl privește pe preacinstitul Hassan Abdallah, apoi acesta nu peste multă vreme își dobândi iarăși sănătatea și puterile și trăi, cinstit și slăvit, până la vârsta

de o sută douăzeci de ani, care fu sorocul menit de ursitoarea lui. Ci Allah este mai știutor! Că el singur este fără de moarte!

Iar Șeherezada, după ce istorisi astfel povestea aceasta, tăcu. Și sultanul Șahriar zise:

– Hotărât, nimeni nu poate să scape de ursita lui! Ci, o, Șeherezada, povestea aceasta mult m-a mai întristat.

Iar Șeherezada spuse:

– Să mă ierte Măria Ta, însă chiar din pricina aceasta am să-ți povestesc numaidecât povestea cu *Papucii care nu se mai prăpădesc*, scoasă din *Divanul năzbâtiilor ușurate și al înțelepciunii vesele* al șeicului Magid-Eddin Abu-Taher Mohammad, pe care copere-l Allah cu îndurarea sa și aibă-l întru mila lui!

DIVANUL NĂZBĂTIILOR UȘURATICE ȘI AL ÎNȚELEPCIUNII VESELE

PAPUCII CARE NU SE MAI PRĂPĂDESC

Se povestește că a fost odată la Cairo un neguțător de leacuri, pe nume Abu-Cassem El-Tamburi, care ajunsese de pomină pentru zgârcenia lui. Or, măcar că Allah îl dăruise cu bogăție și cu spor la alișverișuri, el trăia și se îmbrăca aidoma cu cel mai milog cerșetor; iar hainele pe care le purta nu mai erau decât niște plotoage și niște zdrențe; iar turbanul lui era atâta de vechi și atâta de jegos, încât nu se mai putea ghici ce culoare avusese vreodată; ci, dintre toate lucrurile lui, mai cu seamă papucii îi arătau cărpănoșenia; întrucât nu numai că erau ferecați cu niște cuie mari, și trainici ca un car de luptă, cu niște pingele mai vârtoase decât o căpățână de hipopotam, și peticite de mii de ori, și cu căputele atâta de cârpite, încât, de douăzeci de ani de pe când papucii fuseseră papuci, cei mai iscusiți cărpaci și peticari din Cairo își irosiseră toată priceperea spre a mai îmbina între ele rupturile. Și, după atâta meștereală, papucii lui Abu-Cassem ajunseseră atâta de grei, încât de mult trecuseră în zicale în tot Egiptul; întrucât, atunci când cineva vroia să spună că un lucru este greu, papucii aceia erau totdeauna luați ca măsură. Așa, dacă un oaspete cam zăbovea în casa gazdei, se zicea despre el: „Are sângele greu ca papucii lui Abu-Cassem!“ Ori dacă vreun dascăl de școală, din soiul dascălilor de școală zăticniți de

dăscăleală, vroia să se arate plin de minte, se zicea despre el: „Izgonit fie Cel-Rău! Țsta are mintea grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori când vreun hamal era covârșit de greutatea poverii, ofta și zicea: „Bătu-l-ar Allah pe stăpânul poverii acesteia! E grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori când prin vreun harem vreo bătrână din soiul cel afurisit al bătrânelor posomorâte vroia să le oprească pe soțiile cele tinere ale stăpânului să se veselească între ele, se zicea: „Chiorî-o-ar Allah pe pacostea asta! E grea ca papucii lui Abu-Cassem.” Ori dacă vreo mâncare mai amarnică pica greu și stârnea furtuna în lăuntrurile pântecului, se zicea: „Mântui-m-ar Allah! Afurisita asta de mâncare este grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Și, tot așa, în toate împrejurările când greimea își arăta greutatea.

Or, într-o zi, după ce încheie o daraveră mai mănoasă ca de obicei, Abu-Cassem se simți năpădit de o voioșie aparte. Încât, în loc să dea și el vreun aldămaș, mai mare ori mai mic, după datina negustorilor când Allah îi ajută să izbândească un târg, găsi mai de folos să se ducă să facă o scaldă la hammam, unde, de când țineau oamenii minte, nu-i călcase piciorul. Și, încuindu-și prăvălia, porni înspre hammam, luându-și papucii la spinare, în loc să-i încălze; căci de multă vreme tot așa făcea, spre a-i ocroti să nu se prăpădească. Și, ajungând la hammam, își puse papucii pe prag, laolaltă cu toate încălțările ce se aflau rânduite acolo, cumu-i obiceiul. Și intră să se scalde.

Or, pielea lui Abu-Cassem era atâta de bătucită de jeg, încât băieșii care îl frecară și masajii avură de trudit peste măsură până să-i dea de hac; și nu izbutiră decât înspre sfârșitul zilei, când toți cei care veniseră să se îmbăieze plecaseră de mult. Și Abu-Cassem putu într-un sfârșit să iasă din hammam, și își căută papucii; ci papucii nu se mai aflau unde îi lăsase, iar în locul lor era o pereche

de iminei frumoși, făcuți dintr-o piele galbenă ca lămâia. Și Abu-Cassem își zise: „Fără de nicio îndoială că Allah mi i-a trimis, acela carele știe că de mult tânjesc să-mi cumpăr unii ca aceștia. Ori poate că i-o fi schimbat careva cu ai mei, din greșeală!“ Și, plin de bucurie că se vedea astfel cruțat de a-și mai cumpăra alții, îi luă și plecă.

Or, imineii cei de piele turungie erau papucii cadiului, care se mai afla încă în hammam. Iar în ce privește papucii lui Abu-Cassem, apoi pe aceștia omul însărcinat cu paza încălțărilor, văzând scârboșeniile acelea care duhneau de împuteau intrarea de la hammam, se repezise să-i ia și să-i ascundă într-un ungher. Pe urmă, când ziua se sfârșise și când ceasul lui de veghe se împlinise, paznicul plecase, fără a-și mai aduce aminte să-i pună la loc.

Încât, atunci când cadiul își isprăvi îmbăiatul, slujitorii de la hammam, zorind la poruncile lui, îi căutară zadarnic imineii, și, până la urmă, găsiră într-un colț papucii cei de pomină, pe care îi cunoscuseră numaidecât că erau ai lui Abu-Cassem. Și o luară la fugă după el și, ajungându-l, îl întoarseră la hammam, cu dovada furtisagului pe umăr. Și cadiul, după ce își luă ceea ce era al lui, porunci să i se dea lui Abu-Cassem îndărăt papucii și, cu toate împotririle lui, îl trimise la închisoare. Și Abu-Cassem, ca să nu moară în temniță, trebui, măcar că fără inimă bună, să se arate darnic la bacșișuri cu caralii și cu cavazii de la agie; întrucât toți știindu-l că era tot atâta de putred de bani pe cât era de otrăvit de zgârcenie, nu-l socotiră izbăvit cu una cu două.

Și Abu-Cassem putu, în felul acesta, să iasă din închisoare; ci, păcurit și înciudat peste măsură, și socotind că papucii-s pricina nenorocirii lui, dete fuga și-i aruncă în Nil, ca să scape de ei.

Or, peste câteva zile, niște pescari, trăgându-și cu mare caznă năvodul mai greu ca de obicei, găsiră în

năvod papucii, pe care îi cunoscură numaidecât că erau ai lui Abu-Cassem. Și văzură, plini de mânie, că grămada de cuie cu care erau împodobiți le rupsesse ochiurile năvodului. Și se duseră la dugheana lui Abu-Cassem și zvârliră papucii năprasnic înlăuntru, blestemându-l pe stăpânul lor. Iar papucii, aruncați prea tare, izbiră șipurile cu apă de trandafir și cu alte ape ce se aflau pe rafturi, și le răsturnară, spărgându-le într-o puzderie de cioburi.

La priveliștea aceea, jalea lui Abu-Cassem ajunsese până peste poate, și amărâtul de el strigă:

– A, papuci blestemați, vă țineți de fundul meu! Da nu mult aveți să-mi pricinuiți voi necazuri!

Și îi ridică de pe jos și se duse în grădină și se apucă să sape o groapă în care să-i astruce. Da un vecin, care avea un dinte împotriva lui, găsi prilejul să se răzbune și dete fuga numaidecât să-l vestească pe valiu că Abu-Cassem dezgropa de zor la o comoară, în grădină. Iar valiul, știind bogăția și zgârcenia neguțătorului de leacuri, nici nu puse vreun pic la îndoială știrea aceea, și trimise numaidecât străjerii să-l înșface pe Abu-Cassem și să-l aducă dinaintea sa. Și amărâtul de Abu-Cassem degeaba se tot jură că nu găsise niciun fel de comoară, și că numai vroise să-și îngroape papucii, valiul nu vroi să creadă nicidecum un lucru atâta de ciudat și atâta de potrivit cu zgârcenia de pomină a celui zeberit; și, întrucât la valiul acela totul, orice-ar fi fost, se măsura în bani, îl sili pe păcuritul de Abu-Cassem, spre a-și dobândi slobozenia, să-i verse o grămadă de bănet. Iar Abu-Cassem, slobozit după această probozeală amarnică...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și cincea noapte

Spuse:

... Iar Abu-Cassem, slobozit după această probozeală amarnică, luându-și papucii, se jurui că are să se descotorosească de ei cu orice preț. Și rătăci multă vreme, chibzuind la calea de izbândă cea mai bună și, până la urmă, hotărî să se ducă și să-i arunce într-o gărlă departe, undeva în câmp. Și socoti că de data aceasta nu are să mai audă nicio pomeneală despre ei. Ci vroi soarta ca apa gărlei să ducă papucii până la un scoc de moară, unde ierecul acela făcea să se învâртеască roțile. Iar papucii se prinseră în roți și le dezgărdinară, smucindu-le din șleaul lor. Iar stăpânii morii se repeziră să dreagă stricăciunea și văzură că pricina se datora papucilor cei mari, pe care îi găsiră înțepeniți în dinții roților, și pe care îi cunoscuseră numaidecât a fi papucii lui Abu-Cassem. Și amărâtul de neguțator de leacuri fu aruncat iarăși în temniță și osândit de data aceasta să plătească niște daune mari stăpânilor morii, pentru paguba pe care le-o pricinuiseră. Și, pe deasupra, mai trebui să plătească și niște bacșișuri strașnice, spre a-și dobândi iarăși slobozenia. Și, totodată, i se dădură și papucii îndărăt.

Atunci, până peste poate de uluit, se duse acasă și, suindu-se pe terasă, se propti în coate și se porni să cugete adânc la ce-i mai rămânea de făcut. Și pusese papucii nu departe de el, pe terasă; ci se întorsese cu spatele înspre ei, ca să nu-i mai vadă. Și, tocmai în clipita aceea, un câine de-al vecinilor văzu papucii și, repezindu-se de pe terasa stăpânilor lui pe terasa lui Abu-Cassem, luă în gură unul dintre papuci și începu să se joace cu el. Și, din zbeaga câinelui, papucul sări deodată cât colo, și soarta

cea blestemată îl prăvăli de pe terasă drept în capul unei babe care trecea pe uliță. Și greutatea de pomină a papucului feruit din belșug o strivi pe babă, făcând-o să-și amestece lungimea cu lățimea. Iar rudele babei cunoscură papucul lui Abu-Cassem și se duseră cu jalba la cadiu, cerând prețul pentru sângele rudei lor, sau moartea lui Abu-Cassem. Și bietul de el fu silit să plătească prețul sângelui, după pravilă. Și, pe deasupra, trebui să mai plătească și niște bacșișuri grase caraliilor și cavazilor de la agie.

De data aceasta însă hotărârea lui era luată. Se întoarse prin urmare acasă, luă cei doi afurisiți de papuci și, venind iarăși la cadiu, ridică amândoi papucii deasupra capului și strigă cu o dârzenie ce-i făcu să izbucnească în râs și pe cadiu și pe martori și pe toți cei care se brodiseră de față:

– O, domnia ta cadiule, iacătă pricina belelelor mele! Și-n curând am să ajung să cerșesc prin curțile de pe la moschei. Mă rog, dar, să te miluiești a da o poruncă prin care să se adeverească precum că Abu-Cassem nu mai este stăpânul acestor papuci, că îi dă cu legată cui o vrea să-i ia și că el, Abu-Cassem, nu mai este răspunzător de pacostele pe care au să le mai pricinuiască pe viitor!

Și, după ce spuse acestea, aruncă papucii în mijlocul sălii de judecată și o rupse la fugă în picioarele goale, în vreme ce toți cei de față, de-atâta râs, se prăbușiră pe spate. Ci Allah știe mai bine!

BAHLUL, MĂSCĂRICIUL LUI AL-RAȘID

Cică emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid, avea un măscărici, care trăia la el la sarai și care avea sarcina de a-l înveseli pe calif în ceasurile sale de

inimă rea. Și pe măscăriciul acela îl chema Bahlul-cel-Înțelept. Iar califul îi zise într-o zi:

– Ya Bahlul, știi tu cumva câți nebuni sunt în Bagdad?

Și Bahlul răspunse:

– O, doamne al meu, înșiruirea ar fi cam lungă!

Iar Harun zise:

– Îți dau în seamă s-o întocmești. Și aștept să fie întocmai!

Iar Bahlul scoase din gâtlee un hohot lung de râs. Și califul îl întreabă:

– Ce-i cu tine?

Iar Bahlul spuse:

– O, doamne al meu, eu sunt vrăjmaș pe orice trudă care ostenește. Drept care, spre a te mulțumi, am să mă apuc pe dată să întocmesc o socoteală de înțelepții câți se află în Bagdad! Întrucât asta-i o trudă care nu-mi va cere mai multă vreme decât atâta cât să beau o gură de apă. Și, cu socoteala asta, care o să fie tare scurtă, tu ai să știi, pe Allah! și câți smintiți se află în cetatea de scaun a împărăției tale!

Și tot Bahlul acesta, așezându-se într-o zi în jețul califului, a căpătat din partea ușarilor, pentru neobrăzarea aceea, o ploaie de lovituri de băț. Iar țipetele înfricoșătoare pe care le-a scos el în împrejurarea aceea au stârnit tot saraiul și l-au adus acolo până și pe calif. Iar Harun, văzându-și măscăriciul cum plângea cu lacrimi fierbinți, s-a apucat să-l aline. Ci Bahlul i-a spus:

– Of, o, emire al drept-credincioșilor, durerea mea-i fără de alinare, întrucât nu pe mine mă plâng, ci pe stăpânul meu calif! Că dacă iacătă eu căpătai atâtea lovituri numai pentru că am șezut o clipită în jețul lui domnesc, ce potop are să-l pască pe el care șade de-atâta amar de ani!

Și iarăși tot Bahlul a fost atâta de înțelept, încât să-i fie greață de însurătoare. Iar Harun, spre a-i juca un renga afurisit, l-a pus să se însoare cu de-a sila cu o fetișcană dintre roabele sale, încredințându-l că fata are să-l fericească și că el, Harun însuși, se pune chezaș pentru aceasta. Iar Bahlul fu nevoit să se supună vrând-nevrând și intră în odaia de nuntă unde îl aștepta tânăra-i nevastă, care era de o frumusețe fără de cusur. Ci nici nu se întinsese bine lângă ea, că și sări deodată cu spaimă și o zbughi din odaie, de parcă l-ar fi alungat niscăi vrăjmași nevăzuți, și o luă la fugă ca un nebun prin sarai. Iar califul, înștiințat despre cele ce se petrecuseră, porunci să vină dinainte-i Bahlul și îl întrebă cu glas aspru:

– Pentru ce, o, afurisitule, i-ai făcut rușinea asta soției tale?

Iar Bahlul răspunse:

– O, doamne al meu, spaima este o boală fără de leac! Or, eu nu am, de bună seamă, nimica de ce s-o învinuiesc pe soția pe care dărnicia ta mi-a dăruit-o, întrucât este frumoasă și cuminte. Ci, o, doamne al meu, nici nu am intrat eu bine în patul de nuntă, că am și auzit limpede o sumedenie de glasuri care ieșeau laolaltă din lăuntrul soției mele. Și una îmi cerea o rochie, iar alta îmi cerea un iașmac de mătase; una vroia niște papuci, alta o hăinuță cu horbote, iar cealaltă alte lucruri iarăși. Eu, atunci, n-am mai putut să-mi stăpânesc spaima și, în ciuda poruncilor tale și a nurilor fetei, am luat-o la fugă cât mă țineau călcâiele, de frică să nu ajung încă și mai nebun și mai amărât decât sunt!

Și tot Bahlul nu a vroit într-o zi să primească un dar de o mie de dinari cu care, de două ori, l-a îmbiat califul. Și, întrucât califul, nedumerit până peste măsură de atâta nelăcomie, îi cerea lămuriri, Bahlul, care ședea jos,

cu un picior întins și cu celălalt strâns, se mulțumi drept orice răspuns să întindă, destul de neobrăzat, dinaintea califului Al-Rașid, amândouă picioarele deodată. Și, văzând obrăznicia aceea nemaipomenită și lipsa de cuviință față de calif, căpetenia hadâmbilor dete să-l înșface și să-l pedepsească; ci Al-Rașid îl opri cu un semn, și îl întrebă pe Bahlul care-i pricina unei atare uitări a bunei-cuviințe. Iar Bahlul răspunse:

– O, doamne al meu, dacă aș fi întins mâna ca să iau darul tău, mi-aș fi pierdut pe veci slobozenia de a-ți întinde picioarele!

Și, într-un sfârșit, tot Bahlul, intrând într-o zi în cortul lui Al-Rașid, care se întorsese de la un război, îl găsi pe calif însetoșat și cerând cu strigăte amarnice un pahar cu apă. Iar Bahlul dete fuga de-i aduse un pahar cu apă proaspătă și, arătându-i-l, îi spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție să-mi spui, înainte de a bea, cu ce preț ai fi plătit paharul acesta cu apă, dacă, din întâmplare, nu s-ar fi găsit ori ar fi fost anevoie să se capete?

Și Al-Rașid spuse:

– De bună seamă că aș fi dat, ca să-l am, jumătate din împărăția mea!

Iar Bahlul zise:

– Acuma bea-l, și Allah să-l umple cu desfătare în inima ta!

Și, după ce califul sfârși de băut, Bahlul îi zise:

– Și dacă, o, emire al drept-credincioșilor, acum, că l-ai băut, paharul acesta nu ar vroi să mai iasă din trupul tău, din pricina vreunei zăpreli în preacinstita-ți bășică, la ce preț ai plăti leacul care l-ar făcea să iasă?

Și Al-Rașid răspunse:

– Pe Allah! mi-aș da atunci toată împărăția în lung și-n lat!

Iar Bahlul, mohorându-se dintr-odată, spuse:

– O, doamne al meu, unei împărății care nu trage în cumpănă mai mult decât un pahar cu apă ori decât o fășnitură de ud, nu ar trebui să i se închine toate grijile pe care ți le dă și toate războaiele scăldate în sânge pe care ni le pricinuieste!

Și Harun, auzind acestea, începu să plângă.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

CHEMAREA LA PACE PESTE TOT PĂMÂNTUL

Se povestește că un preacinstit șeic dintr-un sat avea în gospodăria lui o tare frumoasă poiată pe care o îngrijea cu toată luarea-aminte și care era bine împodobită și cu orătănii de parte bărbătească și cu orătănii de parte femeiască, și care îi dedeau și ouă frumoase și niște pui minunați buni de mâncat. Or, printre păsările de parte bărbătească, șeicul avea și un cocoș mare și minunat, cu glas limpede, cu pene strălucite și aurite, și care, peste însușirile frumuseții de pe dinafară, mai era dăruit și cu agerime, cu înțelepciune și cu pricepere la treburile lumești, la schimbările de vreme și la chițibușurile vieții. Și era plin de dreptate și de grijă cu soțiile lui, și își îndeplinea datoriile față de ele pe cât de vrednic, pe atâta de nepărtinitor, ca să nu lase zăzania să le intre în inimi și ura în priviri. Și era dat de pildă pentru toată gloata din curtea de păsări, ca soț, ca putere și ca bunătate. Iar stăpânul său îi pusese numele de Glasul-Zorilor.

Or, într-o zi, pe când soțiile lui își vedeau de puișori și își dichiseau penele, Glasul-Zorilor ieși să cerceteze pământurile gospodăriei. Și, tot minunându-se de câte vedea, scormonea și ciugulea ba ici, ba colo, pe măsură ce da în drumul lui de boabe de grâu, sau de orz, sau de

porumb, sau de sesam, sau de hrișcă, sau de mei. Și, târât de găselile și de căutările lui mai departe decât ar fi vrut, se văzu de la o vreme dincolo de marginile satului și ale gospodăriei, și singur cu totul într-un loc sălbatic pe care nu-l mai văzuse vreodată. Și degeaba se tot uită el ba la dreapta, ba la stânga, că nu zări nicio față de prieten și nicio făptură cunoscută. Și începu să se simtă tulburat și scoase câteva țipete scurte, de îngrijorare. Și în vreme ce se pregătea să facă drum întors...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și șasea noapte

Spuse:

... Și în vreme ce se pregătea să facă drum întors, iacătă că privirea îi căzu pe un vulpan care, de departe, venea înspre el alergând în copci mari. Și, văzând așa, începu să tremure pentru viața sa, dete dosul înspre dușman, își luă vânt din toate puterile aripilor întinse și izbuti să ajungă pe creasta unui zid dărăpănat, unde nu avea decât numai atâta loc cât să-și pună picioarele, și unde vulpanul nu putea să-l ajungă în niciun chip.

Și vulpanul se opri cu sufletul la gură sub zid, adulmecând și scheunând. Ci văzând că nu are nicio putință de a se cățăra până la pasărea dorurilor sale, ridică înspre ea capul și îi zise:

– Pacea fie asupra-ți, o, chip de bunăvestire, o, fratele meu, o, tovarășe minunat!

Ci Glasul-Zorilor nu-i întoarse salamalecul și nu se înduplecă nici măcar să se uite la el. Iar vulpanul, dacă văzu așa, îi spuse:

– O, prietene al meu, o, gingașule, o, frumosule, pentru ce nu vrei nici măcar să-mi faci hatârul unei bineți ori al unei priviri, când eu aș dori atâta să-ți dau o veste mare?

Ci cocoșul, prin tăcerea lui, se scutură de toate vorbele acelea dulci și de toate ispitele, iar vulpanul urmă:

– Ah, fratele meu, dacă ai ști ce știre sunt trimis să-ți aduc, te-ai da jos cât mai iute să mă îmbrățișezi și să mă săruți pe gură!

Ci cocoșul se făcea mai departe n-aude n-avede și, fără a-i răspunde nimic, se uita în zare, cu niște ochi rotunzi și nemișcați. Iar vulpanul urmă:

– Află, dar, o, fratele meu, că sultanul animalelor, care-i Măria Sa Leul, și sultanul păsărilor, care-i Măria Sa Vulturul, s-au întâlnit de curând în inima unei poieni înverzite, împodobite cu flori și cu izvoare, și au adunat împrejurul lor pe trimișii tuturor jivinelor zămislite de Allah – și tigri, și hiene, și leoparzi, și râși, și pantere, și șacali, și antilope, și lupi, și iepuri, și dobitoace de pe lângă casa omului, și șoimi, și ereți, și ciori, și porumbei, și turturele, și prepelițe, și potârnicchi, și orătânii, și toate păsările. Și cei doi împărați ai noștri, când solii tuturor supușilor s-au aflat dinaintea lor, au dat de știre, cu ucaz domnesc, că de-acuma înainte, peste tot întinsul pământului cel locuit, au să domnească stăpâne tihna, frăția și buna-învoire; și că numai prețuirea, prietenia, tovărășia și dragostea au să fie simțămintele îngăduite între neamurile jivinelor din pădure, ale dobitoacelor de pe lângă casa omului și ale păsărilor; că uitarea trebuie să se aștearnă peste vechile vrăjmășii și peste urile dintre neamuri; și că fericirea tuturo-ra și a fiecăruia în parte este ținta înspre care trebuie să tindă toate strădaniile. Și au hotărât că oricine va încălca starea aceasta de lucruri va fi adus fără de zăbavă dinaintea județului cel mare și va fi judecat și osândit fără de milă. Și mi-au

dat slujba de crainic al proaspătului ucaz, și mi-au dat în seamă să mă duc să vestesc peste tot pământul hotărârea adunării, cu porunca de a însemna numele tuturor care vor cârți, spre a fi osândiți pe măsura răzvrătirii lor. Și, o, cocoșule, fratele meu, drept aceea mă vezi tu acum la temelia acestui zid pe care te-ai cocoțat, întrucât eu, într-adevăr, eu, cu chiar ochii mei, eu și nu altul, sunt trimisul, solul, crainicul și împuternicitul cu puteri depline al stăpânilor și domnilor noștri. Și, pentru aceasta, adineauri, te-am întâmpinat cu urarea de pace și cu vorbele prieteniei, o, fratele meu!

Și-așa! Ci cocoșul, fără să ia aminte la toată poliloghia aceasta mai mult decât dacă n-ar fi înțeles nimic, se uita mai departe în zări, cu o înfățișare nepăsătoare, și cu niște ochi rotunjiți și pieriți, pe care îi închidea din când în când, legănând din cap. Iar vulpanul, cu inima arsă de dorul de-a ronțai prada aceea dulce, urmă:

– O, fratele meu, pentru ce nu vrei să mă cînstești cu un răspuns, ori să catadicsești a-mi spune măcar un cuvânt, ori numai să-ți cobori privirile înspre mine, care-s trimisul sultanului nostru Leul, stăpânul jivinelor, și al sultanului vostru Vulturul, stăpânul păsărilor? Or, îngăduie-mi a-ți aduce aminte că, dacă stăruiești în tăcerea ta față de mine, am să fiu nevoit să spun lucrul acesta sfatului; și tare mă tem că ai să cazi sub pedeapsa legii celei noi, care este neînduplecată în dorința de a statornici pacea peste întreg pământul, chiar cu primejdia de-a omorî jumătate din viețuitoare. Te rog, așadar, pentru ultima oară, o, fratele meu cel chipeș, să-mi spui măcar pentru ce nu vrei să-mi răspunzi!

Atunci cocoșul, care până aci se înțepenise într-o nepăsare mândră, întinse gâtul și, plecându-și capul pe-o parte, își coborî privirea ochiului său din dreapta înspre vulpan, și spuse:

– O, fratele meu, chiar că vorbele tale sunt asupra capului și asupra ochilor mei, și te cinstesc în inima mea ca pe un trimis, și ca pe un pristav, și ca pe un crainic, și ca pe un împuternicit, și ca pe un sol al stăpânului nostru Vulturul. Ci, dacă nu ți-am răspuns, să nu care cumva să crezi că am făcut-o din sfruntare ori din răzvrătire ori din orice alt simțământ vinovat, o, nu! pe viața ta! am făcut-o numai și numai pentru că eram tare tulburat de ceea ce vedeam și încă mai văd în depărtare, colo jos, înaintea mea!

Și vulpanul întrebă:

– Allah fie cu tine, o, fratele meu! Da ce vedeai și ce încă mai vezi acolo? Alungat fie Cel-Viclean! Nimica de rău, nădăjduiesc, ori nimica dăunător?

Iar cocoșul întinse iarăși încă și mai mult gâtul, și spuse:

– Cum, o, fratele meu, tu nu zărești ceea ce zăresc eu, cu toate că Allah a pus deasupra preacinstului tău bot doi ochi pătrunzători, măcar că oleacă ciacări – fie zis fără a te simți jignit!

Iar vulpanul întrebă cu îngrijorare:

– Da spune-mi odată, ce zărești, rogu-mă ție! Că eu nu-ș' ce am astăzi la ochi, măcar că nu mă știu nicidecum zbanghiu – fie zis fără a te supăra!

Iar cocoșul Glasul-Zorilor spuse:

– Păi iacătă, văd cum se ridică un nor de pulbere, și văd în văzduh un stol de șoimi de vânătoare într-un cerc rotitor!

Iar vulpanul, la vorbele acelea, începu să tremure și întrebă, până peste poate de îngrijorat:

– Asta-i tot ce zărești, o, chip vestitor de bine? Da pe jos nu vezi nimica gonind?

Iar cocoșul își aținti îndelung privirea în zare, răsucindu-și capul și pe dreapta și pe stânga și, până la urmă, spuse:

– Da! văd ceva cu patru picioare gonind pe jos, cu niște labe sprintene, lung, subțire, cu un cap micuț și ascuțit, și cu niște urechi clăpăuge. Și vine iute înspre noi!

Iar vulpanul, tremurând din toate măduarele, întrebă:

– Au nu-i un ogar ceea ce vezi tu, o, fratele meu? Allah să ne apere!

Iar cocoșul spuse:

– Nu știu dacă este un ogar, întrucât eu încă nu am văzut asemenea dihanie și numai Allah știe! Da sunt încredințat, oricum, că e un câine, o, chipeșule!

Când auzi cuvintele acestea, vulpanul strigă:

– Sunt silit, o, fratele meu, să-mi iau rămas-bun de la tine!

Și, rostind acestea, dete dosul și își aruncă picioarele în vânt, încredințându-se Maicii-Scăpării. Iar cocoșul strigă după el:

– Hei, tu! Hei, tu! frate-al meu, mă dau jos, mă dau jos! De ce nu mă aștepți?

Iar vulpanul zise:

– Păi, vezi tu, mie mi-e cam silă de câinele ogar, cu care nu sunt nici prieten, nici nimic!

Iar cocoșul urmă:

– Ci, o, chip al binecuvântării, nu-mi spuneai tu mai adineaori că vii ca trimis și ca pristav din partea domnitorilor noștri, spre a vesti ucazul păcii între toate neamurile de pe pământ, așa cum s-a hotărât în divanul tuturor trimișilor ginților noastre?

Iar vulpanul răspunse de foarte departe:

– Da, așa e! Da, așa e! o, fratele meu, cocoșule, numai că pramatia asta de ogar – bătu-l-ar Allah! – s-a ținut să

nu vină la divan, iar neamul lui nu și-a trimis niciun sol, iar numele lui nu a fost rostit când s-au strigat numele ginților care au hotărât chemarea la pace peste tot pământul. Și de aceea, o, cocoșule plin de gingășie, dăinuie încă neprietenia între neamul meu și neamul lui, și vrăjmășia între mine și el! Ci Allah să te ție bine sănătos, până ce m-oi întoarce!

Și vulpanul, după ce grăi toate astea, pieri în depărtare. Iar cocoșul scăpă astfel de colții dușmanului, mulțumită iscusinței și deșteptăciunii sale. Și se grăbi să se dea jos de pe culmea zidului și să se întoarcă la gospodăria șeicului, preamărindu-l pe Allah, carele îl aduse îndărăt în tihna poiarei sale. Și le povesti numai decît soțiilor și vecinilor săi păcăleala pe care i-o trăsese asupra sorului său din neam de neam. Și toți cocoșii din ogradă ridicară spre văzduhuri chemarea răsunătoare a bucuriei lor, spre a sărbători izbânda Glasului-Zorilor.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

BRĂCINARELE ÎNNODATE

Se povestește că un sultan ca toți sultanii ședea într-o zi în jețul său, în mijlocul divanului, și-i primea pe supușii veniți cu plângeri, când intră un șeic, grădinar de meserie, și care purta pe cap un coș cu poame frumoase și cu felurite legume, numai trufandale. Și grădinarul sărută pământul dintre mâinile sultanului, și chemă asupra Măriei Sale binecuvântarea cerului, și îi dete în dar coșul cu trufandale. Iar sultanul, după ce îi răspunse la salamelec, îl întrebă:

– Da ce ai în coșul acela acoperit cu frunze, o, șeicule?

Iar grădinarul spuse:

– O, doamne al vremurilor, niște legume proaspete și niște poame, din cea dintâi pârgă de pe pământurile mele, și ți le aduc ca trufandale!

Iar sultanul zise:

– Cu dragă inimă! Sunt primite!

Și sultanul dete la o parte frunzele care fereau de deochi cele ce se aflau în coș, și văzu că erau acolo și niște minunați castraveți brobonați, și bame tare ispititoare, și banane, și pătlăgele vinete, și lămâi, și felurite alte fructe, și legume pretimpurii. Și strigă:

– Mașallah!

Și luă un castravete brobonat și cronțai din el cu mare poftă. Pe urmă spuse hadâmbilor să ducă totul la harem. Iar hadâmbii zoriră să îndeplinească porunca. Și femeile, la rându-le, mâncară cu multă desfătare trufandalele acelea. Și fiecare luă ceea ce vroi, firitisindu-se una pe alta și spunând:

– Trufandalele din anul care vine să ne aducă sănătate și să ne găsească tot bine și frumoase!

Pe urmă împărțiră roabelor ce mai rămăsese în coș. Și toate de-un gând spuseră:

– Pe Allah! trufandalele acestea sunt lucru rar! Și trebuie numaidecât să-i dăm un bacșiș celui care ni le-a adus!

Și îi trimiseră felahului, prin mijlocirea hadâmbilor, o sută de dinari de aur. Iar sultanul, tot așa, fu mulțumit până peste măsură de castravetele cel brobonat pe care îl mâncase, și mai adăugă și el două sute de dinari de aur la darul soțiilor sale. Iar felahul căpătă astfel, pentru coșul lui plin de trufandale, trei sute de dinari de aur. Ci cu asta nu se isprăvi treaba, întrucât sultanul, punându-i felurite întrebări despre rosturile pomăritului și ale grădinăritului, și despre încă alte multe, îl găsi a-i fi întru

totul folositor și îi plăcură răspunsurile; căci felahul avea o vorbă dulce, limba spornică, răspunsul pe buze, mintea rodnică, purtarea frumos șlefuită, și graiul cuminte și ales. Iar sultanul vroi să și-l facă îndată tovarăș de ospete, și-i spuse:

– O, șeicule, știi cumva cum se ține tovărășie sultanilor?

Iar felahul răspunse:

– Știu.

Iar sultanul îi zise:

– Asta-i bine, o, șeicule! Întoarce-te degrabă în satul tău, să le duci alor tăi cele de care Allah ți-a făcut parte astăzi, și vino cât mai iute îndărăt la mine, spre a-mi fi de-acuma înaintea tovarăș de ospete!

Și felahul răspunse că ascultă și că se supune și, după ce duse alor lui cele trei sute de dinari de aur trimiși de Allah, se întoarse la sultan, care tocmai atunci se așezase la cină. Și sultanul îl pofți să șadă lângă el, dinaintea tablalei, și să mănânce și să bea cât o putea. Și îl găsi încă și mai plăcut decât întâia oară, și îl îndrăgi de-a binelea, și îl întrebă:

– De bună seamă că tu trebuie să știi niște povești frumoase de povestit și de ascultat, o, șeicule?

Iar felahul răspunse:

– Așa-i, pe Allah! Iar la noapte am să-i povestesc sultanului!

Și sultanul, la vestea aceea, se învoioși până peste poate și se înfioră de mulțumire. Și, spre a-i da tovarășului său de ospăț o dovadă de grijă și de prietenie, porunci să vină din harem cea mai tânără și cea mai frumoasă dintre însoțitoarele sultanei, o copilă fecioară și pecetluită...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și șaptea noapte

Spuse:

... porunci să vină din harem cea mai tânără și mai frumoasă dintre însoțitoarele sultanei, o copilă fecioară și pecetluită, și i-o dete în dar, măcar că și-o pusese deoparte pentru sine, încă din ziua când fusese cumpărată, păstrându-și-o ca pe o bucățică aleasă. Și puse la îndemâna celor doi proaspăt însurăței un iatac frumos, în saraiul de lângă saraiul său, și îmbrăcat măreț, și dăruit cu toate cele de trebuință. Și după ce le ură toate desfătărilor pe noapte, îi lăsa singuri și se întoarse la haremul său.

Or, tinerica, după ce se dezbracă, așteptă culcată să vină la ea noul ei stăpân. Iar șeicul grădinar, care în viața lui nici nu gustase, nici nu văzuse trup alb, rămase uluit de ceea ce văzu acum, și îl preamări în inima lui pe acela carele a zămislit pielea albă. Și veni lângă fată și începu să se joace cu ea toate jocurile îndătinate într-o împrejurare ca aceea. Și iacătă că, fără ca el să-și dea seama nici cum, nici pentru ce, copilul cel moștenit de la tătâne-său nu vroi să ridice capul, ci rămase ațipit, cu un ochi fără de viață, și blejdit în jos. Și grădinarul degeaba îl tot dojeni și îl îmbărbătă, că el nu vroi să audă de nimic, și rămase surd la toate îndemnurile, împotrivindu-se cu o neclintire și o încăpățănare fără de niciun înțeles. Și bietul grădinar, până peste poate de nedumerit, strigă:

– Chiar că asta-i o treabă de-a mirările!

Iar fata, cu gândul de-a trezi dorurile copilului, începu să șuguiască cu el, și să-l dezmiere cu toate dezmierdările, și să-l îndemne ba cu alintări, ba cu zgâlțâieli, ci nu izbuti neam să-l facă să se trezească. Și, într-un sfârșit, strigă:

– O, stăpâne al meu, deie Allah să-și desfășoare sporul!

Și, văzând că nimica nu slujea la nimica, zise:

– O, stăpâne al meu, mă cam socotesc că tu habar nu ai din ce pricină copilul-de-la-tătâne-tău nu vrea să se trezească!

El zise:

– Nu, pe Allah! habar nu am!

Ea spuse:

– Păi din pricină că stăpânul lui este înnodat la brăcinări!

El întrebă:

– Și ce-i de făcut, o, preacinstito, ca să dezlegăm brăcinările acelea?

Ea spuse:

– Nu-ți bate capul cu asta. Știu eu ce-i de făcut!

Și se ridică pe clipă pe dată, luă niște tămâie tare și, aruncând-o într-o cățuie, începu să-l afume pe soțul ei, așa cum se tămâiază trupul celor morți, rostind:

– Allah să-i scoale pe cei morți! Allah să-i scoale pe cei adormiți!

Și după asta, luă un ulcior plin cu apă și începu să stropească pruncul-cel-moștenit, așa cum se stropesc trupurile celor morți înainte de a fi pânzuite cu giulgiul. Și după ce îl scaldă așa, luă o năframă de moselină și îl învălui pe copilul cel adormit, așa cum se pânzuiesc morții cu giulgiul. Și după ce îndeplini toate aceste pregătiri îndătinate pentru o înmormântare prefăcută, tinerica le chemă pe roabele cele multe pe care sultanul le pusese în slujba ei și a soțului ei; și le arată ce le arată la bietul grădinar, care sta nemișcat, cu trupul pe jumătate acoperit cu năframa și învăluit de un nor de tămâie. Și, la priveliștea aceea, femeile, scoțând țipete de veselie și icnete de râs, o luară la fugă prin sarai povestind ceea ce văzuseră tuturor celor care nu văzuseră.

Or, dimineața, sultanul, sculat mai devreme ca de obicei, trimise după grădinar, tovarășul său de ospete, și îi făcu urările de dimineață, și îl întrebă:

– Cum ți-ai petrecut noaptea, o, șeicule?

Și felahul îi povesti sultanului toate câte le pățise, fără să-i ascundă niciun amănunt. Iar sultanul, când auzi pășania, se porni pe un râs de căzu pe spate; pe urmă strigă:

– Pe Allah, fata care a doftoricit în felul acesta bine chibzuit înnodarea brăcinărilor tale este o fată dăruită cu știință, cu iscusință și cu minte! Și o iau îndărăt, pentru a mă sluji eu însumi de ea!

Și porunci să vină fata la el și o puse să-i povestească toate câte se întâmplaseră. Și fata îi spuse și ea sultanului totul așa cum se urmase, și îi istorisi cu toate amănuntele truda cu care se căznise spre-a risipi somnul copilului cel îndărătnic, lăsat moștenire, și leacul de care până la urmă se slujise, fără de izbândă! Iar sultanul, învoioșindu-se peste măsură, se întoarse înspre felah și îl întrebă:

– Adevăratu-i?

Iar felahul dete din cap în semn că este adevărat, și lăsa ochii în jos. Iar sultanul, râzând din tot gâtlejul, îi spuse:

– Pe viața mea și-a ta, o, șeicule, mai povestește-mi o dată cum a fost!

Și după ce bietul om îi mai spuse o dată povestea, sultanul începu să lăcrimeze de mulțumire, și strigă:

– Uallah! ăsta-i un lucru de pomină!

Pe urmă, întrucât muezinul tocmai își începea din minaret chemarea la rugăciune, sultanul și grădinarul își îndepliniră datorințele față de Atoatefăcătorul, apoi sultanul spuse:

– Acuma, o, șeicule, să-mi povestești istoriile făgăduite!

Iar grădinarul spuse:

– Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată preadarnicului stăpân!

Și șezând jos, cu picioarele ghemuite sub el, dinaintea sultanului, povesti:

POVESTEA CU CEI DOI MÂNCĂTORI DE HAȘIȘ

Află, o, doamne și cunună a capului meu, că într-o cetate ca toate cetățile era un om, pescar ca îndeletnicire, și mâncător de hașiș ca deprindere. Or, după ce își aduna rodul unei zile de muncă, o parte din agoniseală și-o cheltuia pe merindea gurii, iar partea care îi mai rămânea o da pe iarba cea înveselitoare din care se scoate hașișul. Și lua trei tainuri de hașiș pe zi: una pe care o înghițea pe nemâncate dimineața, una la prânz și una la scăpătatul soarelui. Și astfel își trecea viața în voieșie și în aiureală. Da asta nu-l împiedica să-și vadă de munca lui, pescuitul; ci adeseori o făcea într-un fel tare ciudat. Așa, într-o seară, luând o tuție de hașiș mai mare ca de obicei, aprinse mai întâi o lumânare de seu, și șezu jos, dinaintea ei, și începu să vorbească cu sine însuși, punându-și întrebări și răspunzându-și singur, și bucurându-se de toate huzururile visului și ale desfătărilor tihnite. Și rămase multă vreme așa, și nu fu scos din visătoria lui cea minunată decât de răcoarea nopții și de strălucirea lunii în plină-tatea ei. Și spuse atunci, vorbindu-și singur: „Măi, *Cutare!* ia te uită! ulița-i tăcută, boarea nopții este curată, iar strălucirea lunii cheamă la preumblare. Așa că ai face mai bine să ieși din casă și să iei oleacă de aer și să privești fața lunii, la un ceas când oamenii nu umblă pe drumuri și nu pot să-ți tulbure mulțumirea și desfătarea singuratică!” Și, cugetând astfel, pescarul ieși din casă și își îndreptă

preumblarea înspre țărmul apei. Or, era tocmai în cea de a paisprezecea zi a lunii, și noaptea era plină de lumină. Iar pescarul, văzând pe caldarâm oglindirea talgerului cel argintiu, luă strălucirea aceea a lunii drept apă, iar închipuirea lui bezmetică îi zise: „Pe Allah, o, pescarule *Cutare*, iacătă că ai ajuns pe țărmul apei și niciun alt pescar în afară de tine nu se mai află pe mal. Așa încât bine ai face să te întorci repede să-ți iei undița și să vii să te apuci să pescuiești ce ți-o dăruie norocul în noaptea aceasta!” Așa gândi, în sminteala lui, și așa făcu. Și aducându-și undița, veni și șezu pe o piatră de drum, și se apucă să pescuiască în inima strălucirii lunii, aruncând firul cu nada pe fața albă oglindită de caldarâm.

Or, iacătă că un dulău peste măsură de mare, ademenit de miasma cărnurilor ce slujeau de momeală, se repezi la cârlig și îl înghiți. Iar cârligul i se înfipse în beregată și îi pricinui o vătămare atâta de amarnică, încât începu să scuture deznădăjduit de ața undiței spre a putea să se descotorosească de ea. Iar pescarul, care socotea că a prins vreun pește strașnic, trăgea din toate puterile; iar câinele, care începea să nu mai poată să îndure durerea, trăgea și el în partea cealaltă, scoțând niște urlete de te lua spaima; până ce, într-un sfârșit, pescarul, nevrând să lase să-i scape vânatul, fu smucit din loc și răsturnat pe jos. Și-atunci, gândind că are să se înece în râul pe care i-l năzărea hașişul, se porni să scoată niște țipete înfricoșate strigând după ajutor. Și, la zarva aceea, străjerii din mahala dădură năvală, iar pescarul, când îi văzu, strigă:

– Săriți, o, musulmanilor! Ajutați-mă să scot peștele acesta năprasnic din adâncurile apei în care mă târăște. Yallah, yallah! săriți odată, voinicilor! Mă înece!

Iar străjerii, tare nedumeriți, îl întrebă:

– Ce-ai pățit, o, pescarule? Și despre ce apă vorbești?

Și despre ce pește e vorba?

Iar el le spuse:

– Bătu-v-ar Allah, o, pui de cățea! Acuma-i vreme de glumit, ori de-a mă ajuta să-mi scap sufletul de la înec și să scot peștele din apă?

Iar străjerii, care dintru-ntâi râseseră de năzbâția lui, se mâniară când îl auziră că-i face pui de cățea și se repeziră la el și, după ce îl tumbăciră în bătaie, îl duseră la cadiu.

Or, și cadiul, la fel, cu îngăduința lui Allah, era tare datat hașișului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și opta noapte

Spuse:

... Or, și cadiul, la fel, cu îngăduința lui Allah, era tare datat hașișului. Și când își dete seama, dintr-o singură privire aruncată asupra pescarului, că insul pe care străjerii îl învinuiau că a tulburat tihna mahalalei se afla sub puterea prafului cel înveselitor pe care și el îl gusta la fel de tare, nu pregetă să-i certe aspru pe străjeri și să le poruncească să plece. Și dete în seama robilor săi să aibă mare grijă de pescar și să-i orânduiască un pat bun în care să-și treacă noaptea în deplină liniște.

Într-adevăr, după ce își petrecu noaptea toată tihnit și netulburat, apoi toată ziua următoare hrănindu-se bine, pescarul fu chemat seara la cadiu, care îl primi cu toată prietenia și se purtă față de el ca față de un frate. Și, după ce cinară laolaltă, șezu jos lângă el, înaintea lumânărilor aprinse și, punându-i dinainte niște hașiș, începură să se

înfrupte din el amândoi. Și mistuiră singuri atâta hașiş cât ar fi fost de-ajuns să răstoarne cu tuspătru-i picioarele în sus până și-un elefant trecut de o sută de ani.

Iar când hașişul li se încuibă bine în minte, începu să le stârnească pornirile cele păcătoase ale firii lor.

Or, la ceasul acela sultanul și vizirul său tocmai se preumblau prin cetate, amândoi străvestiți în neguțatori. Și auziră toată zarva ce se revărsa din casa cadiului; și, cum ușile nu erau încuiate, intrară și găsiră pe cadiu și pe pescar în nebunia veseliei. Iar cadiul și tovarășul său, când îi văzură pe oaspeții aduși de soartă că intră peste ei, se opriră din dănțuială și le urară bun venit și îi poftiră cu prietenie să șadă jos, fără a părea stingheriți în vreun fel de venirea lor. Iar sultanul, când îl văzu pe cadiul cetății dănțuind așa, gol teacă, dinaintea unui om tot atâta de gol, își zgâi ochii și, plecându-se la urechea vizirului, spuse:

– Pe Allah! cadiul nostru nu este tot așa de bine înzes-trat ca tovarășul său cel negru.

Iar pescarul se întoarse înspre el și zise:

– Ce ai, mă ăla, de vorbești așa la urechea ăluia? Stați jos amândoi, cum vă poruncesc eu, stăpânul vostru, sultanul cetății! Că de nu, îl pun pe vizirul meu, dănțuitorul, să vă reteze căpățânile. Întrucât mă socotesc că veți fi știind că eu îs chiar sultanul, că acesta-i vizirul meu, și că eu țin lumea întreagă, ca pe un pește, în pumnul mâinii mele drepte!

Iar sultanul și vizirul, la vorbele acelea, pricepură că se aflau față cu doi mâncători de hașiş, din cel mai amarnic soi. Iar vizirul, spre a-l înveseli pe sultan, îi spuse pescarului:

– Și de când, o, stăpâne al meu, ai ajuns sultan al cetății? Și-ai putea să-mi spui ce s-a făcut cu stăpânul nostru cel vechi, de dinaintea ta?

– Păi l-am dat jos și i-am spus: „Cară-te!“ și s-a dus. Și m-am așezat în locul lui!

El întrebă:

– Da sultanul nu s-a împotrivit?

El răspunse:

– Deloc! Ba s-a și foarte bucurat să-și descarce asupra-mi povara cea grea a domniei. Iar eu, ca să-i răsplătesc politețurile, l-am oprit pe lângă mine, să mă slujească. Și mă gândesc să-i istorisesc niscaiva povești, de i-o părea rău că s-a lepădat de domnie!

Și, după ce vorbi așa, pescarul adăugă:

– Mă trece-o nevoie!

Iar cadiul, la rându-i, spuse:

– Și pe mine!

Și se apropie de vizir, și vroi să facă și el la fel ca pescarul. Și, dacă văzură așa, sultanul și vizirul, potopiți de râs, săriră în picioare și își luară tălpășița, strigând:

– Bătu-i-ar Allah pe mâncătorii de hașiș!

Și-avură mult de caznă până ce să scape de cei doi tovarăși smintiți.

Or, a doua zi, vroidind să-și împlinească râsetele din preseara aceea, sultanul porunci străjilor să-i dea de știre cadiului să se înfățișeze la sarai, dimpreună cu oaspetele din casa lui. Și cadiul, însoțit de pescar, nu zăbovi să vină între mâinile sultanului, care îi zise:

– Te-am chemat, o, apărătorule al legii, pentru ca să poți, laolaltă cu soțul tău, să-mi arăți care este calea cea mai lesnicioasă de a te ușura!...

Când cadiul auzi vorbele acestea ale sultanului, și cum pe de altă parte cunoștea că sultanul avea obiceiul să se preumbe străvestit, noaptea, pricepu că la trăsnaia și la sminteala lui din ajun fusese martor însuși sultanul, și se simți până peste poate de înfricoșat gândind că se dovedise fără de cuviință față de sultan și de vizir. Și căzu în genunchi, strigând:

– Aman! Aman! o, doamne al meu, hașișul m-a împins la mișelii și la necuviință!

Da pescarul, care din pricina preamultului hașiș pe care îl înghițea în fiecare zi se afla și acuma tot în stare de beție, îi spuse sultanului:

– Și-apoi ce? Dacă tu acuma ești în saraiul tău, aseară și noi eram în saraiul nostru.

Și sultanul, până peste poate de înveselit de purtările pescarului, îi spuse:

– O, tu, cel mai desfătător trăsnet din împărăția mea, de vreme ce și tu ești sultan, și de vreme ce și eu sunt la fel, te juruiesc să-mi ții tovărășie de-acuma înainte în saraiul meu. Și întrucât știi să istorisești povești, nădăjduiesc că ai să vrei să ne îndulcești auzul cu vreuna dintre ele!

Iar pescarul răspunse:

– Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată! Ci, hotărât, nu până n-ai să dai iertare vizirului meu, care-i îngenuncheat la picioarele tale!

Și sultanul nu pregetă a-i da cadiului poruncă să se ridice, și îl iertă de boacăna lui din ajun, și îi spuse să se întoarcă la casa și la slujbele lui. Și îl opri la sine numai pe pescar, care, fără a mai zăbovi, îi povesti precum urmează povestea cadiului Tată al Vânturilor!

POVESTEA CU CADIUL TATĂ AL VÂNTUITURILOR

Se povestește că a trăit odată în cetatea Trablus din Siria, pe vremea lui Harun Al-Rașid, un cadiu care îndeplinea puterile slujbei sale cu o asprime și cu o neînduplecare până peste poate. Și-așa, ajunsese de pomină pentru toată lumea.

Or, cadiul acela al prăpădului avea, spre a-l sluji, o arăpoaică bătrână, cu pielea aspră și groasă ca pielea unui bivoli de pe Nil. Și asta-i tot ce avea el ca femeie în haremul lui. Izgoni-l-ar Allah de la mila sa! Întrucât cadiul acela era de o cărpănoșenie ce nu se putea asemui decât cu neînduplecarea lui la osândeale pe care le da. Bătu-l-ar

Allah! Și, măcar că era bogat, nu trăia decât cu pâine uscată și cu ceapă. Și, după toate, mai era și plin de fudulie, și-i era rușine să se arate zgârcit, și totdeauna vroia să dea dovadă de belșug și de dărnicie, da trăia cu legumeala unui cămilar ajuns la capătul merindelor. Și spre a amăgi cu o strălucire care nici gând să se afle în casa lui, își făcuse năravul de-a coperi sofaua cu o față de masă chindisită cu horbote de aur. Și astfel, dacă din întâmplare intra careva în casa lui, cu vreun necaz, la ceasul mesei, cadiul nu pregeta s-o cheme pe arăpoaică și să-i spună cu glas tare:

– Pune fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și gândea că așa oamenii au să creadă că masa lui era îmbelșugată și că bucatele erau tot atâta de bune și de multe pe cât de frumoasă era fața de masă cea cu ciucuri de aur. Ci nimenea n-a fost vreodată poftit la vreuna dintre acele mese așternute pe acea față strălucită; și nimenea nu se amăgea, ba dimpotrivă, în privința ade-vărului despre calicenia cea ticăloasă a cadiului. Până într-atâta că se și spunea îndeobște, atunci când la vreun ospăț se mânca prost: „Am fost poftiți la fața de masă a cadiului!“ Și-așa că omul acela, pe care Allah îl dăruise cu bogății și cu fâlnicii, trăia o viață cu care nu s-ar fi mulțumit nici căinii de pe uliță. Fir-ar el afurisit să fie!

Or, într-o zi, niște inși, care vroiau să și-l facă binevoitor la o pricină, îi spuseră:

– O, stăpâne al nostru, cadiule, pentru ce nu îți iei tu o soție? Întrucât arăpoaica cea bătrână pe care o ai în casă nu este vrednică de făloșiile tale!

Și el răspunse:

– Este careva printre voi care vrea să-mi găsească o femeie?

Iar unul dintre cei de față răspunse:

– O, stăpâne al nostru, eu am o fată tare frumoasă, iar tu l-ai precinsti pe robul tău dacă ai vroi s-o iei de soție.

Și cadiul primi târgul; și nunta se sărbători repede; și fata fu dusă chiar în seara aceea în casa soțului ei. Și tinerica era tare nedumerită că nu vedea să se pregătească de niciun fel de masă, și că nici măcar nu se pomenea de masă; ci întrucât era fată la locul ei, și cu mult bun-simț, nu puse nicio întrebare și, vrând să se supună deprinderilor soțului ei, încercă să-și treacă vremea. La rându-le, martorii de la căsătorie și oaspeții prepuneau că nunta cadiului avea să prilejuiască vreun ospăț, sau măcar o masă; ci nădejdlile și așteptarea lor se dovediră zadarnice, iar ceasurile trecură fără ca scârțanul de cadiu să le facă vreo poftire. Și toți plecară blestemându-l pe mațe-pestrițe.

Ci în ceea ce o privește pe tânăra mireasă, apoi aceasta, după ce îndură amarnic un post atâta de aprig și atâta de îndelung, îl auzi într-un sfârșit pe soțul ei că o cheamă pe arăpoaica cea cu piele de bivoliță și îi poruncește să pregătească sofrăua și să aștearnă pe ea fața cu ciucuri de aur și podoabele cele mai frumoase. Și amărâta de mireasă nădăjduia atunci că are să poată într-un sfârșit să se despăgubească de postul cel greu la care fusese osândită, ea care totdeauna trăise, în casa tatălui ei, în mijlocul belșugului și al bunăstării. Ci vai de ea și de ea! Ce să mai facă, atunci când arăpoaica aduse, drept orice altă tabla cu mâncăruri, o farfurie pe care erau trei bucăți de pâine neagră și trei cepe? Și întrucât mireasa nu cuteza să facă nicio mișcare și nu pricepea nimic, cadiul luă cu multă luare-aminte o bucată de pâine și o ceapă, îi dete o parte la fel și arăpoaicei, și o pofti pe tinerica-i nevastă să cinstească ospățul, spunându-i:

– Nu te sfi să guști din darurile lui Allah!

Și începuseră să mănânce cu o duioșie care vădea cât de mult prețuia el minunăția mesei aceleia. Iar arăpoaica și ea, la fel, mântui repede ceapa, de vreme ce asta era toată masa

din ziua aceea. Și biata nevastă amăgită dete să-ncerce a face și ea ca ei. Și până la urmă se ridică de la masă nemâncată, blestemând în suflet întunecimea soartei sale. Și trei zile trecură așa, în cumpătare, cu tot aceeași chemare de la ceasul mesei, cu tot aceleași podoabe frumoase pe sofra, cu tot același chindeu cu ciucuri de aur, cu pâinea cea neagră și cu cepele jalnice. Ci în cea de a patra zi, cadiul auzi niște țipete înfricoșătoare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șapte sute nouăzeci și noua noapte

Spuse:

... Ci în cea de a patra zi, cadiul auzi niște țipete înfricoșătoare ieșind din harem. Iar arăpoaica veni să-i dea de știre, ridicând mâinile înspre cer, că stăpâna ei în casă se răzvrătise împotriva lumii întregi și că a trimis după taică-său. Iar cadiul, mânios, se duse la soție cu ochii aprinși, îi răcni tot felul de lucruri urâte și, învinuind-o că s-ar fi dedat la tot soiul de dezmățuri, îi tăie părul cu de-a sila și se lepădă de ea, spunându-i:

– Ești despărțită de mine, cu cele trei lepădări!

Și o izgoni cu mânie, și încuie poarta după ea. Bătu-l-ar Allah! Că i se și cade să fie blestemat!

Or, nu la multe zile de la despărțenia de nevastă, se mai găsi un mușteriu care să-l îmbie pe cărpănosul acela, plod de cărpănoși, a-i lua fata de soție, mulțumită slujbei care îl făcea de mare folos pentru multă lume. Și se însură cu fata, care fu ospătată în același fel și care, neputând să îndure mai mult de trei zile ajunarea cu ceapă, se răzvrăti,

și fu și ea, tot așa, alungată. Da asta nu sluji de învățătură și altora; întrucât cadiul mai găsi încă multe fete de măritat, și se însură cu ele rând pe rând, ca să le alunge apoi după o zi sau două, din pricina răzvrătirii lor împotriva pâinii celei negre și a cepelor.

Da când despărțeniile de soții se înmulțiră într-un chip atâta de peste măsură, zvonul despre zgârcenia cadiului răzbătu și la urechile la care până atunci nu răzbătuseră, iar purtarea lui față de soțiile sale ajunse să fie de poveste la toate taifasurile din haremuri. Și cadiul își pierdu toate lefteriile cu puțință față de toate mijlocitoarele, și nu mai putu cu niciun chip să se mai însoare.

Or, într-o seară, chinuit de moștenirea de la tătâne-său, întrucât nicio femeie nu-l mai vroia, cadiul se preumbla pe-afară din cetate, când văzu că venea înspre el o femeie călare pe o catârcă de culoarea sturzului. Și rămase tulburat de înfățișarea ei cilibie și de hainele-i bogate, încât, ridicându-și sfârcurile mustăților, se îndreptă înspre ea cu o legănare dulce, îi făcu o temenea adâncă și, după salamalecuri, îi spuse:

– O, preaaleasă domniță, de unde vii?

Ea răspunse:

– De pe drumul care se află îndărătul tău!

Iar cadiul zâmbi a râde și spuse:

– Da, de bună seamă! da, de bună seamă! știu! Da din care cetate?

Ea răspunse:

– Din Mossul!

El întrebă:

– Ești fată ori ești măritată?

Ea spuse:

– Sunt încă fată!

El întrebă:

– Nu vrei, dacă-i așa, să-mi slujești de-acuma înaintea de soție, iar eu în schimb să-ți fiu bărbat?

Ea răspunse:

– Spune-mi unde locuiești, iar eu am să mă îngrijesc să capeți răspunsul chiar mâine.

Și cadiul o lămurii cine-i el și unde stă. Da ea știa! Și îl lăsă, lunecându-și înspre el zâmbetul cel mai făgăduitor, din coada ochiului.

Or, a doua zi dimineața, fetișcana îi trimise știre cadiului, spre a-l vesti că primește să se mărite cu el, dacă-i dă de zestre cincizeci de dinari. Iar mațe-fripte, zbuciumându-se amarnic împotriva cărpănoșeniei din el, scoase și numără, dată fiind patima pe care o simțea pentru fată, cei cincizeci de dinari, și o însărcină pe arăpoaică să se ducă s-o cheme. Și fetișcana, nelepădându-se de făgăduiala dată, veni, într-adevăr, în casa cadiului; iar căsătoria fu repede încheiată dinaintea martorilor, care apoi numaidecât plecară, fără a fi fost omeniți în niciun fel.

Și cadiul, credincios deprinderilor lui, îi spuse arăpoai-cei, cu un glas plin de fală:

– Așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și, ca de obicei, pe masa falnic împodobită se aduseră, drept orice bucate, cele trei coji de pâine și cele trei cepe. Iar tânăra mireasă luă cu o înfățișare foarte mulțumită cea de a treia porție și când sfârși spuse:

– *Alhamdu lillah!* Mărire lui Allah! Ce masă minunată am mâncat!

Și însoți strigarea aceea cu un zâmbet de nemăsurată mulțumire. Iar cadiul, dacă văzu și dacă o auzi așa, strigă:

– Slăvit să fie Cel Preaînalt, carele într-un sfârșit mi-a hărăzit, în dărnicia sa, o soție ce îngemănează în ea toate desăvârșirile și știe să se mulțumească cu ce i se dăruiește, mulțumindu-i Atoateziditorului și pentru mult și pentru puțin!

Da orbul de scârțan, râtanul – prăpădi-l-ar Allah! – habar nu avea că ursitoarea îl și osândise în mintea cea ageră a tinerei lui mirese.

Or, a doua zi dimineața, cadiul plecă la divan, iar nevistica în lipsa lui începu să cerceteze una după alta toate ungherele casei. Și-așa ajunse la o încăpere cu ușa bine zăvorită, lăcătuită cu trei lăcătoae cât toate zilele și întărită cu trei rânduri de drugi de fier vârtoși, care stârniră o aprigă dorință de-a vedea ce se află înlăuntru. Și după ce se învârti o bună bucată de vreme de jur împrejur, și după ce cercetă bine ceea ce avea de cercetat, până la urmă băgă de seamă o crăpătură pe lângă ciubucăria zidului, cam cât un deget de mare. Și se uită prin crăpătura aceea, și fu până peste poate de uluită și de bucuroasă când văzu că acolo înlăuntru era înghesuită averea cadiului, numai aur și argint, în niște căldări de aramă puse pe jos. Și numaidecât îi trecu prin minte să se prilejuiască fără de zăbavă de norocul acela nenădăjduit; și dete fuga să caute o ramură lungă de palmier, pe care o mânji bine la vârf cu niște aluat lipicios, și o vârî prin gaura din perete. Și tot învârtind binișor ramura, câțiva bani de aur se lipiră de vârful ramurii pe care tinerica îi trase numaidecât afară. Și se duse în iatacul ei, o chemă pe arăpoaică și îi spuse, întinzându-i banii de aur:

– Du-te degrabă la suk și adu niște pită caldă încă din cuptor, presărată cu susan, niște orez cu șofran, niște carne fragedă de miel, și tot ce vei putea să găsești mai bun ca poame și ca dulciuri!

Și arăpoaica, uluită, răspunse că ascultă și că se supune, și zori să îndeplinească poruncile stăpâne-sii, care, când tuciuria se întoarce din suk, o puse să întindă tăvile și împărți cu ea lucrurile cele gustoase pe care le adusese. Iar negricioasa, care întâia oară în viața ei mânca o masă atâta de bună, strigă:

– Ținea-te-ar Allah, o, stăpână a mea, și făcea-te-ar să schimbi în grăsimea cea mai aleasă minunățiile cu care mă hrănești tu acum! Pe viața ta! mi-ai dat să mănânc, numai la masa aceasta, datorată dărnicii palmei tale, niște bunătăți pe care eu nu le-am gustat vreodată de când mă aflui în slujbă la cadiu!

Iar tinerica îi spuse:

– Ei, dacă dorești în fiecare zi niște bucate la fel, ba și mai bune decât cele de astăzi, nu ai decât a te supune la tot ce ți-o spune eu și să-ți ții limba încuiată în gură față de cadiu.

Și balaoacheșă chemă asupra stăpâne-sii toate binecuvântările, și îi mulțumi, și îi sărută mâna, făgăduindu-i supunere și credință. Întrucât nu avea de șovăit nici baremi o clipă să aleagă între belșug și bunăstare pe de-o parte, lipsuri și legumeală amară pe de alta.

Și când, către prânz, cadiul se întoarce acasă, strigă la arăpoaică:

– O, roabo, așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și după ce cadiul se așeză la masă, nevastă-sa se ridică și îi aduse ea însăși ceea ce mai rămăsese de la ospățul cel minunat. Iar el mănca cu mare poftă și se bucură de o mâncare atâta de bună și întrebă:

– De unde-s bucatele acestea?

Iar ea răspunse:

– O, stăpâne al meu, eu am în cetate multe rude, și una dintre ele mi-a trimis astăzi bunătățile acestea, pe care nu am pus preț decât cu gândul de a le împărți cu stăpânul meu!

Iar cadiul se fristisi în sine-și că s-a însurat cu o femeie ce are niște neamuri atâta de avute.

Or, a doua zi, creanga de palmier lucră ca și întâia oară și scoase din comoara cadiului câțiva bani de aur, cu care soția lui trimise să se cumpere niște bucate minunate,

printre care și un miel îndopat cu fistic, și pofti și vreo câteva vecine să împartă cu ea masa aceea strălucită. Și își petrecură vremea între ele în chipul cel mai plăcut, până la ceasul de întoarcere a cadiului. Și femeile se despărțiră atunci, cu făgăduiala că ziua aceea de binecuvântare se va mai înnoi, cu toată dragostea. Iar cadiul, de cum intră în casă, îi strigă arăpoaicei:

– Așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și când masa fu întinsă, scârțogarul – bătu-l-ar Allah – rămase tare uluit văzând pe tablale cărnuri și bucate încă și mai bune și mai alese decât cele din ajun. Și plin de îngrijorare întrebă:

– Pe capul meu! de unde-s bunătățile astea scumpe?

Iar tânăra nevastă, care îi slujea chiar ea, răspunse:

– O, stăpâne, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, și, fără a te frământa mai mult în privința bunurilor pe care Allah ni le trimite, nu te gânde decât să le mănânci cât mai bine și să-ți bucuri launtrurile. Întrucât tablalele aces-tea cu bucate mi-au fost trimise de o mătușă de-a mea, și m-aș socoti norocită dacă stăpânul meu va fi mulțumit.

Iar cadiul, peste măsură de bucuros că are o soție atâta de bine înrubedenită, și atâta de dragăstoasă, și atâta de grijulie, nu se mai gânde decât să se folosească pe cât putea de atâta noroc neplătit. Încât, după un an de asemenea trai, cadiul prinse atâta grăsime, iar burdihanul lui se buici într-un chip atâta de vădit, că locuitorii din cetate, când vroiau să dea o asemuire pentru un lucru mare, spuneau: „E mare ca pânțelele cadiului!” Ci mațe-fripte – alungat fie Pârdalnicul! – habar nu avea de ce îl aștepta și că femeia lui făcuse jurământ să le răzbune pe toate bieteile femei cu care el se însurase și-apoi aproape că le făcuse să moară de foame, și le izgonise după ce le tăiasă părul și se lepădase de ele rostind pe totdeauna despărțania de trei

ori. Și iacăta ce se apucă să facă muierușca, spre a-și ajunge ținta și spre a-i trage tivul.

Printre vecinele pe care le ospăta ea zi de zi, se afla și o biată femeie însărcinată, care avea cinci copii, și al cărei soț era un hamal ce de-abia câștiga atâta cât să facă față la nevoile cele mai amarnice ale casei. Iar soția cadiului îi spuse într-o zi:

– O, vecina mea, Allah ți-a dăruit o casă plină de plozi, iar bărbatul tău nu are cu ce să vă hrănească. Și iacăta că iar ești însărcinată, din vrerea Celui Preaînalt! Au n-ai vrea, după ce ai să-l aduci pe lume pe noul-născut, să mi-l dai să-l îngrijesc și să-l cresc eu ca pe copilul meu, de vreme ce Allah nu m-a binecuvântat și pe mine cu darul rodirii?“ Și îți făgăduiesc, în schimb, că n-ai să duci lipsă niciodată de nimic, și că belșugul are să-ți binecuvânteze casa! Ci nu-ți cer decât să nu spui la nimeni nimica, și să-mi dai copilul pe ascuns, așa ca nimeni din mahala să nu știe nimica!

Iar nevasta hamalului primi târgul și făgădui să păstreze taina. Iar în ziua când născu, în mare taină, îi dote soției cadiului copilul nou-născut, care era un băiat gras cât doi copii de seama lui.

Or, în ziua aceea, nevestica găti chiar ea, pentru ceasul mesei, o cratiță plină cu un amestec de bob de mazăre, de fasole albă, de varză, de linte, de ceapă, de căței de usturoi, de felurite făinuri și de tot soiul de semințe piperate și de mirodenii pisate. Și când cadiul se întoarse acasă, tare înfometat din pricina burdihanului său cel mare care era gol-goluț, nevasta îi dote să mănânce amestecătura aceea bine înmiresmată, pe care el o găsi foarte bună și din care se înfruptă hăplește. Și mai ceru de câteva ori, și înfulecă până la urmă tot ce se afla în cratiță, spunând:

– N-am mai mâncat niciodată o mâncare atâta de ușor lunecătoare pe gât! Vreau, o, nevastă, să-mi gătești în fiecare zi o cratiță și mai mare decât asta! Întrucât nădăjduiesc că rubedeniile tale nu au să-și curme dărnicia!

Iar nevastica răspunse:

– Fie-ți toate astea plăcute și ușoare de mistuit!

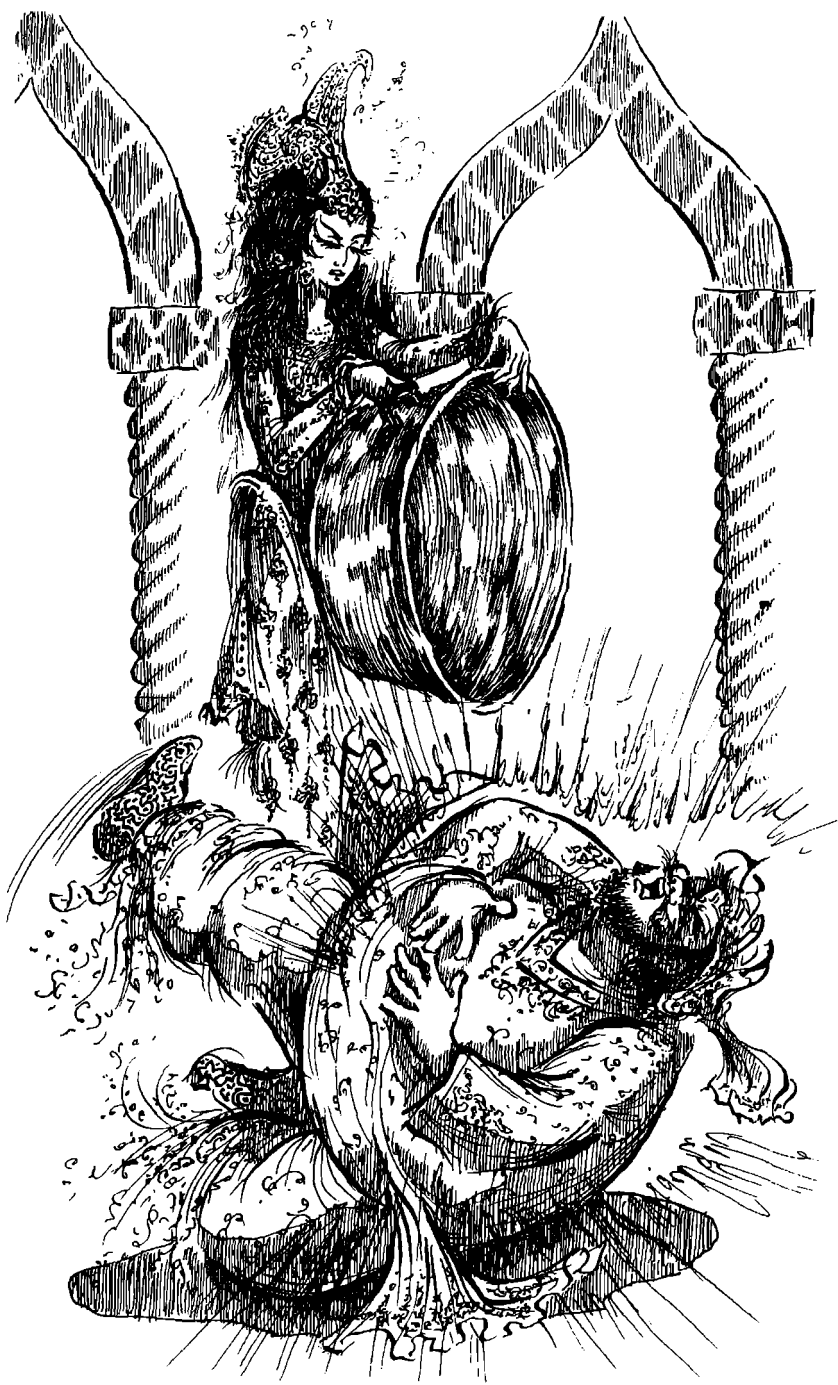
Iar cadiul îi mulțumi pentru urare și se firitisi încă o dată că are o soție atâta de desăvârșită și atâta de grijulie față de poftele lui.

Ci nici nu se scursese bine un ceas de vreme de la masă, că pânțelele cadiului și începu să se umfle și să sporească văzând cu ochii; și o mare hărmălaie, ca un vuiet de furtună, răzbătu din lăuntrurile lui; și niște bubuituri înfundate, ca un tunet înfricoșător, îi zguduiră temeliile, însoțindu-se numaidecât cu niște junghieturi cumplite, cu niște săgetături și cu niște dureri prin vintre. Și se șofrăni de tot la față, și începu să geamă și să se rostogolească pe jos ca un ulcior, ținându-se cu amândouă mâinile de burtă și țipând:

– Ya Allah! e o furtună în pânțelele mele! Of, cine să mă scape?

Și în curând nu mai putu să se oprească a nu începe să urle, chinuit de zvâcniturile tot mai amarnice din burta care ajunsese mai umflată ca un bunduf plin. Iar la țipetele lui, nevastă-sa veni fuga la el și, căutând să-l ușureze, îi dete să înghită un pumn de praf de anison și de fenicel, care aveau să-și împlinească pe dată rostul. Și, totodată, spre a-l alina și a-l îmbărbăta, începu să-l mângâie peste tot, așa cum se mângâie un elefant bolnav, și să-l frece ușurel pe partea îndurerată, trecându-și mâna peste ea. Și deodată se opri, scoțând un țipăt ascuțit, urmat de un șir de strigăte de minunare și de uluială, și zicând:

– Yuh! Yuh! ce minune! minunea minunilor! o, stăpâne al meu! o, stăpâne al meu!

Iar cadiul, cu toate durerile cele amarnice care îl făceau să se zvârcolească, întrebă:

– Ce ai? Și de ce minune e vorba?

Ea spuse:

– Yuh! Yuh! o, stăpâne al meu, o, stăpâne al meu!

El întrebă:

– Ce ai, spune-mi odată!

Iar ea răspunse:

– Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejurul tău!

Și iarăși își petrecu mâna peste pânțelele cel bântuit de furtună, adăugând:

– Preamărit să fie cel Preaînalt, carele poate și carele face orice vrea el! Fie-i tainele lui împlinite, o, stăpâne al meu!

Iar cadiul, între două urlete, întrebă:

– Ce ai, o, femeie? Spune! Bătu-te-ar Allah, că mă chinuiești așa!

Ea zise:

– O, stăpâne al meu, o, stăpâne al meu, împlinescă-i-se vrerea! Ești încărcinat! Iar nașterea stă să înceapă!

La vorbele acelea ale soției, cadiul se ridică, în pofida junghieturilor și a zvâcniturilor, și strigă:

– Ai înnebunit, o, muiere? Da de când rămân însărcinați bărbații?

Ea spuse:

– Pe Allah! nu știi! Da copilul se mișcă în pânțele tale! și-l simt cum dă din picioare, și-i pipăi capul cu mâinile mele!

Și adăugă:

– Allah aruncă semințele zămislirii unde vrea el! Fie El preamărit! Roagă-te întru Profetul, o, bărbate!

Și cadiul, pradă junghiurilor, spuse:

– Asupra-i fie toate binecuvântările și toate milele!

Și, durerile sporindu-i, iar începu să se zvârcolească urlând de te luau florii; și își frângea mâinile, și nu mai

putea să răsuflă, atâta de cumplită era frământarea din pânțele lui. Și deodată, iacătă ușurarea! Lungă și răsunătoare, o vântuitură înfricoșată se slobozi din lăuntrurile lui, de făcu să se cutremure casa toată, și îl lăsa pe cadiu leșinat sub năprasnica repezitură a răbufnirii. Și un șir întreg de alte multe vântuituri, bubuind tot mai stins, se rostogoliră mai departe prin aerul tremurat al casei. Pe urmă cu cea mai de pe urmă borboreală, asemeni unui vuiet de tunet, în casă se așternu liniștea. Și încet-încet își veni și cadiul în fire, și văzu, culcat pe o salteluță dinaintea lui, un prunculeț, înfășurat în scutece, și care țipa și se zbciuma. Și o văzu și pe nevastă-sa, care spunea:

– Mărire lui Allah și Profetului său pentru nașterea fericită! *Alhamdu lillah*, o, bărbate!

Și se porni să îngâne toate numele cele sfinte asupra culcușului pruncului și asupra capului soțului ei. Iar cadiul nu mai știa dacă dormea, dacă era treaz, ori dacă durerile prin care trecuse îi vântuiseră puterile minții. Însă nu avea cum să tăgăduiască mărturia simțurilor lui! Și vederea acelui prunc nou-născut, și încetarea durerilor, și amintirea furtunii care se dezlanțuiseră din pânțele lui îl sileau să dea crezare nașterii aceleia uluitoare. Iar pornirea de mamă fu mai tare și îl făcu să primească pruncul și să spună:

– Allah aruncă sămânța și zămislește unde vrea el! Și până și bărbații, dacă așa-s meniți, pot să prindă rod și să nască la soroc!

Pe urmă se întoarse înspre soție și-i spuse:

– O, nevastă, trebuie să te îngrijești a-i găsi o doică acestui copil! Întrucât eu nu pot să-l alăptez!

Iar ea răspunse:

– M-am gândit și la asta! Iar doica este coala, așteaptă în harem! Da ești încredințat, o, stăpâne al meu, că sânii tăi n-ar fi crescut și că n-ai putea să-l alăptezi pe copil? Întrucât știi bine că nimica nu este mai bun ca laptele mamei!

Iar cadiul, tot mai năuc, își pipăi pieptul cu spaimă și răspunse:

– Nu, pe Allah! sunt precum erau, fără nimic în ei!

Și-așa! Iar pârdaľnica de muierușcă se veselea în sufletul ei de izbânda tertipului. Pe urmă, vroidnd să-și ducă viclenia până la capăt, îl îndemnă pe cadiu să se culce în pat și să stea așa, ca femeile după ce nasc, patruzeci de zile și patruzeci de nopți, fără să iasă din casă. Și se apucă să-i dea de băut băuturile ce se dau de obicei lăuzelor, și să-l îngrijească și să-l răsfețe în toate chipurile. Și cadiul, peste măsură de vlăguit de junghieturile cele grele din vintre, pe care le îndurase, și de toată rocoșeala din măruntaiele sale, nu întârzie mult până ce să adoarmă adânc, spre a nu se mai deștepta decât hăt târziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt suta noapte

Spuse:

... spre a nu se mai deștepta decât hăt târziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte. Și cea dintâi grijă a lui fu de a o ruga pe nevastă-sa să păstreze cu grijă taina acelei întâmplări, spunându-i:

– O, vai de păcatele noastre dacă oamenii ar afla de cadiu că a născut un prunc viu!

Iar împielițata, departe de a-l liniști, se apucă să-i sporească îngrijorarea spunându-i:

– O, stăpâne al meu, nu numai noi știm despre întâmplarea aceasta minunată și binecuvântată! Întrucât toți vecinii noștri o și știu, de la doica noastră, care s-a

duș, în ciuda îndemnurilor mele, să le dezvăluie minunea și să trăncănească în dreapta și-n stânga; și e tare greu să oprești o doică să pălăvrăgească, tot așa cum e greu acum să mai pui capăt zvonului în cetate!

Și cadiul, până peste poate de doborât știindu-se de povestea tuturor și prilej de bârfeli mai mult ori mai puțin supărătoare, își petrecu cele patruzeci de zile de zăcere nemișcat în pat, neîncumetându-se să se clintească, de frica vreunor beteșuguri și a sângerărilor, și chibzuind, cu sprâncenele încruntate, la starea lui cea jalnică. Și își zicea: „Neîndoielnic! răutatea vrăjmașilor mei, care-s mulți, are să mă învinuiască de lucruri mai mult sau mai puțin de râș, de pildă că m-aș fi lăsat ticăloșit în vreun chip nemaipomenit, și au să spună: «Cadiul este un ticălos! Hotărât, cadiul este un ticălos! A, chiar că degeaba s-a mai arătat atâta de aspru în judecățile lui, dacă avea să ajungă la giuvănie și la fățășug! Pe Allah! cadiul nostru este un giuvan ciudat!» Or, eu, pe Allah, e mult de când habar nu mai am de niște lucruri ca acelea, și nu la vârsta mea aș mai putea să-i ispitesc pe cei dornici!”

Așa cugeta cadiul, neștiind că numai cărpănoșenia lui îl adusese la toată vânzoleala aceea. Și cu cât chibzuia mai mult, cu atâta i se întuneca mai tare lumea dinaintea ochilor, și cu atâta mai de râș și mai de jale i se părea starea lui. Încât, de îndată ce nevastă-sa hotărî că putea să se scoale fără teamă de beteșugurile de după naștere, grăbi să se dea jos din pat și să se spele, da fără să se încumete a ieși din casă spre a se duce la hammam. Și, ca să ocolească zeflemelile și înțepăturile, de care nu avea cum să mai scape dacă ar mai fi stat în cetate, hotărî să se mute din Trablus, și își deschise inima față de nevastă-sa care, tot prefăcându-se că-i pare rău să-l vadă cum își lasă casa și cum se lipsește de slujba lui de cadiu, nu pregetă să se învoiască și să-l îndemne să se ducă, spunându-i:

– Hotărât, o, stăpâne al meu, ai dreptate să te muți din cetatea asta blestemată, plină de limbi afurisite, da numai pentru o bucată de vreme, până ce s-o uita în-tâmplarea. Și-atunci ai să te întorci ca să crești copilul căruia îi ești și tată și mamă totodată, și pe care, dacă vrei, avem să-l numim, spre a ne aduce aminte de nașterea lui cea de-a mirările, Izvorul-Minunățiilor!

Și cadiul răspunse:

– Nu este nimica împotrivă!

Și, pe noapte, se strecură afară din casă, lăsându-și nevasta să aibă grijă de Izvorul-Minunățiilor, și de lucrurile și de hainele din casă. Și ieși din cetate, ferind ulițele umbrate, și plecă înspre Damasc.

Și ajunsese la Damasc, după o călătorie grea, da mângându-se cu gândul că în cetatea aceea nimeni nu știa nici de el, nici de povestea lui. Ci avu pacostea să audă istorisindu-se povestea lui pe la toate locurile de adunare ale oamenilor, de către povestașii la ale căror urechi și ajunsese. Și, precum se temuse, povestitorii din cetate, ori de câte ori spuneau povestea, mai adăugau câte un amănunt și, spre a-i face pe ascultători să râdă, îl înzestrau pe cadiu cu niște mădulare de pomină, și îl împănau cu toate sculele catârgiilor din Trablus, și îl numeau cu vorba de care el atâta se înspăimântase, făcându-l fiu, nepot și strănepot al unuia pe care îl numeau cu un nume pe care el nu și-l rostea lui însuși. Da, spre norocul său, nimeni nu-l știa cum arăta la chip, și-așa că putu să treacă nebagat de seamă. Și seara, când străbătea locurile pe unde se ațineau povestașii, nu se putea stăpâni să nu se oprească spre a-și asculta povestea care, în gurile lor, ajunsese peste fire; întrucât acumă nu numai un copil avusese, ci o droaie de copii în șir unul după altul, și, până la urmă, atâta de mare era hazul celor de față că până și el începea

să râdă cu ceilalți de povestea lui, bucuros că nu-l cunoaște nimeni și zicându-și: „Pe Allah! să-mi pună în cârcă tot ce-or vrea, numai să nu mă cunoască vreunul!“ Și trăi așa, tare schivnicit, într-o calicie încă și mai aprigă ca înainte. Și, cu toate acestea, își lefteri până la urmă toți banii pe care îi adusese cu el și, într-un sfârșit, ajunse de-și vându, ca să trăiască, până și hainele; întrucât nu-i venea a se hotărî să ceară bani, prin vreun sol, de la nevastă-sa, spre a nu se vedea nevoit să-i dezvăluie locul unde își ținea gălbiorii. Căci nu-i da prin gând nicidecum amărâtului de el că gălbiorii aceia fuseseră dibuiți de mult. Și se amăgea că soția lui trăia mai departe pe spinarea rudelor și a vecinilor, precum îl făcuse ea să creadă. Și starea lui de sărăcie ajunsese atâta de mare, încât fu nevoit, el, cadiul de odinioară, să intre cărător de moloz, cu ziua, la un zidar.

Și-așa se scurseră vreo câțiva ani. Și, prăpăditul de el, ducând povara tuturor blestemurilor aruncate asupra-i de toți oropsiții județelor lui și de toți oropsiții zgârceniei lui, se scovârgise ca o mătă încuiată într-un pod și uitată. Și-atunci se gândi să se întoarcă la Trablus, nădăjduind că anii or fi șters amintirea pățaniei lui. Și plecă din Damasc și, după un drum tare greu pentru trupul lui sleit, ajunse la porțile Trablusului, cetatea sa. Și tocmai când intra pe poarta cetății, văzu niște copii ce se jucau și îl auzi pe unul dintre ei cum îi spunea altuia:

– Cum vrei să câștigi la joc, când te-ai născut în anul cel rău al cadiului Tată al Vântuiturilor?

Și bietul de el fu bucuros dacă auzi vorbele acelea, gândind: „Pe Allah! pățania ta s-a uitat, de vreme ce alt cadiu, nu tu, slujește acuma de zicală pentru copii!“ Și se duse la copilul care vorbise despre anul cadiului Tată al Vântuiturilor și îl întrebă:

– Cine-i cadiul acela despre care ai pomenit, și pentru ce i se zice Tată al Vântuiturilor?

Și copilul istorisi toată povestea răutății nevestei cadiului, cu de-amănuntul, de la început până la sfârșit. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată.

Când scârțanul cel batojit auzi istorisirea copilului, nu mai avu ce să se îndoiască de pacostea lui și pricepu că fusese de râsul și de batjocura răutății neveste-sii. Și lăsându-i pe copii să-și vadă de jocul lor, se repezi înspre casă, vrând în mânia lui s-o pedepsească pe afurisita care își răsese de el atâta de crunt. Ci, când ajunsese, găsi casa cu toate ușile vraieste, cu tavanul spart, cu zidurile pe jumătate năruite, și pustiită din creștet până-n temelii, și dete fuga la comoară, dar nu mai era nici comoară, nici urmă de comoară, nici mireasmă de comoară, nimic-nimica. Iar vecinii, când îl văzură venind, dădură fuga și-i povestiră în hazul tuturoră că e multă vreme de când soția lui plecase, socotindu-l mort, și că luase cu ea, nu știau în ce țară depărtată, tot ce se găsea în casă. Și aflându-și astfel nenorocirea întreagă, și văzându-se ținta râsului lumii, cărpănosul cel bătrân părăsi degrabă cetatea, fără a mai întoarce îndărăt capul. Și nu se mai auzi nimica de el niciodată.

Și asta-i, o, doamne al vremilor, spuse mai departe mâncătorul de hașiș, povestea cu cadiul Tată al Vântuiturilor, cum a ajuns ea până la urechile mele. Ci Allah știe mai bine!

Iar sultanul, după ce ascultă istorisirea, se zgâțână de mulțumire și de desfătare, și îi dăruî pescarului un caftan falnic, și îi spuse:

– Allah fie cu tine, o, gură de zahăr! mai istorisește-mi o poveste din poveștile pe care le știi.

Și mâncătorul de hașîș răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și povesti:

MĂGARUL CADIU

Am auzit, o, norocitul sultan, că a fost odată, într-o cetate din țara Egiptului, un om care avea slujba de zapciu și care, drept aceea, era deseori nevoit să lipsească de acasă. Și cum nu prea era dăruit cu bărbăție întru ceea ce se cheamă bărbat dăruit, soția lui nu pregeta să se folosească de plecările sale spre a se întâlni cu drăguțul ei, un flăcăiandru ca luna și gata pururea să-i împlinească dorurile. Încât femeia îl îndrăgise până peste poate și, în schimbul bucuriilor pe care i le dăruia acesta, nu se mulțumea a-i da să se înfrupte cu tot ce era mai bun în grădina sa, și, întrucât flăcăul nu era bogat și încă nu știa să câștige bani cu alșverişurile, îi plătea toate de câte avea nevoie, necerându-i vreodată să-i dea banii îndărăt altminteri decât în alinturi, în giugiuleli și în altele asemenea. Și-așa, amândoi trăiau cel mai dulce trai, ghiftuindu-se și dragostindu-se cât îi țineau puterile. Slavă lui Allah, acela carele dăruiește unora puțință, iar pe alții îi blestemă cu neputerea! De nepătruns sunt gândurile lui!

Or, într-o zi, mumbașirul, soțul muieruștii, înainte de-a pleca la slujbele lui, își pregăti catârul, umplu una dintre desage cu hârtoagele și cu hainele trebuitoare, și îi spuse neveste-sii să-i umple celălalt sac al desagilor cu merindea de drum. Iar tinerica, bucuroasă că scapă de el, îi dete degrabă tot ce dorea, da nu putu să-i găsească pâine; întrucât pâinea de săptămâna aceea se sfârșise, iar arăpoaica tocmai se pregătea să frământa alta pentru săptămâna următoare. Atunci zapciul, nemaiputând să aștepte

până să se coacă pâinea acasă, se duse să cumpere din suk. Și își lăsă măgarul, până una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute una noapte

Spuse:

... Și își lăsă măgarul, până una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle. Iar nevastă-sa rămase în curte, ca să aștepte acolo, până ce s-o întoarce bărbatu-său; și deodată îl văzu venind pe drăguțul ei, care credea că taxidarul plecase de mult. Și îi spuse femeii:

– Am mare nevoie de niște bani. Trebuie să-mi dai numaidecât trei sute de drahme!

Și ea răspunse:

– Mă jur pe Profet! Nu am acum, și nu știu de unde să-i iau!

Iar flăcăul spuse:

– E aci măgarul, o, sora mea! Ai putea să-mi dai măgarul soțului tău, pe care-l văd cu samarul pe el, legat la iesle, și să mă duc să-l vând. Și capăt pe el, pe puțin, cele trei sute de drahme de care am trebuință, mare trebuință!

Iar nevestica, uluită de tot, strigă:

– Pe Profetul, habar nu ai ce vorbești! Da bărbatu-meu, când s-o întoarce și n-o mai găsi măgarul? La asta nu te gândești? Are să mă învinuiască, de bună seamă, că eu i-am prăpădit măgarul, întrucât m-a lăsat să aștept aici, și are să mă bată!

Ci flăcăul luă o înfățișare atâta de amărâtă și o rugă cu atâta iscusință să-i dea măgarul, încât muierușca nu putu

să se împotrivească rugăminții lui și, cu toată spaima pe care i-o stârnea soțul ei, zapciul, îl lăsa să ia măgarul, da numai după ce îl descotorosi de tot târhatul.

Or, nu peste mult se întoarse și soțul, cu daraburile de pâine la subsuoară, și se duse la staul să le pună în desagi și să-și ia măgarul. Și văzu căpăstrul măgarului agățat într-un cui, și samarul și desagii așezați pe paie, da măgarul nu, nici urmă de măgar, nici miros de măgar. Și până peste poate de nedumerit, se întoarse înspre nevas-tă-sa și-i spuse:

– O, femeie, ce-i cu măgarul?

Iar soția, fără a se tulbura, răspunse cu glas liniștit:

– O, fiu al moșului meu, măgarul a plecat mai adineaori și, din pragul porții, s-a întors înspre mine și mi-a spus că se duce să judece împričinații la divanul de județuri al cetății!

Când auzi asemenea vorbe, taxirgiul, plin de mânie, ridică pumnul asupra neveste-sii și răcnî:

– O, deșănțato, cutezi să-ți bați joc de mine? Au tu nu știi că numai dintr-o lovitură pot să te turtesc?

Iar ea, fără a-și pierde din seninătate, spuse:

– Numele lui Allah fie asupra ta și asupra mea, și împrejurul meu și împrejurul tău! Cum să-mi bat joc de tine, o, fiu al moșului meu? Și-apoi de când aș fi eu în stare să te înșel cu ceva? Și-apoi, și de-aș vrea să cutez, iscusința și agerimea minții tale ar dibaci pe dată născocirile mele cele stângace și necioplite. Da, cu îngăduința ta, o, fiu al moșului meu, trebuie să-ți mărturisesc, într-un sfârșit, un lucru pe care până acuma nu m-am încumetat să ți-l spun, de teamă ca nu cumva darea lui în vileag să nu tragă asupra-ne vreo năpastă fără de mântuire! Află, dar, că măgarul tău este vrăjit și, din vreme în vreme, se preschimbă în cadiu!

Iar mumbașirul, când auzi una ca asta, se minună:

– Ya Allah!

Ci nevestica, fără a-i da răgaz să mai scoată și alte strigăte de minunare, nici să cugete, nici să vorbească, urmă cu același glas plin de încredere liniștită:

– Într-adevăr, întâia oară când am văzut dintr-odată ieșind din staul un om necunoscut, pe care nu-l văzusem când intrase, și pe care nici mai înainte nu-l mai văzusem vreodată, mi s-a făcut o spaimă mare și, întorcându-i spatele și acoperindu-mi repede fața cu poala rochiei, pe care mi-am ridicat-o, întrucât atunci nu aveam niciun fel de iașmac pe cap, am dat să-mi zvârlu picioarele în vânt și să-mi caut scăparea în fugă, căci tu nu erai acasă. Ci omul s-a apropiat de mine și mi-a spus cu un glas plin de greutate și de bunătate, fără să-și ridice ochii înspre mine, de frică să nu-mi facă rușine: „Liniștește-ți sufletul, fata mea, și înseninează-ți ochii! Nu sunt nicidecum un străin pentru tine, întrucât eu sunt măgarul fiului moșului tău! Da din firea mea cea adevărată sunt făptură omenească, și sunt cadiu ca îndeletnicire. Și am fost prefăcut în măgar de către vrăjmașii pe care-i am, și care-s dedați la vrăjitorii și la farmece. Și întrucât eu nu cunosc științele lor cele tainice, mă aflu fără de scăpare și fără de nicio armă împotriva lor. Da cum ei sunt, oricum, niște drept-credincioși, îmi îngăduie din când în când, în zilele de judecăți, să-mi iau chipul de om, din măgarul care sunt, ca să mă duc să împart județele la divan. Și trebuie să-mi duc zilele astfel, ba măgar, ba cadiu, până ce Allah Preaînaltul va binevoi să mă dezlege din descântecele vrăjmașilor mei și să sfarme vraja pe care mi-au scris-o! Ci fie-ți milă, o, binevoitoarea mea! mă rog ție, pe părintele tău, pe maica ta și pe toți ai tăi, să nu pomenești la nimeni despre starea mea, nici măcar fiului moșului tău, birarul. Căci dacă ar afla de taina mea, ar fi în stare,

întrucât e om de credință luminată și un tare grijuliu păstrător al datinelor credinței, să se descotorosească de mine, ca să nu mai aibă în casa lui o făptură ce se află sub puterea vrăjilor; și are să mă vândă la vreun felah, care m-ar chinui de dimineața până seara, și mi-ar da să mănânc niscaiva pleavă mucedă, pe câtă vreme aici o duc bine în toate privințele!“ Pe urmă a adăugat: „Mai am ceva să te rog, o, stăpâna mea! o, preabuno! o, binevoitoareo! și-anume de a-l ruga pe stăpânul meu zapciul, fiul moșului tău, să nu mă mai înțepe prea tare în fund, când e grăbit, întrucât partea aceea a trupului îmi e dăruită, spre păcatele mele, cu o simțire peste măsură și cu o gingășie de neînchipuit!“ Și după ce mi-a vorbit așa, măgarul nostru, preschimbat în cadiu, m-a lăsat într-o mare nedumerire și s-a dus să judece la divan. Și-acolo ai să-l găsești, dacă vrei. Or, eu, o, fiu al moșului meu, nu puteam să țin prea îndelungă vreme numai pentru mine taina aceasta grea, mai cu seamă acumă când mă află învinuită și când mă primejduiesc a-ți stârni mânia și izgoana! Și îmi cer iertare de la Allah că mi-am încălcat astfel făgăduiala ce i-o făcusem amărâtului de cadiu de-a nu spune la nimeni despre starea lui de măgar! Și de vreme ce fapta s-a săvârșit, îngăduie-mi, o, stăpâne al meu, să-ți dau un sfat, și anume de a nu te despărți de măgarul acesta, care nu numai că e un dobitoc minunat, plin de râvnă, și cuminte, și care nu se vântuie niciodată, și e plin de sfială, nearătându-și decât foarte arare scula când este privit, da care, la caz de nevoie, ar putea să-ți dea niște sfaturi tare bune în treburile cele încălcite ale pravilniciilor și despre temeiurile *cutărui* ori *cutărui* lucru de-al legilor!

După ce zapciul auzi vorbele acestea ale soției sale, pe care o ascultase cu o înfățișare tot mai minunată, rămase până peste măsură de uluit și spuse:

– Da, pe Allah! treaba-i de-a mirările! Da ce am eu de făcut acuma, când nu mai am măgarul la îndemână și când trebuie să plec să strâng dările din *cutare* și din *cutare* sat din împrejurimi? Da măcar știi la care ceas urmează să se întoarcă? Ori te pomenești că nu ți-a spus nimica în privința aceasta?

Iar muierușca răspunse:

– Nu, n-a spus la care ceas. Nu mi-a spus decât că se duce să judece la divan! Or, eu știu prea bine ce-aș face dacă aș fi în locul tău! Da nu-i de nicio nevoie să dau povețe unuia mai deștept și, fără de tăgadă, mai iscusit și mai ager decât mine!

Iar tăntălăul zise:

– Ci chiar și-așa, ia scoate ce ai! Am să văd limpede dacă chiar ești proastă de-a binelea!

Ea spuse:

– Păi eu, în locul tău, m-aș duce drept la divan, unde se lăfăie cadiul, aș lua în mână un pumn de boabe și, când aș ajunge dinaintea amărâtului cel vrăjit care se află în capul divanului, i-aș arăta de departe ceea ce am în mână și i-aș da de înțeles, prin semne, că am trebuință de slujbele lui de măgar. Și el m-ar pricepe și, întrucât are simțământul datoriei, ar ieși de la divan și ar veni după mine, mai ales când ar vedea boabele, hrana lui cea mai plăcută, și nu s-ar putea opri să nu vină după mine!

– Socot că asta-i tot ceea ce am mai bun de făcut. Hotărât, ești o femeie tare la sfaturi.

Și plecă de-acasă, după ce luă un pumn de boabe, pentru ca, de n-o putea să-l înduplece pe măgar cu vorba bună, măcar să-l poată amăgi cu ispita mâncării, meteahna lui cea mai de seamă. Și pe când se depărta, nevasta îi mai strigă:

– Și mai cu seamă, o, fiu al moșului meu, ferește-te să nu care cumva să te mânii pe el și să-l lovești; întrucât știi

bine cât e de năzuros și, pe deasupra, mai este, atât ca măgar cât și ca un cadiu ce se află, de două ori îndărătnic și zăcaș!

Și, cu povața asta de pe urmă, zapciul îndemnă înspre divan și intră în sala de județe, unde, pe o podină, sedea cadiul.

Și se opri la capătul sălii, în spatele celor ce se aflau acolo, și, ridicând mâna în care ținea pumnul de boabe, începu cu cealaltă mână să-i facă semne de grabnică pofrire cadiului, semne ce vroiau să zică răzvădit: „Hai iute! Trebuie să-ți spun ceva! Vino încoace!” Și cadiul, până la urmă, văzu semnele acelea și, cunoscând în insul care i le făcea pe unul dintre zapcii de frunte, gândi că o fi vrând să-i spună aparte niscaiva lucruri de seamă, ori să-i dea vreo știre grabnică din partea valiului. Și se ridică pe dată, oprind mersul județelor, și se duse în sala de la intrare după zapciu, care, spre a-l ademeni mai vârtos, mergea înainte-i, arătându-i boabele și îndemnându-l prin semne și prin viu grai, așa cum se face cu măgarii.

Or, de îndată ce amândoi ajunseră în sala de la intrare, zapciul se aplecă la urechea cadiului și îi spuse:

– Pe Allah! o, prietene, sunt tare necăjit și tare mâhnit și tare amărât de fermecătoria care te ține vrăjit. Și de bună seamă, nu ca să te supăr am venit aici după tine, da trebuie numaidecât să plec pe dată la slujba mea și nu pot să te aștept până să-ți isprăvești ziua aici. Mă rog dar ție să te preschimbi fără de zăbavă în măgar și să mă lași să încălec pe spinarea ta!

Și, văzându-l pe cadiu că se trage îndărăt cu spaimă, pe măsură ce asculta, zapciul luă un glas plin de mare duioșie și adăugă:

– Mă jur ție pe Profetul – asupra-i fie rugăciunea și tihna! – că, dacă vrei să vii îndată după mine, niciodată nu am să te mai înțep în fund cu strămurarea, căci știu

că ești tare gingaș și tare plăpând în ceea ce privește partea aceea a trupului tău! Hai, vino, măgărușul meu, prietene al meu bun! Și ai să capeți diseară un tain de două ori mai mare de boabe și de lucernă proaspătă!

Și-așa! Iar cadiul, gândind că are de-a face cu un nebun scăpat de la maristan, se trase încetișor, încetișor înspre ușa sălii, până peste măsură de năucit și de speriat, și mai galben ca șofranul la față. Ci zapciul, văzând că are să-l scape, făcu o săritură sprintenă și trecu între el și ușa dinspre divan, tăindu-i astfel calea. Iar cadiul, nevăzând niciun străjer și nici pe nimenea pe care să-l cheme în ajutor, găsi cu cale să se poarte cu dulceața, cu grija și cu gingășie, și îi spuse zapciului:

– S-ar părea, o, stăpâne al meu, că ți-ai pierdut măgarul, socotesc eu, și-ai vrea altul în locul lui. Or, nimica nu-i mai întemeiat, după părerea mea. Iacătă, dar, din parte-mi, trei sute de drahme, pe care ți le dau spre a putea să-ți cumperi altul. Și cum astăzi este zi de târg la sukul de vite, are să-ți fie lesne să-ți alegi, la prețul acesta, cel mai frumos măgar.

Și spunând acestea, scoase de la chimir cele trei sute de drahme, le dete zapciului, care primi târgul, și se întoarse în sala de județe, luând o înfățișare așezată și îngândurată, ca și cum tocmai i s-ar fi dat o veste despre vreo treabă de mare însemnătate. Și își zicea în sineși: „Pe Allah! e vina mea că am pierdut astfel trei sute de drahme! Da-i mai bine așa, decât să fi stârnit gâlceavă de față cu împricinății mei. Și-apoi am să izbutesc eu să-mi capăt îndărăt banii, pe spinarea pricinașilor!” Și șezu pe locul lui și duse mai departe județele. Și-atâta cu el!

Estimp, zapciul, iacătă! Când ajunsese la sukul de vite, spre a-și cumpăra un măgar, începu să cerceteze cu luare-aminte și pe îndelete toți măgarii, unul câte unul. Și până la urmă zări un măgar tare bun, care-i păru să aibă

toate însușirile cerute, și deodată cunoscă că acela era chiar măgarul său. Iar măgarul îl cunoscă și el și dându-și urechile pe spate începu să fornăie și să răgească de bucurie. Ci zapciul, tare cătrănit de obrăznicia asinului, după toate câte se petrecuseră, se trase îndărăt scuturându-și mâinile și strigă:

– Nu, pe Allah! nu pe tine am să te cumpăr, dacă am trebuință de măgar credincios, întrucât ba cadiu, ba măgar, n-ai să poți să-ți faci cu adevărat treaba!

Și se depărtă, scos din fire de cutezanța măgarului său care îndrăznește să-l îmbie a-l cumpăra. Și se duse de cumpără altul și se întoarse degrabă acasă, spre a-l însămăra și a încăleca pe el, după ce îi povesti neveste-sii toate câte i se întâmplaseră.

Și-așa, datorită minții pline de rod a muieruștii, soția zapciului, toată lumea fu mulțumită și nimenea nu rămase păgubit. Întrucât dacă flăcăiandrul dobândise banii de care avea trebuință, iar soțul rostuiască un măgar mai bun, fără să dea o drahmă din buzunarul său, nici cadiul nu zăbovise să-și capete banii, câștigând cinsti, de pe urma împricinașilor îndatoritori, de două ori mai mult decât îi dăduse zapciului.

Și asta-i, o, norocitul sultan, tot ce știu eu despre măgarul cadiu. Ci Allah știe mai bine!

După ce ascultă istorisirea aceasta, sultanul strigă:

– O, gură de zahăr, o, tu, cel mai desfătător dintre tovarășii mei, te căftănesc căpetenie peste cămărași!

Și porunci să fie gătit pe dată cu însemnele slujbei lui, și îl pofti să șadă jos lângă el, și îi spuse:

– Pe viața mea și-a ta, o, cap al cămărașilor mei, tu de bună seamă că trebuie să mai știi vreo poveste. Și mult mi-ar plăcea să te aud cum mi-o povestești!

Iar pescarul mâncător de hașiș, ajuns cămăraș peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse:

– Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată!
Și, bălăbănind din cap, istorisi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute doua noapte

Spuse:

... Iar pescarul mâncător de hașiș, ajuns cămăraș peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse:

– Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată!
Și, bălăbănind din cap, istorisi:

CADIUL ȘI MĂGĂRUȘUL

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că trăiau odată, într-o cetate ca toate cetățile, un om cu femeia lui, oameni săraci, vânzători de porumb copt, și care aveau o fată ca luna, ajunsă la vârsta de măritiș. Și vru Allah ca un cadiu s-o ceară de nevastă și s-o capete de la părinții ei, care își dădură degrabă învoirea, măcar că preacinstitul cadiu era de o urâtenie cumplită, cu o barbă aspră ca țepii ariciului, și ceacăr de-un ochi, și-așa de bătrân, încât ar fi putu să treacă drept tată al fetișcanei. Da era om avut și se bucura de mare vază.

Iar părinții fetei, neînduind decât la îmbunătățirea pe care măritișul acela avea s-o aducă stării și vieții lor, nu se gândiră că dacă bogăția poate să înlesnească fericirea, nu ea îi este și temeiul. Da de altminteri cadiul avea să simtă în curând, pe pielea lui, necazurile și belelele unei însurători ca aceea.

Începu cadiul, aşadar, spre-a încerca să se facă îndrăgit, în ciuda cusurilor legate de trupul lui din pricina bătrâneţii şi a urâciunii, s-o copleşească în fiecare zi cu tot alte daruri pe soţia sa cea tinerică, şi să-i îndeplinească până şi cele mai mărunte nazuri. Da el uita că nici darurile, nici îndeplinirea nazurilor nu preţuiesc cât dragostea cea tinerească şi care stinge pojarurile. Şi se plângea în sufletul său că nu găsea nimic din ceea ce aştepta el de la soţia lui care, altminteri şi fără de nicio pricepere, nu avea cum să-i dea ceea ce nu ştia, din pricina lipsei ei de învăţătură.

Or, cadiul avea de cirac un diac tânăr, pe care îl îndrăgise mult şi despre care nu putea să se oprească a-i vorbi deseori soţiei sale. Şi, tot aşa, nu putea să se oprească, măcar că treaba asta este potrivnică obiceiurilor, să-i povestească flăcăului despre frumuseţea soţiei şi despre iubirea pe care el i-o purta, şi despre nepăsarea soţiei sale faţă de el, în pofida a toate câte făcea pentru ea. Întrucât aşa îl orbeşte Allah pe insul căruia i se cuvine pierzania! Ba mai mult! Pentru ca să se împlinească scrisese, cadiul împinse sminteala şi orbia până la a i-l arăta într-o zi pe flăcăiandru, de la fereastră, tinerei lui soţii. Şi cum flăcăul era zarif şi dulce, tinerica se îndrăgi de el. Şi cum două inimi care se caută tot ajung până la urmă să se găsească şi să se împreune, împotriva oricăror piedici, cei doi tineri izbutiră să înşele ochii cadiului şi să-i adoarmă veghea zulie. Iar copilandra îl îndrăgi pe copilandru mai mult decât ca pe lumina ochilor şi, dându-i sufletul, i se dăruie şi cu tot trupul. Iar calemgiul cel tinerel i-l dete îndărăt sporit şi o făcu să guste ceea ce bătrânul cadiu nu izbutise niciodată să trezească. Şi amândoi trăiră astfel până peste măsură de fericiţi, văzându-se mereu şi îndrăgindu-se zi de zi tot mai tare. Iar cadiul se arăta mulţumit că o vedea

pe nevastă-sa cum se făcea tot mai frumoasă de tinerețe, de sănătate și de prospețime. Și toată lumea era mulțumită, fiecare în felul său.

Or, nevastica, spre a putea să se întâlnească fără de nicio spaimă cu drăguțul ei, se înțelese cu el că, dacă are să agațe la fereastra dinspre grădină o năframă albă, flăcăul poate să vină la ea să-i țină tovarășie; dar dacă năframa va fi roșie, flăcăul trebuie să se ferească a veni, întrucât năframa aceea vroia să însemne că bătrânul cadiu este acasă.

Ci vru soarta ca într-o zi, tocmai când întinsese năframa cea albă, după ce cadiul plecase la divan, nevastica să audă niște bătăi grăbite la ușă și niște strigăte; și îl văzu îndată pe soțul ei, sprijinit de brațele unor hadâmbi, și galben tot, și schimbat tot la chip și la înfățișare. Iar hadâmbii o lămuriră că bietul cadiu fusese cuprins pe neașteptate la divan de un zor și că nu mai zăbovisese să se întoarcă nevoit acasă spre a se îngriji și a se odihni. Și chiar că bietul ghiuj avea o față atâta de jalnică, încât tinerica, nevastă-sa, în ciuda ceasului nedorit la care picase și a tulburării pe care sosirea lui o stârnea, începu a-l stropi cu apă de trandafiri și a-i da îngrijirile de trebuință. Și după ce îl ajută să se dezbrace, îl culcă în patul pe care i-l așternu chiar ea, și unde, ușurat ca urmare a îngrijirilor ce-i dase soția, nu peste mult adormi. Iar tinerica gândi să se folosească de răgazul pe care i-l aducea întoarcerea fără de veste a soțului, spre a merge să facă o scaldă la hammam. Și în zorul în care se afla, uită să dea jos năframa cea albă a întâlnirilor și s-o pună în loc pe cea a opreliștilor. Și, luând într-o legătură rufe înmiresmate, plecă de-acasă și se duse la hammam.

Or, diacul cel tânăr, văzând năframa albă la geam, se sui cu pas sprinten pe terasa vecină, de unde, după

năravul lui, sări pe terasa cadiului și intră în odaia unde de obicei o găsea pe drăguța sa așteptându-l goală-goluță sub învelitoarele patului. Și, întrucât ferestrele de la odaie erau închise de tot, iar în odaie, tocmai spre a ocroti somnul cadiului, stăpânea un întuneric mare, și cum nevastica adesea, ca să se joace, îl primea pe flăcău în tăcere și nu da semn de viață, se apropie de pat râzând și, ridicând păturile, își duse mâna repede, ca pentru o mângâiere. Și, na beleaua! La atingera aceea, calemgiul își trase mâna cu scârbă și cu spaimă, da nu îndeajuns de repede, încât cadiul, sărind din somn și lecuit dintr-o dată de boală, înșfăcă mâna aceea și sări cu mânie asupra stăpânului ei. Și, dându-i puteri mânia, în vreme ce pe stăpânul mâinii uluiala îl țintuia în nemișcare, îl trânti la pământ, în mijlocul odăii, cu o piedică și, înhățându-l bine și apucându-l pe după brâu, pe negură, îl aruncă în lădoiul în care se țin saltelele în timpul zilei, și care acum era deschis și gol, întrucât saltelele fuseseră scoase afară. Și puse capacul repede, și încuie lada cu cheia, fără a avea vreme să vadă chipul celui încuiat. Iar toată vânzoleala aceea, care îi încinsese sângele pricinuind în el o întoarcere mântuitoare, făcu să-și capete pe deplin puterile; așa că îmbrăcându-se, cadiul îl întrebă pe hadâmbul de la poartă unde a plecat nevastă-sa, și dete fuga s-o aștepte la ieșire, dinaintea porții hammamului. Întrucât își zicea: „Mai înainte de a-l omori pe cel nepoftit, trebuie să știu dacă a fost în înțelegere cu nevastă-mea. Pentru aceea am s-o aștept coela la ieșire și am s-o duc apoi acasă și, dinaintea martorilor, am s-o pun față cu cel din ladă. Întrucât, dat fiind că sunt cadiu, trebuie ca lucrurile să se petreacă așa cum scrie la lege. Și-atunci am să văd lămurit dacă este numai un vinovat, ori dacă sunt doi părtași. În cea dintâi împrejurare, am să-l sting de pe fața pământului cu chiar mâna

mea, dinaintea martorilor, pe cel închis; iar în cel de al doilea caz, am să-i sugrum pe amândoi, cu cele zece degete ale mele!”

Și chibzuind așa și tot răsucindu-și în minte gândurile de răzbunare, începu să oprească, una câte una, pe băieșitele care intrau în hammam, spunând fiecareia:

– Allah fie cu tine! spune-i femeii mele *cutare* să iasă afară pe dată, întrucât am de vorbit cu ea numaidecât!

Da spunea vorbele cu atâta repezeală și cu atâta foc, și avea ochii atâta de aprinși și fața atâta de galbenă, și da din mâini atâta de anapoda, și glasul îi era atâta de tremurător și înfățișarea atâta de plină de mânie, încât femeile, înfricoșate, o luau la fugă, scoțând țipete subțiri și luându-l drept nebun. Iar cea dintâi dintre ele care își duse până la capăt solia, în mijlocul sălii hammamului, îi aduse aminte dintr-odată copilandrei, soția cadiului, de negrija ei și de uitarea în ce privește năframa cea albă pusă în geam. Și își zise: „Gata! sunt pierdută fără de scăpare! Și numai Allah știe ce-o fi pățit drăguțul meu!” Și zori să-și isprăvească scaldă, pe când în sală soliile băieșitelor veneau repede-repede una după alta, iar soțul ei, cadiul, ajunsese singurul sâmbure de vorbă al femeilor speriate. Ci spre norocul ei, niciuna nu o cunoștea pe copilandra care, de altminteri, se prefăcea că nu ia aminte nicidecum la ceea ce se spunea, de parcă lucrul nu o privea deloc. Și, după ce se îmbrăcă, se duse în sala de la intrare unde văzu o biată vânzătoare de năut, ce sta jos dinaintea grămezii ei de boabe, din care vindea la băieșite. Și o chemă și îi spuse:

– Tușa mea cea bună, iacăta colea un dinar de aur pentru tine, dacă vrei să-mi împrumuți pe-un ceas iașmacul tău cel albastru și coșul cel gol de lângă tine!

Iar bătrâna, bucuroasă de chilipir, îi dete coșul de răchită și prăpăditul de iașmac făcut dintr-o pânză amărâtă.

Iar copilandra se învălui cu iaşmacul, luă coşul în mână şi, străvestită aşa, ieşi din hammam.

Şi în uliţă îl zări pe bărbatu-său, care se vânzolea de colo colo, dând din mâini, dinaintea porţii, şi blestemând cu glas mare hammamurile, şi pe femeile care se duc la hammam, şi pe stăpânii hammamurilor, şi pe zidarii de hammamuri.

Iar ochii-i ieşeau din cap, şi făcea spume la gură. Şi femeiuşca se duse la el şi, schimbându-şi glasul, şi prefăcându-şi-l ca al vânzătoarelor de pe uliţe, îl întrebă dacă vrea să cumpere năut. Iar el atunci începu să afurisească năutul, şi pe vânzătoarele de năut, şi pe cei care seamănă năut, şi pe cei care mănâncă năut. Iar tinerica, râzând de nebunia lui, îl lăasă şi o luă înspre casă, fără a fi cunoscută, sub străvestirea ei. Şi intră în casă, şi se sui repede în odaia ei, şi auzi nişte gemete. Şi, nevăzând pe nimeni în odaia la care deschisese degrabă ferestrele, i se făcu frică şi tocmai se pregătea să cheme hadâmbul ca să-i dea curaj, când deodată auzi limpede că gemetele ieşeau din lada de saltele. Şi dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, şi o deschise strigând:

– În numele lui Allah cel Atoateiertătorul şi Milosârdnicul!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treia noapte

Spuse:

... Şi dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, şi o deschise strigând:

– În numele lui Allah cel Atoateiertătorul şi Milosârdnicul!

Și îl văzu pe iubitul ei, gata să-și dea sufletul din pricina înăbușelii. Și, cu toată spaima din ea, femeiușca nu se putu opri să nu pufnească în râs când îl văzu pe flăcău ghemuit acolo, cu ochii încrucișați. Ci se și repezi să-l stropească cu apă de trandafiri și să-l învioneze. Și, când îl văzu bine întremat și în fire, află degrabă tot ce pățise; și pe dată copilandra își și făcu socoteala cum să orânduiască totul.

Și-aveau în grajdul lor o asină care chiar în ajun fătase un pui de măgăruș. Și copilandra fugi la grajd, luă în brațe pușorul cel mititel de măgar și, aducându-l în odaia ei, îl așeză în lada în care fusese încuiat diacul și închise capacul cu cheia. Și, după ce își sărută drăguțul, îl trimise de-acolo, spunându-i să se întoarcă atunci când o vedea ca semn năframa cea albă. Și, la rândul-i, se întoarse degrabă la hammam și îl văzu pe bărbatu-său cum se vânzolea întruna în lung și-n lat afurisind hammamurile și tot ce urmează. Și, când o văzu că intră în hammam, strigă după ea și îi spuse:

– O, vânzătoareo de boabe de năut, spune-i femeii mele *Cutare* că dacă mai zăbovește acolo înăuntru, mă jur pe Allah că am s-o omor până-n seară și că îi dărâm hammamul în cap!

Iar copilandra, râzând în sufletul ei, ajunsese în sala de la intrare a hammamului, dete îndărăt vânzătoarei de boabe de năut iașmacul și coșul, și ieși numaidecât, cu legăturica de rufe la subsuoară, legănând din șolduri.

Or, de cum o zări, cadiul, soțul ei, se repezi la ea și țipă:

– Unde-ai fost? unde-ai fost? Te-aștept aici de două ceasuri! Hai, ia-o după mine! Vino după mine, o, vicleano, o, stricato! Haide!

Iar copilandra, oprindu-se din mers, răspunse:

– Pe Allah! ce ai? Numele lui Allah fie asupra-ți! Ce ai, o, bărbate? Te-ai smintit dintr-odată de faci atâta zarvă pe

uliță, tu, cadiul cetății? Ori te pomenești că boala ceea ți-o fi spulberat judecata și ți-o fi scrântit mințile, de nu mai ai niciun fel de cuviință în lume și pe uliță față de fica moșului tău?

Iar cadiul se burzului:

– Destul cu vorbele de clacă! O să spui tu acasă ce ai de spus! hai după mine!

Și o luă înainte, dând din mâini, țipând și vărsându-și otrava, fără ca totuși să-i spună vreo vorbă de-a dreptul neveste-sii, care venea după el, tăcută, la zece pași în urmă.

Și, când ajunseră acasă, cadiul o închise pe nevastă-sa în odaia de sus și se duse să cheme șeicul mahalalei și încă patru martori, cum cere legea, precum și pe toți cu care putu să se întâlnească de prin vecini. Și îi aduse pe toți în odaia cu lada, unde se afla soția lui și unde el dorea să-i aibă de martori la ce avea să urmeze.

Când intrară în odaie, cadiul și toți cei care îl însoțeau o văzură pe tânăra nevestică, învăluită în iasmacurile ei, care se trăsesse într-un ungher, spre fund, vorbind singură, da în așa fel încât să fie auzită de toți. Și spunea: „O, vai de păcatele noastre! bietul bărbatu-meu! Boala ceea l-a smintit! De bună seamă că a înnebunit de-a binelea, dacă a ajuns să mă potopească așa cu înjurăturile și dacă aduce în harem niște bărbați străini! O, păcatele noastre! Bărbați străini în haremul nostru! și-au să se uite la mine! Vai! Vai! e nebun, e nebun de tot!”

Și într-adevăr, bătrânul cadiu era într-o stare de mânie, de gălbeneală și de tulburare, încât, cu barba care-i tremura și cu ochii care îi ardeau, chiar că, după chip, părea să fie lovit de frigurile nebuniei și de dambla. Așa că vreo câțiva dintre cei care îl însoțeau căutau să-l liniștească și îl sfătuiau să-și vină în fire; ci vorbele nu făceau decât să-l întărească și mai rău, și zbiera la ei:

– Intrați! Intrați! N-o ascultați pe ticăloasă! Nu vă lăsați înduioșați de bocetele viclenei! Aveți să vedeți! Aveți să vedeți! Aceasta-i ziua ei cea de pe urmă! Acesta-i ceasul judecății! Intrați! Intrați!

Or, după ce toată lumea intră, cadiul închise ușa și se duse drept la lada de saltele și săltă capacul. Și iacă că măgărușul scoase capul, scutură din urechi, se uită la toată lumea cu ochii lui mari, negri și dulci, sforăi răsuflând și, ridicându-și coada și ținând-o dreaptă, începu să răgească, în bucuria lui că vedea iarăși lumină și ca să-și cheme mama.

La priveliștea aceea, cadiul ajunsese până peste poate de turbat și de mânios, și fu cuprins de tremurături și de zvârcoleli; și deodată se repezi la nevastă-sa, dând s-o sugrume. Iar ea începu să țipe, luând-o la fugă prin odaie:

– Pe Profetul! vrea să mă strângă de gât. Țineți-l pe nebun, o, musulmanilor! Ajutor!

Iar cei de față, văzând într-adevăr spuma turbării pe buzele cadiului, nu se mai îndoira de nebunia lui, și se repeziră între el și nevastă-sa, și îl luară în brațe, și îl puseră cu sila jos pe covor, în vreme ce el horcăia vorbe fără de înțeles și încerca să le scape spre-a o omorî pe nevastă-sa. Iar șeicul mahalalei, peste măsură de tulburat că îl vedea pe cadiul cetății într-un hal ca acela, nu putu totuși să se oprească, luând aminte la nebunia lui îndârjită, să le spună celor de față:

– Vai, trebuie să-l ținem sub veghe, nemișcat, până ce Allah l-o potoli și l-o face să-și vină în fire!

Și toți strigară:

– Allah să-l lecuiască! Un om de vază el! Ce boală rea!

Iar câțiva spuneau:

– Cum se poate să fie zular pe un măgăruș?

Iar alții întrebau:

– Cum de-a intrat măgărușul în lada de saltele?

Iar alții ziceau:

– Vai, păi tot el l-o fi închis acolo, luându-l drept vreun bărbat!

Iar șeicul mahalalei adăugă, ca încheiere:

– Allah să-i vie în ajutor! și alunga-l-ar pe Cel-Viclean!

Și toți răspunseră:

– Izgonit să fie Cel-Viclean!

Și toată lumea plecă, afară de cei care îl țineau pe cadiu ținut jos pe covor. Da de altminteri nu zăboviră prea multă vreme acolo, încât cadiul fu cuprins dintr-odată de un val de mânie atâta de năprasnic, și începu să țipe atâta de tare niște vorbe de neînțeles, și să se zbată cu atâta înverșunare, dând mereu să se repeadă la nevastă-sa care, de departe, îi făcea pe furiș niște strâmbături și niște semne de batjocură, încât vinele gâtului i se rupseră și, vărsând un bolboroș de sânge, își dete sufletul. Aibă-l Allah întru mila sa! întrucât nu numai că era un cadiu fără de cusur, da îi mai și lăsa neveste-sii, copila cu pricina, destulă avere cât să poată să trăiască în belșug și să se mărite cu calemgiiul cel tinerel pe care îl îndrăgise, și care o îndrăgise și el!

Și, după ce istorisi așa povestea aceasta, pescarul mâncător de hașîș, văzând că sultanul îl asculta cu desfătare, își zise: „Am să-i mai povestesc una!“ Și spuse:

CADIUL CEL ISTET

Se povestește că a fost odată la Cairo un cadiu care săvârșise atâtea potlogării și dăduse atâtea județe mituite, încât fusese mazilit din huzmeturile lui și era nevoit, ca să nu moară de foame, să trăiască din pezevenlăcuri.

Or, într-o zi degeaba își tot bătu el capul, că nu mai găsi niciun mijloc de a face rost de niscaiva bani, întrucât

își mistuise toate istețimile minții, tot așa cum le prăpădise și pe cele ale vieții sale. Și văzându-se ajuns la capătul acela, îl chemă pe singurul rob ce-i mai rămăsese și îi zise:

– O, *Cutărică*, sunt cam bolnav astăzi și nu pot să ies din casă, da cată să te duci tu să ne găsești ceva de mâncare, ori să-mi trimiți pe vreunii care au trebuință de sfaturi pentru judecăți. Și-am să mă pricep eu să-i fac să-mi plătească osteneala!

Și robul, care era o pramatie tot atâta de trecută prin ciur și prin dârmon ca și stăpănu-său, în ce privește pișicherlăcurile și tertipurile, și care era tot atâta de dornic ca și el în izbânda acelui gând, plecă zicându-și: „Am să mă leg de vreo câțiva trecători, la rând, și am să mă iau la gâlceavă cu ei. Și întrucât nu toată lumea știe că stăpânul meu a fost dat afară din slujbă, am să-i târăsc dinaintea lui, sub cuvânt de a ne judeca pricina, și am să-i fac să-și golească chimirul în mâinile lui!” Și, chibzuind așa, puse ochii pe un trecător ce mergea înaintea sa și care pășea liniștit sprijinindu-și bastonul cu amândouă mâinile pe ceafă; și, cu o piedică bine adusă, îl dete de-a rostogolul în noroi. Și bietul om, cu hainele murdărite și cu imineii beliți, se ridică mânios, cu gândul de a-l pedepsi pe cel care îl doborâse. Da cunoscându-l că e robul cadiului, nu mai vroi să se înfrunte cu el și, otrăvit de tot, se mulțumi să spună, luându-și tălpășița:

– Bătu-l-ar Allah pe Cel-Viclean!

Și robul, pezevenghiul, văzând că încercarea dintâi nu-i izbutise, își urmă drumul mai departe, zicându-și: „Mijlocul acesta nu-i bun. Trebuie să căutăm altul, căci toată lumea ne cunoaște, pe stăpânul meu și pe mine!” Și cum chibzuia la ce-i rămânea de făcut, dete cu ochii de un slujitor ce ducea pe cap o tabla pe care se afla o găscă minunată, umplută și împodobită de jur împrejur cu pătlăgele roșii, cu dovlecei și cu vinete, toate iscusit orânduite. Și se luă după slujitorul acela, care se îndrepta

înspre cuptorul unui cuptoragiu, ca să dea găscă acolo la copt; și îl văzu cum intră și cum îi dă stăpânului cuptorului tablăua spunându-i:

– Am să vin s-o iau peste un ceas!

Și plecă. Atunci robul cadiului își zise: „Iacătă chilipirul!“ Și, după o bucată de vreme, intră la cuptorar și spuse:

– Salamalleikum, ya hagg Mustafa!

Iar stăpânul cuptorului îl cunoscă pe robul cadiului, pe care nu-l mai văzuse de multă vreme, dat fiind că în casa cadiului nu mai era niciodată ceva de trimis la cuptor; și răspunse:

– Și asupra ta să fie pacea lui Allah, o, Mubarat, fratele meu! Ce vânt te aduce? E multă vreme de când cuptorul meu nu a mai ars pentru stăpânul nostru cadiul! Cu ce pot să te ajut astăzi și ce mi-aduci?

Iar robul spuse:

– Nimic altceva pe lângă ceea ce ai acum; și-am venit să iau găscă umplută care se află în cuptor!

Iar cuptorarul răspunse:

– Păi da găscă aceea, o, fratele meu, nu este a ta!

El zise:

– Nu vorbi așa, o șeicule! găscă aceea nu-i a mea, spui tu? Păi da eu sunt acela care am văzut-o când a ieșit din ou, care am hrănit-o, care am tăiat-o, care am umplut-o și care am pregătit-o!

Iar cuptorarul spuse:

– Pe Allah, aș vrea și eu să fie așa! Da ce-am să-i spun celui care mi-a adus-o, când are să vină după ea?

El răspunse:

– Nu cred că are să mai vină! Oricum, să-i spui atât, în chip de glumă, întrucât e om hâtru și-i place să râdă: „Uallah, o, fratele meu, chiar când împingeam tava în cuptor, găscă deodată a dat un țipăt ascuțit și și-a luat zborul...”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patra noapte

Spuse:

„... Uallah, o, fratele meu, chiar când împingeam tava în cuptor, găscă deodată a dat un țipăt ascuțit și și-a luat zborul!”

Și-apoi robul cadiului adăugă:

– Dă-mi găscă, întrucât acumă trebuie să fie îndeajuns de coaptă!

Iar cuptoragiul, râzând de vorbele pe care le auzea, scoase tava din vatră și o dete cu toată încrederea robului cadiului, care zori să se ducă s-o dea stăpânului său, și să mănânce găscă împreună cu el lingându-și degetele.

Estimp, aducătorul găștei se duse la cuptoragiu și își ceru tava, zicând:

– Găscă acumă trebuie să fie taman gata, o, stăpâne!

Iar cuptorarul răspunse:

– Uallah! tocmai când o puneam la cuptor, a dat un ghigăit ascuțit și și-a luat zborul!

Și omul, care era departe de a fi vreun glumeț, fu cuprins de mânie, încredințat că stăpânul cuptorului vroia să-și bată joc de el, și strigă:

– Cum de cutezi să-ți râzi de barba mea, o, nimicura lumii?

Și, din vorbă în vorbă și din sudalmă în sudalmă, cei doi ajunseră la bătaie. Iar mulțimea nu zăbovi mult până ce să se strângă, la auzul țipetelor, și să dea năvală pe dată în odaia unde era cuptorul. Și își spuneau între ei:

– Hagg Mustafa se bate cu un ins din pricina unei găște fripte care a înviat!

Și cei mai mulți îi luau partea și apărarea stăpânului cuptorului, a cărui bună-credință și cinste o cunoșteau de mult, pe când numai vreo câțiva își îngăduiau să ridice o umbră de îndoială în privința acelei învieri.

Or, printre cei ce se înghesuiau așa împrejurul celor doi care se băteau, se afla și o femeie însărcinată, pe care pârdaľnicul o împinsese în rândul din față. Da asta fu spre nenorocul ei, întrucât în clipa când cuptoragiul se răsuci ca să-l atingă mai vârtos pe potrivnicul său, femeia primi drept în pânțece lovitura năprasnică, menită altcuiva decât ei. Și căzu la pământ, scoțând un țipăt de găină speriată, și lepădă pe clipă pe dată.

Or, soțul femeii cu pricina, care locuia într-o du-gheană de poame, în vecinătate, fu vestit numaidecât și veni pe fugă cu un toroipan amarnic și răcnind:

— Am să-l betelesc pe cuptoragiul, și pe tata-al cuptoragiului, și pe bunicu-său, și-am să-l sting de pe pământ!

Iar cuptoragiul, istovit și-așa de bătaia dintâi și văzând cum vine asupra-i omul acela mâniat și înarmat cu toroipanul cel vârtos, nu putu să țină mai mult și își slobozi picioarele în vânt, fugind în curte. Și dacă văzu că potrivnicul se luase după el, sări peste niște ziduri, se cațără pe o terasă de-alături și de acolo își dete drumul să cadă la pământ. Și vru ursita să cadă drept pe un maghrebin care dormea la temelia casei, înfășurat în păturile lui. Și cuptorarul, care cădea de sus și care era tare greu la trup, îi dezgărdină toate coastele. Iar maghrebinul, fără a șovăi, își dete sufletul pe loc. Și toți cunoscuții lui, ceilalți maghrebinii din suk, dădură fuga și-l înhățară pe cuptoragiul, snopindu-l în bățai, și se porniră să-l târască dinaintea cadiului. Iar aducătorul găștei, la rându-i, când îl văzu pe cuptoragiul înșfăcat, se alipi și el repede maghrebinilor. Și în huietul de țipete și răcnete, toată lumea luă calea înspre divanul de județe.

Or, tocmai atunci sluga cadiului, mâncătorul găștei, care, vârandu-se printre oameni, venise îndărăt să vadă ce se mai petrece pe acolo, spuse către toți cei încăierați:

– Haideți după mine, o, norocoșilor! vă arăt eu drumul! Și îi duse la stăpânul său.

Iar cadiul, cu o înfățișare aspră, începu prin a-i pune pe toți împricinații să plătească de două ori huzmetul județului. Pe urmă se întoarse înspre pârât, împotriva căruia erau îndreptate toate degetele, și îi spuse:

– Ce ai a răspunde în privința găștei, o, cuptorarule?

Și bietul om, pricepând că era mai bine, în împrejurarea de față, din pricina robului cadiului, să stăruiască în mărturia lui dintâi, răspunse:

– Pe Allah! o, stăpâne al nostru, cadiule, pasărea a dat un ghigăit ascuțit și, așa umplută toată cum era, s-a sculat din mijlocul tăvii și și-a luat zborul!

Iar aducătorul găștei, când auzi, strigă:

– A, pui de cătea, tot mai stăruie să spui una ca asta și dinaintea domniei sale cadiul?

Iar cadiul, luând o înfățișare supărată, îi spuse aducătorului găștei:

– Da tu, o, necredinciosule, o, păgânule, cum de îndrăznești să nu crezi că Acela carele are să învieze toate făpturile la Ziua Învierii, adunând la loc oasele lor risipite pe toată fața pământului, nu poate să dea îndărăt viața unei găște care are toate oasele și căreia numai penele îi lipsesc?

Iar mulțimea, la vorbele acelea, strigă:

– Slavă lui Allah, carele înviază morții!

Și se porni să-l huiduiască pe nenorocitul de aducător al găștei, care își luă valea, căindu-se de lipsa lui de credință.

Pe urmă cadiul se întoarse înspre soțul femeii care lepădase și îi spuse:

– Da tu ce ai de spus împotriva omului acesta?

Și, după ce ascultă plângerea, spuse:

– Pricina-i limpede și nu îngăduie nicio șovăire. Hotărât, cuptoragiul este vinovat de-a fi pricinuit lepădarea pruncului. Și poate fi osândit cu legea talionului, întocmai!

Și se întoarse înspre soț și îi spuse:

– Pravila îți dă dreptate, iar eu îți dau volnicie s-o trimiți pe soția ta la vinovat, ca să ți-o facă la loc însărcinată. Și poți s-o lași pe seama lui toate cele șase luni dintâi ale sarcinii, întrucât lepădarea s-a petrecut când femeia ajunsese în luna a șasea!

Iar soțul, dacă auzi judecata aceea, strigă:

– Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plângerea, și Allah să-l ierte pe pârâțul meu!

Și plecă.

Atunci cadiul le spuse rudelor maghrebinului mort:

– Da, voi, o, maghrebinilor, care-i pricina plângerii voastre împotriva omului acesta, cuptorar de meserie?

Iar maghrebinii, dând din mâini de zor, într-un potop de cuvinte, își înfățișară plângerea și arătară trupul neînsuflețit al nemoteniei lor, cerând prețul sângelui. Și cadiul le spuse:

– Hotărât, o, maghrebinilor, prețul sângelui vi se cuvine, întrucât dovezile sunt de prisos împotriva cuptorarului. Încât nu aveți decât să-mi spuneți dacă vreți ca prețul să vă fie plătit cu altă viață, care va să zică sânge pentru sânge, ori în vreo despăgubire?

Iar maghrebinii, vlăstare dintr-un neam crunt, răspunseră laolaltă:

– Cu viața, o, domnia ta, cadiule!

Iar el le spuse:

– Atunci așa să fie! Luați-l pe cuptorar, înfășurați-l în păturile rudei moarte și puneți-l sub minaretul de la moscheea sultanului Hassan. Și, după asta, fratele celui

ucis să se suie în minaret și să-și dea drumul din vârful moscheii peste cuptorar, ca să-l zdrobească așa cum l-a zdrobit cuptorarul pe fratele vostru!

Și adăugă:

– Unde ești, dară, o, frate al celui ucis?

Și, la vorbele acelea, un maghrebin ieși dintre maghrebini și strigă:

– Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plângerea împotriva omului acesta! Și Allah să-l ierte.

Și plecă, urmat de ceilalți maghrebini.

Și mulțimea care fusese de față la județ plecă și ea, minunată de priceperea pravilnicească a cadiului, de simțul lui de dreptate, de adâncimea și de agerimea minții lui. Iar zvonul despre întâmplarea aceea ajungând până la urechile sultanului, cadiul dobândi iarăși dragostea Măriei Sale și fu pus iarăși în slujbele de mai înainte, pe când cadiul care îi luase locul se vedea mazilit, fără să fi săvârșit nimic pentru aceasta, ci numai că nu avea iscusința de minte a celui care mâncase gâsca.

Iar pescarul care mânca hașiș, văzând că sultanul îl asculta tot cu o luare-aminte fermecată, se simți peste măsură de fălos în mândria lui, și povesti:

POVEȚELE UNUIA CARE SE PRICEPE LA FEMEI

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că erau odată la Cairo doi tineri, unul însurat, iar celălalt burlac, și care erau legați cu mare prietenie între ei. Pe cel care era însurat îl chema Ahmad, iar pe cel care nu era îl chema Mahmud. Or, Ahmad, care era cu doi ani mai mare decât Mahmud, se prilejuia de întâietatea pe care osebirea aceea de vârstă i-o da, spre a face pe dascălul și pe dădaca față de prietenul său, mai cu seamă în ce privește

priceperea la femei. Și neconținut îi tot vorbea despre asta, istorisindu-i o sumedenie de întâmplări din viața lui și spunându-i totdeauna ca încheiere:

– Acuma, o, Mahmud, poți spune că ai cunoscut în viața ta pe unul care le știe până în străfunduri pe fapăturile acelea afurisite! Și se cade să te socotești tare norocos că mă ai de prieten, ca să te învăț cum să te ferești de toate vicleniile lor!

Și Mahmud era din zi în zi tot mai minunat de câte știa prietenul său, și era încredințat că niciodată vreo femeie, oricât de vicleană ar fi fost ea, n-ar fi putut să-l înșele ori măcar să ascundă ceva de ochii lui. Și adeseori îi spunea:

– O, Ahmad, ce grozav ești tu!

Și Ahmad se umfla în gușă, cu o înfățișare ocrotitoare, bătându-l pe umăr pe prietenul său și spunându-i:

– Am să te învăț să fii și tu ca mine!

Or, într-o zi – când Ahmad îi spuse iarăși: „Am să te învăț să fii și tu ca mine! Căci te luminezi pe lângă unul care a trăit multe, și nu pe lângă unul care te dăscălește fără a fi trăit nimic!” – tânărul Mahmud îi zise:

– Pe Allah, până a mă învăța cum trebuie să dejoci răutățile femeilor, n-ai putea oare, o, prietene al meu, să mă înveți ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele?...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincea noapte

Spuse:

... n-ai putea oare, o, prietene al meu, să mă înveți ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele?

Și Ahmad răspunse, cu glasul lui de dascăl de școală:

– Pe Allah, acesta-i lucrul cel mai lesne! Nu ai decât să te duci mâine, la sărbătoarea Muled el-Nabi, sub corturi, și să iei seama bine la femeile care colcăiesc pe acolo. Și să-ți alegi una care să fie însoțită de vreun copilaș, și care totodată să aibă o călcătură frumoasă și niște ochi sclipitori sub iașmacul de pe fața ei. Și după ce ți-ai ales-o, să cumperi niște curmale și niște năut zăhărit, și să i le dai copilului, și să te joci cu el, ferindu-te să nu prea ridici ochii înspre maică-sa; și să-l mângâi cu gingăsie și să-l săruți. Și după ce copilul are să se deprindă bine cu tine, atunci numai să-i ceri îngăduința maică-sii, da fără să te uiți la ea, să porți copilul în locul ei. Și, pe tot drumul, să alungi muștele de pe fața copilului, și să-i vorbești pe limba lui, povestindu-i o mulțime de snoave. Iar maică-sa, până la urmă, are să înceapă să vorbească și ea cu tine. Și dacă începe să vorbească, poți să fii încredințat că ai să fii cocoșelul!

Și după ce îi spuse toate astea, Ahmad plecă. Iar Mahmud, minunat până peste poate de prietenul său, își petrecu toată noaptea spunându-și neîntrerupt în gând dăscăleala pe care o căpătase.

Or, a doua zi dis-de-dimineață dete zor să se ducă la Muled, cu o neșovăire ce dovedea cât de încredințat era de priceperea prietenului său, și să pună în fapt povețele din ajun. Și, spre marea lui minunare, izbânda îi întrecu așteptările. Și vru soarta ca femeia pe care o însoți până acasă la ea, și pe al cărei țânc îl luase în cârcă, să fie tocmai soția prietenului său Ahmad. Și, ducându-se la ea, era departe de-a gândi că își înșală prietenul, întrucât pe departe el nu mai fusese niciodată în casa aceleia, iar pe de altă parte nu avea de unde să ghicească, de vreme ce nu o mai văzuse niciodată, nici cu fața descoperită, nici cu fața acoperită, că femeia era soția lui Ahmad. Iar

femeia, la rându-i, era bucuroasă că poate, într-un sfârșit, să pună la încercare puterea de pătrundere a soțului ei, care tot așa o sâcăia și pe ea cu priceperea lui la femei și cu iscusința de-a le dibui vicleniile.

Or, acea întâlnire dintâi dintre tânărul Mahmud și soția lui Ahmad se petrecu foarte plăcut pentru amândoi. Iar flăcăul, care era încă fecior și neștiutor, gustă din plin mulțumirea de a se simți prins între mâinile și între picioarele unei egiptence dedate bine cu meseria. Și rămaseră atâta de mulțumiți unul de altul, încât mai puseră în fapt povestea de destule ori în zilele următoare. Iar femeia se bucura că astfel îl dovedește de ageamiu, fără ca el să știe, pe soțul său cel credul; iar soțul se minuna că nu-l mai întâlnea pe prietenul său Mahmud la ceasul când îl întâlnea de obicei, și își zicea: „Trebuie să fi găsit vreo femeie, folosindu-se de învățăturile și de sfaturile mele!“

Totuși, după o bucată de vreme, pe când se ducea într-o vinere la geamie, îl zări în curte, lângă puțul pentru spălările cele sfinte, pe prietenul său Mahmud. Și se duse la el și, după salamecuri și bun-întâlnișuri, îl întrebă cu o înfățișare înțelegătoare dacă a izbutit în căutările lui și dacă femeia este frumușică. Iar Mahmud, peste măsură de bucuros să-și deschidă inima față de prietenul său, strigă:

– Ya Allah! dacă-i frumușică? E numai unt și lapte! Și-i grasă și albă! Numai mosc și iasomie! Și ce deșteaptă-i! Și ce bucate mai face ca să mă ospăteze, la fiecare întâlnire a noastră! Da soțul ei, o, prietene Ahmad, îmi pare-a fi un nătăfleş fără de leac și un neisprăvit!

Iar Ahmad se puse pe râs și spuse:

– Pe Allah! așa-s mai toți bărbații însurați! Hei, văd că te-ai cam priceput să te folosești de sfaturile mele! Ține-o tot așa, o, Mahmud!

Și intrară împreună în moschee, pentru rugăciune, și-apoi se pierdură din vedere.

Or, Ahmad, când ieși din geamie, în ziua aceea de vineri, neștiind cum să-și treacă vremea, dat fiind că prăvăliile erau închise, se duse în ospetie la un vecin, care sta poartă în poartă cu el, și se urcă să șadă cu vecinul la fereastra care da înspre uliță. Și deodată îl văzu venind pe prietenul său Mahmud, chiar el, cu ochii lui, și intrând repede în casă fără ca măcar să bată, ceea ce era o dovadă răzvedită că înlăuntru fusese cineva în înțelegere cu el și că îl aștepta. Și Ahmad, năucit de ce vedea, se gândi dintru-ntâi să dea buzna drept în casă și să-și prindă prietenul cu soția, și să-i pedepsească pe amândoi. Ci socoti că, la zarva pe care are s-o facă bătând în poartă, soția lui, care era isteață, ar putea prea bine să-l ascundă pe flăcău ori să-i dea drumul pe sus, pe terasă; și chibzui să intre în casă în alt fel, fără să trezească luarea-aminte.

Se afla, într-adevăr, în curtea lui o fântână, cu gura despărțită în două jumătăți, una din jumătăți dând înspre curtea lui, iar cealaltă jumătate înspre curtea vecinului la care se afla acum. Și Ahmad își zise: „Pe-acolo am să-i pot lua pe neașteptate!” Și îi spuse vecinului:

– Pe Allah, vecine, ia uite că mi-adusei aminte că mi-a căzut azi-dimineață punga în fântână. Și îți cer îngăduința să intru s-o caut. Și pe urmă am să ies din fântână la mine în curte.

Și vecinul răspunse:

– Nu am nimica împotrivă! Ba chiar merg să-ți țin lumină, o, fratele meu!

Ci Ahmad nu vroi să primească ajutorul acela, gândind să coboare pe dibuite, pentru ca nu cumva lumina ieșind din puț să dea deșteptarea la el în casă. Și după ce își luă ziua-bună de la vecin, coborî în fântână.

Or, lucrurile merseară cât se poate de bine în timpul coborârii; da când trebui să se urce pe partea cealaltă, soarta se împotrivi într-un chip tare ciudat. Într-adevăr, Ahmad se și cățăraseră, ajutându-se cu mâinile și cu picioarele, până pe la jumătatea fântânii, când arăpoaica slujnică veni să scoată apă din puț și, auzind oarecare zgomot în fântână, se aplecă să vadă ce-i. Și văzu o umbră neagră, care se zbuciuma în negura fântânii și, nici gând să-l cunoască pe stăpânul ei, fu cuprinsă de spaimă și, dând drumul din mâini funiei cu ciutura, o luă la fugă țipând ca o smintită:

– Efritul! Efritul! Iese din fântână, o, musulmanilor! Ajutor!

Iar ciutura, slobozită astfel, căzu cu toată greutatea ei drept în capul lui Ahmad, de-aproape să-l omoare.

Când deșteptarea fu astfel dată de către arăpoaică, soția lui Ahmad zori să-l facă scăpat pe iubitul ei, apoi coborî în curte și aplecându-se peste ghizdul puțului întrebă:

– Cine-i în fântână?

Și cunoscă atunci glasul soțului ei care, în ciuda căderii, găsi putere să arunce un potop de sudalme amarnice împotriva fântânii, și împotriva celor care au fântâni, și a celor care se bagă în fântâni, și a celor care scot apă din fântâni.

Și ea îl întrebă:

– Pe Allah și pe Nabi! ce-i fi căutând în fundul fântânii?

Iar el răspunse:

– Taci odată, o, afurisito! M-am băgat să-mi caut punga care mi-a căzut azi-dimineață! În loc să mă tot întreb, ai face mai bine să mă ajuți să ies afară!

Și nevistica, râzând în sufletul ei, căci pricepuse pricina adevărată a coborârii în fântână, se duse să strige

vecinii, care veniră să-l scoată cu niște funii pe amărâtul de Ahmad, care nici nu mai putea să se miște, atâta de cumplită fusese lovitura ciuturii. Și se lăsă dus în pat, fără a zice nici cârc, știind că-i mai de folos într-o împrejurare ca aceea să-și tănuiască supărarea. Și se simțea tare umilit, nu numai în mândria lui, cât mai cu seamă în priceperea lui la femei și în dibăcirea vicleniilor lor. Și chibzui în sineși să fie mai cu grijă altă dată, și începu să cugete ce mijloace ar fi de urmat ca s-o prindă pe ticăloasă.

Și-așa, când după o bucată de vreme putu să se ridice din pat, nu mai avu altă grijă decât să stea la pânda răzbunării. Și într-o zi, stând pitit pe după un colț de uliță, îl zări pe prietenul său Mahmud cum tocmai se furișa în casă pe ușa întredeschisă, care fu numaidecât închisă după ce el intră. Și se repezi și începu să bată cu lovituri sporite în ușă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șasea noapte

Spuse:

... Și se repezi și începu să bată cu lovituri sporite în ușă. Iar soția, fără a șovăi, îi spuse lui Mahmud:

– Ridică-te și hai după mine!

Și coborî cu el și, după ce îl așeză într-un ungher, chiar în dosul ușii dinspre uliță, îi deschise soțului, spunându-i:

– Pe Allah! ce ai de bați așa?

Ci Ahmad, înșfăcând-o de mână și târând-o mâniat înlăuntrul, răcnind, dete fuga în odaia de sus, ca să pună gabja pe Mahmud care, în vremea asta, deschise liniștit

ușa în dosul căreia stătuse pitit și își luă tălpășița. Iar Ahmad, vazând cât de zadarnice îi erau strădaniile, mai-mai să moară de turbare, și hotărî să se lepede de nevastă-sa pe loc. Pe urmă chibzui însă că ar fi mai bine să mai aibă oleacă de răbdare și își înghiți veninul în taină.

Or, prilejul pe care îl pândea nu zăbovi mult până ce să se înfățișeze singur, la câteva zile după întâmplarea aceea. Într-adevăr, unchiul lui Ahmad, tatăl soției lui, da un ospăț cu prilejul tăierii-împrejur a unui copil pe care îl dobândise la bătrânețele lui. Iar Ahmad și cu nevastă-sa fură poftiți să se ducă să petreacă la el ziua și seara aceea. Și Ahmad puse atunci la cale un gând la care chibzuise. Se duse așadar să-l caute pe prietenul său Mahmud, care rămăsese mai departe singurul care habar nu avea că-l înșela pe chiar prietenul său, și găsindu-l, îl pofti să vină cu el să ia parte la cumetria de la socru-său. Și toată lumea șezu jos dinaintea tăvilor pline cu bucate, în mijlocul curții luminate, așternute cu preșuri, și împodobite cu panglici și cu năframe. Iar femeile puteau astfel să vadă de la ferestrele haremului tot ce se petrecea în curte, fără a fi văzute, și să audă tot ce se vorbea. Și Ahmad, în timpul mesei, aduse vorba despre snoavele deocheate care îi plăceau în chip osebit tatălui soției sale. Și după ce fiecare povesti ce știa mai hazliu, Ahmad spuse, arătându-l pe prietenul său Mahmud:

– Pe Allah! fratele meu Mahmud, colea de față, mi-a povestit odată o întâmplare adevărată, care i s-a întâmplat chiar lui, și care-i cu mult mai hâtră decât tot ce am auzit noi aici.

Iar socrul strigă:

– Povestește-ne-o, o, saiiid Mahmud!

Și toți cei de față adăugară:

– Chiar, Allah fie cu tine, povestește-ne-o!

Și Ahmad îi spuse:

– Da știi care! Întâmplarea cu nevastica aceea grasă și albă ca untul!

Și Mahmud, mândru că se vedea rugat așa de toată lumea, începu să povestească cea dintâi întâlnire a lui cu tânăra soție, care era însoțită de copilul ei, sub corturi, la Muled. Și începu să dea niște amănunte atâta de adevărate despre femeie și despre casa ei, încât socrul lui Ahmad nu zăbovi mult până să priceapă că era vorba de chiar fata lui. Iar Ahmad se și veselea în sufletul său, încredințat că are să poată, într-un sfârșit, să facă dovada, dinaintea martorilor, despre necredința soției lui, și să se lepede de ea, lipsind-o de drepturile ei la zestrea de căsătorie. Iar moșul, cu sprâncenele încruntate, sta gata să se scoale și să facă cine știe ce, când un țipăt de durere ascuțit se auzi, ca de copil înțepat; și Mahmud, trezit deodată la țipătul acela, avu iuțeala de minte să schimbe firul istorisirii, încheind astfel:

– Or, eu, cum purtam copilul tinerei femei pe umerii mei, vrusei, odată ajuns în curte, să mă sui în harem cu copilul. Ci – alungat fie Cel-Viclean! – dădusem, spre nenorocul meu, de o femeie cinstită, care, pricepând îndrăzneala mea, îmi smulse copilul din brațe și îmi arse un pumn drept în obraz, de mai port urma și-acuma. Și mă luă la goană, sperându-mă că cheamă vecinii! Bătu-o-ar Allah!

Și bătrânul, părintele tinerei neveste, auzind sfârșitul povestirii, începu să râdă în hohote, la fel ca toți cei de față. Ci numai Ahmad nu avea chef de râs și se întreba, fără a putea să înțeleagă pricina, pentru ce schimbase Mahmud așa sfârșitul poveștii. Și când ospățul se curmă, se apropie de el și îl întreabă:

– Allah fie asupra-ți! poți să-mi spui pentru ce n-ai povestit lucrurile așa cum s-au petrecut?

Iar Mahmud răspunse:

– Păi să-ți spun! Pentru că am priceput, din țipătul acela de copil, pe care l-a auzit toată lumea, că copilul și mama lui se aflau în harem și că prin urmare și soțul trebuia să se afle printre musafiri. Și m-am grăbit s-o scot nevinovată pe femeie, ca nu care cumva să dăm amândoi de vreo belea! Da nu-i așa, o, fratele meu, că povestea mea, întoarsă așa, l-a veselit strașnic pe socru-tău?

Ci Ahmad, îngălbenind de tot, plecă și îl lăasă pe prietenul său fără a-i răspunde la întrebare. Și chiar a doua zi se lepădă de soția sa și plecă la Mecca, spre a se sfinți într-un hagiâlâc.

Și așa că Mahmud, după răstimpul cerut de datini, putu să se însoare cu drăguța lui și să trăiască fericit cu ea; întrucât el nu avea nicio pretenție că le-ar cunoaște pe femei și că ar fi meșter să le dibuiască vicleniile și să le dezlege șiretlicurile. Ci singur Allah este Atoateștiutor!

Și, după ce povesti astfel întâmplarea aceasta, pescarul mâncător de hașîș, care fusese făcut căpetenie de musaipi, tăcu.

Iar sultanul, până peste măsură de desfătat, strigă:

– O, musaipule, o, limbă de miere, te căftănesc să fii vizirul meu cel mare!

Și cum tocmai atunci doi împricinați intrau în sala de județe, cerând dreptate la sultan, pescarul, ajuns mare vizir, fu însărcinat pe loc să le asculte jalba, să le judece pâra și să rostească asupra pricinei o hotărâre. Și vizirul cel proaspăt, gătit cu însemnele slujbei sale, le spuse celor doi împricinați:

– Apropiați-vă și povestiți-mi pricina care vă aduce dinaintea sultanului, stăpânul nostru!

Și iacătă istoria lor:

JUDECATA MÂNCĂTORULUI DE HAȘIȘ

După ce, o, norocitul sultan – spuse mai departe grădinarul care adusese castraveții – vizirul cel proaspăt le porunci celor doi împricinați să vorbească, întâiul dintre ei zise:

– O, doamne al meu, am o plângere împotriva acestui om!

Și vizirul întrebă:

– Și care ți-e plângerea?

El spuse:

– O, doamne al meu, am colea afară, la poarta divanului, o vacă cu vițelul ei. Or, în dimineața aceasta, mă duceam cu ei la câmpul meu cu lucernă, ca să-i pasc; și vaca mergea înaintea mea, cu vițelul zburdând după ea, când văzuî că vine către noi omul acesta aci de față, călare pe o iapă care era urmată de puiul ei, o mânzoacă urâtă și prăpădită, o stârpiciune. Or vițelul meu, văzând mânzoaca, dete fuga să se cunoască cu ea și începu să zburde în jurul ei, s-o alinte pe sub vintre cu botișorul, s-o adulmece, să se joace cu ea în fel și chip, ba depărtându-se spre a zvârli drăgălaș din picioare, ba zvârlind în sus pietricelele de pe drum cu copituțele ei. Și deodată, o, doamne al meu, stăpânul acesta al iepei descălecă și se duse la vițelușul meu cel zburdalnic și-i petrecu un curmei pe după gât, spunându-mi: „Nu-l mai las! Căci nu vreau ca vițelușul meu să se dezmățeze jucându-se cu ticăloasa asta de mânzoacă, flica vacii tale, și vlăstarul ei!” Și se întoarse înspre vițel și-i zise: „Haide, o, fiu al iepei mele și vlăstar al ei!” Și în pofida țipetelor mele de uluială și de împotrivire, îmi luă vițelul, lăsându-mi amărâta de mână care-i colea, cu maică-sa, și amenințându-mă că mă zdrobește dacă încerc să iau îndărăt ceea ce este bunul și averea mea dinaintea lui Allah, carele ne vede, și dinaintea oamenilor!

Atunci vizirul cel proaspăt, care era pescarul mâncător de hașiș, se întoarse înspre pârât și îi zise:

– Da tu, bre, ce ai de spus la vorbele pe care le-ai auzit?

Iar insul răspunse:

– O, doamne al meu, știe toată lumea, într-adevăr, că vițelul este fătul iepei mele, și că mânzoaca e plodul vacii acestui om!

Și vizirul spuse:

– Așadar este neîndoielnic că acum vacile pot să fete mânji, iar caii pot să plodească viței? Întrucât acesta-i un lucru care până astăzi nu putea să fie primit nicidecum de un om cu mintea întreagă!

Și pârâtul răspunse:

– O, doamne al meu, au tu nu știi că nimica nu este cu neputință la Allah, carele zămislește ce vrea el și însă-mânțează unde vrea el, și că zămislitura nu are decât să se plece, să-l preamărească și să-l proslăvească?

Iar vizirul spuse:

– Așa-i! așa-i! drept spui, bre, nimica nu este cu neputință la puterea Celui-Preaînalt, carele poate orându-i ca viței să se tragă din iepe, și mânjii din vaci!

Pe urmă adăugă:

– Ci până a-ți lăsa ție vițelul, puiul iepei tale, și până a-i da pârâtului tău ceea ce este al lui, vreau și eu să vă fac martori la una dintre minunile atotputerii Celui-Preaînalt!

Și vizirul porunci să i se aducă un șoarece și un sac mare cu grâu. Și le spuse celor doi împetricinați:

– Uitați-vă cu luare-aminte la ce are să urmeze și nu mai roștiți nicio vorbă!

Pe urmă se întoarse înspre pârât și îi spuse:

– Tu, o, stăpâne al vițelului, fătul iepei, ia sacul acesta cu grâu și încarcă-l pe spinarea șoarecelui!

Și omul se minună:

– O, doamne al meu, cum aş putea să fac sacul acesta mare de grâu să stea pe şoarece fără a-l zdrobi?

Iar vizirul îi spuse:

– O, omule puţin la credinţă, cum de cutezi să te îndoişti de atotputerea Celui-Preaînalt, carele a făcut ca vaca să nască un mânz?

Şi porunci străjerilor să-l înşface pe ins, din pricina necredinţei şi a păgâniei lui, şi să-i tragă o ciomăgeală. Şi puse să i se dea pârâului viţelul cu mama lui, şi îi mai dete, pe deasupra, şi mânza cu mama lui!

Şi-aceasta-i, o, doamne al vremilor, spuse mai departe grădinarul care adusese coşul cu poame, toată povestea pescarului mîncător de haşiş, ajuns mare vizir al sultanului. Şi-această poznă de la urmă este spre-a dovedi cât de mare era înţelepciunea lui, cum ştia să scoată adevărul prin răzvedirea smintelii, şi câtă dreptate avusese sultanul când îl căftănisese mare vizir, şi când şi-l luase ca tovarăş la ospeţe, şi când îl copleşise cu cinstiri şi cu huzmeturi. Ci mai darnic, şi mai măreţ, şi mai făcător de bine este Allah!

După ce ascultă din gura pomarului şirul acesta de snoave, sultanul se ridică în picioare, bucurându-se până peste poate, şi strigă:

– O, şeic al oamenilor plini de dulceaţă, o, limbă de zahăr şi de miere, cui i s-ar cuveni mai mult decât ție să fie mare vizir, tu care ştii să gândeşti cu temeinicie, să vorbeşti cu har şi să povesteşti plăcut, desfătător şi desăvârşit?

Şi îl căftăni pe dată mare vizir, şi şi-l făcu cirac la ospeţe, şi nu se mai despărţi de el, până la venirea Despărţitoarei de prieteni şi Sfărматоarei de sindrofii.

– Şi iacătă, spuse mai departe Şeherezada, grăindu-i sultanului Şahriar, tot ce am citit eu, o, norocitul sultan, în *Divanul năzbâtiilor uşurate şi al înţelepciunii vesele*.

Iar sora ei Doniazada strigă:

– O, sora mea, ce dulci, și ce zemoase și ce desfătătoare, și ce înveselitoare, și ce ispitite sunt vorbele tale în prospețimea lor!

Iar Șeherezada spuse:

– Da ce-s astea lângă cele ce am să vă povestesc mâine, despre frumoasa domniță Nurennahar, dacă oi mai fi în viață și dacă îmi îngăduie stăpânul nostru sultanul!

Și sultanul Șahriar își zise: „Hotărât! Binevoiesc să aud și povestea aceasta pe care nu o știu!“

Dar când fu cea de a opt sute șaptea noapte

Micuța Doniazada îi spuse suroră-sii:

– O, sora mea, hai, mă rog ție! grăbește de ne începe povestea făgăduită, întrucât sultanul nostru cel dăruit cu purtări alese îngăduie!

Iar Șeherezada spuse:

– Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată sultanului nostru mult învățat!

Și povesti:

POVESTEA CU DOMNIȚA NURRENNAHAR ȘI CU FRUMOASA GENNIE

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că a trăit odată, în vechimea vremilor și în trecerea veacurilor și a clipelor, un sultan vrednic și puternic, care fusese dăruit de Allah cel Atoatedătătorul cu trei feciori ca niște lune și pe care îi chema: pe cel mai mare Ali, pe cel de al doilea Hassan, iar pe cel mic Hossein. Și acești trei cuconi fuseseră crescuți în saraiul părintelui lor, laolaltă cu fata unchiului lor, domnița Nurrennahar, care era orfană și de tată și de mamă, și care nu-și avea pereche de frumoasă, de mintoasă, de nurlie și de desăvârșită, printre fetele oamenilor, asemuindu-se la ochi cu gazela cea sperioasă, la gură cu bobocul de trandafir și cu mărgăritarele, la obraji cu zarnacadelele și cu bujorii, iar la boiu cu creanga cea mlădie a arborelui ban. Și crescuse împreună cu cei trei coconi, copiii moșului ei, numai în voieșie și huzur, jucându-se cu ei, mâncând cu ei și dormind cu ei.

Or, sultanul, moșul domniței Nurrennahar, totdeauna își zisese în sinea lui că, din ceasul când fata are să ajungă de măritat, are s-o dea de soție vreunui fecior de crai de prin megieșiile lui. Ci atunci când Nurrennahar își puse iașmacul fecioriei, sultanul băgă de seamă în curând că cei trei cuconi, fiii lui, o îndrăgeau amarnic, tustrei cu o dragoste la fel de mare, și că râvneau în inima lor s-o dobândească și s-o aibă de soție. Și Măria Sa rămase tare

tulburat în inima sa, și tare încurcat, și își zise: „Dacă o dau pe domnița Nurrennahar unuia dintre verișorii ei, în paguba celorlalți doi, aceia nu au să fie mulțumiți și au să cârtească împotriva hotărârii mele; iar dacă o mărit cu vreun beizadea de prin străini, cei trei feciori ai mei au să fie până peste poate de necăjiți și de amărâți; și sufletul lor are să se mohorască și are să se umple de durere; și cine știe dacă nu cumva, într-o atare împrejurare, de deznadejde, nu au să-și pună capăt zilelor, ori dacă nu au să plece din casa noastră la vreun război în vreo țară depărtată? Chiar că treaba-i plină de încetoșare și de primejdii, și-i departe de a fi lesne de descălcit!“ Și sultanul se așeză să chibzuiască o bună bucată de vreme asupra acestei pricini, și deodată săltă capul și strigă: „Pe Allah! treaba-i lămurită!“ Și îi chemă numaidecât pe cei trei cuconi, Ali, Hassan și Hossein, și le spuse:

– O, feciorii mei, voi tustrei în ochii mei sunteți dăruiți deopotrivă cu aceleași vrednicii și nu pot a mă îndemna să țin la vreunul dintre voi în dauna fraților lui, dându-i-o de soție pe domnița Nurrennahar; și nu pot nici s-o mărit cu tustrei la un loc. Încât am găsit o cale potrivită spre a vă mulțumi deopotrivă, fără a-l supăra pe vreunul, și păstrând între voi buna înțelegere și dragostea. Ascultați-mă, dar, cu luare-aminte, și să îndepliniți întocmai ce aveți să auziți. Or, iacătă gândul la care cugețul meu s-a oprit: fiecare dintre voi să plece și să străbată câte o țară străină și să-mi aducă de pe acolo vreun lucru rar, pe care l-o socoti el mai osebit și mai fără de pereche. Iar eu am s-o dau pe fata moșului vostru, domnița Nurrennahar, aceluia care s-o întoarce cu minunăția cea mai uluitoare! Încât, dacă primiți să îndepliniți gândul acesta pe care vi-l înfățișez, sunt gata să vă dau atâta aur cât vă va fi fiind de trebuință pentru călătoria voastră și pentru cumpărarea lucrului pe care aveți să-l găsiți!

Or, cei trei cuconi, care totdeauna fuseseră copii supuși și cuminți, se învoiră tustrei cu gândul părintelui lor, fiecare fiind încredințat că are să aducă lucrul cel mai minunat și că are să ajungă soțul verișoarei Nurrennahar. Iar sultanul, dacă îi văzu atâta de voioși, îi duse la vistierie și le dete câți saci de aur vroiră. Și, după ce îi îndemnă să nu prea alungească șederea lor prin cele țări străine, își luă rămas-bun de la ei, sărutându-i și chemând asupra capetelor lor toate binecuvântările. Și străvestiți în neguțatori călători, și urmași numai de câte un rob, beizadelele plecară din casa părintească, în pacea lui Allah și călări pe cai de soi ales.

Și își începură călătoria împreună, mergând înspre un han așezat într-un loc unde drumul se despărțea în trei. Și acolo, după ce se ospătară cu o masă pe care o gătiră robii lor, se învoiră ca lipsa lor să dureze un an, nicio zi mai mult, nicio zi mai puțin. Și își dădură întâlnire la hanul acela, la întoarcere, cu înțelegerea ca acela care va ajunge acolo cel dintâi să-și aștepte frații, așa ca să poată să se înfățișeze tustrei laolaltă dinaintea sultanului, părințele lor. Și sfârșindu-și ospățul, se spălară pe mâini; și după ce se sărutară și își urară între ei o întoarcere fericită, încălecară iar pe cai și fiecare apucă pe alt drum.

Or, beizadea Ali, care era cel mai mare dintre cei trei frați, după trei luni de umblet prin șesuri și prin munți, prin câmpii și prin pustietăți, ajunse într-o țară de pe țărmurile mării, în India, care era împărăția Bișangarului. Și se duse să stea la un han mare, de neguțatori, și luă odaia cea mai mare și cea mai curată, pentru el și pentru robul său. Și de îndată ce putu să se odihnească de ostenele drumului, plecă să cerceteze cetatea, care avea trei rânduri de ziduri împrejur, și care era mai mare de doi parasanji în toate părțile. Și se îndreptă fără de zăbavă înspre suk, pe care îl găsi minunat, întocmit cum era din

mai multe ulițe mari ce duceau înspre o piață aflată la mijloc, cu un havuz frumos de marmură în ocolul ei. Și toate ulițele acelea erau acoperite cu bolți, și erau răcoroase și bine luminate prin deschizăturile lăsate în bolta de deasupra. Și pe fiecare uliță erau înșiruite dughene cu negustori de același soi, și pe fiecare vedeai același isnaș de meșteșuguri. Întrucât pe o uliță nu se vedeau decât pânzeturi gingașe din țara Indiei, vopsite în culori aprinse și limpezi, cu niște înflorituri înfățișând dihanii, priveshti, păduri, grădini și flori, și atlazuri de la Persia, și mătăsuri din China; pe când pe altă uliță se vedeau porțelanurile cele mai frumoase, farfuriuri lucitoare, și oluri frumos închipuite, și tăvi meșteșugite, și cești de toate mărimile; pe câtă vreme pe ulița de alături se vedeau marama mari de la Cașmir, care, odată strânse, puteau să fie ținute în căușul palmei, așa de subțire și de gingașă era țesătura lor; și preșuri de rugăciune, și multe alte chilimuri de toate mărimile; și, mai înspre stânga, închisă pe amândouă părțile cu niște porți de acioaie, se afla ulița giuvaiergiilor și a aurarilor, sclipind de nestemate, de adamante și de aurării și argintării, multe de-ți luau mințile. Și preumblându-se el prin acele sukuri amețitoare, băgă de seamă cu uimire că în mulțimea de indieni și de indience, care se înghesuiau pe la tarabele prăvăliilor, până și femeile de rând purtau gherdane, brățări și podoabe la picioare, la glezne, la urechi, ba și la nas; și cu cât pielea femeilor era mai albă, cu atâta cinul lor era mai înalt și cu atâta erau și giuvaierurile lor mai scumpe și mai strălucite, măcar că pielea neagră a celorlalte avea însușirea de a face să bată și mai bine la ochi strălucirea giuvaierurilor și albeața mărgăritarelor.

Dar ceea ce mai ales îl fermecă pe prințul Ali fu numărul mare de copilandri care vindeau trandafiri și iasomii, și chipul cel îndatoritor cu care te îmbiau cu

acele flori, și șerpuirea cu care se strecurau prin mulțimea cea deasă peste tot pe ulițe. Și tare se mai minună de patima osebită a indienilor pentru flori, care mergea atâta de departe, încât nu numai că le purtau pe tot trupul, și în plete, și pe mâini, ci încă și pe urechi, ori în nări. Și-apoi toate prăvăliile erau împodobite cu oluri pline cu trandafiri și cu iasomii; iar sukul era înmiresmat, și te preumblai prin el ca printr-o grădină sprijinită pe pilaștri.

După ce își bucură astfel ochii cu priveliștea tuturor acelor lucruri frumoase, călășorul Ali vroi să se odihnească oleacă, și primi poftirea unui neguțător care, stând jos la taraba prăvăliei sale, îl îmbia cu semne și cu zâmbete să intre să stea. Și de cum intră, neguțătorul îi dete locul de cinste, și îi aduse răcoritoare, și nu-i puse nicio întrebare de prisos ori iscoditoare, și nu îl sâcâi să cumpere nimic, așa era de plin de bună-cuviință și de dăruit cu purtări alese. Și beizadea Ali prețui până peste poate toate astea, și își zise: „Ce țară minunată! Și ce oameni plăcuți!“ Și vru pe dată, atâta de vrăjit era de buna-cuviință și de bună-purtarea neguțătorului, să cumpere tot ce avea neguțătorul în prăvălie. Pe urmă cugetă că nu ar avea ce face cu toate lucrurile acelea, și se mulțumi deocamdată să lege un chelemet mai strâns cu neguțătorul.

Or, în vreme ce Ali tăifăsuia cu negustorul și îl întreba despre obiceiurile și despre datinile indienilor, văzu că trecea prin fața prăvăliei un telal care ținea la subsuoară un covoraș pătrat, de vreo șase picioare. Și deodată telalul, apropiindu-se, își întoarse capul și la dreapta și la stânga și strigă:

– O, oameni din suk, o, cumpărătorilor! cel ce va să cumpere n-o să păgubească! la treizeci de mii de dinari de aur covorul! Covorul de rugăciune, o, cumpărătorilor, la treizeci de mii de dinari de aur! Cine va să-l cumpere n-o să păgubească!

Auzind strigarea, cuconul Ali își zise: „Ce țară uluitoare! un preș de rugăciune – la treizeci de mii de dinari de aur – iacătă un lucru despre care nu am mai auzit să se fi pomenit vreodată! Da poate că telalul vrea să glumească!“ Pe urmă, văzând că telalul își începe iar strigarea, se întoarse înspre el cu o înfățișare chibzuită, îi făcu semn să vină și îi ceru să-i arate preșul mai de-aproape. Iar telalul desfășură chilimul, fără a scoate o vorbă; și beizadea Ali îl cercetă îndelung și, într-un sfârșit, spuse:

– O, telalule, pe Allah! nu văd deloc prin ce poate să prețuiască preșul tău de rugăciune prețul nemăsurat la care îl strigi.

Iar telalul zâmbi a râde și spuse:

– O, stăpâne al meu, nu te prea grăbi să te minunezi de prețul strigat, care nu-i deloc nemăsurat față de prețul ade-vărat al chilimului! Și, de altminteri, minunarea ta are să fie cu mult mai mare după ce ți-oi spune că am poruncă să-i ridic prețul până la patruzeci de mii de dinari de aur, și să nu-l dau decât aceuia care îmi va plăti toți galbenii peșin!

Și crăișorul Ali strigă:

– De bună seamă, o, telalule, preșul tău, pe Allah! ca să prețuiască un atare preț, ar trebui să fie năzdrăvan prin vreun colț al lui, de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute opta noapte

Spuse:

... De bună seamă, o, telalule, preșul tău, pe Allah! ca să prețuiască un atare preț, ar trebui să fie năzdrăvan prin

vreun colț de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă!

Și telalul zise:

– Domnia ta spui asta! Află, într-adevăr, că preșul este dăruit cu o putere nevăzută care face ca atunci când te așezi pe el să fii numai decît purtat oriunde ai vrea să mergi, și cu o iuțea de nici nu ai vreme să închizi un ochi și să-l deschizi pe celălalt! Și nicio piedică nu poate să-l oprească din drum, întrucît dinaintea lui furtuna piere, vijelia se stinge, munții și zidurile se întredeschid, iar lacătele cele mai zdrene rămân de prisos și zadarnice. Și-aceasta-i, o, doamne al meu, puterea cea nevăzută a preșului meu de rugăciune!

Și telalul, după ce vorbi astfel, fără a mai adăuga nicio vorbă, începu să împăturească preșul, ca spre a-și vedea de cale, când beizadea Ali, până peste poate de bucuros, strigă:

– O, telal al binecuvîntării, dacă într-adevăr preșul acesta este tot atîta de dăruit pe cît îmi dau de înțeles vorbele tale, sunt gata să-ți plătesc nu numai cei patruzeci de mii de dinari pe care îi ceri, ci încă o mie ca dar pentru tine, de misitie. Numai că trebuie să văd cu ochiul meu și să pipăi cu mîna mea!

Și telalul, fără a se tulbura, răspunse:

– Unde sunt cei patruzeci de mii de dinari de aur, o, stăpîne al meu? Și unde-s ceilalți o mie pe care mi-i făgăduiești în mărînimia ta?

Și beizadea Ali răspunse:

– Sunt la hanul cel mare al neguțătorilor, unde am tras împreună cu robul meu! Și am să merg acolo cu tine ca să ți-i număr, de îndată ce am să văd și am să pipăi!

Iar telalul răspunse:

– Pe capul și pe ochii mei! Ci hanul cel mare este cam departe, și avem să ajungem mai repede la el duși de preșul meu decît de picioarele noastre!

Și întorcându-se înspre stăpânul prăvăliei îi spuse:

– Cu îngăduința ta!

Și se duse în fundul prăvăliei și, așternând covorul, îl rugă pe beizadea să se așeze pe el. Și așezându-se și el alături, spuse:

– O, doamne al meu, rostește în gând dorința de a fi dus la hanul tău, în chiar odaia ta!

Și beizadea Ali rosti în cugetul său dorința. Și mai înainte de-a avea vreme să-și ia ziua-bună de la stăpânul prăvăliei, care îl primise atâta de frumos, se și văzu dus în iatacul lui, fără de nicio zguduitură și fără de nicio supărare, chiar în odaia în care ședea, și fără a putea să-și dea seama dacă străbătuse văzduhul ori dacă lunecase pe pământ. Iar telalul se afla tot lângă el, zâmbind și mulțumit. Iar robul și venise fuga dinainte-i, spre-a asculta poruncile.

Dobândind astfel încredințarea despre puterea cea năzdrăvană a covorului, beizadea Ali îi spuse robului:

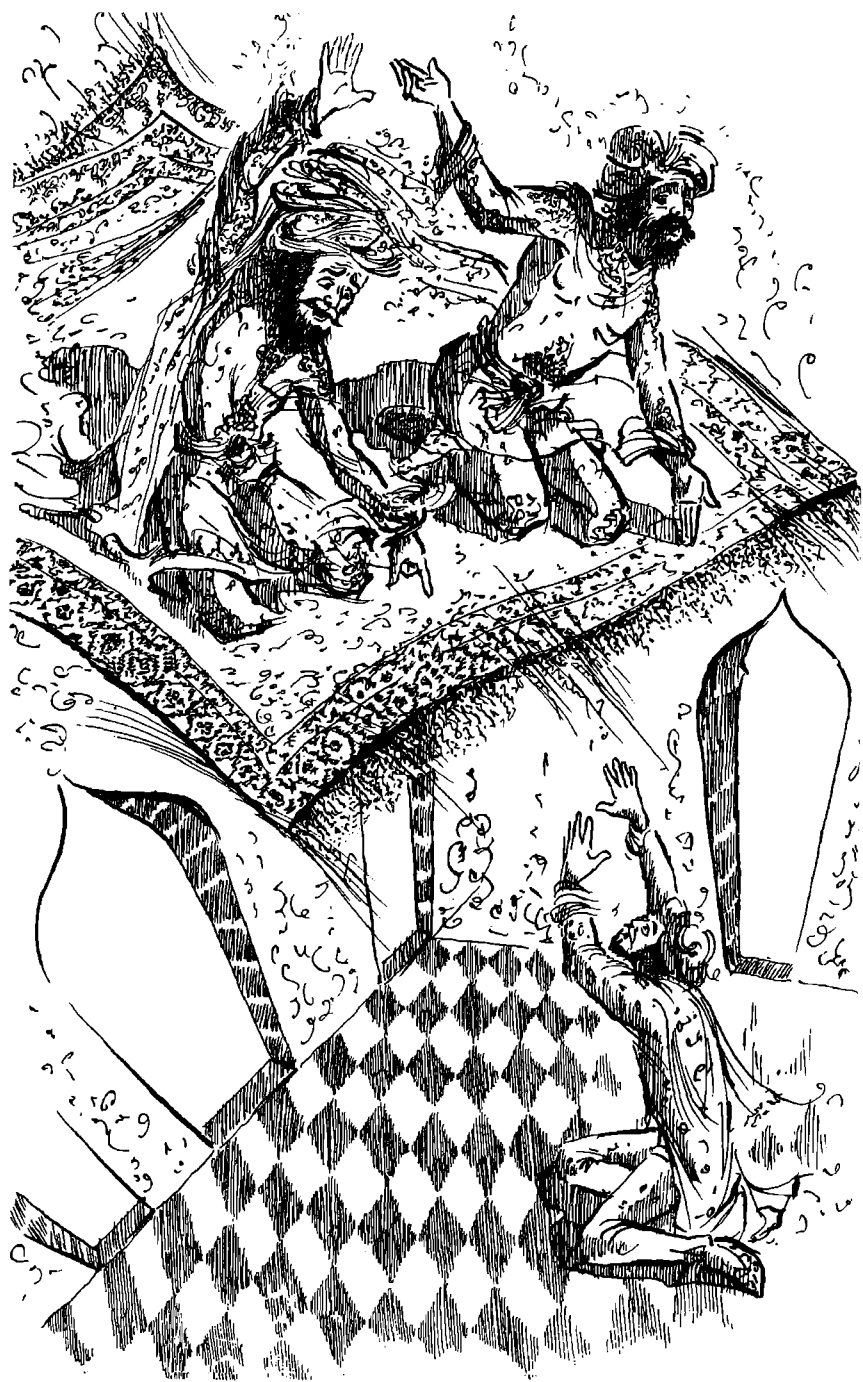
– Numără pe dată omului acesta binecuvântat patruzeci de pungi cu câte o mie de dinari, și dă-i în mâna cealaltă o pungă cu o mie de dinari!

Și robul îndeplini porunca. Iar telalul, lăsând cuconului Ali covorul, spuse:

– Bună târguială, o, stăpâne al meu!

Și plecă în calea lui.

Iar cuconul Ali, văzându-se stăpân pe covorul fermecat; fu până peste măsură de mulțumit și de bucuros, gândind că găsisese o minunăție atât de nemaipomenită, chiar de cum sosise în cetatea și în împărăția Bișangarului. Și strigă: „*Mașallah! Alhamdu lillah!*” Iacătă că mi-am atins fără nicio caznă ținta călătoriei; și nu mă îndoiesc că i-am dovedit pe frații mei! Și am să fiu soțul ficei unchiului meu, domnița Nurrenahar! Și-apoi care n-o

să fie bucuria părintelui meu, și uluirea fraților mei, când am să le dau să vadă ce năzdrăvănie poate să facă preșul meu vrăjit! Căci nu e cu puțință ca frații mei, oricât de prielnică le-ar fi soarta, să izbutească a găsi vreun lucru care să poate fi, mai de aproape ori mai de departe, asemuit cu acesta!“ Și, gândind așa, își zise: „Da de fapt ce-ar fi dacă aș pleca numaidecât în țara mea, acum, când pentru mine depărtarea nu mai are însemnătate?“ Apoi, după ce cugetă așa, își aduse aminte de răstimpul de un an pe care îl hotărâse cu frații săi, și își dete seama că, dacă ar pleca îndată, ar putea să-i aștepte prea mult la hanul de la răspântia celor trei drumuri, locul lor de întâlnire. Și își zise: „Dacă-i pe așteptate, apoi mai bine-i să-mi petrec vremea aici, decât în hanul pustiu de la cele trei drumuri. Așa că am să mă desfățez în țara aceasta minunată, și totodată am să pot cunoaște lucruri pe care nu le cunosc!“ Și, de-a doua zi, porni iarăși să bată sukurile și să se preumblе prin cetatea Bișangar.

Și putu astfel să se minuneze de lucrurile cu adevărat de minunare din țara de la Ind. Printre alte lucruri osebite, văzu, într-adevăr, o capiște de idoli, toată numai din aramă, cu boltă, și așezată pe o terasă înaltă de cincizeci de coți, și cioplită, și zugrăvită cu trei rânduri de zugrăveli tare aprinse și de o lucrătură gingașă; și toată capiștea era împodobită cu ciopleli în piatră, de o meșterie rară, și cu înflorituri întretăiate; și era așezată în mijlocul unei grădini mari, pline cu trandafiri și cu alte flori frumoase, bune de mirosit și de privit. Dar lucrul care alcătuia ispita cea mai de seamă a capiștei de idoli – zdrobiți și sfărâmați să fie ei! – era un idol de aur greu, mare de un stat de om, cu ochii făcuți din două rubine mișcătoare și puse cu atâta meșteșug că păreau ochi vii, și care se uita la cel ce se afla dinaintea lui, scrutându-i fiecă mișcare. Și, dimineața și

seara, preoții idolilor slujeau în capiște slujbele legii lor păgânești, după care urmau tot felul de jocuri, de cântări din alăute, de ghidușii de măscărici, de cântece de almece, de danțuri de dănțuitoare, și de petreceri. Și preoții aceia, de altminteri, nu trăiau decât din milele pe care mulțimea de hagii li le aduceau mereu din afundul țărilor celor mai depărtate.

Și cuconul Ali, în timpul șederii lui la Bișangar, putu să fie de față la o mare sărbătoare ce avea loc în fiecare an în țara aceea, și la care veneau valii din toate vilaietele, și căpeteniile de oști, și brahmii, care sunt preoți ai idolilor și căpetenii ale credinței celei păgânești, și o mulțime fără număr de norod. Și toată adunarea se ținea într-o câmpie largă, în care se ridica o zidire de o înălțime amețitoare, care îi adăpostea pe sultan și pe musaippii lui; și zidirea se sprijinea pe douăzeci și patru de pilaștri, și era zugrăvită pe dinafară cu priveliști, cu jivine, cu păsări, cu gânganii, ba și cu muște și musculițe, și toate parcă erau vii. Și, lângă zidirea aceea mare, se aflau vreo trei sau patru podine, de o întindere uluitoare, pe care ședeau gloatele. Și toate acele minunății aveau o însușire nemai-pomenită, anume de a fi mișcătoare și de a se roti de la ceas la ceas, schimbându-și fața și podoabele.

Și petrecerile se începură cu o întrecere de panglicari, până peste poate de iscușiți, și cu jocuri de pehlivani, și cu danțuri de fachiri. Apoi se văzură venind în șiruri de bătalie, rânduiți strâns unii după alții, o mie de elefanți împodobii falnic, și purtând fiecare în spinare câte un turn pătrat, de lemn aurit, cu măscărici și cu cântăreți din alăute în fiecare turn. Și nasul elefanților și urechile lor erau zugrăvite cu chinovar și cu cinabru, colții erau aurii întru totul, iar pe năsoaie aveau zugrăvite în culori aprinse niște chipuri scălâmb, cu o sumedenie de picioare

și de mâini, în răsucituri înfricoșate sau strâmbe. Și când turma cumplită ajunsese dinaintea privitorilor, doi elefanți, care nu erau încărcăți cu turnuri și care erau cei mai mari dintre toți o mie, ieșiră din rând și veniră până în mijlocul ocolului pe care îl alcătuiau podinele. Și unul dintre ei, în zvoana de lăute, începu să dănțuiască ridicându-se când pe cele două picioare, când pe cele două mâini ale lui. Apoi se cățără sprinten până în vârful unui stâlp și, punându-și pe vârful stâlpului picioarele și mâinile totodată, începu să mestece vântul cu nasul lui cel lung, și să-și facă urechile să joace și capul să i se sucească în toate părțile, în bătaia alăutelor, pe când elefantul celălalt, cocoțat la capătul unei bârne sprijinite drept la mijlocul ei pe un căprior, și cu greutatea cumpănită cu o piatră peste măsură de mare, așezată la capătul dimpotrivă, se tot legăna ba ridicându-se, ba coborând, în vreme ce cu capul bătea măsura cântecului.

Și beizadea Ali rămase uluit de toate, și de încă multe alte lucruri. Încât se apucă tot mai pătimaș să cerceteze obiceiurile indienilor, cei atâta de osebiți de oamenii din țara lui, și își urmă preumblările și ospețiile pe la neguțătorii și pe la mai-marii din împărăție. Ci în curând, cum era chinuit neconținut de dragostea pentru verișoara sa Nurrennahar, și măcar că anul încă nu se scursese, nu putu să stea mai mult departe de țara sa, și se hotărî să lase India spre a porni înspre steaua gândurilor lui, încredințat că are să fie mai fericit când n-o să se mai simtă despărțit de ea cu o depărtare atâta de mare. Și după ce robul său încheie cu portarul de la han socoteala odăii, se așezară amândoi pe covorul fermecat, apoi se cufundă în sineși, dorindu-și în gând să fie duși la hanul de la răscrucea celor trei drumuri. Și pe când deschidea ochii pe care îi închisese o clipă ca să cugete, văzu că și ajunsese la han. Și se sculă de pe covor, și intră în han,

îmbrăcat în hainele lui de neguțător, și începu să aștepte colo liniștit întoarcerea fraților lui. Și-atâta cu el!

Estimp, domnișorul Hassan, cel de al doilea dintre cei trei frați, iacătă!

De îndată ce porni la drum, întâlni o caravană care mergea în Persia. Și se alipi și el la caravană, și după o călătorie lungă prin șesuri și munți, prin pustietăți și câmpii, ajunse împreună cu ea în cetatea de scaun a împărăției persienești, care era cetatea Șiraz. Și descălecă, după povața neguțătorilor din caravană, cu care legase prietenie, la hanul cel mare al cetății. Și, de-a doua zi de la sosire, în vreme ce tovarășii săi de drum își desfăceau boclucurile și își înșirau mărfurile, nu mai zăbovi să iasă în cetate ca să vadă ceea ce avea de văzut. Și căută să se ducă la suk, care în țara aceea se cheamă bazistan, și unde se vindeau giuvaieruri, nestemate, atlazuri, țesături frumoase de mătase, pânzeturi subțiri și toate mărfurile cele scumpe. Și începu să se preumbe prin bazistan, minunându-se de grămezile cele multe de mândrețuri pe care le vedea prin prăvălii. Și peste tot întâlnea misiți și telali care foiau în toate părțile, îmbiindu-te cu țesături frumoase, cu chilimuri rare și cu alte lucruri scumpe ce se strigă la mezat.

Or, printre toți oamenii aceia atâta de zoriți, beizadea Hassan văzu unul care ținea în mână un fel de țevă de fildeș, lungă cam de un picior și groasă ca de un deget. Și omul acela, în loc să aibă o înfățișare lacomă și grăbită ca toți ceilalți telali și misiți, călca încet și apăsător, ținând țeava de fildeș întocmai cum își ține un sultan schiptrul împărăției sale, ba încă și mai fălos...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute noua noapte

Spuse:

Și omul acela, în loc să aibă o înfățișare lacomă și grăbită ca toți ceilalți telali și misiți, călca încet și apăsător ținând țeava de fildeș întocmai cum își ține un sultan schiptrul împărăției sale, ba încă și mai fălos. Iar cuconul Hassan își zise: „Iacătă un telal care îmi dă încredere în el!” Și se și pregătea să se îndrepte înspre el, ca să-l roage să-i arate țeava pe care o ținea într-un chip atâta de fudul, când îl auzi strigând cu un glas plin de mare mândrie și de o făloșenie împărătească:

– O, cumpărătorilor! cine va cumpăra nu are să păgubească! Pe treizeci de mii de dinari de aur – țeava aceasta de fildeș! Acela care a făcut-o e mort, și niciodată nu are să se mai arate! Ia țeava de fildeș! Cu ea poți să vezi tot ce vrei să vezi! Cine va cumpăra nu are să păgubească! Cine vrea să vadă, va putea să vadă! Cu ea poți să vezi tot ce vrei să vezi! Ia țeava de fildeș!

Auzind strigarea, beizadea Hassan, care și făcuse un pas înainte, se trase îndărăt de uimire și, întorcându-se înspre negustorul de a cărui dugheană șezuse rezemat cu spatele, îi spuse:

– Allah fie asupra-ți! O, stăpâne al meu, spune-mi dacă omul care strigă spre vânzare țeava de fildeș, la un preț atâta de uluitor, este întreg la minte, ori și-a pierdut orice bună-cuviință, ori face așa numai ca să se joace?

Iar stăpânul prăvăliei răspunse:

– Pe Allah, o, stăpâne al meu, pot să-ți adeveresc că omul acela este cel mai cinstit și cel mai cuminte dintre toți telalii noștri; și cel mai adesea de el se folosesc negustorii noștri; dată fiind încrederea pe care o au în el, și pentru că este cel mai vechi în meserie. Iar eu răspund de

buna lui cuviință, afară doar de nu și-o fi pierdut-o în dimineața aceasta; da n-aș crede! Așa că pesemne țeava prețuiește cei treizeci de mii de dinari și chiar mai mult, dacă el o strigă la un asemenea preț! Și pesemne că-i merită prin ceva ce nu se vede! De altminteri, dacă dorești, pot să-l chem; și ai să-l întrebi tu însuși! Te rog, dară, să urci și să stai în prăvălia mea, și să te odihnești o clipă.

Și cuconul Hassan primi poftirea cea îndatoritoare a negustorului; și, de îndată ce șezu jos, telalul se apropie de prăvălie, fiind strigat pe nume. Iar neguțătorul îi spuse:

– O, telalule *Cutare*, domnia sa neguțătorul de colea este tare nedumerit auzindu-te că strigi la trei mii de pungi țevița aceea de fildeș; și eu însumi aș fi tot atâta de nedumerit, de nu te-aș cunoaște ca pe un om dăruit cu o cinste nepătată. Răspunde-i, dar, domniei sale, ca să nu mai aibă față de tine vreo prepunere rea!

Și telalul se întoarse înspre beizadea Hassan și îi spuse:

– Într-adevăr, o, stăpâne al meu, îndoiala îi este îngăduită aceluia care n-a văzut! Da când ai să vezi, nu ai să te mai îndoiești! Iar în ce privește prețul țevii, apoi nu-i de treizeci de mii de dinari, care-i numai prețul pentru punerea în vânzare, ci de patruzeci de mii. Și am poruncă să nu o las pe mai puțin, și să nu o dau decât aceluia care o va plăti peșin!

Iar crăișorul Hassan spuse:

– Binevoiesc să te cred pe cuvânt, o, telalule, ci încă tot trebuie să aflu și eu pentru ce însușire i se cade țevii atâta prețuire, și pentru care ciudățenie s-ar învrednici ea de vreo luare-aminte!

Iar telalul spuse:

– Află, o, stăpâne al meu, că dacă te uiți în țeava aceasta prin capătul care este împodobit cu cleștarul acesta, orice-ar fi să-ți dorești tu a vedea, vei fi mulțumit pe dată și vei vedea!

Iar beizadea Hassan spuse:

– Dacă este adevărat, o, telalule al binecuvântării, nu numai că am să-ți plătesc prețul pe care îl ceri, ci încă o mie de dinari, ca misitie pentru tine!

Și adăugă:

– Grăbește de-mi arată capătul de care trebuie să-mi lipsesc ochiul!

Și telalul i-l arătă. Iar crăișorul se uită prin el, dorindu-și s-o vadă pe domnița Nurrennahar. Și deodată o văzu, în scaldătoarea de la hammamul ei, între mâinile roabelor care o scaldau. Și domnița râdea, jucându-se cu apa, și se privea în oglindă. Și, dacă o văzu atâta de frumoasă și atâta de aproape de el, beizadea Hassan, până peste poate de tulburat, nu se putu opri să nu dea un țipăt mare, și era să scape țeava din mână.

Și după ce căpătă astfel dovada că țeava era lucrul cel mai minunat de pe lume, nu mai șovăi nicio clipită s-o cumpere, încredințat că nu are să mai găsească nicicând o asemenea minunăție, vrednică de adus din drumeția lui, de-ar fi să țină drumeția și zece ani și de-ar fi să străbată lumea toată. Și îi făcu semn telalului să vină după el. Și după ce își luă rămas-bun de la negustor, se duse la hanul la care stătea și îl puse pe robul său să-i numere telalului cele patruzeci de pungi, mai adăugând una peste misitie. Și ajunse stăpânul țevii de fildeș.

Și după ce făcu acea târguială de preț, beizadea Hassan nu mai avu nicio îndoială despre întâietatea lui asupra fraților săi, și despre izbânda lui asupra lor, și despre dobândirea verișoarei sale Nurrennahar. Și, plin de bucurie, se gândi, cum avea destul timp înainte, să afle și el obiceiurile și datinile persienilor, și să vadă minunățiile din cetatea Șiraz. Și își petrecu zilele plimbându-se, privind și ascultând. Și întrucât avea mintea bine dăruită și sufletul

simțitor, legă prieteșug cu oamenii învățați și cu poeții, și învață pe dinafară stihurile persienești cele mai frumoase. Și-atunci numai se hotărî să se întoarcă înspre țara sa; și prilejuindu-se de plecarea tot a caravanei cu care venise, se alipi și el neguțătorilor care o alcătuiau și porni la drum. Și Allah îi scrisese bună pace și ajunsese fără de supărare la hanul de la răspântia celor trei drumuri, locul de întâlnire. Și îl găsi acolo pe fratele său beizadea Ali. Și rămase cu el acolo, să aștepte întoarcerea celui de al treilea frate al lor. Și-atâta cu el!

Ci în ceea ce îl privește pe cuconul Hossein, care era cel mai mic dintre cei trei, mă rog, ție, o, norocitul doamne, să-ți pleci înspre mine urechea, întrucât iacătă!

După o călătorie lungă, care chiar că nu avu nimica neobișnuit, ajunsese într-o cetate despre care i se spusese că este Samarkand. Și era într-adevăr Samarkand al-Ajam, chiar cetatea unde domnește acuma falnicul tău frate Șahzaman, o, doamne al vremilor. Și a doua zi după sosirea sa, beizadea Hossein se duse la suk, care pe limba acelei țări se cheamă bazar. Și găsi că bazarul acela era tare frumos. Și cum beizadeaua era tare doritor să se preumbe pe acolo privind în toate părțile cu amândoi ochii, deodată, la doi pași înaintea lui, văzu un telal care ținea în mână un măr. Și mărul acela era atât de minunat, roșu pe-o parte și auriu pe cealaltă, și mare cât un harbuz, încât prințul Hossein dori numaidecât să-l cumpere, și îl întrebă pe cel care îl purta:

– Cât ceri pe măr, o, telalule?

Și telalul spuse:

– Treizeci de mii de dinari de aur, o, stăpâne al meu, ca început de preț. Ci am poruncă să nu-l dau decât cu patruzeci de mii, și cu bani peșin!

Iar beizadea strigă:

– Pe Allah, bre omule, mărul este tare frumos și nu am mai văzut unul asemenea în viața mea! Da fără de nicio îndoială că vrei să râzi când îmi ceri un preț atâta de uluitor.

Și telalul răspunse:

– Nu, pe Allah! o, doamne al meu, prețul pe care îl cer nu este nimic pe lângă prețul adevărat al mărilor că, oricât de frumos și de minunat este el la vedere, o, stăpâne al meu, nu e nimic față cu mireasma lui. Iar mireasma lui o, stăpâne al meu, oricât de bună și de plăcută ar fi, nu este nimic față cu puterile ei! Iar puterile ei, o, cunună a capului meu, o, doamne al meu preafrumos, oricât de minunate ar fi, nu sunt nimic față cu urmările și cu foloasele ce se dobândesc de la ele spre binele oamenilor.

Iar crăișorul Hossein spuse:

– O, telalule, grăbește de-mi dă mai întâi să miros, dacă-i așa, mireasma lui. Și ai să-mi spui pe urmă care îi sunt puterile, foloasele și urmările!

Și telalul, întinzând mâna, puse mărul sub nasul cuconului, care îl mirosi. Și i se păru mireasma mărilor atâta de tare și de dulce, încât strigă:

– Ya Allah! toată osteneala mea de la drum am uitat-o, și-i de parcă acuma aș fi ieșit din pânțele maicii mele! Ah, ce mireasmă de nespul!

Iar telalul zise:

– Ei bine, doamne, de vreme ce, sorbind mireasma acestui măr, tocmai ai încercat pe tine însuși niște urmări atâta de neașteptate, află că mărul meu nu este măr ca toate merele, ci este lucrat de mână de om; și nu-i rod al unui pom orb și nesimțitor, ci-i rodul trudelor și al veghilor unui mare învățat, ale unui filozof foarte vestit, care și-a petrecut viața toată în căutări și în cercetări asupra puterilor ierburilor și pietrelor. Și a izbutit să

ajungă la întocmirea acestui măr, care închide în el chintesența tuturor buruienilor de leac, a tuturor ierburilor folositoare și a tuturor pietrelor tămăduitoare. Într-adevăr, nu se află bolnav lovit de orice pacoste ar fi, fie ciumă, fie tifos, fie lepră, care, chiar și-n pragul morții, să nu-și capete iarăși sănătatea, numai amirosindu-l. Și, de altminteri iacătă că tu ai și simțit oleacă din puterea lui, întrucât ostenelele drumului s-au și spulberat la mirosirea lui. Ci, pentru ca lucrul să fie și mai bine adevărit, vreau ca un bolnav atins de vreo boală fără de leac să fie tămăduit dinaintea ochilor tăi, ca să fii și tu lămurit asupra puterilor și a însușirilor lui așa cum sunt toți locuitorii din cetatea aceasta. Nu ai, așadar, decât să-i întrebi pe neguțătorii care sunt strânși aici, și cei mai mulți dintre ei au să-ți spună că, dacă se mai află în viață, faptu-i numai datorită mărului pe care îl vezi!

Or, în vreme ce telalul vorbea astfel, mai mulți inși se opriseră și îl înconjuraseră, zicând:

— Așa-i, pe Allah! totu-i adevărat! Mărul acesta este sultanul merelor, și-i cel mai minunat dintre toate leacurile! Și-i face să se zviduiască până și pe bolnavii cei mai deznădăjduiți de la porțile morții!

Și, ca spre a adeveri tot binele pe care îl spuneau despre măr, un biet om orb și olog tocmai trecea pe acolo, dus într-un coș pe spatele unuia care îl purta. Și telalul merse repede la el și îi puse mărul sub nas. Și deodată beteagul se ridică în coș și, sărind ca un motan tânăr peste capul celui ce îl ducea, își slobozi picioarele în vânt, deschizând niște ochi ca niște tăciuni. Și toată lumea îl văzu și puse mărturie.

Atunci cuconul Hossein, încredințat de puterile mărului minunat, spuse telalului:

— O, chip de bunăvestire, poștește să mă urmezi până la hanul meu!

Și îl duse la hanul unde stătea, și îi plăti patruzeci de mii de dinari, și îi dete o pungă de o mie de dinari, ca bacșiș pentru misitie. Și, intrând în stăpânirea mărului cel minunat, așteptă răbduriu plecarea vreunei caravane, spre a se întoarce în țara lui. Întrucât era încredințat că acuma, cu mărul acela, îi va dovedi lesne pe cei doi frați ai săi, și va ajunge soțul domniței Nurrennahar. Și când caravana fu gata, plecă din Samarkand și, în ciuda ostenelilor unei călătorii lungi, ajunse, cu îngăduința lui Allah, în bună pace la hanul de la răscrucea celor trei drumuri, unde îl așteptau cei doi frați ai săi, Ali și Hassan.

Și cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag și se fritisiră unul pe altul, pentru bun-întâlnișul lor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute zecea noapte

Spuse:

... Și cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag și se fritisiră unul pe altul pentru bun-întâlnișul lor, șezură să mănânce laolaltă. Și după ce mâncară, beizadea Ali, care era cel mai mare, luă cuvântul și spuse:

– O, frații mei, avem înaintea noastră toată viața să tot tăifăsuim despre minunățiile călătoriilor noastre. Acuma însă-i vorba să ne arătăm între noi lucrul târguit, și care-i rostul și rodul osteneții noastre, spre a putea să ne dăm seama dintru început și să vedem, cât de cât, cui are să-i fie sultanul, părintele nostru, binevoitor, în ce privește verișoara noastră, domnița Nurrennahar!

Și tăcu o clipă, apoi adăugă:

– În ce mă privește, întrucât sunt cel mai mare dintre voi, am să vă arăt ce am adus. Aflați, dar, că drumeția mea m-a purtat pe țărmurile indienești, în țara Bișangar. Și tot ce am adus de acolo este preșul de rugăciune pe care mă vedeți stând acum, și care este făcut dintr-o lână de rând, și are o înfățișare fără strălucire. Da cu preșul acesta nădăjduiesc eu s-o dobândesc pe verișoara noastră!

Și le istorisi fraților săi toată întâmplarea cu chilimul cel zburător, și despre puterile chilimului, și cum se slujise de el spre a veni acolo, la han, într-o clipire de ochi, din împărăția Bișangar. Și spre a da mai mult temei vorbelor sale, îi rugă pe frații lui să șadă jos pe chilim lângă el, și îi luă să facă prin văzduh o călătorie care ținu cât o clipire de ochi, da pentru care, cu alte mijloace de drumețit, ar fi fost de trebuință luni în șir spre a o duce la capăt. Pe urmă adăugă:

– Acuma aștept să aflu de la voi dacă ceea ce ați adus poate să fie asemuit cu covorul meu!

Și, sfârșind astfel de lăudat virtuțile minunăției pe care o dobândise, tăcu.

Iar domnișorul Hassan, la rându-i, luă cuvântul și spuse:

– Într-adevăr, o, fratele meu, covorul tău zburător este un lucru uluitor, iar eu în viața mea nu am mai văzut ceva asemuitor. Ci oricât de-a mirările ar fi el, aveți să vă învoiți amândoi cu mine că pe lume se află și alte lucruri vrednice de luare-aminte și, ca să vă dau dovada, iacătă țeava aceasta de fildeș, care la întâia vedere nu s-ar părea cine știe ce minunăție. Fiți însă încredințați că m-a costat ce m-a costat, și că, în pofida înfățișării ei șterse, este un lucru întru totul minunat. Și nu o să șovăiți a mă crede, după ce aveți să vă lipiți ochiul la capătul la care vedeți cleștarul acesta. Pofțiți! faceți așa cum am să vă arăt!

Și își lipi țeava de fildeș de ochiul său drept, închizând ochiul stâng, și rostind:

– O, țeavă de fildeș, fă s-o văd numaidecât pe domnița Nurrennahar!

Și se uită prin cleștar. Iar cei doi frați ai săi, care ședeau cu ochii pe el, rămaseră până peste măsură de uimiți când îl văzură cum se schimbă dintr-odată la chip și cum se face galben de tot la față, ca sub o lovitură de grea durere. Și până să aibă ei vreme să-l întrebe, cuconul strigă:

– Nu este putere și mântuire decât întru Allah! O, frații mei, degeaba am mai făcut noi tustrei o călătorie atât de grea, cu nădejdea fericirii! Vai, peste câteva clipite, verișoara noastră nu are să mai fie în viață, întrucât tocmai am văzut-o în patul ei, înconjurată de slujnicele plângând și de hadâmbii deznădăjduiți. De altminteri, aveți să judecați voi înșivă starea jalnică în care se află ea acuma, o, păcatele noastre!

Și grăind acestea, dete crăișorului Ali țeava de fildeș și îi spuse să rostească în gând dorința de a o vedea pe domniță. Și beizadea Ali se uită prin cleștar, și se trase îndărăt tot atâta de tulburat ca și fratele său. Iar beizadea Hossein luă și el țeava în mâini, și văzu tot aceeași priveliște întristătoare. Ci, departe de a se arăta tulburat, ca frații săi, începu să râdă și spuse:

– O, frații mei, înseninați-vă ochii și liniștiți-vă sufletul, întrucât, măcar că boala verișoarei noastre este de mare primejdie, după cum ni se arată, tot nu are să poată birui puterile mărului de coala, și care numai cu mireasma lui poate să întoarcă și morții din afundul mormintelor lor!

Și le povesti, în puține cuvinte, istoria mărului și puterile lui, și urmările puterilor lui, și îi încredință că are s-o vindece fără de abatere pe verișoara lor.

Auzind vorbele acestea, cuconul Ali strigă:

– Dacă-i așa, o, fratele meu, nu avem decât să pornim în toată graba spre palatul nostru, cu ajutorul preșului meu. Și tu să-ți încerci pe mult-iubita noastră verișoară puterea cea mântuitoare a mărilor.

Și cei trei cuconi dădură poruncă robilor lor să vină după ei călare, și îi lăsară. Apoi, așezându-se pe chilim, rostiră laolaltă dorința de a fi duși în odaia domniței Nurrennahar. Și într-o clipire de ochi se și văzură jos, pe covor, în mijlocul odăii domniței.

Și-așa, când femeile și hadâmbii domniței Nurrennahar îi zăriră deodată pe cei trei cuconi în odaie, fără a pricepe cum de ajunseseră ei acolo, fură cuprinși de spaimă și de uluire. Și hadâmbii, necunoscându-i dintru-ntâi, și socotindu-i niscaiva străini, erau gata să se arunce asupra-le, când se dezmeticiră din uluiala lor. Iar cei trei frați se ridicară numaidecât de pe covor; și beizade Hossein se duse repede la patul pe care sta întinsă domnița Nurrennahar dându-și sufletul, și îi puse sub nas mărul cel făcător de minuni. Și domnița deschise ochii, întoarse privirile într-o parte și în cealaltă, uitându-se cu niște ochi nedumeriți la toți cei care o înconjurau, și se ridică în capu'oaselor. Și zâmbi înspre verișorii ei, și le dete mâna s-o sărute, urându-le bun venit, și îi întrebă cum le-a fost călătoria. Iar ei îi spuseră cât de fericiți erau că sosiseră destul de la timp spre a-i aduce vindecarea, cu ajutorul lui Allah. Iar femeile îi spuseră cum veniseră ei, și cum domnișorul Hossein o întorsese la viață, dându-i să adulmece mireasma mărilor. Și Nurrennahar le mulțumi la tustrei, și cuconului Hossein mai cu osebite. Pe urmă, cum ea ceru să se îmbrace, verișorii săi își luară ziua-bună de la ea, făcându-i urări de viață lungă, și ieșiră.

Și lăsând-o pe verișoara lor în grija femeilor, cei trei frați se duseră să cadă la picioarele sultanului, părintele

lor, și să i se închine cu toată cinstirea. Și sultanul, pe care hadâmbii îl și vestiseră de sosirea lor și de vindecarea domniței, îi ridică și îi sărută, și se bucură cu ei că-i vedea întorși bine sănătoși. Și după ce își revărsară astfel dragostea, cei trei cuconi îi înfățișară sultanului minunăția pe care fiecare o adusese. Și după ce lămuriră ceea ce aveau de lămurit în această privință, îl rugară să le spună părerea lui și să se mărturisească de partea cui e.

După ce auzi tot ce feciorii săi ținură să-i înfățișeze, fiecare spre folosul lui, despre ceea ce aduseseră, și după ce, fără a-i opri, ascultă tot ce îi povestiră și despre vindecarea verișoarei lor, sultanul rămase o bucată de vreme tăcut, chibzuind adânc. După care ridică fruntea și le spuse:

– O, fiii mei, treaba este tare încurcată, ba încă-i și mai încurcată decât înainte de plecarea voastră. Căci pe de o parte găsesc că minunățiile pe care le-ați adus sunt, după dreptate, toate deopotrivă; și pe de altă parte ele au ajutat, fiecare cu puterea sa, la vindecarea verișoarei voastre, întrucât țeava de fildeș este cea care dintru-ntâi v-a luminat asupra stării domniței; iar covorul v-a adus în toată graba lângă ea; iar mărul a vindecat-o. Ci acest sfârșit minunat nu s-ar fi putut înfăptui, cu îngăduința lui Allah, dacă vreuna dintre cele trei minunății ar fi lipsit. Încât acum îl vedeți pe tatăl vostru încă și mai încurcat decât înainte, fără a ști cum să facă alegerea. Și voi înșivă, dăruiți cu simțul dreptății cum sunteți, trebuie să fiți tot atât de încurcați și tot atât de nedumeriți ca și mine!

Și după ce vorbi astfel, cu înțelepciune și nepărtinire, sultanul se puse să cugete la încurcătura aceea. Și peste un ceas de vreme strigă:

– O, fiii mei, vedeți și voi, soarta s-a rostit! Măcar a ieși din încurcătură. Și am să vi-o arăt. Iacătă, o, copiii

mei. Întrucât mai aveți destul timp până la noapte, luați fiecare câte un arc și o săgeată și ieșiți dincolo de zidurile cetății, pe meidanul ce slujește la întrecerile vitejești, și am să vin și eu cu voi. Și vă încredințez că am s-o dau de soție pe domnița Nurrennahar aceluia dintre voi care va arunca cel mai departe săgeata!

Și cei trei cuconi răspunseră că ascultă și că se supun. Și cu toții laolaltă, urmați de o mulțime de musaiپی de la sarai, se duseră pe meidan.

Și beizadea Ali, fiind cel mai mare, își luă arcul și săgeata și trase cel dintâi; iar cuconul Hassan trase al doilea, și săgeata lui căzu mai departe decât cea a lui nene-său; iar cel de al treilea care trase fu crăișorul Hossein; ci niciunul dintre musaiپیi așezați din loc în loc, pe o depărtare foarte mare, nu văzu coborând săgeata, care străbătu văzduhurile drept, și se pierdu în depărtare. Și fugiră după ea și o căutară; da cu toate căutările și oricâtă luare-aminte se puse, nu fu cu putință să se mai găsească.

Atunci sultanul, de față cu toți musaiپیi strânși, spuse celor trei cuconi:

– O, fiii mei, vedeți și voi, soarta s-a rostit! Măcar că s-ar părea că tu, o, Hossein, ai tras cel mai departe, nu tu ești biruitor, întrucât este de nevoie ca săgeata să fie găsită, spre a face biruința vădită și neîndoielnică. Și mă văd îndatorat să-l numesc biruitor pe cel de al doilea fecior al meu, pe Hassan, a cărui săgeată a căzut mai departe decât cea a lui nene-său. Așadar, o, fiul meu Hassan, tu, fără de tăgadă, ai să fii soțul fiicei, moșului tău, domnița Nurrennahar. Întrucât aceasta ți-a fost ursită!

Și după ce hotărî astfel, sultanul porunci numaidecât să se facă pregătirile și slujbele de nuntă ale fiului său Hassan cu domnița Nurrennahar. Și peste puține zile se sărbători și nunta, cu mare strălucire. Și-atâta cu beizadea Hassan și cu soția lui, Nurrennahar!

Ci beizadea Ali, vârstnicul, nu vroi să fie de față la sărbătorirea căsătoriei și, întrucât dragostea lui pentru verișoară-sa era tare aprinsă, iar de aci înainte fără de nădejdi, nu se putu îndupleca să trăiască la sarai, și, în divan obștesc, se lepădă cu deplina lui voie de moștenirea scaunului domnesc al tătâne-său. Și se îmbracă în straie de derviș, și se duse să se pună sub oblăduirea sufletească a unui șeic vestit pentru sfințenia, pentru înțelepciunea și pentru viața lui pilduitoare, în afundul celei mai adânci schivnicii. Și-atâta cu el!

Da în ceea ce îl privește pe crăișorul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute unsprezecea noapte

Spuse:

... În ceea ce îl privește pe cuconul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă! La fel cum fratele său Ali se lipsise a fi de față la nunta cuconului Hassan și a domniței Nurrennahar, tot așa și el se lipsi a lua parte. Da el nu îmbracă straie de derviș și, departe de a se lepăda de viața lumească, se hotărî să dovedească precum că fusese furat de bunul său și, drept aceea, porni să caute săgeata pe care nu o socotea pierdută pe totdeauna. Și fără a mai zăbovi, în vreme ce petrecerile se urmau la sarai cu prilejul nunții, se furișă printre slugile lui și se duse pe meidan, la locul unde avusese loc întrecerea. Și acolo începu să meargă drept înaintea lui, pe drumul urmat de săgeată, privind cu băgare de seamă și în dreapta și în stânga, la fiecare pas. Și ajunsese astfel tare departe, fără să găsească nimic. Ci, în loc de a deznădăjdui, merse

înainte încă și încă, mereu drept înainte, până ce ajunse la un șir de stânci care astupau cu totul zarea. Și își zise că dacă săgeata trebuia să se afle pe undeva, nu putea fi altundeva decât acolo, dat fiind că nu ar fi putut să străbată peretele de stânci. Și nici nu apucă bine să-și rostească în sineși gândul acesta, că și văzu pe jos, așezată cu vârful înainte, și nu înfiptă în pământ, săgeata cea însemnată cu numele său, chiar aceea pe care o slobozise cu chiar mâna lui. Și își zise: „O, ce minune! Uallahi! nici eu, și nici nimeni de pe lume nu am fi putut, numai cu puterile noastre, să zvârlim o săgeată atâta de departe. Și ia uite că nu numai că a ajuns la depărtarea aceasta nemaipomenită, da încă trebuie să se fi izbit cu tărie de stâncă, dacă a fost întoarsă așa de tăria stâncii. Iacătă un lucru tare anapoda! Și cine știe ce taină o mai fi în toate astea!”

Și după ce își ridică de jos săgeata, cuconul Hossein, cum se tot învârtea ba să măsoare din ochi, ba să se minuneze de stânca de care se izbise săgeata, băgă de seamă în stânca aceea o scorbură cioplită în chip de ușa. Și se apropie și văzu că era cu adevărat o ușă tăinuită, fără de lacăte și fără de zăvor, cioplită chiar în piatră, și care nu se putea vedea decât la despărțitura subțirică de pe laturile ei. Și cu o mișcare întru totul firească într-o împrejurare ca aceea, crăișorul împinse ușa, fără a prea nădăjdui că s-ar deschide la împingerea lui. Și rămase tare uimit când văzu că ușa se mișcă sub mâna lui și se răsucește, întocmai ca și cum s-ar fi sprijinit pe niște balamale proaspăt unse. Și fără a gândi prea mult la ce face, intră, cu săgeata în mână, în bolta care cobora lin dincolo de ușa aceea. Ci de cum trecu pragul, ușa, ca împinsă de la sine, se întoarse la loc și închise cu totul intrarea în boltă. Și cuconul se pomeni într-o negură deasă. Și degeaba se mai căzni el să deschidă iar ușa, că nu izbuti decât să-și julească mâinile și să-și zdrelească unghiile.

Atunci, întrucât nu mai avea cum gândi la ieșire, și întrucât era dăruit cu o inimă vitează, nu pregetă să se afunde înainte prin beznă, urmând coborâșul dulce al boltei. Și în curând văzu mijind o lumină, înspre care grăbi; și se pomeni la ieșirea din boltă. Și se trezi deodată sub cerul gol, în fața unei câmpii verzi în mijlocul căreia se ridica un palat strălucitor. Și mai înainte de-a avea el răgaz să se minuneze de mândrețea aceluia palat, ieși de acolo o domniță care porni înspre el, înconjurată de un alai de alte domnițe peste care, nu încăpea nicio îndoială, ea era stăpână, judecând numai după frumusețea-i nefească și după mersul ei împărătesc. Și era îmbrăcată cu niște haine care nu mai aveau nimica pământesc, iar păru-i despletit unduia până la picioare. Și veni înspre el cu un mers ușor, până la intrarea în boltă și, întinzând mâna cu o mișcare plină de bunăvoință, spuse:

– Fii binevenit aici, o, beizadea Hossein!

Și cuconul, care se plecase adânc când o zărise, fu încă peste măsură de uimit când își auzi numele rostit de o domniță pe care nu o mai văzuse vreodată, și care trăia într-un loc de care el nu auzise niciodată să se fi pomenit, măcar că locul acela era atâta de aproape de cetatea de scaun a împărăției lor! Și cum își și deschidea gura spre a-și mărturisi uimirea, fetișcana cea minunată îi spuse:

– Să nu mă întrebi nimic! Am să-ți împlinesc eu însămi dorința firească de a afla totul, atunci când avem să fim în saraiul meu!

Și, zâmbitoare, îl luă de mână și îl duse pe niște alei înspre sala de primire ce se deschidea cu un portic de marmură către grădină. Și îl pofti să stea lângă ea pe sofa, în mijlocul sălii aceleia strălucite. Și ținându-i mâna între mâinile ei, îi spuse:

– O, preadulce beizadea Hossein, uimirea ta are să conținească atunci când ai să afli că te cunosc de când

te-ai născut și că am zâmbit peste leagănul tău. Căci sunt o domniță gennie, fika sultanului ginnilor. Și ursita mea-i scrisă asupra-ți. Și eu am orânduie să vi se vândă la Samarkand mărul cel năzdrăvan pe care l-ai cumpărat tu, și la Bișangar covorul de rugăciune pe care l-a adus fratele tău Ali, și la Șiraz țeava de fildeș, pe care a găsit-o fratele tău Hassan. Și atâta este de-ajuns ca să te facă să pricepi că știu totul în ceea ce te privește. Și am socotit, întrucât scrisa mea este legată de a ta, că erai vrednic de o fericire mai mare decât aceea de a fi soțul verișoarei tale Nurrennahar. Și pentru aceea ți-am făcut săgeata să piară și am adus-o până aici, spre a te călăuzi și pe tine. Și-acum nu mai ține decât de tine ca să nu lași norocul să-ți scape printre degete!

Și, după ce rosti vorbele acestea de la urmă, cu un glas pătruns de o mare iubire, frumoasa domniță gennie își lăsa ochii în jos, înroșindu-se toată. Iar frumusețea ei cea tinerească se făcu și mai mândră. Iar crăișorul Hossein, care știa bine că verișoara sa Nurrennahar nu mai avea cum să fie a lui, și văzând cu cât îi era domnița gennie mai presus, ca frumusețe, ca nuri, ca farmec, ca minte și ca străluciri, măcar după atâta cât putea să presupună din ceea ce izbutea să zărească și după fâlnicia palatului în care se afla, nu putu decât să-și binecuvânteze ursita care îl adusesese, parcă ținându-l de mână, până în locurile acelea atâta de apropiate și atâta de tainice; și, temenindu-se dinaintea frumoasei gennie, îi spuse:

– O, domniță a ginnilor, o, sultană a frumuseții, o, împărătițo! că fericirea de a fi robul ochilor tăi, și că înlănțuirea desăvârșirilor tale mi-au venit fără de nicio vrednicie din partea mea, iacătă niște lucruri anume rânduie spre a vrăji mintea unei făpturi omenești cum sunt eu! Ah, cum ar putea o fată de ginni să-și arunce privirile înspre un adamit de rând, și să-i dea întâietate

asupra crailor nevăzuți care domnesc peste țările văzduhului și peste împărățiile de sub pământ? Da poate că, o, domniță, te-ai fi supărat pe părinții tăi și ai fi venit de ciudă, să locuiești în palatul acesta, în care poate că m-ai primit fără de îngăduința sultanului ginnilor, părintele tău, și a sultanei ginnilor, mama ta, și a celorlalte rude ale tale? Și poate că, dacă-i așa, aș putea să fiu pentru tine o pricină de necazuri și un izvor de încurcături și de necazuri!

Și, vorbind așa, beizadea Hossein se temeni până la pământ și sărută poala rochiei acelei gennie domnițe, care îi spusese, ridicându-l și luându-l de mână:

– Află, o, beizadea Hossein, că eu îmi sunt singură stăpână și că totdeauna nu fac decât ce îmi place, neîndurând niciodată ca nimenea dintre ginii să se amestece în ceea ce fac sau vreau eu să fac. Așa că poți să fii liniștit în privința aceasta; și nimic nu are să ni se întâmple, afară de fericire!

Și adăugă:

– Vrei să fii soțul meu și să mă iubești mult?

Iar beizadea Hossein strigă:

– Ya Allah! dacă vreau! Păi eu mi-aș da viața toată ca să petrec o zi cu tine, nu numai ca soț al tău, ci ca robul tău cel mai de pe urmă.

Și după ce vorbi astfel, se aruncă la picioarele frumoasei gennie, care îl ridică și îi spusese:

– De vreme ce-i așa, te primesc ca soț, și de aci înainte sunt soția ta!

Și adăugă:

– Și acum, întrucât pesemne că îți este foame, haide să mâncăm amândoi cea dintâi masă a noastră!

Și îl duse în cea de a doua sală, încă și mai strălucită decât cea dintâi, luminată de niște lumânări fără de număr, înmiresmate cu ambră și așezate într-o rânduială de-ți era

drag să te tot uiți la ele. Și se așeză cu el dinaintea unei tablale minunate, plină cu bucate de o înfățișare ispitoare pentru inimă. Și numaidecât se auzi, într-o zvoană dulce de lăute, un cântec de glasuri de femei ce părea coborător chiar din ceruri. Și gennia cea frumoasă începu să-i dea să mănânce cu chiar mâinile sale proaspătului ei soț, îmbiindu-l cu duminaturile cele mai bune din felurile pe care ea i le numea rând pe rând. Și crăișorului i se păreau alese toate bunătățile acelea, de care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, ca și vinurile, ca și poamele, ca și plăcintele și dulcețurile, tot lucruri din care nu mai gustase ceva asemănător pe la ospețele și pe la nunțile făpturilor omenești.

Și când masa se sfârși, frumoasa gennie domnița și soțul ei se duseră să șadă în cea de a treia sală, zidită ca o boltă, și încă mai frumoasă decât cea dintâi. Și ședeau cu spatele sprijinit pe niște perne de mătase cu înflorituri mari de felurite culori, lucrate din ac, de o gingășie minunată. Și îndată un stol de dănțuitoare, fete de ginni, intrară în sală și dănțuiră într-un pas răpitor, cu o ușurătate ca de păsări. Și totodată o cântare se auzea, fără seamăn de limpede, și venind din văzduhuri. Și danțul se urmă până ce frumoasa gennie se ridică, laolaltă cu soțul ei. Și dănțuitoarele, într-o legănare de pași ușori, ieșiră din sală ca o adiere de văluri, și meraseră înaintea tinerilor însurăței până la ușa iatacului în care era așternut patul de nuntă. Și se orânduiră în șir, pentru ca ei să intre, și pe urmă pieriră, lăsându-i slobozi să se culce ori să doarmă.

Și cei doi soți tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, și nu ca să doarmă, ci spre a se veseli...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăsprezecea noapte

Spuse:

... Și cei doi soți tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, și nu ca să doarmă, ci spre a se veseli. Iar beizadea Hossein putu să deguste și să asemuiască. Și găsi în acea gennie fecioară o desăvârșire până la care nu s-au ridicat vreodată, fie mai de-aproape, fie mai de pe departe, nici cele mai minunate copile fice de oameni. Și când vroi să guste iar din nurii ei cei fără de asemuire, găsi locul tot atâta de nevătămat ca și cum nici n-ar fi fost atins. Și pricepu atunci că fecioria la ficele de ginni înflorește la loc, pe măsură ce te bucuri de ea. Și se desfătă de bucuria aceea, până peste marginile desfătării. Și se firitisi în sineși, iar și iar, că ursita îl călăuzise de mână până la istorioara aceea nenădăjduită. Și își petrecu noaptea toată, și încă multe alte nopți și zile, în huzururile celor meniți așa din ceruri. Și dragostea lui, departe de a se domoli după atâta răsfăț, nu făcea decât să sporească de tot ceea ce fără de contenire găsea necunoscut la frumoasa lui gennie domniță, atât în farmecele minții ei, cât și în desăvârșirile-i trupești.

Or, după șase luni de viață fericită ca aceea, beizadea Hossein, care totdeauna nutrise o mare dragoste firească față de tatăl său, cugetă că pesemne lipsa lui l-o fi cufundat pe sultan într-o durere fără de margini, mai cu seamă că plecarea nu-i fusese vestită, și pe crăișor îl cuprinse un dor fierbinte de a-l vedea iarăși. Și își dezvălui fără de șovăială sufletul față de soția sa gennia, care dintru-ntâi se arătă tare speriată de hotărârea lui, atâta de mult se temea să nu care cumva să fie numai o născocire spre a o părăsi. Ci beizadea Hossein îi dase, și îi dete mai departe, atâtea dovezi de credință și atâtea semne de dragoste pătimășă,

și îi vorbi despre bătrânul lui tată cu atâta duioșie și cu atâta iscusință, încât ea nu vroi să se pună în calea dragostei lui de fiu. Și îi spuse, sărutându-l:

– O, preaiubitul meu, hotărât! dacă nu aș asculta decât de inima mea, nu m-aș putea îndupleca să te văd cum pleci din saraiurile noastre, fie și măcar pentru o zi, ori chiar pentru și mai puțin. Da acuma atâta sunt de încredințată de iubirea ta față de mine, și atâta încredere am în statornicia dragostei tale și în adevărul vorbelor tale, încât nu vreau să te lipsesc de îngăduința de a te duce să-l vezi pe părintele tău sultanul. Ci numai dacă îmi făgăduiești că lipsa ta nu are să fie de lungă vreme, și numai dacă mi te juruiești că așa vei face, ca să mă liniștești!

Și craiul Hossein se aruncă la picioarele soției sale gennia spre a-i dovedi cât de pătruns era de datorința pe care o avea față de bunătatea ei și îi spuse:

– O, împărățița mea, o, sultană a frumuseții, cunosc tot prețul bunăvlerii pe care mi-o arăți și, orice-aș putea să-ți spun eu spre a-ți mulțumi, tu să fii încredințată că este încă și mai mult ceea ce simțesc. Și mă juruiesc ție, pe capul meu, că lipsa mea are să fie de scurtă vreme. Și de altminteri cum aș putea, când te-am îndrăgit așa cum te îndrăgesc, să zăbovesc peste răstimpul cât mi-e de trebuință numai cât să mă duc până la părintele meu și să mă întorc? Liniștește-ți, dar, sufletul și înseninează-ți ochii, căci toată vremea am să mă gândesc la tine; și nimica rău nu are să mi se întâmple. Inșallah!

Și vorbele lui Hossein izbutiră să liniștească pe deplin tulburarea preafrumoasei gennie, care, sărutându-l iarăși pe soțul ei, răspunse:

– Du-te, dar, o, mult-iubitul meu, sub pavăza lui Allah, și întoarce-te iar la mine bine sănătos. Ci, mai înainte, te rog să nu care cumva să socoți greșit dacă îți dau câteva

povețe despre felul cum să te porți în vremea cât ai să fi plecat la palatul tatălui tău. Și, dintru-ntâi, socot că trebuie să te ferești cu grijă a pomeni ceva despre căsătoria noastră sultanului, părintele tău, ori fraților tăi, și nici despre obârșia mea de fică a sultanului ginnilor, nici despre locul saraiurilor noastre, nici despre drumul care duce aici. Ci la toți să le spui să se mulțumească numai a te ști pe deplin fericit, că toate dorințele îți sunt împlinite, că nu râvnești nimica mai mult decât să trăiești în fericirea în care trăiești, și că singura pricină care te aduce la ei este numai aceea de a pune capăt îngrijorării în care s-ar fi putut afla ei în privința soartei tale!

Și, după ce vorbi astfel, gennia îi dete soțului său douăzeci de ginni călăreți, bine înarmați, bine întocmiți și bine îmbrăcați, și porunci ca lui să i se aducă un cal atâta de frumos cum nimenea de la saraiul și din împărăția tatălui său nu avea vreunul asemenea. Și beizadea Hossein, când totul fu gata, își luă rămas-bun de la soția sa gennia domniță, sărutând-o și înnoindu-și încă o dată făgăduiala pe care i-o făcuse de a se întoarce fără de zăbavă. Pe urmă se apropie de calul cel frumos și iabraș, îl mângâie cu palma, îi vorbi la ureche, îl sărută și sări cilibiu în șa. Iar soția lui îl privea și îl sorbea din ochi.

Și după ce își spuseră cel de pe urmă rămas-bun, prințul porni în fruntea călăreților săi.

Și cum drumul care ducea la cetatea de scaun a părintelui său nu era lung, beizadea Hossein nu avu mult până ce să ajungă la porțile cetății. Și norodul, care îl cunoscuse, fu bucuros că-l vedea iarăși și îl întâmpină cu urale și îl însoți cu strigăte de voieșie până la saraiul sultanului. Și tătâne-său, când îl zări, se umplu de bucurie și îl primi cu brațele deschise, plângând, și plângându-se, în dragostea lui de tată, de durerea și de mâhnirea în care îl aruncase

o lipsă atâta de lungă și atâta de peste putință de înțeles. Și îi spuse:

– Ah, fiul meu, nu credeam să mai am mângâierea de a te vedea! Ba chiar aveam tot temeiul să socot că din pricina hotărârii ursitei, date în folosul fratelui tău Hassan, te-i fi lăsat dus de vreun gând de deznădejde!

Iar beizadea Hossein spuse:

– De bună seamă, o, părinte al meu, mi-a fost crudă pierderea domniței Nurrennahar, verișoara mea, a cărei dobândire fusese singura țință a dorurilor mele. Iar iubirea este o patimă de care nu te scuturi când vrei, mai ales dacă este o simțire care te cuprinde, te stăpânește și nu-ți dă răgaz să ascuți sfaturile minții. Ci, o, părinte al meu, de bună seamă nu ai uitat că atunci când am slobozit săgeata, la întrecerea de pe meidan cu frații mei, s-a întâmplat lucrul acela ciudat și de neînțeles, că săgeata mea, slobozită într-un câmp șes și larg, de față cu tine și de față cu toți cei ce erau acolo, nu a mai putut să fie găsită, în pofida tuturor căutărilor noastre. Or, eu, învins astfel de o ursită potrivnică, nu am vroit nicicum să-mi pierd vremea cu bocete, până a nu-mi stâmpăra pe deplin sufletul tulburat de întâmplarea aceea pe care nu o pricepeam. Și am plecat, în toiul petrecerilor de nuntă ale fratelui meu, fără ca nimeni să mă vadă, și m-am întors singur pe meidan, ca să încerc să-mi găsesc săgeata. Și am început s-o caut mergând drept, înspre partea în care presupuneam că s-a dus, și mă uitam ba ici, ba colo, ba la dreapta, ba la stânga. Ci toate căutățile mele erau zadarnice, da fără să mă biruie. Și mi-am urmat drumul înainte, tot aruncându-mi ochii și într-o parte și în cealaltă, și străduindu-mă să scrutez și să cercetez până și cel mai mărunț lucru care mai de aproape ori mai de departe putea să se asemuie cu săgeata mea. Și am străbătut

așa o depărtare foarte mare, și până la urmă m-am gândit că o săgeată, de-ar fi fost ea trasă chiar și cu un braț de mii de ori mai tare decât al meu, nu era cu puțință să ajungă atâta de departe, și mă întrebam de nu cumva mi-o fi pierdut și mințile odată cu săgeata. Și tocmai eram pe cale să mă las de căutarea aceea, mai ales când am văzut că ajunsesem la un brâu de stânci care astupau cu totul zarea, când deodată, la piciorul uneia dintre stâncile acelea, am zărit chiar săgeata mea, nicidecum înfiptră cu vârful în pământ, ci culcată la o oarecare depărtare de locul unde lovise. Și faptul m-a aruncat într-o mare nedumerire, în loc să mă bucure. Căci, judecând bine, nu puteam să-mi închipui că așa fi fost în stare să arunc atâta de departe o săgeată. Și acolo, atunci, o, părinte al meu, am dobândit lămurirea tainei aceleia și a tot ce mi s-a întâmplat în călătoria mea din Samarkand. Ci este o taină pe care nu pot, vai! să ți-o dezvăluiesc fără a-mi încălca jurământul. Și tot ce pot să-ți spun, o, părinte al meu, este că din ceasul acela am uitat-o și pe verișoara mea, și înfrângerea și toate necazurile mele, și că am purces pe calea cea netedă a fericirii. Și, pentru mine, a început o viață de desfătare, pe care nu mi-o tulburau decât depărtarea în care mă aflui de un părinte care mi-e mai drag decât orice pe lume, și simțământul pe care îl aveam că el de bună seamă era îngrijorat din pricina mea. Și-am socotit atunci de datoria mea de fiu să vin să te văd și să te liniștesc. Și-aceasta-i, o, părinte al meu, toată pricina venirii mele!

Când auzi vorbele fiului său și când pricepu astfel că fiul său dobândise fericirea și nimic alta, sultanul răspunse:

– O, fiul meu, ce poate să dorească mai mult pentru copilul lui un tată iubitor? De bună seamă, mi-ar fi plăcut mai mult să te văd și eu cum trăiești, în fericirea

aceea, în preajma mea, la anii mei bătrâni, mai degrabă decât într-un loc despre care nu știu unde se află și nici măcar dacă se află. Da măcar, fiul meu, nu-mi poți arăta unde să dau de știre, de acuma înainte, când aș vrea să am de la tine știri mai dese, și să nu mai fiu în starea de îngrijorare în care mă cufundase lipsa ta?

Și beizadea Hossein răspunse:

– În ce privește liniștea ta, o, părinte al meu, să știi că am să veghez eu însumi, abătându-mă atâta de des pe la tine, încât mi-e frică să nu încep a te sastisi. Însă în ce privește a-ți arăta locul de unde ai putea să capeți știri despre mine, te rog fierbinte să mă ierți a nu-ți dezvălui nimic, întrucât aceasta-i o taină de credință pe care am jurat și un legământ pe care țin să-l țin.

Și sultanul, nevroid să stăruie mai mult, îi spuse craiului Hossein:

– O, fiul meu, ferească-mă Allah să pătrund mai departe, împotriva voinței tale, în taina aceasta. Poți oricând vei vroi să te întorci la saraiul acela de desfătare unde locuiești. Vreau numai să-ți cer a-mi face și mie, părintele tău, o făgăduială, tot așa, și anume că ai să vii să mă vezi o dată pe lună, fără teama că m-ai sastisi, cum zici tu, ori că m-ai stânjeni. Căci ce îndeletnicire mai scumpă poate avea un tată iubitor, dacă nu aceea de a-și încălzi inima în preajma copiilor lui, și de a-și răcori sufletul la răsuflarea lor, și de a-și bucura ochii la vederea lor?

Iar cuconul Hossein răspunse că ascultă și că se supune și, făcând juruința cerută, rămase la sarai trei zile întregi, după care își luă ziua-bună de la tătâne-său, și în dimineața celei de a patra zile plecă de cu zori, în fruntea călăreților săi, fiii de ginni, așa cum venise...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treisprezecea noapte

Spuse:

... cuconul Hossein răspunse că ascultă și că se supune și, făcând juruința cerută, rămase la sarai trei zile întregi, după care își luă ziua bună de la tătâne-său, și în dimineața celei de a patra zile plecă de cu zori, în fruntea călăreților săi, fiii de ginni, așa cum venise.

Iar soția lui, gennia cea frumoasă, îl primi cu o bucurie fără de margini și cu un dor cu atâta mai cald cu cât nu se așteptase să-l vadă întors așa de grabnic. Și sărbătoriră împreună întoarcerea aceea fericită, drăgostindu-se îndelung, în cele mai desfătate și în cele mai felurite chipuri.

Și frumoasa gennie nu precupeți nimic, începând din ziua aceea, spre a-i face soțului ei cât mai ispititoare cu putință șederea în saraiul fermecat. Și se sluji pentru aceasta de neconținute schimbări în felul ei de a răsufla, de a se plimba, de a mânca, de a bea, de a se veseli, de a privi cum dănțuiau dănțuitoarele, de a asculta cântecele almeelor și dulceața lăutelor, de a spune stihuri, de a mirosi mireasma trandafirilor, de a se împodobi cu florile grădinii, de a culege chiar de pe ramuri poamele coapte, și de a juca neasemuitul joc al celor ce se au dragi, care-i jocul de șah în pat, luând seama la toate chichițele cele iscusite la care duce jocul acesta gingaș.

Și după o lună de zile de viață dulce ca aceea, beizadea Hossein, care o prevestise dintru început pe soția sa despre făgăduiala ce-i făcuse sultanului, părintele său, fu nevoit să curme șirul desfătărilor și să-și ia rămas-bun de la gennia cea întristată. Și îmbrăcat și împodobit încă și mai falnic decât întâia oară, încălecă pe calul lui cel frumos și porni în fruntea fiilor de ginni, călăreții săi, ca să se ducă în ospetie la tătâne-său sultanul.

Or, în vremea lipsei lui, după ce plecase întâia dată din palatul tatălui său, sfetnicii de taină ai sultanului, care prețuiseră puterea prințului Hossein și bogățiile lui necunoscute după dovezile pe care le dăduse în vileag în răstimpul celor trei zile pe care le petrecuse la sarai, nu pregetară să se folosească de îngăduința pe care le-o dase sultanul de a-i vorbi, și de înrâurirea pe care o dobândiseră asupra cugetului său, spre a încerca să-i iște în suflet anumite presupusuri împotriva lui fiu-său și să-l facă să creadă că domnișorul îi purta pică. Și îi zugrăviră că grija cea mai de rând îi porunca să cerceteze măcar în ce loc se află adăpostul fiului său, și de unde scoate el tot aurul trebuitor pentru niște cheltuieli cumu-s acelea pe care le-a făcut cât a stat acolo, și pentru fala cu care i-a plăcut să se împăuneze anume numai, ziceau ei, ca să-l înfrunte pe tătâne-său și ca să arate că nu are trebuință de milele ori de bunăvoia lui spre a trăi ca un fecior de sultan. Și îi spuseră că tare mai era de temut să nu care cumva să se facă îndrăgit de gloate și să-i răzvrătească pe supuși împotriva domnului lor, spre a-l da jos pe sultan din scaunul de domnie și spre a-i lua locul.

Ci sultanul, măcar că vorbele lor l-au cam tulburat oleacă, nu a vrut nicidecum să creadă că Hossein, fiul său cel mai drag, ar fi în stare să uneltească împotriva lui, punând la cale o hainie atâta de ticăloasă ca aceea. Și le răspunsese sfetnicilor săi de taină:

– O, voi, care cu limba voastră plămădiți neîncrederea și presupunerile, au voi nu știți că fiul meu Hossein ține la mine și că eu sunt cu atâta mai încredințat de dragostea și de credința lui cu cât nu i-am dat vreodată nici cel mai mic prilej de a fi nemulțumit de mine?

Dar cel mai ascultat dintre sfetnici o întoarse:

– O, doamne al vremilor, da-ți-ar viață lungă Allah! Și crezi tu că beizadea Hossein a uitat așa de repede ceea ce

el socoate a fi o nedreptate din partea ta, în ce privește hotărârea norocului lui cu domnița Nurrennahar? Și nu pricepi tu, din ceea ce se vădește limpede, că beizadea Hossein s-a dovedit tare iscusit când a primit cu supunere hotărârea soartei, în loc să se ia după pilda fratelui mai mare, care, mai degrabă decât să se răzvrătească împotriva a ce a fost scris, s-a dus și a îmbrăcat haina de derviş și s-a pus sub oblăduirea sufletească a unui sfânt șeic, meșter la cunoașterea *Cărții celei Sfinte*? Și-apoi, o, stăpâne al nostru, au nu și tu ai băgat de seamă, înaintea noastră, că, atunci când a venit beizadea Hossein, și el și oamenii lui erau curați, iar hainele și podoabele și tacâmurile cailor erau strălucite de parcă de-abia ar fi ieșit din mâna meșterului? Și n-ai luat seama că până și caii aveau părul uscat și lucios și nu erau mai osteniți decât dacă s-ar fi întors de la o preumblare scurtă? Or, toate astea, o, doamne al vremilor, sunt numai spre a-ți dovedi că beizadea Hossein și-a așezat tabăra lui cea tainică foarte aproape de cetatea ta de scaun, spre a-i fi cât mai la îndemână să-și înfăptuiască gândurile cele pidosnice, și să stârnească tulburări în norod, și să se dedea la hainlăcurile lui cele negre. Noi, dar, am fi lipsit să ne îndeplinim datoria, o, doamne preamărit, dacă nu ne-am fi luat asupra-ne cruda îndatorire de a trezi luarea-ți aminte asupra unei trebi care-i tot atâta de anevoioasă pe cât este de temeinică și de grea, spre a te hotărî să veghezi la paza ta și la binele supușilor tăi cei credincioși!

Iar când sftenicul își încheie țeșătura lui de răutăți și de scorneli, sultanul îi spuse:

– Chiar că nici nu mai știu ce se cade să cred ori să nu cred din lucrurile acestea uluitoare. Oricum, vă rămân îndatorat tuturor pentru sfaturile voastre, și pe viitor am să-mi deschid ochii mai bine!

Și îi lăsă să plece, fără a le arăta prea mult cât era de tulburat și de îngrijorat în sufletul său de vorbele lor. Și, spre

a putea într-o zi fie să-i nimicească, fie să le mulțumească pentru sfatul lor de bine, se hotărî să vegheze la faptele și la umbletele fiului său Hossein, chiar de la întoarcerea următoare a acestuia.

Or, cuconul Hossein nu zăbovi mult până ce să sosească, după cum făgăduise. Și sultanul, tătâne-său, îl primi tot cu bucuria și tot cu mulțumirea de întâia oară, ferindu-se cu grijă să-i dezvăluie crăișorului bănuielele pe care i le stârniseră în minte vizirii cei dornici să-l piardă. Ci a doua zi chemă o babă, vestită în tot saraiul pentru vrăjitoriile și răutățile ei, și care era în stare să descurce, fără a le rupe, până și firele dintr-o pânză de păianjen. Și când baba se înfățișă dinainte-i, sultanul îi spuse:

– O, bătrână a binecuvântării, iacătă ziua în care să-ți dovedești credința față de nevoile sultanului tău. Află, dar, că, de când l-am găsit pe fiul meu Hossein, nu am putut a-l face să-mi spună în ce loc s-a aciuat. Și nu am vrut, ca să nu-l umilesc, să mă slujesc de puterea mea și să-i cer fără de voia lui să-mi dezvăluie taina. Așa că te-am chemat, o, sultană a vrăjitoarelor, întrucât te socot de-ajuns de iscusită ca să faci în așa fel încât dorința mea să fie împlinită fără ca nici fiul meu, nici nimeni din sarai să nu poată să afle ceva. Așa că îți cer să te folosești de toată dibăcia și deșteptăciunea ta, care-s fără de asemuire, spre a lua seama la tot ce va face fiul meu după plecarea sa, care va avea loc mâine dimineată în zori. Ori poate că ai face și mai bine să te duci chiar de astăzi, fără a mai tărăgăna, la locul unde și-a găsit săgeata, lângă brâul de stânci ce închide câmpia dinspre apus. Întrucât acolo, odată cu săgeata, și-a găsit el ursita!

Iar hârca cea bătrână răspunse că ascultă și că se supune, și ieși să se ducă la stânci și să se pitească acolo, în așa fel încât să vadă tot fără a fi văzută.

Or, a doua zi beizadea Hossein plecă de la sarai, cu călăreții lui, din revărsat de ziuă, spre a nu trezi luarea-amine a musaipilor și a trecătorilor. Și când ajunse la borta în care se afla ușa de piatră, pieri dincolo de ea dimpreună cu toți cei care îl însoțeau. Și baba vrăjitoare văzu totul, și rămase uluită până peste marginile uluirii.

Și când își veni în fire din turburarea ei, ieși din ascunzătoare și se duse drept la ungherul în care văzuse cum pieriseră și oamenii și caii. Ci cu toate străduințele și oricât căută ea în toate părțile, rotindu-se întruna peste tot, nu zări nicio deschizătură și nicio intrare. Întrucât ușa de piatră, care pentru beizadea Hossein se lăsase văzută încă de la întâia lui sosire acolo, nu se ivea decât numai pentru anume oameni, care erau pe placul preafrumoasei gennie, da niciodată și nicidecum ușa nu era de văzut pentru niște muieri, și mai cu seamă pentru babele cele urâte și grețose la privit. Și în tulbarea ei de a nu-și putea duce mai departe iscodelile, baba nu se putu ușura altfel decât slobozind o vântuitură care făcu să sară pietrele din loc și ridică în văzduh un nor de pulbere. Și, cu nasul alungit până la picioare, se întoarse la sultan și îi dete seama despre tot ce văzuse, adăugând:

– O, doamne al vremilor, am toată nădejdea să izbutesc mai bine data viitoare. Și nu-ți cer decât să mă îndatorezi cu oleacă de răbdare și să nu întrebi nimic despre căile de care am de gând să mă slujesc!

Și sultanul, care și așa era destul de mulțumit de izbânda aceea dintâi, îi răspunse bătrânei:

– Ai toată slobozenia să faci cum te-i pricepe! Du-te, sub ocrotirea lui Allah, iar eu am să aștept aici răbduriu izbânda făgăduielilor tale!

Și ca îndemn să lucreze bine, îi dăruî un diamant minunat, și îi spuse:

– Primește diamantul, ca pe un semn al mulțumirii mele! Da să știi că el nu este nimic față cu ceea ce gândesc eu să-ți răsplătesc izbânda!

Și bătrâna sărută pământul dintre mâinile sultanului și se duse în calea ei.

Or, la o lună de la întâmplarea aceasta, beizadea Hossein ieși ca și cea din urmă oară pe ușa de piatră, cu alaiul lui de douăzeci de călăreți îmbrăcați falnic. Și mergând de-a lungul stâncilor, dete cu ochii de o biată bătrână care zăcea jos pe pământ și gemea într-un chip jalnic, ca o faptură lovită de vreo suferință grea. Și era îmbrăcată în zdrențe, și plângea. Și crăișorul Hossein, cuprins de milă, își opri calul și o întrebă cu duioșie pe bătrână ce o doare și ce putea să facă el spre a-i ușura suferința. Și baba cea prefăcută, care anume venise să se aștearnă acolo spre a răzbate la ținta ce și-o urma, răspunse, fără a ridica fruntea, cu un glas întretăiat de gemete, și cu gâfâituri:

– O, mântuitoare doamne al meu, Allah anume te-a trimis ca să-mi sapi mormântul, întrucât am să mor! Of, sufletul meu se duce! O, doamne al meu, am plecat din satul meu să mă duc la cetate și, pe drum, m-a cuprins o fierbințeală grea, care m-a doborât aici fără de puteri, departe de orice faptură omenească și fără de nădejdea vreunui ajutor!

Și cuconul Hossein, care avea inima miloasă, îi spuse bătrânei:

– Mătușă a mea bună, îngăduie ca doi oameni de-ai mei să te ridice și să te ducă la locul unde am să mă întorc și eu, ca să ți se dea îngrijire!

Și făcu semn la doi dintre oamenii lui s-o ridice pe babă. Iar ei așa făcură; și pe urmă unul dintre ei o sui pe spinarea calului, în spatele său. Și domnișorul făcu cale întoarsă și ajunse cu călăreții săi la ușa de piatră, care se deschise și îi lăsă să intre...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute paisprezecea noapte

Spuse:

... Și domnișorul făcu cale întoarsă și ajunse cu călăreții săi la ușa de piatră, care se deschise și îi lăsă să intre.

Și domnița gennia, când îi văzu pe toți că vin așa îndărăt, și nedându-i prin cap care să fie pricina ce-i silise să se întoarcă, dete fuga înaintea crăișorului Hossein, soțul ei care, fără să descalece de pe cal, i-o arătă cu degetul pe baba ce se făcea că moare și pe care doi călăreți tocmai o puneau jos pe pământ, sprijinind-o pe după subsuori, și îi spuse:

– O, sultană a mea, această biată bătrână, în starea jalnică în care o vezi, ne-a fost scoasă în cale de Allah, și se cuvine să-i purtăm de grijă și să-i dăm ajutor. O încredințez, așadar, milei tale, rugându-te să pui să i se dea toate îngrijirile pe care le vei socoti de trebuință!

Și gennia domniță, care sta cu privirile pironite pe babă, le porunci slujnicelor sale s-o ia din mâinile călăreților și s-o ducă într-un iatac aparte, și să se poarte față de prefăcută cu tot atâta cinstire și cu tot atâta luare-aminte cât ar avea față de ea însăși. Și după ce femeile se îndepărtară cu bătrâna, preafrumoasa gennia îi spuse soțului său, scoborând glasul:

– Allah să-ți răsplătească mila, care pornește dintr-un suflet bun! Ci de acum încolo poți să fii liniștit în privința bătrânei, întrucât ea nu e mai bolnavă decât ochiul meu, și știu care-i pricina ce-o aduce aici, și cine sunt cei care au mânat-o, și care este ținta chibzuită de ea când s-a așternut în drumul tău. Ci să fii fără de nicio

teamă și să fii bine încredințat că orice s-ar uneli împotriva ta, cu gândul de a te urgisi și de a-ți cășuna neazuri, am să știu eu cum să te apăr, făcând zadarnice toate capcanele ce se vor pune împotriva ta!

Și, după ce îl mai sărută o dată, îi spuse:

– Du-te, sub ocrotirea lui Allah!

Și beizadea Hossein, deprins de mult să nu-i mai ceară lămuriri soției sale gennia, își luă rămas-bun de la ea și porni iar la drum înspre cetatea de scaun a părintelui său, unde nu peste mult ajunse cu întregu-i alai. Și sultanul îl primi ca de obicei, nelăsând să se vadă nimic, nici dinaintea lui, nici dinaintea sfetnicilor, din simțămintele care îl zbuciumau.

Estimp, așadar, cele două slujnice ale preafrumoasei gennia o duseră pe hârca de vrăjitoare într-un iatac mândru și o ajutară să se culce pe un pat cu saltele de satin, chindisit cu horbote și cu un polog de mătase subțire, cu perdele de zarafir. Și una dintre ele îi dete să bea o ceașcă plină cu apă de la Fântâna Leilor, spunându-i:

– Iacătă o ceașcă de apă de la Fântâna Leilor, care vindecă până și bolile cele mai zăcașe, și dă sănătate până și celor ce se află în pragul morții!

Și baba sorbi ceașca și, peste puține clipe, strigă:

– O, ce licoare minunată! Iacătă-mă-s tămăduită, de parcă mi s-ar fi scos răul cu un clește! Faceți-mi binele de a mă călăuzi degrabă până la stăpâna voastră, ca să-i mulțumesc pentru bunătatea ei și ca să-i arăt îndatorința mea!

Și se ridică în capu'oaselor, prefăcându-se că s-ar fi zviduit de un rău de care nici nu suferise. Și cele două slujnice o călăuziră printr-un șir de iatacuri care de care mai strălucit, până în sala în care se afla stăpâna lor.

Or, preafrumoasa gennia ședea pe un jeț de aur greu, împodobit cu nestemate, împresurată de o mulțime de

domnițe de-ale ei care toate erau la fel de minunate și îmbrăcate într-un chip tot atâta de strălucit ca și stăpâna lor. Iar baba vrăjitoare, uluită de tot ce vedea, se ploconi la picioarele jețului, îngăimând niște mulțumiri. Și gennia îi spuse:

– Sunt tare bucuroasă, o, preabună femeie, că te-ai vindecat. Și-acuma ești slobodă să rămâi la saraiul meu câtă vreme vei vrea. Iar femeile mele au să stea la poruncile tale, spre a-ți arăta saraiul!

Și baba, după ce mai sărută o dată pământul, se ridică și se lăsă dusă de două tinerele, care porniră să-i arate palatul până în toate minunatele lui amănunte. Și când sfârșiră de umblat, baba își zise că ar fi mai bine pentru ea să se cărăbănească acum, când văzuse ce vrusese să vadă. Și își mărturisi dorința față de cele două tinerele, după ce le mulțumi pentru bunăvoința lor. Iar ele o scoaseră prin ușa de piatră, urându-i drum bun. Și, de cum ajunse dincolo de stânci, baba se întoarse ca să ia seama mai bine la ușă și ca să poată să țină minte locul; și întrucât ușa nu era de văzut pentru o muiere de teapa ei, degeaba se tot uită ea; și fu nevoită să plece fără a izbuti să dibăcească ușa.

Iar când ajunse dinaintea sultanului, îi dete seama de toate câte le făcuse, toate câte le văzuse, și de neputința în care se afla de a mai găsi intrarea la saraiul vrăjit. Și sultanul, destul de mulțumit de lămuririle ei, își chemă la sfat și vizirii și sfetnicii și le povesti cumu-i treaba, cerându-le sfatul. Și unii îl sfătuiră să-l dea morții pe cuconul Hossein, ponegrindu-l că urzește împotriva domniei; iar alții socotiră că poate ar fi mai bine să-l zeberească și să-l întemnițeze pentru tot restul zilelor lui. Iar sultanul se întoarse înspre babă și o întrebă:

– Dar tu ce socoți?

Ea spuse:

– O, doamne al vremilor, eu socot că-i mai bine să te slujești de legăturile pe care fiul tău le are cu gennia, spre a-l pune să ceară și să dobândească de la ea minunății ca acelea care se află în saraiul ei. Iar dacă el nu are să vrea, ori dacă ea nu are să-i dea, numai atunci urmează să cugeți la mijlocul cel crunt pe care ți-l înfățișează vizirii!

Și sultanul zise:

– Nu este nimica împotrivă!

Și trimise după fiul său și îi spuse:

– O, fiul meu, întrucât iacătă-ne ajuns mai bogat și mai puternic decât tatăl tău, oare nu ai putea să-mi aduci, data viitoare, vreun lucru care să-mi facă bucurie, de pildă vreun cort frumos, care să-mi poată sluji la vânatoare ori la război?

Și crășorul Hossein dete răspunsul de cuviință, încredințându-l pe tătâne-său de bucuria pe care o are de a-l mulțumi.

Și când ajunse îndărăt la soția lui gennia, îi spuse dorința tatălui său; iar ea răspunse:

– Pe Allah! lucrul pe care ni-l cere sultanul este un fleac!

Și îl chemă pe vistiernicul ei și îi spuse:

– Du-te și ia cortul cel mai mare care se află în haznaua mea! Și spune-i străjerului vostru Șaiibar să ni-l aducă!

Și vistiernicul grăbi să îndeplinească porunca. Și peste puține clipe se întoarse însoțit de străjerul haznalei, care era un ginn dintr-un soi cu totul aparte. Întrucât era înalt de un picior și jumătate, avea o barbă de trei picioare, o mustață deasă și suflecăță până la urechi, și niște ochi ca ochii de porc, înfundați adânc în capul lui care era tot atâta de gros cât și trupul; și ducea pe umăr o dreavă de fier mai grea de cinci ori decât el, iar în mâna cealaltă ducea o legăturică împăturită. Și gennia îi spuse:

– O, Şaiibar, ai să-l însoţeşti numaidecât pe soţul meu, beizadea Hossein, până la sultan, părintele său. Şi să faci ceea ce eşti dator să faci!

Iar Şaiibar răspunse că ascultă şi că se supune; şi întrebă:

– Şi, o, stăpâna mea, trebuie să duc şi cortul pe care îl am în mână?

Ea spuse:

– De bună seamă! Ci, mai întâi, întinde-l aici, pentru ca beizadea Hossein să poată să-l vadă!

Şi Şaiibar trecu în grădină şi desfăcu legăturica pe care o adusese. Şi se văzu un cort care, întins cu totul, putea să adăpostească o oştire întreagă, şi care avea însuşirea că se mărea şi se micşora, pe măsura a ce trebuia să cuprindă. Şi după ce îl desfăşură, îl strânse la loc şi îl făcu o legăturică pe care o ţinea în podul palmei. Şi îi spuse crăişorului Hossein:

– Să mergem la sultan!

Or, când beizadea Hossein, cu Şaiibar mergând pe jos înaintea-i, ajunse în cetatea de scaun a părintelui său, toţi trecătorii, cuprinşi de spaimă la vederea ginnului cel pitic, care venea cu bârna lui de fier pe umăr, o luară la fugă să se ascundă prin case şi prin prăvălii, zăvorind degrabă uşile. Iar când ajunseră la palat, portarii, hadâmbii şi străjerii îşi luară tălpile la spinare, scoţând ţipete de spaimă. Şi amândoi intrară în palat şi se înfăţişară dinaintea sultanului, care se afla înconjurat de vizirii şi de sfetnicii lui şi tăifăsuiau cu hoaşca de vrăjitoare. Iar Şaiibar, înaintând până la picioarele jeţului domnesc, aşteptă până ce beizadea Hossein se temeni dinaintea tătâne-său, după care spuse:

– O, doamne al vremilor! Ți-am adus cortul.

Şi întinse cortul în mijlocul sălii, şi începu să-l mărească şi să-l micşoreze, stând la oarecare depărtare. Pe urmă

deodată ridică bârna de fier și o slobozi drept în capul vizirului, și îl făcu terci, dintr-o lovitură. Pe urmă îi terciui în același chip și pe ceilalți viziri, și pe sfetnici, pe când ei, înțepeniți de spaimă, nu aveau putere nici măcar să ridice mâna ca să se apere. Și o terciui apoi și pe hoasca de vrăjitoare, spunându-i:

– Asta-i ca să te învăț cum să te mai prefaci că ești pe moarte!

Și după ce nimici astfel toată liota, puse dreava de fier pe umăr și îi spuse sultanului:

– I-am nimicit spre a-i pedepsi pentru sfaturile lor cele rele! În ce te privește, o, Măria Ta, întrucât ai mintea slabă și întrucât nu te-ai gândit să-l ucizi ori să-l otrăvești pe craiul Hossein decât din pricină că te-au îndemnat aceștia, te cruț de o soartă ca a lor. Da te mazilesc din domnie. Și dacă vreunul din cetate cutează să cârtească, îl nimicesc! Și nimicesc cetatea toată, dacă nu va vroi să-l primească pe crăișorul Hossein de sultan! Și-acuma dă-te jos și pleacă, ori te sfărâm!

Iar sultanul zori să se supună și, coborând din scaunul de domnie, ieși din palat și se duse să trăiască în pustnicie, lângă fiul său Ali, sub călăuza dervișului cel sfânt.

Iar în ce-i privește pe beizadea Hassan și pe soția sa Nurrennahar, întrucât nu luaseră parte în niciun fel la uneltire, crai Hossein, ajungând sultan, le dăruie ca huzmet țara cea mai frumoasă din împărăție și rămase mai departe în cele mai bune legături cu ei. Iar crai Hossein trăie cu soția lui, preafrumoasa gennia, în desfătare și huzur. Și lăsară amândoi un șir lung de urmași, care domni după moartea lor, vreme de ani și ani. Ci mai știutor este Allah!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa povestea aceasta, tăcu. Iar sora ei Doniazada îi spuse:

– O, sora mea, ce dulci, și ce miezoase, și ce desfătătoare sunt vorbele tale!

Iar Șeherezada zâmbi și spuse:

– Da ce sunt acestea pe lângă ceea ce am să mai povestesc, dacă sultanul îmi îngăduie!

Și sultanul Șahriar își zise: „Ce poate ea să-mi mai povestească, iar eu să nu știu?” Și îi zise Șeherezadei:

– Ai îngăduința!

Iar Șeherezada îi povesti sultanului Șahriar:

POVESTEA CU DULCEA CHITĂ-DE-MĂRGĂRINTE

Se află istorisit, în letopisețele învățaților și în cărțile trecutului, că emirul drept-credincioșilor Al Motazid Bi'llah, cel de al șaselea calif din neamul lui Abbas, nepotul lui Al-Motavakkil, nepotul lui Harun Al-Rașid, era un domnitor dăruit cu suflet ales, cu inimă bărbată și cu simțăminte înalte, plin de vrajă și de evghenie, de filotimie și de gingășie, de vitejie și de cutezanță, de măreție și deșteptăciune, puternic și neînfricat ca leii și, pe lângă toate, cu un har la stihuire atâta de desăvârșit, încât era socotit ca poetul cel mai de seamă de pe vremurile lui. Și avea la Bagdad, cetatea sa de scaun, spre a-l ajuta să chivernisească treburile împărăției lui fără de margini, șaizeci de viziri plini de râvnă neostenită, care vegheau treburile norodului cu neodihnită osârdie, întocmai ca și domnul lor. Fapt care făcea ca nimica, nici măcar întâmplarea ce-ar fi părut fără de nicio însemnătate, să nu-i rămână ascuns din tot ce se petrecea sub domnia lui, în țările care se întindeau de la pustiul Șamului până la hotarele Maghrebului și de la munții Khorassanului și la marea apusului până la marginile cele mai afunde ale Indiei și ale Afganistanului.

Or, într-o zi, pe când se plimba cu povestitorul Ahmad Ibn-Hamdun, prietenul și tovarășul său de pahar cel mai drag, chiar acela căruia îi datorăm că ne-a lăsat atâtea istorisiri frumoase de povestit și atâtea stihuri minunate de-ale moșilor noștri de demult, ajunse dinaintea unei case

cu înfățișare domnească, ascunsă dulce în inima unei grădini, și care, cu zidurile-i ispitite, mărturisea gusturile stăpânului ei, cu mult mai multă iscusință decât ar fi făcut-o chiar limba cea mai măiestrită. Căci pentru cel ce avea ochi simțitori și suflet luător-aminte, așa cum avea califul, casa aceea era însăși măiestria graiului.

Și cum se așezaseră amândoi pe lavița de marmură ce se afla în fața casei și se odihneau de preumblarea lor, bucurându-se de reveneala care adia înspre ei îmbălsămată de mireasma crinilor și a iasomiilor, văzură ivindu-se dinainte-le, ieșiți din umbra grădinii, doi tinerei frumoși ca luna în cea de a patrusprezecea zi a sa. Și vorbeau între ei, fără a-i fi băgat de seamă pe cei doi călători care ședeau pe lavița de marmură. Și unul dintre cei doi tinerei îi spunea tovarășului său:

– Deie Allah, o, prietene al meu, ca în ziua aceasta de strălucire niște oaspeți aduși de întâmplare să se abată pe la stăpânul nostru, care-i mohorât că a sosit ceasul de masă fără ca nimenea să se fi arătat spre a-i ține tovarășie, pe când de obicei are totdeauna în preajma sa niscaiva prieteni ori niscaiva călători pe care să-i cinstească cu bunătăți și pe care să-i găzduiască măreț!

Iar celălalt răspunse:

– Hotărât! e întâia dată când se întâmplă așa și când stăpânul nostru se află singur în sala de oaspeți. Tare-i ciudat că, cu toată dulceața acestei zile de primăvară, niciun trecător nu și-a ales ca loc de odihnă grădinile noastre cele atâta de frumoase, pe care de obicei vin să le vadă oameni tocmai din afundurile împărăției.

Auzind vorbele celor doi flăcăi, Al-Motazid fu până peste măsură de uluit să afle nu numai că în cetatea sa de scaun trăiește un om de vază de-a cărui casă nu știa nimic, ci și că acel om ducea o viață destul de osebită și

că nu-i plăcea să șadă singur la masă. Și gândi: „Pe Allah! mie, care sunt calif, adeseori îmi place să stau singur singurel, numai cu mine, și aş muri în cel mai scurt răstimp dacă ar fi să simt mereu o suflare străină lângă a mea! Întrucât singurătatea este de neprețuit, uneori!“ Pe urmă îi spuse credinciosului său tovarăș de ospete:

– O, Ibn-Hamdun, o, povestitorule cu limbă de miere, tu, cel care cunoști toate poveștile de demult și nu ai scăpat nimic din întâmplările vremurilor de-acum, știi ceva despre insul care e stăpânul acestui sarai? Și nu crezi că ar fi de sârg să ne cunoaștem cu unul dintre supușii noștri care duce o viață atât de deosebită de viața celorlalți oameni, și-atâta de uluitoare în bogăția-i singuratică? Și-apoi lucrul acesta nu mi-ar da oare prilejul să dovedesc față de unul dintre supușii mei de viță aleasă o dărnicie care aş vrea să fie încă și mai strălucită decât aceea pe care o va fi arătând pesemne el față de oaspeții săi aduși de întâmplare?

Iar povestitorul Ibn-Hamdun răspunse:

– De bună seamă că emirul drept-credincioșilor nu ar avea de ce să se căiască mergând la navabul acesta pe care nu-l cunoaștem. Așa că, de vreme ce asta-i dorința stăpânului meu, am să-i strig pe cei doi flăcăi chipeși și am să le dau de știre că vrem să mergem la stăpânul saraiului!

Și se ridică de pe laviță, dimpreună cu Al-Motazid, care, după obiceiul lui, era străvestit în neguțător. Și se înfățișă dinaintea celor doi băieți chipeși și le spuse:

– Duceți-vă, Allah fie cu voi amândoi, și dați de știre stăpânului vostru că la poarta lui doi neguțători străini cer intrare în casă, și năzuiesc la cinstea de a se înfățișa dinainte-i.

Iar cei doi tinerei, de cum auziră vorbele acelea, zburară voioși spre casă, și nu peste mult se ivi în prag însuși

stăpânul locului. Și era un bărbat cu fața luminată, cu trăsături alese și gingașe, cu înfățișarea zarifă și cu purtarea plină de bunăvoință...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincisprezecea noapte

Spuse:

Și era un bărbat cu fața luminată, cu trăsături alese și gingașe, cu înfățișarea zarifă și cu purtarea plină de bunăvoință. Și era îmbrăcat cu o haină de mătase de Nișabur, avea pe umeri o mantie de catifea cu ciucuri de aur, iar pe deget un inel cu piatră de rubin. Și veni în calea lor, cu un zâmbet de bun venit pe buze și cu mâna stângă pe inimă, și le spuse:

– Salamaleikum și prietenie domniilor voastre binevoitoare, care ne cinstesc cu o cinstire fără de seamăn venind la noi!

Iar ei intrară în casă și, dacă văzură rânduiala cea minunată de acolo, li se păru casa chiar ca un colț de rai, întrucât frumusețea ei de dinlăuntru întrecea, și încă cu mult, frumusețea de dinafară și, fără de nicio îndoială, l-ar fi făcut până și pe un îndrăgostit deznădăjduit să-și uite dorul de iubita lui.

Iar în odaia de taifas, o grădiniță se oglindea în havuzul de alabastru, în care cânta șuvoiul de diamant, și, prin chiar micimea ei, era ca o reveneală proaspătă și ca o vrăjire. Căci dacă grădina cea mare, cu toate florile și cu toate frunzișurile care împodobesc pământul lui Allah, închipuia un brâu împrejurul casei, și dacă, prin strălucirea ei, era ca o nebunie de ierburi, fără de nicio îndoială că grădina cea

mică era ca însăși înțelepciunea lor. Iar ierburile ce-o alcătuiau erau patru flori, da, într-adevăr, numai patru flori, însă niște flori cum ochiul omului nu va mai fi văzut decât în zilele dintâi ale pământului.

Or, floarea cea dintâi era un trandafir, aplecat pe firul lui și, în totului tot, nu un trandafir ca toți trandafirii, ci chiar trandafirul cel dintâi, al cărui frate a înflorit în rai, înainte de prăbușirea cea năprasnică a îngerului. Și floarea aceea, luminată de ea însăși, era o flacără de aur roșu, un foc de bucurie stârnit din sineși, un zori de zi strălucitor, viu, stacojiu, catifelat, proaspăt, fecioresc, neprihănit, îmbătător. Iar în bobocul lui cuprindea atâta purpură câtă s-ar fi cerut pentru haina unui sultan. Iar mireasma lui, făcând să se deschidă dintr-o suflare canaturile inimii, grăia sufletului: „Îmbată-te“; și, punând aripi trupului, îi spunea: „Zboară!“

Iar floarea cea de-a doua era o lalea, dreaptă pe firul ei și, în totului tot, nu o lalea din vreo grădină împărătească, ci laleaua străbună, cea adăpată cu sânge de balauri, și al cărei neam stins înflorește în Iram-cel-cu-Pilaștri, și a cărei culoare spunea cupei pline cu vin bătrân: „Eu îmbăt fără să fiu atinsă cu buzele!“, iar jarului fierbinte îi spunea: „Eu ard fără să mă mistui!“

Iar cea de a treia floare era o zambilă, dreaptă pe firul ei și, în totului tot, nu zambila de prin grădini, ci zambila mamă a crinilor, cea numai safi de albă, zambila cea gingașă, și înmiresmată, și plăpândă, și neprihănită, care îi spune lebedei ce iese din apă: „Eu sunt mai albă decât tine!“

Iar floarea cea de a patra, stând plecată pe firul ei, era întru totului tot, nu, o, nu garoafa cea de pe terasele pe care seara le stropesc fetișcanele, ci un gogoloi aprins, o bucată din soarele prăvălit spre apus, un șip de mireasmă

închizând sufletul cel zburatic al piperului, era însăși garoafa pe a cărei soră sultanul ginnilor i-a dat-o lui Soliman ca să împodobească cu ea părul frumoasei Balkis, și din care acela a scos Elixirul de viață lungă, Balsamul înțelepciunii, Al-caliul împărătesc și Teriacul.

Iar apa din havuz, numai atingând acele patru flori, fie și doar umbra lor, era străbătută, chiar și după ce zvonul cântecului se stingea și ploaia de diamante se sfârșea, de un șir de flori de tulburare. Iar cele patru flori, știindu-se atâta de frumoase, se temeneau zâmbitoare pe tulpinele lor și se priveau îndelung.

Și nimic nu mai împodobeia sala aceea de marmură albă și răcoroasă, în afară de cele patru flori de la havuz. Iar privirea se odihnea asupra lor, răpită, fără a cere nimic mai mult.

Și, după ce califul și soțul său șezură pe divanul așternut cu chilimuri de Khorassan, gazda îi pofti, după alt rând de urări de bun venit, să împartă cu el masa alcătuită din bucate alese, pe care tocmai i-o aduceau pe tăvi de aur slugile, și pe care o așterneau pe niște sofrale de bambus. Și masa se petrecu în dragostea de care se slujesc prietenii față de prietenii lor, și fu înveselită, la un semn al gazdei, de intrarea a patru fetișcane cu chipurile ca luna, și care erau: cea dintâi o cântăreață din alăută, cea de a doua o cântăreață din țimbal, cea de a treia o cântăreață din gură, iar cea de a patra o dănțuitoare. Și în vreme ce cu alăutele, cu cântarea și cu frumusețea danțului ele desăvârșeau, tuspătru, strălucirea acelei săli și vrăjeau împrejurul, gazda și cei doi oaspeți degustau vinul din cupe și se dedulceau cu poamele culese cu crengile lor cu tot, așa de frumoase că nu se puteau să fi fost aduse decât din livezile raiului.

Și povestașul Ibn-Hamdun, măcar că era deprins să

fie cinstit din belșug de către stăpânul său, își simți sufletul atâta de aprins de vinurile marmanzii și de tot acel noian de frumuseți strânse laolaltă, încât se întoarce cu niște ochi plini de lumină înspre calif și, cu cupa în mână, rosti niște stihuri ce înfloreau în el la amintirea răscolită a unui tânăr prieten al său. Și, cu glasul lui frumos legănat, spuse:

*O, tu, cu trandafirii ca de jar
De pe obraji-ți limpezi ca lumina,
Cei plămădiți după dreptul tipar
Al unui idol proslăvit în China,
O, copilandre cu ochi de gagat,
Cu trup zarif ca de hurie sfântă,
Hai, lasă-ți visu-n lene alintat,
Încinge-ți brâul, și cu veche-orândă
Să gălgăie fă vinul înspumat,
Aprinsul vin precum lăleaua blândă,
Că sunt și ceasuri de înțelepciune,
Precum și ceasuri sunt de nebunii.
Acuma-n cupă toarnă-mi vin-minune!
Să-l sorb cu mare sete, că tu știi
Ce mult îmi place, vinul, dacă este
Ca sângele ce-l gălgăie așa,
Din gâturi groase, olurile-aceste,
Ah, vinu-aprins precum inima ta!
Și să nu-mi spui că dulcea lui lucoare
Vicleană e – căci nu-i adevărat!
Și-apoi ce rău mai e beția, oare,
Pentru acela ce s-a născut beat?
Azi gândurile mele-s o vâltoare,
Precum zulufii-n păru-ți revărsat!
Să nu-mi spui mie cum că, iată, vinul
Poeților le e dăunător.
Cât timp își pune cerul baldachinul,
Ca azi, albastru, cât în verde zbor
Se-nvăluie pământul – lasă-mi chinul*

*Să-l sting în vis, să beau până-am să mor!
Iar tinerii cei cu obraz de jar,
Când vor veni să-mi caute mormântul,
Mireasma dulce-a vinului amar,
Din groapa mea, îmbălsămând pământul,
S-o simtă cum răzbește în afar',
Și-n preajma lor, când o întoarce vântul,
Beția mea să-i prindă iar și iar,
Și să-i îmbete și pe ei de-a rândul.*

Și, sfârșind de ticluit stihurile acestea, povestașul Ibn-Hamdun ridică ochii înspre calif, ca să judece după chipul lui cum îi plăcuse cântarea. Ci în loc de mulțumirea pe care se aștepta s-o vadă, dete cu ochii de o înfățișare atâta de acrită și de o mânie atâta de aprigă, încât scăpă din mână cupa plină cu vin. Și se cutremură în sufletul său, și s-ar fi și crezut pierit fără de izbavă, dacă nu ar fi băgat tot atunci de seamă că emirul drept-credincioșilor nu părea nici măcar să-i fi auzit stihurile rostite, și dacă nu i-ar fi văzut ochii tulburi și parcă pierduți în cercetarea unui lucru de nedeslușit. Și își zise: „Pe Allah! acum o clipă avea chipul visător, și-acuma iacătă-l negru de supărare și cum niciodată nu i l-am mai văzut așa de furtunos. Și cât sunt eu de deprins a-i citi gândurile după înfățișarea chipului și să-l ghicesc ce simte, iacătă că acum habar nu am de unde i se trage schimbarea asta neașteptată! Izgoni-l-ar Allah pe cel viclean și apere-ne de rele!“

Și cum își storcea astfel mințile, spre a ajunge să înțeleagă pricina acelei mâinii, califul deodată aruncă înspre gazdă o privire plină de îndoință și, împotriva tuturor datinilor ospetiei, și în pofida obiceiului care cere ca niciodată gazda și musafirul să nu se întrebe de nume și de rosturi, îl întrebă pe stăpânul casei, cu un glas ce se străduia să nu izbucnească:

– Cine ești tu, bre?

Iar gazda, la întrebarea lui, schimbându-se de tot la chip și speriat până peste fire, nu vroi să zăbovească a-i da răspunsul, ci zise:

– Mi se spune îndeobște Abu'l Hassan Ali-ben-Ahmad Al-Khorassani.

Și califul urmă:

– Da tu știi cine sunt eu?

Iar gazda răspunse, încă și mai galben:

– Nu, pe Allah! nu am avut cinstea, o, stăpâne al meu!

Atunci Ibn-Hamdun, simțind că împrejurarea se făcea tot mai încurcată, se ridică și îi spuse tânărului:

– O, gazdă a noastră, te afli de față cu emirul drept-credincioșilor, califul Al-Motazid Bi'llah, nepotul lui Al-Motavakkil Ala'llah.

Când auzi vorbele acestea, stăpânul casei se ridică la rândul-i, tulburat până peste poate, și sărută tremurând pământul dintre mâinile califului, și spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, mă închin ție, pe harurile preacuvioșilor și preacredincioșilor tăi strămoși, să-i ierți robului tău greșalele pe care va fi putut să le săvârșească, fără de voia lui, față de Măria Ta, ori lipsa de cuviință de care o fi putut să se facă vinovat, ori lipsa de preacinstire, ori lipsa de dărnicie, fără de nicio îndoială!

Și califul răspunse:

– Bre, omule, nu am să te cert pentru nicio astfel de lipsă. Ai dovedit, dimpotrivă, față de noi, o risipă de care te-ar pizmui până și sultanii cei mai darnici. Ci dacă te-am întrebat ce te-am întrebat, am făcut-o întrucât, din câte-mi pare, o pricină tare grea m-a stârnit deodată, când nu mă gândeam decât să-ți mulțumesc pentru tot ce văzusem atâta de frumos în casa ta!

Și gazda, năucită, spuse:

– O, stăpâne și doamne al meu, fie-ți milă! nu lăsa mânia să cadă asupra robului tău, până a nu-l fi îndreptat și pe el de nelegiuirea lui!

Iar califul spuse:

– Am băgat dintr-odată de seamă, bre omule, că tot ce se află în casa ta, de la lucruri până la hainele pe care le ai pe tine, poartă numele bunicului meu, Al-Motavakkil Ala'llah! Or, poți tu să-mi lămurești un fapt atâta de ciudat? Și nu care cumva se cade să mă gândesc la vreun furtișag nedovedit din saraiul strămoșilor mei preacucernici? Vorbește fără de ocolișuri, ori te-așteaptă moartea pe dată!

Și gazda, în loc să se tulbure, își dobândi la loc chipul cel îndatoritor și zâmbetul și, cu glasul lui cel mai liniștit, spuse:

– Milele și pavăza Celui-Atotputernic fie asupra ta, o, doamne al meu! Hotărât, vorbesc fără de ocolișuri, întrucât adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, și nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decât într-un adevăr dinaintea ta...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaisprezecea noapte

Spuse:

... Hotărât, vorbesc fără de ocolișuri, întrucât adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, și nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decât într-un adevăr dinaintea ta.

Iar califul îi spuse:

– Dacă-i așa, șezi jos și zi-i!

Și Abu'l Hassan, la un semn al califului, șezu jos pe locul lui și spuse:

– Află, dar, o, emire al drept-credincioşilor – dare-ar Allah să-ţi duci mai departe biruinţele şi noroacele! – că eu nu sunt, precum s-ar putea presupune, nici fiu de sultan, nici de emir, nici fecior de vizir, nici nimic ce s-ar putea asemui mai de aproape ori mai de pe departe cu vreo spiţă de os domnesc. Da povestea mea-i o poveste atâta de ciudată, încât de-ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţământ aceluia care ar citi-o cu preţuire şi cu luare-aminte. Întrucât măcar că nu sunt nicidecum os domnesc, nici de viţă aleasă, nici din vreun neam de vază, socot că pot, fără a minţi, să-i mărturisesc stăpânului meu că, de binevoieşte să-şi plece înspre mine urechea, povestea mea are să-l mulţumească şi are să facă să-i piară mânia adunată împotriva robului care îi vorbeşte.

Şi Abu'l Hassan se opri o clipită din vorbă, îşi adună amintirile, le orânduî în mintea lui şi urmă astfel:

– Eu, o, emire al drept-credincioşilor, m-am născut la Bagdad, ca fiu al unui tată şi al unei mame care nu mai aveau altă odraslă în afară de mine. Iar tatăl meu era un neguţător oarecare din suk. Dreptu-i, totodată, că era cel mai bogat şi cel mai preţuit dintre toţi negustorii. Şi nu era negustor numai într-un suk, ci în toate sukurile avea câte o prăvălie, care era cea mai frumoasă, atât în sukul zarafilelor cât şi în cel al neguţătorilor de leacuri ori în cel al postăvarilor. Şi în fiecare prăvălie avea câte un om al lui, priceput la treburile de vânzare şi de cumpărare. Şi mai avea, lângă odaia din fund a prăvăliei, şi câte un iatac lăturalnic, unde putea, ferit de cei ce intrau ori ieşeau din prăvălie, să se întindă în voie, la vreme de arşiţă, şi să-şi facă tabietul, pe când, spre a-l răcori în răstimpul somnului, un rob avea slujba de a-i face vânt cu un vânturar, vânturându-i cu bună-cuviinţă mai ales boaşele. Căci taică-meu avea boaşele simţitoare la căldură, şi nimic

nu le făcea atâta bine cât răcoreala vânturarului. Or, cum altă odraslă în afară de mine nu mai avea, mă iubea din toată inima, nu mă lăsa să duc lipsă de nimic și nu preocupă nicio cheltuială pentru învățătura mea. Și de altminteri bogățiile lui sporeau an de an, datorită binecuvântării cerului, și se făceau tot mai anevoie de socotit. Și-atunci, venindu-i ceasul sorocului, muri – îndura-s-ar Allah să-l copere cu mila lui, să-l primească în tihna lui și să dealungească, cu zilele pe care le-a pierdut răposatul, viața emirului drept-credincioșilor.

Iar eu, moștenind averi nenumărate de la părintele meu, am urmat a mă ține, ca și pe vremea când trăia el, de negustoriile sukului. Și de altminteri nu mă lipseam de nimica, mâncam, beam și mă veseleam cât puteam cu prietenii care îmi erau dragi. Și mi se părea că viața-i minunată și mă străduiam să le-o fac și celorlalți tot atâta de dulce cât îmi era mie. Drept care fericirea îmi era fără de căințe și fără de amaruri și nu râvneam la nimic mai bun decât viața mea de fiecare zi. Întrucât și ceea ce oamenii numesc ambiție, și ceea ce înfumurații numesc slavă, și ceea ce săracii cu duhul numesc faimă, și mairirile, și zarva, toate astea îmi erau un simțământ de neîndurat. Și mă socoteam mai presus de ele. Iar mai presus de desfătările din afară puneam liniștea traiului meu, iar mai presus de mairirile cele înșelătoare puneam fericirea mea de rând, tăinuită în mijlocul prietenilor mei cu chip dulce. Ci, o, doamne al meu, o viață, cât de cuminte și de curată ar fi ea, nu este niciodată ferită de belele. Și trebuia și eu, după pilda semenilor mei, să mă încredințez de aceasta în curând. Și beleaua veni sub chipul cel mai vrăjit în viața mea. Întrucât, pe Allah! oare se află pe pământ vreo vrajă ce s-ar putea asemui cu frumusețea, atunci când frumusețea își alege, spre a se vădi, chipul și legănările unei copilandre de paisprezece ani?

Și se află oare, o, doamne al meu, copilandă mai dulce decât aceea pe care nu o aștepti, atunci când, ca să ne ardă inima, ia chipul și legănările unei copilandre de paisprezece ani? Căci sub înfățișarea aceasta, și nu sub alta, mi se ivi, o, emire al drept-credincioșilor, aceea care avea să-mi pecetluiască pe totdeauna mințile cu pecetea atotputerii ei. Că iacătă, stam într-o zi pe lavița de dinaintea prăvăliei mele, și tăifăsuiam ba de una, ba de alta, cu prietenii mei obișnuiți, când văzui că se oprește dinaintea mea o tinerică legănându-se și zâmbind, împodobită cu doi ochi de babiloneancă, și care îmi aruncă o privire, numai o privire, și nimic mai mult. Iar eu, ca sub săgetătura unei săgeți agerite, tresării în cugetul și în trupul meu, și îmi simții întreaga ființă cuprinsă de tulburare, ca dinaintea chiar a năzării fericirii mele. Și fetișcana, după o clipă, veni înspre mine și îmi spuse:

– Oare aici este prăvălia domniei sale Abu'l Hassan Ali Ibn-Ahmad Al-Khorassani?

Și întrebarea aceea, o, doamne al meu, mi-o puse cu un glas ca de izvor, și ședea, înaltă și subțire, dinaintea mea, și mlădie în gingășia-i dulce; iar gura-i de copil neprihănit, sub iașmacul de moselină, era un bobocel de purpură ce se deschidea peste două șiruri lucii de boabe de grindină. Iar eu răspunsei, ridicându-mă în cinstea ei:

– Da, o, stăpână a mea, aceasta-i prăvălia robului tău.

Iar prietenii mei, din bună-cuviință, se ridicară toți și plecară. Atunci fetișcana intră în prăvălie, o, emire al drept-credincioșilor, târându-mi mințile după ea. Și șezu ca o domniță pe divan și mă întrebă:

– Și unde-i el?

Eu răspunsei, da bâlbâindu-mă de tot, așa de tare mi se înnodase limba de tulburare:

– Chiar eu sunt, ya setti!

Și ea zâmbi, cu zâmbetul gurii ei, și grăi:

– Spune-i atunci slujbașului tău de colea să-mi dea trei sute de dinari de aur!

Iar eu, într-o clipită, mă întorsei înspre căpetenia băieților mei de prăvălie și îi poruncii să cântărească trei sute de dinari și să-i dea domniței aceleia nepământene! Și ea luă punga cu aur pe care i-o înfățișă slujbașul meu, și, ridicându-se, plecă fără o vorbă de mulțumire, fără un semn de rămas-bun. Și, hotărât! o, emire al drept-credincioșilor, mințile mele nu putură să facă altceva decât s-o urmeze mai departe, lipite de pașii ei.

Or, când pieri din vedere, băiatul meu de prăvălie îmi spuse cu bună-cuviință:

– O, stăpâne al meu, pe numele cui trebuie să scriu banii aceștia arvuniți?

Eu răspunsei:

– Eh, de unde să știi, bre? Și-apoi de când însemnează oamenii în cărțile lor de socoteli numele huriilor? Dacă vrei, scrie: „Trei sute de dinari dați arvună Hoțoaicei de Inimi“.

Când teighetarul meu auzi vorbele acestea, își zise: „Pe Allah! stăpânul meu, care de felul lui este atâta de chibzuit, nu a făcut lucrul acesta decât ca să pună la încercare iscusința și priceperea mea. Așa că am să dau fuga după necunoscuta aceea și am s-o întreb cum o cheamă!“ Și, fără a-mi cere sfatul, se repezi plin de sârg afară din prăvălie și o luă la fugă după fetișcana care de mult nu se mai vedea. Și, după un timp, se întoarse la prăvălie, da ținându-și mâna peste ochiul stâng și cu fața scăldată în lacrimi. Și, cu capul plecat, se duse să-și ia iarăși locul la teighea, ștergându-se pe obraji.

Iar eu îl întrebai:

– Ce-ai pățit?

El îmi răspunse:

– Izgonit fie Cel-Viclean, o, stăpâne al meu! Socoteam că fac bine, cu gândul s-o întreb cum o cheamă, când m-am luat după copilandra care a fost aici. Da ea, de cum m-a simțit în urma ei, s-a răsucit dintr-odată înspre mine și mi-a alduit peste ochiul stâng un pumn de era să-mi crape capul. Și iacătă-mă acuma cu ochiul zdrobit de un pumn mai vârtos decât pumnul unui fierar.

Și-așa! Or, o, doamne al meu, mărire lui Allah cel carele ascunde atâta putere în mâinile gazelelor, și pune atâta repeziciune în mișcările lor! Iar eu șezui toată ziua cu mințile prinse în lanțul amintirii ochilor aceia ucigași de oameni, și cu sufletul chinuit și răcorit totodată de trecerea celei ce îmi răpise judecățile.

Or, a doua zi, tot la ceasul acela, pe când mă pierdeam în dorul de ea, o văzui pe vrăjitoriță stând dinaintea prăvăliei mele, uitându-se la mine și zâmbind. Și, la vederea ei, bruma de minte care îmi mai rămăsese fu mai-mai să-și ia zborul de bucurie. Și cum tocmai deschideam gura spre a-i ura bun venit, fata îmi spuse:

– Nu-i așa, ya Abu'l Hassan, că ți-ai zis pesemne în mintea ta, gândindu-te la mine: „Ce fel de hoată o mai fi și aia care mi-a răpit ceea ce mi-a răpit, și pe urmă și-a luat tâlpășița?”

Ci eu răspunsei:

– Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejurul tău, o, sultană a mea! Nu ai făcut altceva decât să iei ceea ce este al tău, întrucât tot ce-i aici este bunul tău, și pe dinafară și pe dinăuntru! Iar sufletul robului tău nu mai este al lui de când te-ai ivit tu, și se află laolaltă cu toată zestrea de bunuri lipsite de preț, din prăvălia aceasta!

Și copilandra, când auzi așa, își săltă iașmacuțul de pe față și se aplecă, trandafir pe un fir de crin, și șezu jos râzând, cu un susur de brățări și de mătășării. Și odată cu

ea intră în prăvălie mireasma îmbălsămată a tuturor grădinilor. Pe urmă îmi spuse:

– Dacă-i așa, ya Abu'l Hassan, numără-mi cinci sute de dinari!

Și eu răspunsei:

– Ascult și mă supun!

Și poruncind să i se cântărească cinci sute de dinari, i-i detei. Iar ea îi luă și plecă. Și-atâta tot.

Iar eu, ca și în ajun, mă simțeam mai departe încă-tușat de nuri ei, și rob al frumuseții sale. Și neștiind ce vrăjitorie mă lăsase atâta de cu totul lipsit și de minți și de judecată, nu izbuteam să mă înduplec a lua vreo hotărâre, ori a face vreo încercare să ies din starea de pieire în care mă cufundasem. Ci în ziua următoare, pe când eram mai șofrănit și mai toropit ca oricând, fata se ivi iar înaintea mea, cu ochii ei cei lungi, de flacăra și de neguri, și cu zâmbetul ei pierzător de minți. Și, de data aceasta, fără a rosti o vorbă, își puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agățate niște giuvaieruri scumpe, și numai își spori zâmbetul...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptesprezecea noapte

Spuse:

... fără a rosti o vorbă, își puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agățate niște giuvaieruri scumpe, și numai își spori zâmbetul. Iar eu, pe dată, o, emire al drept-credincioșilor, luai bucata de catifea, o împăturii cu tot ce se afla în ea, și i-o dădui vrăjitoarei, care o luă și se duse, fără altceva nimic.

Or, de data aceasta, când o văzui că se duce, nu mai

fusei în stare să stau mai departe nemișcat și, înfrângându-mi sfiala ce mă făcea să mă tem de un necaz asemenea cu cel pe care îl pățise băiatul meu de la tejghea, mă ridicai și plecai pe urmele ei. Și ajunsei, astfel, mergând în urma ei, pe țărmul Tigrului, unde o văzui cum se suie într-un caic, care lopătând spornic ajunsese la saraiul de marmură al emirului drept-credincioșilor Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu. Iar eu dacă văzui așa, mă simții cuprins de o îngrijorare până peste poate și gândii în cugetul meu: „Iacătă-te acuma, ya Abu'l Hassan, băgat în grele belele și târât în vârtejul încurcăturilor!“ Și mă gândeam, fără de voia mea, la spusa poetului:

*Brațul alb și-atât de dulce
Al iubitei, brațul care
Ca să-ți rezemi pe el fruntea
Puf de lebedă îți pare,
Cercetează-l și ia seama
Că te duce la pierzare.*

Și am stat multă vreme pe gânduri, privind, fără s-o văd, apa râului; și toată viața mea cea fără de necazuri și cea atâta de otova în dulceața trecutului ei mi se prefiră pe dinaintea ochilor, în niște luntirii plutind una după alta și toate la fel, pe firul acelei ape. Și deodată, dinaintea ochilor mei, caicul se ivi iarăși, așternut cu purpură, cu fata aceea stând în el, tras acuma la capătul de jos al scării de marmură, și fără niciun vâslaş. Și mă minunai cu glas tare: „Hei, pe Allah! au nu ți-e rușine de viața ta lăncedă, ya Abu'l Hassan? Și cum de stai tu să șovăiești între viața aceea și viața de foc pe care o duc cei care nu se tem de niciun fel de încurcături! Și au nu cunoști tu și ceastălaltă spusă a poetului:

*Prietene, hai, scoală
Din lunga-ți toropeală.
Că trandafirul fericirii sfânt
Nu înfloreste-n somn nîcîcînd.
Nu mai lăsa să treacă
Prin viața ta săracă
Atâtea clipe fără să te-aprinzi
La jarul mare-al marilor dorinți.*

*Că veacuri vei avea de-ajuns
Să dormi în somnul nepătruns.“*

Și, înviorat de stihurile acestea și de amintirea fetei tulburătoare, mă hotărâi, acum când știam unde sălășluiește, să nu mă abat de la nimic spre a ajunge la ea. Și, plin de atare gând, mă dusei acasă și intrai în iatacul mamei mele, care mă iubea cu toată suflarea ei, și îi povestii, fără a-i ascunde nimic, tot ce se întîmplase în viața mea. Iar maică-mea, înfricoșată, mă strânse la inima ei și îmi spuse:

– Mântui-te-ar Allah, o, copilul meu, și ferească-ți sufletul de vreo belea! Of, fiul meu, Abu'l Hassan, tu, singura mea temelie de viață, unde vrei tu să primejduiești și tihna ta și pe a mea? Dacă fata aceea șade în saraiul emirului drept-credincioșilor, cum poți tu să te îndârjești a dori s-o vezi? Au tu nu bagi de seamă prăpastia înspre care alergi, când te încumeți, măcar și cu gândul numai, să pornești înspre saraiul stăpânului nostru califul? O, fiul meu, mă rog ție pe cele nouă luni cât ți-am încălzit viața, leapădă-te de gândul de-a o mai vedea pe fata aceea, și de-a lăsa să se sape în inima ta o patimă amarnică!

Iar eu răspunsei că ce-o fi o fi. Și că ce-i scris trebuie să se întîmple. Și că Allah este mai presus de toate! Și a doua zi, ducându-mă la prăvălia mea din sukul giuvaiergiilor, veni să mă vadă omul meu care se îngrijea de

neguțatoriile de la prăvălia mea din sukul negustorilor de sulimanuri. Și era un om bătrân, în care răposatul taică-meu avea o încredere fără de margini și de la care cerea sfat la orice neguțatorie mai anevoioasă ori mai încurcată. Și, după salamalecurile și urările îndătinat, îmi spuse:

– Ya sidi, ce-i cu schimbarea pe care o văd în înfățișarea ta, și ce-i cu gălbeneala de pe chipul tău, și ce-i cu îngrijorarea aceasta? Ferească-ne Allah de neguțatoria păguboasă și de mușteriii de rea-credință! Da oricare o fi necazul pe care îl vei fi pățit, nu poate să fie fără de izbavă, de vreme ce ești bine sănătos!

Iar eu îi spusei:

– Nu, pe Allah, o, preacinstite taică, nu am făcut nicio neguțatorie proastă, și nu am fost înșelat de reaua credință a nimănui. Numai că viața mea s-a schimbat la chip, atâta. Și belelile au intrat în casa mea, odată cu trecerea unei copilandre de paisprezece ani.

Și îi povestii ce mi se întâmplase. Și i-o zugrăvii de parcă acolo de față s-ar fi aflat chiar răpitoarea inimii mele. Și preacinstitul șeic, după ce cugetă o vreme, îmi spuse:

– Hotărât! treaba-i încurcată. Da nu-i mai presus de isteția bătrânului tău rob, o, stăpâne al meu. Căci chiar că am printre cunoscuții mei un om care locuiește la saraiurile califului Al-Motavakkil, întrucât este croitorul slujbașilor și al hadâmbilor de acolo. Așa că am să te duc la el; și ai să-i dai să-ți lucreze vreo haină, pe care să i-o plătești gras. Iar el, atunci, are să-ți fie de mare folos!

Și fără a mai zăbovi mă duse la sarai și intră cu mine la croitorul care ne primi cu dragoste. Iar eu, spre a face începutul șirului de haine pe care aveam să-i dau să mi le lucreze, îi arătai un buzunar de la surtucul meu, pe care

avusesem grijă să-l descos, pe drum, și îl rugai să mi-l coasă la loc numaidecât. Și croitorul mi-l cusu cu multă bunăvoie. Iar eu, spre a-i plăti lucrul, îi strecurai în mână zece dinari de aur, cerându-mi iertăciune că era atât de puțin și făgăduindu-i că am să-l despăgubesc din belșug la cel de al doilea prilej. Și croitorul nu mai știu ce să creadă de felul meu de a mă purta; ci uitându-se la mine cu uimire, îmi spuse:

– O, doamne al meu, ești îmbrăcat ca un neguțător, da ești departe de-a te purta ca neguțătorii. De obicei un neguțător ia seama la ce cheltuie și nu scoate o drahmă până ce nu este încredințat că are să câștige zece. Da tu, pentru un lucru de nimic, îmi dai un preț cât pentru un caftan de calif!

Pe urmă adăugă:

– Numai îndrăgostiții-s așa de darnici! Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu, nu cumva ești îndrăgostit?

Eu răspunsei, lăsând ochii în jos:

– Cum să nu fiu, după ce am văzut ce-am văzut?

El mă întrebă:

– Și cine-i pricina dorurilor tale? E vreun căprior ori vreo gazelă?

Eu răspunsei:

– O gazelă!

El îmi zise:

– Nu este nimica împotrivă. Și, o, stăpâne al meu, iacătă-mă-s gata să-ți slujesc de călăuză, dacă lăcașul ei este saraiul nostru, de vreme ce-i o gazelă și de vreme ce aici se află cele mai frumoase soiuri din neamul acesta!

Eu spusei:

– Da, aici șade!

El spuse:

– Și care-i numele ei?

Eu spusei:

– Numai unul Allah îl știe! Și poate că și tu!

El spuse:

– Zugrăvește-mi-o, atunci.

Și i-o zugrăvii, pe cât putui mai bine; iar el strigă:

– He, pe Allah! asta-i stăpâna noastră Chită-de-Mărgărinte, alăutista emirului drept-credincioșilor Al-Motavakkil Ala'llah!

Și adăugă:

– Ia te uită că chiar hadâmbul ei tocmai vine înspre noi! Tu, stăpâne al meu, să nu lași să-ți scape prilejul de a ți-l face apropiat, spre a-ți fi călăuză înspre stăpâna lui, Chită-de-Mărgărinte!

Și într-adevăr, o, emire al drept-credincioșilor, văzui că intră în croitorie un rob alb, tare tinerel, frumos ca luna la vreme de Ramadan. Și după ce ne dete binețe cu gingășie, îi spuse croitorului, arătându-i o vestuță de zarafir:

– Cât costă vestuța aceasta de zarafir, o, șeic Ali? Tocmai mi-ar trebui una, când o însoțesc la preumblările ei pe stăpâna mea Chită-de-Mărgărinte!

Iar eu numaidecât luai haina din locul unde se afla și i-o dădui, spunându-i:

– Este plătită, și-i a ta!

Iar copilul mă privi cu un zâmbet dintr-o parte, întocmai ca și stăpâna lui, și îmi spuse, luându-mă de mână și trăgându-mă într-un ungher:

– Tu ești fără de nicio îndoială Abu'l Hassan ibn-Ahmad-Al Khorassani.

Iar eu, până peste poate de uluit văzând atâta isteciune la un copil și auzindu-mă numit pe nume, îi pusei pe deget un inel scump, pe care îl scosei de pe degetul meu și răspunsei:

– Așa-i precum spui, o, copilandre preadrăguț. Da de unde știi tu numele meu?

El grăi:

– Pe Allah, cum să nu-l știu, dacă stăpâna mea îl rostește de-atâtea ori pe zi față cu mine, de când este îndrăgostită de Abu'l Hassan Ali, preastrălucitul meu stăpân? Pe harurile Profetului – asupra-i fie milele și binecuvântările! – dacă și tu ești tot atâta de îndrăgostit de stăpâna mea pe cât este ea de tine, iacătă-mă-s gata numaidecât să te călăuzesc până la ea!

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit până la pierderea minților de stăpâna lui și că de bună seamă că am să mor de n-am s-o văd numaidecât. Și copilașul hadâmb îmi spuse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optsprezecea noapte

Spuse:

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit până la pierderea minților de stăpâna lui și că de bună seamă că am să mor de n-am s-o văd numaidecât. Și copilașul hadâmb îmi spuse:

– Dacă-i așa, o, stăpâne al meu Abu'l Hassan, sunt al tău cu totul. Și nu vreau să mai trăgănesc a te ajuta să ai o vedere cu stăpâna mea!

Și plecă spunându-mi:

– Am să mă întorc într-o clipită.

Și chiar că nu zăbovi mult până ce să vină iar la mine la croitorie. Și aducea o legăturică pe care o desfăcu și scoase o cămașă înflorată cu zarafir și o mantie care era

chiar una din mantiile califului, cum am putut să bag de seamă din semnele cu care era însemnată și din numele scris în urzeala țesăturii, cu litere de aur, și care era numele lui Al-Motavakkil Ala'llah. Și hadâmbul cel micuț îmi spuse:

– Ți-am adus, o, stăpâne al meu, Abu'l Hassan, hainele cu care se îmbracă emirul drept-credincioșilor când se duce seara în harem.

Și mă îndemnă să mă îmbrac cu ele și îmi spuse:

– Odată ce ai să ajungi pe sala cea lungă dinlăuntru, unde sunt iatacurile cadânelor, să ai o mare grijă, când treci, să iei din șipulețul acesta, pe care ți l-am adus, câte un bob de mosc, și să-l pui în farfuriuța de dinaintea ușii de la fiecare iatac; întrucât acesta-i obiceiul califului, în fiecare seară, când trece pe la harem. Și odată ce vei ajunge dinaintea unei uși cu pragul de marmură albastră, s-o deschizi fără să bați și vei fi în brațele stăpânei tale!

Pe urmă adăugă:

– În ce privește ieșirea de acolo, după întâlnire, Allah are să vadă!

Și după ce îmi dete aceste îndrumări, mă lăsă urându-mi noroc și pieri. Eu atunci, o, doamne al meu, măcar că nu eram dedat cu asemenea soiuri de isprăvi, și măcar că aceasta era începutul meu pe calea bebelilor, nu pregetai să mă îmbrac cu hainele califului și, ca și cum aș fi sălășluit toată viața mea în saraiul lui și m-aș fi născut acolo, pornii la drum vitejește de-a lungul curților și al sălilor și ajunsei în latura saraiului cu iatacurile hărăzite haremului. Și numaidecât scosei din buzunar șipul plin cu boabe de mosc și, așa cum mă învățase hadâmbul cel micuț, nu pregetai, când treceam prin dreptul ușilor cadânelor, să pun câte un bob de mosc pe farfuriuța care anume se afla acolo. Și ajunsei astfel dinaintea ușii cu

prag de marmură albastră. Și mă pregăteam s-o împing spre a intra la cea atâta de dorită, fritisindu-mă în sinea mea că nu fusesem cunoscut de nimeni până acolo, când deodată auzii o zarvă și tot atunci văzui și lumina de la o sumedenie de făclii. Or, era chiar califul Al-Motavakkil, înconjurat de puhoiul lui de curteni și de alaiul său. Și nu mai avusei decât răgazul de a mă întoarce pe unde venisem, cu inima pierită de spaimă. Și, în fuga mea de-a lungul sălii, auzeam glasurile cadânelor care, dinlăuntru, se minunau spunând:

– Pe Allah! ce lucru ciudat! iacătă că emirul drept-credincioșilor mai trece o dată pe sală. Hotărât că tot el a trecut și-acum o clipă, punând în fiecare farfurioară bobul de mosc cel rânduie. Și-apoi l-am mai cunoscut și după mireasma hainelor sale!

Iar eu fugeam înainte pierdut, da fusei nevoit în curând să mă opresc, neavând cum merge mai departe pe sală fără a mă primejdui să trezesc luarea-aminte. Ci auzeam întruna zarva alaiului și vedeam cum vin înspre mine luminile. Atunci, nevroind să fiu prins în starea aceea, și străvestit cum eram, împinsei, chiar cu primejdia de a muri, cea dintâi ușă ce-mi căzu sub mână, și dădui buzna înlăuntru, uitând că eram străvestit în hainele califului și uitând și tot ce-ar fi putut urma. Și mă pomenii dinaintea unei fetișcane cu ochii lungi și speriați, care, ridicându-se dintr-o săritură de pe chilimurile pe care șezuse tolănită, scoase un țipăt mare de spaimă și de buimăcare și, cu o mișcare repede, își ridică poala rochiei de muselină și își coperi fața și părul. Iar eu mă oprii acolo, dinaintea ei, năucit de tot, zăpăcit de tot, și dorindu-mi în sufletul meu, ca să scap din beleaua aceea, să se crape pământul sub picioarele mele și să pier. Ah! asta-mi doream fierbințe, de bună seamă, și, pe deasupra, afuriseam încrederea necugetată pe care o avusesem în hadâmbuțul acela al

pierzaniei, care nu mai încăpea îndoială, avea să fie pricina morții mele, fie în ștreang, fie în țeapă. Și ținându-mi răsuflarea, așteptam să văd ieșind din gura fetișcanei înspăimântate strigătele de chemare ce aveau să facă din mine un lucru de milă și o pildă de osândă menită celor dornici de belele. Și ia uite că buzele cele tinere se mișcă sub poalele de moselină, și glasul care se auzi era dulce și îmi spunea:

– Fii binevenit în iatacul meu, o, Abu'l Hassan, căci tu ești cel pe care l-a îndrăgit sora mea Chită-de-Mărgărinte, și pe care ai îndrăgit-o!

Iar eu, la vorbele acelea nenădăjduite, o, doamne al meu, mă aruncau cu fruntea la pământ dinaintea copilandrei, și îi sărutai poalele hainei, și îmi pusei pe cap vâlul ocrotirii ei. Și ea îmi zise:

– Bun venit și viață lungă oamenilor mărinimoși, ya Abu'l Hassan! Ce strălucit te-ai purtat față de sora mea Chită-de-Mărgărinte! Și ce câștigat ai ieșit din încercările la care te-a supus! Încât nu mai contenește să-mi tot vorbească de tine și de dragostea pe care te-ai priceput să i-o stârnești. Așa că poți să-ți binecuvântezi norocul care te-a adus la mine, când ar fi putut să te călăuzească la pieirea ta, străvestit cum ești în hainele califului. Și poți să fii liniștit, întrucât am să orânduiesc eu totul în așa fel ca nimic alta să nu se întâmple în afară de ceea ce-i pecetluit cu pecetea norocului!

Iar eu, neștiind cum să-i mulțumesc, îi sărutam mai departe, tăcut, pulpana hainei. Și ea adăugă:

– Numai că, ya Abu'l Hassan, până a începe să lucrez în folosul tău, aș vrea să fiu bine dumirită în ce privește gândurile tale față de sora mea. Întrucât nu trebuie să dăinuie nicio neînțelegere în privința aceasta!

Iar eu răspunsei, ridicând mâinile:

– Allah să te apere și să te ție pe calea cea dreaptă, o, stăpâna mea cea mântuitoare! Eh, pe viața ta! cum ar putea să fie gândurile mele altfel decât curate și cinstite? Nu râvnesc, cu adevărat, decât un lucru, și anume s-o mai văd o dată pe luminoasa ta soră Chită-de-Mărgărinte, numai pentru ca ochii mei să se bucure de vederea ei și inima mea tânjitoare să se întoarcă la viață. Atâta numai, și nimic mai mult! Și Allah Atoatevăzătorul este martor pentru spusele mele și știe tot ce am în gânduri!

Ea atunci îmi spuse:

– Dacă-i așa, ya Abu'l Hassan, nu am să precupețesc nimica spre a te face să ajungi la ținta leguită a dorurilor tale!

Și, rostind acestea, bătu din palme și spuse unei roabe micuțe ce veni pe fugă la chemarea aceea:

– Du-te după stăpâna ta Chită-de-Mărgărinte și spune-i: „Sora ta Șerbet-de-Migdale îți trimite salamalecurile ei și te poștește la ea fără de zăbavă, întrucât în noaptea aceasta își simte pieptul apăsător și numai tu ai putea să i-l ușurezi. Și, pe deasupra, este între tine și ea o taină!”

Și roaba dete fuga să îndeplinească porunca. Și numai-decât, o, doamne al meu, o văzui pe Chită-de-Mărgărinte ivindu-se în toată frumusețea, cu toată gingășia ei întreagă. Și drept orice veșmânt era învăluită cu un izar lung de mătase albastră; și era cu picioarele goale și cu pletele desfăcute. Or, nu mă văzu dintru început, și îi spuse surorii sale, Șerbet-de-Migdale:

– Iacătă-mă, surioară. Veneam de la hammam, și încă nu am avut vreme să mă îmbrac. Ci spune-mi iute ce taină-i între mine și tine!

Și, drept orice răspuns, ocrotitoarea mea mă arătă Chitei-de-Mărgărinte cu degetul, făcându-mi semn să mă apropii. Iar eu ieșii din umbra în care șezusem. Când

mă văzu, mult-iubita mea nu se arătă nici rușinată, nici încurcată, ci veni la mine, albă și tulburătoare, și se aruncă în brațele mele, ca un copil în brațele mamei sale. Iar mie mi se părea că țin la piept toate huriile raiului. Și nu știam, o, doamne al meu, atâta de dulce și de mierie era, dacă nu cumva-i o bucată de unt ales ori un șerbet de migdale. Binecuvântat fie acela carele a închipuit-o! Mâinile mele nici nu cutezau să se sprijine pe acel trup de copil. Și o viață nouă de o sută de ani coborî în mine odată cu sărutarea ei. Și șezurăm, înlănțuiți așa, nici nu mai știu câtă vreme. Căci tare sunt încredințat că peșemne oi fi căzut în vreo stare ca de vrajă, ori altceva de soiul acesta...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăsprezecea noapte

Spuse:

... Și șezurăm, înlănțuiți așa, nici nu mai știu câtă vreme. Căci tare sunt încredințat că peșemne oi fi căzut în vreo stare de vrajă, ori altceva de soiul acesta. Ci, când îmi mai venii oleacă în fire, vrusei să povestesc tot ce îndurasem pentru ea, când auzirăm de pe sală un murmur ce creștea. Și era chiar califul, care venea s-o vadă pe Șerbet-de-Migdale, cadâna lui, sora Chitei-de-Mărgărinte. Și nu mai avusei decât răstimpul cât să mă ridic și să sar într-o ladă mare, pe care ele o închiseră peste mine, ca și cum nimic nu ar fi fost înlăuntru. Și califul Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu, intră în iatacul cadânei lui și, zărind-o pe Chită-de-Mărgărinte, îi spuse:

– Pe viața mea, o, Chită-de-Mărgărinte, mă bucur că te găsesc astăzi la sora ta Șerbet-de-Migdale. Unde-ai fost toate zilele acestea din urmă, de când nu te-am mai văzut nicăieri în sarai, și de când nu am mai auzit glasul tău care îmi place atâta?

Și adăugă, fără a aștepta răspunsul:

– Ia degrabă lăuta pe care ai dat-o uitării și cântă-mi ceva pătimaș, însoțindu-te cu strunele!

Și Chită-de-Mărgărinte, care îl știa pe calif îndrăgostit până peste poate de o roabă tânără, pe numele ei Benga, nu avu prea mult de căutat până să dea de cântecul potrivit; întrucât, fiind și ea îndrăgostită, se lăsă numai dusă de firul simțămintelor ei și, strunindu-și lăuta, se plecă dinaintea califului și cântă:

*Obrazul pe care-l iubesc – of! of!
De care mi-e sufletul plin – of, noapte!
Mai dulce-i ca roua pe crinul domnesc – of, ochii!
Obrazul pe care-l iubesc – of, noapte!
De care mi-e sufletul plin – of! of!
Ca floarea-nflorită-i, când mugurii cresc – of, noapte!
Și-n ochii-i, vrăjiți, s-ar pierde de chin – of! of!
Toți ai Babilonului domni pe deplin – of, noapte!
Căci privirile-acelea vrăjesc – of, ochii!
De care mi-e sufletul plin – of! of!
Obrazul pe care-l iubesc!*

După ce ascultă cântecul, califul Al-Motavakkil rămase până peste poate de mișcat și, întorcându-se înspre Chită-de-Mărgărinte, spuse:

– O, copilă binecuvântată, o, gură de filomelă, spre a-ți da o dovadă de mulțumirea mea, vreau să-mi mărturisești o dorință de-a ta. Și – mă juruiesc pe volniciile străbunilor mei preaslăviți și preavrednici! – de-mi vei cere chiar și jumătate din împărăție, și-o voi da!

Iar Chită-de-Mărgărinte, lăsând ochii în jos, răspunse:

– Allah lungească viața stăpânului nostru! da eu nu-mi doresc alta decât să am parte pe mai departe de milele emirului drept-credincioșilor, asupra capului meu și asupra capului surorii mele Șerbet-de-Migdale!

Iar califul spuse:

– Chită-de-Mărgărinte, trebuie să-mi ceri ceva!

Atunci ea zise:

– Întrucât stăpânul nostru îmi poruncește, am să-i cer să-mi dăruiască slobozenia și să-mi lase, drept orice bun, toate lucrurile din iatacul acesta!

Iar califul spuse:

– Ești stăpână pe ele, o, Chită-de-Mărgărinte! Iar Șerbet-de-Migdale, sora ta, va avea de azi înainte, ca iatac al ei, chioșcul cel mai frumos din sarai. Și de vreme ce ești slobodă, poți să rămâi aici ori să pleci!

Și, ridicându-se, ieși din odaia cadânei, spre a se duce la tânăra Benga, pe care o avea dragă atunci. Or, de cum plecă el, iubita mea îl trimise pe hadâmbuș să cheme niște hamali și niște oameni pricepuți la mutarea lucrurilor din casă, și îi puse să ridice tot ce se afla în iatac, și haine și lăzi și pături. Iar lada în care mă aflam eu închis porni cea dintâi, în spinarea unui hamal, și ajunsese fără de niciun necaz – mulțumită grijii lui Allah – în casa mea. Și chiar în ziua aceea, o, emire al drept-credincioșilor, mă însurai cu Chită-de-Mărgărinte, dinaintea cadiului și a martorilor. Iar ce-a mai fost este taina credinței musulmane! Și aceasta-i, o, doamne al meu, povestea lucrurilor pe care le vezi aici și a acestor chilimuri și haine însemnate cu numele slăvitului tău bunic, califul Al-Motavakkil Ala'llah! Și – mă jur pe capul meu! – nu am înflorit povestea cu o vorbă, și nici nu am sărăcit-o cu o vorbă. Și emirul drept-credincioșilor este izvorul tuturor dărniciilor și comoara tuturor facerilor de bine!

Și după ce rosti acestea, Abu'l Hassan tăcu. Iar califul Al-Motazid Bi'llah strigă:

– Limba ta a rodit miere, o, gazdă a noastră, iar povestea ta-i o poveste de-a mirările! Încât, spre a-ți dovedi bucuria pe care o trăiesc, te rog să-mi aduci un calam și o foaie de hârtie!

Și după ce Abu'l Hassan aduse calamul și hârtia, califul le dete povestașului Ibn-Hamdun și îi zise:

– Scrie ce am să-ți spun!

Și îi spuse:

– „În numele lui Allah cel Atoateiertător și Atoate-dătător! Cu firmanul acesta, semnat de mâna noastră și pecetluit cu pecetea noastră, îl iertăm de toate dăjdiile, cât va trăi, pe preasupusul nostru credincios Abu'l Hassan Ali ben-Ahmad Al-Khorassani. Și îl căftănim căpetenie peste cămărașii noștri!“

Și după ce pecetlui firmanul, i-l înmână și adăugă:

– Și-aș dori să te văd în saraiul meu, ca mesean de credință și ca prieten al meu!

Și de-atunci Abu'l Hassan rămase tovarăș nedespărțit al califului al-Motazid Bi'llah. Și trăiră cu toții în huzururi, până la despărțirea cea fără de izbavă care îi face să se mute în morminte până și pe cei care au trăit în saraiurile cele mai frumoase. Slavă Celui Preaînalt, carele șade într-un sarai mai presus de toate înălțimile!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa, nu vroi să lase a trece noaptea aceea fără să înceapă *Povestea cu cele două vieți ale sultanului Mahmud*.

CUPRINS

PARABOLA ADEVĂRATEI	
ȘTIINȚE A VIETȚII	5
FARIZADA CEA	
CU ZÂMBET DE TRANDAFIR	8
POVESTEA CU KAMAR	
ȘI CU MULT-PRICEPUTA HALIMA	48
POVESTEA CU PULPA	
DE BERBEC	97
CHEILE URSITEI	110
DIVANUL NĂZBĂTIILOR UȘURATICE	
ȘI AL ÎNȚELEPCIUNII VESELE	152
Papucii care nu se mai prăpădesc.....	152
Bahlul, măscăriciul lui Al-Rașid	157
Chemarea la pace peste tot pământul	161
Brăcinarele înnodate	167
Povestea cu cei doi mâncători de hașiş.....	173
Povestea cu Cadiul Tată al Vântuiturilor	178
Măgarul cadiu.....	197
Cadiul și măgăruşul.....	206
Cadiul cel isteţ.....	215
Poveţele unuia care se pricepe la femei	222
Judecata mâncătorului de hașiş.....	232
POVESTEA CU DOMNIȚA NURRENNAHAR	
ȘI CU FRUMOASA GENNIE.....	236
POVESTEA CU DULCEA	
CHITĂ-DE-MĂRGĂRINTE	286

